HELION

NR. 1-2 /2015

1980 35 2015

Selecţie din

Laborator SF Debut SF Alternative Umor SF

Număr special aniversar

Prima Conferință Internațională HELION
Timişoara, 8-9 mai 2015

Conveners: Sorin Antohi şi Mariano Martín Rodríguez

Participanți cu conferințe:

Sorin Antohi (Bucureşti, România)
Tudor Beşuan (Timişoara, România)
Ştefan Borbely (Cluj-Napoca, România)
Adriana Corrado (Napoli, Italia)
Vita Fortunati (Bologna, Italia)
Cătălin Badea-Gheracostea (Bucureşti, România)
Gabriel Kelemen (Timişoara, România)
Fernando Angel Moreno (Madrid, Spania)
Mircea Opriță (Cluj-Napoca, România)
Chris Pak (Lancaster, Anglia)
Mariano Martín Rodríguez (Bruxelles, Belgia)
Gheorghe Săsărman (Munchen, Germania)
Peter Seyferth (Munchen, Germania)
Eugen Stancu (Bucureşti, România)

Informații detaliate în HELION ONLINE nr. 50 martie/aprilie 2015

CASA DE CULTURĂ A MUNICIPIULUI
T I M I Ş O A R A

HELION

NUMĂR SPECIAL REALIZAT CU OCAZIA JUBILEULUI
DE 35 DE ANI AL CLUBULUI HELION

TIMISOARA, MARTIE 2015
NR. 1-2, 2015

HELION

NR. 1-2, 2015

EDITORIAL
Cornel Secu•*Helion 35, un jubileu bogat*....3

DESPRE HELION
Cornel Ungureanu....*5*
George Anania....**5**
Gheorghe Săsărman....**17**
Mircea Opriță....**21**
Cristian Tudor Popescu....**31**
Sorin Antohi....**34**
Cornel Robu....**41**
Bogdan Ficeac....**50**
Lucian Boia....**57**
Mariano Martin Rodriguez....**71**
George Ceaușu....**85**

LABORATOR S.F.
Marcel Luca•*"Caroline project"*....6
Alexandru Ungureanu• *Artele marțiale moderne*....10
Augustin Corneliu Giagim•*Hoțul de amintiri*....14
Lucian Ionică•*Tehnicianul și bioritmul*....16
Dan Merișca•Ia te uită la el!....17
•*Supraviețuitorii*....17
Costel Baboș•*Conspirația muzicii*....18
Silviu Genescu•*Scaunul gol*....24
George Terziu•*Experiența*....27
Dușan Baiszki•*Luna și tramvaiul 5*....28
Mihai Alexandru•*Prandt*....33
Lucian-Vasile Szabo•*Lampagiul*....37
Adrian Chifu•*Gravitația nu-i pentru oricine*....39
György Mandics și Veress Szuszanna•*Țiglarii*....42
Mircea Pora•*File de jurnal*....44
Radu Pavel Gheo•*Legea talionului generalizată*....45
Sebastian A. Corn•*Jos sunt orașe*....48
Laurențiu Nistorescu•*Povestea Clonului și Androidei*....51
Cristian Vicol•*Vaza de porțelan*....53
Laura Ceica•*De ce să nu crezi în Moș Crăciun!*....56

DEBUT S.F.
Cotizo Draia•*Vânătorul de strawni*....58
Val Antim•*Albastru și portocaliu într-o lumină argintie. Clementina*....63
Emilian Marinescu•*Arhetipuri de resemnare*....66
Robert Meissner•*Douăzeci și patru de ore*....68
Ciprian Ionuț Baciu•*Incinta*....69

ALTERNATIVE
Ștefan Buzărnescu•*Posibilul - un areal simbolic de recucerit pentru SF*....*72*
Cornel Robu•*O "cheie" pentru science fiction: Sublimul*....73
Ivan Evseev•*Convergența științei și artei reflectată în simbol*....81
Lucian-Vasile Szabo•*Avataruri literare în labirintul sintezei*....82
Daniel Vighi•*Panopticum fantastic*....84

UMOR S.F.
Silviu Genescu•*Houston, avem o problemă!*....86
Lucian Ionică•*Greșeala*....*86*
Cornel Secu•*Microproces-verbal la al 59-lea Congres național de anticipație din România (a 78-a Consfătuire pe țară)*....87
Mihai Alexandru•*Vești... din 3005*....88
Traian Urdea•*Actualitatea științifică pe glob*....88

ARGUMENT

Acest număr încearcă să facă o rapidă incursiune prin câteva pagini ale Helion-ului. Din cele multe bune și foarte bune, adunate între coperțele revistei începând din 1981 și până anul trecut.

Este o scurtă călătorie în timp, selectând câte ceva din multele nume de autori care au contat în balanța Helion-ului, fie că au fost din grădina proprie, fie că au fost câștigători ai concursului de proză Helion sau colaboratori de prestigiu, în cazul altora.

Nu este o antologie, deoarece antologiile Helion, proiectate în patru volume, vor fi realizate în perioada septembrie 2015 – mai 2016. Cel puțin, așa sperăm.

Sunt mulți autori, foarte importanți, care nu au putut intra în cuprinsul acestui număr, fie la rubrica LABORATOR S.F., fie la secvența DEBUT S.F., fie la ALTERNATIVE. Numai din cele trei capitole aproape ale fiecărui Helion de la nr. 1 din 1981 și până la cel mai recent din 2014, am făcut câteva alegeri. Am adăugat o mică selecție și de la rubrica UMOR S.F.

Datorită spațiului tipografic restrâns, nu am introdus niciun articol de la IPOTEZE EXTRAORDINARE, OPINII, MERIDIAN S.F., CONTRAPUNCT, RADAR, ZIG-ZAG, BANDĂ DESENATĂ, PE SCURT DESPRE PROZA SCURTĂ.

La ALTERNATIVE am scanat toate articolele de la numărul din 1988. Sunt probante pentru calitatea constant bună a compoziției acestei rubrici.

Le mulțumim foarte mult celor care ne-au trimis câteva gânduri pentru rubrica DESPRE HELION.

Sperăm ca și acest număr să devină un argument pentru parcursul viitor al revistei și clubului HELION.

Redactor-șef: Cornel Secu; **Redactor-șef adjunct:** Ciprian Ionuț Baciu; **Seniori editori:** Mircea Opriță, Cornel Robu, Mariano Martin Rodriguez, Costel Baboș, Marian Mirescu, Lucian-Vasile Szabo; **Redactori:** Adrian Chifu, Darius Luca Hupov, Cristian Vicol, Gabriela Drașovean și Adriana Muscă; **Coperta a II-a:** Gabriel Kelemen; **Paginare:** George Adrian Țugurlan; **Adresa redacției:** Str. Miron Costin nr. 2, Timișoara; **Telefon:** 0749-185.385, **E-mail:** redactiahelion@gmail.com, **Web:** www.helionsf.eu, www.helionsf.ro; **Editor:** Casa de Cultură a Municipiului Timișoara; **B.T.** 12.03.2015; **Tipar:** SC Eurostampa SRL Timișoara

ISSN 1220-7152

CORNEL SECU

HELION 35, UN JUBILEU BOGAT

Scotocind în memorie, parcă ieri ne adunam în sala 208 a Casei Tineretului, vreo cinci-şase inşi plus Teodora Nagy,directoarea institutiei, şi Valeria Cădăreanu, secretara cu propaganda de la judeţeana U.T.C..

Eram cinci dizidenţi de la Wells (de fapt, exmatriculaţi, în mod incorect): Marcel Luca, Lucian Ionică, Silviu Genescu, Duşan Baiszki şi eu, plus un nou venit, Barra Zoltan.

Era în 18 martie 1980, data consemnată în registrul pe care îl adusesem de acasă, de peste drum, unde locuiam atunci.

Numele l-am propus eu, motivând prin "luminozitatea" pe care o conţinea nucleonul de heliu. Numele a fost acceptat, fără multe rezerve. Îl pregătisem dinainte, chiar de când începusem preparativele pentru înfiinţarea clubului (pe la mijlocul lui februarie).

Am stabilit după mai multe discuţii şi ziua când vom avea reuniunile de lucru. Cum vor fi: săptămânale, bilunare, lunare.

Au fost mai multe variante, dar am reuşit să impunem varianta săptămânală, cu ziua de vineri şi cu ora 17,00.

La a doua şedinţă am fost vreo nouă inşi, lipsind doi din prima garnitură. Au venit A.C. Giagim, Mihai Vuescu, Romulus Bărbăţei, Mihai Marinică şi încă cineva, care n-a mai trecut vreodată pe la noi

De la a treia şedinţă au venit Wilhelm Jäger, surorile Mânăscurtă, Viorel Abrudan, Ilie Lungu, Adrian Botuşescu.

Apoi am avut o întâlnire cu cei de la Timisiensis, cenaclul IAEM Timişoara, condus de Duşan Baiszki. După o şedinţă toţi s-au vărsat în Helion, dar numai doi au venit cu regularitate: Liviu Pîrvan şi Saul Beloia.

După cinci-şase şedinţe deja erau la întâlniri între 15 şi 20 de membri, mai ales când citeau Giagim, Genescu, Ionică, Jäger.

Din 1981, la fiecare şedinţă participau în medie cel putin 20 de helionişti. Erau numeroase cele la care veneau peste 30 de membri. În registre aveam peste 40 de înscrişi.

Din 1981-1982 aveam la şedinţe de două oei mai mulţi studenţi decât avea H.G. Wells, cenaclul studenţesc de profil al Casei Studenţilor (iată câteva nume: Costel Baboş, Wilhelm Jäger, Daniel Bureţia, Mihai Marinică, Zeno Goian, Gheorghe Bulagea, Ionel Nistor, Ilie Lungu,Adrian Dinescu...).

1981 a fost un an foarte important pentru Helion. Am editat în 25 martie prima revistă Helion, care a avut difuzare regională (patru judeţe). 7.500 de exemplare, din care 5.000 în distribuţie publică.

Retururi: zero. În 1982 si 1983 tirajul a fost de 15.000 de exemplare cu distribuţie naţională. Retururi zero. Din 1984 tirajul a fost de 25.000 de exemplare până în 1990, inclusiv.

Tot în 1981, la sfârşitul lui mai, am avut prima ediţie a Zilelor Helion, care a fost bine organizată, având invitaţi de la cenaclurile din Iaşi, Bistriţa Năsăud, Bucureşti, Craiova, Guranda.

Atunci s-a hotărât organizarea Taberei de la Guranda (iulie 1981), ale cărei prime două ediţii au fost remarcabile.

Tot în 1981 am lansat "O sută de minute în compania anticipaţiei", un program de întâlniri în liceele timişorene, facultăţi şi întreprinderi, ajungându-se la situţia să nu putem onora toate invitaţiile care veneau. Campioni la acest capitol: Liceul de Telecomunicaţii, Liceul industrial nr. 1, Liceul de chimie AZUR, Electrotimiş, AEM, Facultatea de Electrotehnică, Institutul de Medicină.

Am continuat acest periplu, nu cu aceeaşi fecvenţă, şi după ce ne-am mutat la Casa Universitarilor în 1985.

În 1983 editasem, şi cu sprijinul cenaclului H.G. Wells, BIBLIOTECA NOVA, primul buletin de teorie, istorie şi critică literară s.f. din România.

În 1984 revista Helion a luat premiul pentru fanzin la EUROCON-ul de la Brighton (Anglia).

Perioada 1981-1996 a fost foarte bună pentru club, existând rezultate remarcabile atât în plan naţional, cât şi internaţional. S-au mai obţinut încă două premii importante internaţionale: în 1988 premiul pentru fanzin la Eurocon-ul de la San Marino, Italia, iar în 1989 la Eurocon-ul de la Budapesta.

După 1982, la fiecare concurs naţional aveam între 7 şi 10 participanţi la concursul de proză şi 1-2 la artă plastică, iar uneori la BD sau la filme. Iată lista pentru anii `82-`85: Lucian Ionică. Costel Baboş, Silviu Genescu, A. C. Giagim, Mircea Pora, Cornel Secu, George Terziu, Wilhelm Jager, Marcel Luca, Mihai Alexandru, Lucian-Vasile Szabo, Daniel Bureţia, Adrian Dinescu şi alţii.

Până acum clubul Helion a obţinut peste 40 de premii la convenţiile naţionale şi internaţionale.

Mutarea clubului la Casa Universitarilor a însemnat o sporire puternică a potenţialului intelectual şi de reprezentativitate. Zilele Helion s-au transformat în SESIUNEA HELION (ajunsă anul acesta la a 30-a ediţie), iar rândurile clubului s-au întărit cu oameni din mediul universitar şi cultural de primă mână: Ştefan Buzărnescu, Pia Brânzeu, Tudor Beşuan, Elena Ghiţă, Cecilia Diana Lucaci, Bruno Wurtz, Szasz Geza.

Între 1985 şi 1998 a fost o perioadă foarte bună a clubului Helion în toate ariile de manifestare: artistică, publicistică şi organizatorică.

1992 a însemnat înfiinţarea Asociaţiei Române de Science Fiction şi Anticipaţie – ARSFAN, unde Helion a fost pivotul principal.

1994 a fost anul EUROCON-ului românesc, despre care există referinţe foarte favorabile, unde iarăşi Helion-ul a fost principalul factor organizatoric.

1995 a însemnat organizarea primei tabere internaţionale de creaţie SF ATHANORIA, la Pârâul Rece, unde iarăşi Helion-ul a fost dirijorul şi orchestratorul.

După 1999 a urmat o scădere puternică a activităţii, a existat o perioada de penumbră (2001 – 2003), apoi de umbră deasă 2003 – 2005.

Din 2005 Helionul a revenit în forţă, adunând la un loc o parte din oamenii de baza din perioada de glorie, dar şi foarte mulţi tineri, majoritatea elevi şi studenţi.

Noul contingent s-a îmbogăţit mereu pe parcurs cu noi membri, o parte foarte importantă fiind reprezentată de un grup feminin foarte creator şi plin de iniţiative atractive şi originale.

Acest lucru se observă în sumarul tuturor publicaţiilor Helion de după 2006: revista Helion (tipărită), Biblioteca Nova, almanahurile Science-Fiction 2007, 2008 şi Estival Science-Fiction (2007), Helion Online (49 de numere din aprilie 2010 şi până în prezent).

Sprijinerea debutanţilor şi îndrumarea lor pentru a ajunge la un spor ideatic şi artistic superior a fost mereu o cauză pentru care s-a militat de la începuturile clubului şi până în ziua de azi.

Aşa au apărut creatori cu personalitate şi pregnantă în s.f.-ul românesc: Costel Baboş, Lucian Vasile Szabo, Radu Pavel Gheo, Mihai Alexandru, Wilhelm Jager, Adrian Chifu, LaurenţiuNistorescu, Florin Leodor Dănilă, Emilian Crinu Marinescu, Lucia Robitu, Val Antim, Cotizo Draia, Dan Chendi, Ionel Nistor, Radu Cleţiu, Ionuţ Ciprian Baciu, Laura Ceica, Cristian Vicol, Alexandru Maniu, Adriana Muscă, Daria Hupov, Gabriela Drăşovean, Anca Merce, Mirona Aftanache, Patricia Vanu.

S-a consolidat şi lărgit grupul de teoreticieni, eseişti şi comentatori avizaţi ai genului: Lucian Vasile Szabo, Radu Pavel Gheo, Cornel Secu, Tudor Beşuan, Cristian Vicol, Alexandru Maniu, Darius Luca Hupov, Cristian Koncz, Cătălin Negrea, Ciprian Baciu, Mirona

Aftanache, Anca Manuela Brândaş.

Concursul Helion, concurs naţional de proză scurtă, este una din emblemele de prestigiu ale clubului nostru, prin numele pe care le-a promovat datorită calităţii juriului, recunoscut prin obiectivitate şi justă jurizare, în acelaşi timp.

Îi aşezăm, în ordine alfabetică, pe toţi cei care au fost membri ai clubului nostru. Cei subliniaţi s-au remarcat printr-o activitate prodigioasă:

Alexandru Abriud, Angela şi Ioan Avrămuţ, **Traian Abruda, Viorel Abrudan,** Mihai şi **Mirona Aftanache,** Daniela şi Emilia Alexandru, Mariana Alexandru**, Mihai Alexandru, Val Antim, Costel Baboş, Ciprian Ionuţ Baciu, Duşan Baiszki, Adrian Bancu**, Valentin Bancu, **Eugenia Banciu,** Romulus Bărbăţei, Doru Bercuci, Ana Boar, Gheorghe Bulagea, Sandra Bărbărie, Ovidiu Bâtan, **Tudor Beşuan, Diogene Bihoi,** Sorin Bîrăescu, Boldog Elemer, Raoul Borchin, Adrian Botuşescu, **Anca Manuela Brândaş**, **Adrian Budriţan, Daniel Bureţia,** Răzvan Buz, **Ştefan Buzărnescu,** Valentin Capotescu, **Laura Ceica,** Gabriel Cernat, Valentin Chelba, Dan Chendi, **Marius Chiriţă, Adrian Chifu,** Margareta Chiva, **Mihaela Christi,** Luminita Cicortaş, Luminiţa Ciocia, Sorin Emil Ciurariu, **Radu Cleţiu, Laurian Cnobloch,** Marius Ciurdari, **Florin Contrea,** Walter Covlescu, **Constantin Cozmiuc, Florin Leodor Dănilă,** Silviu Damşe, **Dorin Davideanu,** Adrian Dinescu, **Cotizo Draia, Mihai Corneliu Donici, Gabrilea Draşovean**, Doru Drăgan, **Ildiko Gabos,** Marius Ganea, Antuza Genescu, **Silviu Genescu, Radu Pavel Gheo, Alina Ghimpu, Augustin Corneliu Giagim,** Adrian Glosic, **Györffy György, Elena Ghiţă,** Ovidiu Guleş, Dragoş Haţegan, **Darius Luca Hupov, Simona Hupov, Daria Hupov,** Reimund Schild-Kirer, Emilian Iachimovschi, Dorel Ienovan, Mihaela Iliescu, **Ioan Ilica,** Corina Ilin, Adrian Florin Ionaşiu, **Lucian Ionică, Willy Jäger,** Gabriel Kelemen, Eugenia Laszlo, **Marcel Luca,** Cecilia Diana Lucaci, Ilie Lungu, **Mandics György, Alexandru Maniu,** Alexandra Manole, **Carmen Marinescu,** Emilian Crinu Marinescu, Mihai Marinică, Valentina şi Elena Mânăscurtă, **Robert Meissner,** Nicola Mirkov, **Adrian Muscă, Adriana Muscă,** Bogdan Nădăştean, Alexandru Negrea, **Cătălin Negrea,** Ionel Nistor, **Laurenţiu Nistorescu, Mimo Obradov,** Ştefan Moldovan Oprea, **Corina Ozon,** Raul Paulescu, Marius Pădurean, **Liviu Pîrvan,** Simona Papp, Marcel Coca Podaru, Alexandra Popescu, Cornelia Popescu, Mihai Dan Popescu, Luiza Popescu, Dan Predescu, Gheorghe Predişcan, Romulus Popovici, **Simona Popovici,** Mărgărit Primaru, **Lucia Robitu,** Victor Rojancovschi, Daniel Romilă, Adrian Rusnac, Dana Sarmeş, **Cornel Secu, Daniela Semenescu,** Cornel Seracin, Horaţiu Sişca, **Reghina Sîrbu,** Costin Constantin Simon, Harald Singer, Florin Stanca, **Lucian-Vasile Szabo, Geza Szasz,** Ildiko Szendrei, **George Terziu, Daniel Timariu,** Maria şi Felicia Todea, Raluca Topciov, **George Adrian Ţugurlan, Traian Urdea, Daniel Ursachi,** Dacian Vâlcu, **Cristian Vicol,** Daniel şi Mihai Vuescu, **Gabriel Zănescu.**

Clubul Helion a fost susţinătorul colecţiilor Helion şi Insolit de la editura Bastion din anii 2008 – 2011.

Au fost alături de noi prin conferinţe, eseuri sau participări speciale la şedinţele clubului: acad. Eugen Macovschi, acad. Zeno Simon, acad. Solomon Marcus, acad. Mircea Maliţa, acad. Eugen Simion, acad. Toro Tiberiu, prof. univ. dr. Eduard Pamfil, prof.univ.dr. Eugeniu Niculescu Mizil, prof.univ.dr. Lucian Boia, prof.univ.dr. Lucian Negruţiu, prof.univ.dr. Mircea Goian, prof.univ.dr. Marcel Pop Corniş, prof.univ.dr. Cornel Ungureanu, prof.univ.dr. Virgil Stanciu, prof.univ.dr.Ivan Evseev. Ne-am bucurat de sprijinul şi colaborarea unor distinşi scriitori şi oameni de cultură: Marin Sorescu, Vasile Andru, Ion Hobana, Gheorghe Săsărman, Horia Aramă, Mircea Nedelciu, Cristian Tudor Popescu, George Anania, Florin Manolescu, Sorin Antohi, Paul Eugen Banciu, Dănuţ Ungureanu, Mircea Mihăieş, Adriana Babeţi, Ovidiu Pecican, Valentin Nicolau, Bogdan Ficeac, Daniel Vighi, Viorel Marineasa, George Ceauşu, Lucian Merişca, Dan Culcer, Dan Doboş, Mihail Grămescu, Leonard Oprea, Viorel Pirligras, Dumitru Daba, Gabriela Colţescu, Ioan Talpoş, Petru Andea, Mihai Coman, Mircea Pora, Cătălin Badea Gheracostea, Marcel Tolcea, Vasile Popovici, Voicu Bugariu.

Un capitol special este cel destinat colaborării excepţionale, pe o durata întinsă de ani, cu doi şefi de şcoală şi lideri ai anticipaţiei româneşti: MIRCEA OPRIŢĂ şi CORNEL ROBU.

Un alt nume care trebuie scris cu majuscule este cel al lui MARIAN MIRESCU, cel care de mulţi ani îngrijeşte rubrica BD a revistelor noastre.

Tuturor le aducem acum, în ceas aniversar, calde mulţumiri şi recunoştinţă întregii echipe de conducere a Helion-ului.

Echipa de conducere a avut următoarea componenţă: din 1980 şi până în ianuarie 2009 preşedinte a fost Cornel Secu, din ianuarie 2009 până în decembrie 2014 preşedinte a fost Lucian Vasile Szabo, din ianuarie 2015 preşedinte este iarăşi Cornel Secu.

Vicepreşedinţi au fost Lucian Ionică (1980-1985); Tudor Beşuan (1985-1994); Costel Baboş(1994-1997); Lucian Vasile Szabo (1997-2001; 2005-2009); Ciprian Ionuţ Baciu (2015-prezent).

Secretari au fost: Augustin Corneliu Giagim (1980-1985); Lucian Vasile Szabo (1986-1990); Costel Baboş (1990-1992); Szasz Geza (1992-1994); Laurian Cnobloch (1994-1995); Val Antim (1995-2001); Adrian Bancu (2005-2011); Darius Luca Hupov (2012-prezent).

Ne-au părăsit, mult prea devreme, oameni foarte importanţi, care ne-au fost colegi dragi şi foarte apreciaţi: AUGUSTIN CORNELIU GIAGIM, GEZA SZASZ, VAL ANTIM, CONSTANTIN COZMIUC, MARCEL LUCA, cu care am construit multe pagini de valoare din istoria Helion-ului, pe care îi omagiem şi îi vom omagia mereu.

O menţiune specială pentru prietenii şi colaboratorii noştri de peste hotare: MARIANO MARTIN RODRIGUEZ (Spania); ANDRZEY PRUSYNSKI (Polonia); SAM LUNDWALL (Suedia); FRANZ ROTTENSTEINER (Austria); HERBERT FRANKE (Germania); IVAILO RUNEV (Bulgaria); PASCAL DUCOMMUN (Elveţia); DMITRI BILENKIN (Rusia); DOMINGO SANTOS (Spania); ELISABETH VONARBURG (Canada).

Clubul HELION a fost coorganizator la trei CONVENŢII NAŢIONALE - ROMCON-uri (1980, 1989 şi 2012).

Principiile care ne-au călăuzit paşii spre poarta pe care stă scris de 35 de ani HELION au fost atât morale, cât şi intelectuale.

Am crezut mereu în forţa echipei, dar şi în puterea de lucru individuală.

Mulţumirile noastre lăuntrice vor fi depline dacă toate lucrurile bune, care s-au întâmplat în aceşti ani, vor fi respectate, continuate şi dezvoltate de către cei tineri, care azi şi mâine ne vor lua locul.

Avem un an 2015 extrem de bogat şi ambiţios. A început cu a 30-a ediţie a Revelionului S.F. (manifestere unică la nivel mondial), continuă cu aniversarea clubului din martie (35 de ani), apoi în 25 martie avem lansarea concursului "TIMIŞOARA PESTE 100 DE ANI ", în 8-9-10 mai avem Prima Conferinţă Internaţională HELION şi SESIUNEA HELION.

Avem apoi proiectul cu ROMÂNIA PESTE 100 DE ANI, pe care îl vom lansa în toamnă pentru 2016. Mai aşteptăm puţină vreme pentru relansarea proiectului MUZEUL ANTICIPAŢIEI EUROPENE, pe care l-am anunţat încă din toamna lui 2011.

Sperăm să le ducem la capăt pe toate, cu ajutorul Casei de Cultură a municipiului şi al Consiliului Local Timişoara, cu ajutorul întregii noastre echipe, dar şi al prietenilor MIRCEA OPRIŢĂ, CORNEL UNGUREANU, CORNEL ROBU, SORIN ANTOHI, GHEORGHE SĂSĂRMAN, MARIANO MARTIN RODRIGUEZ, VICTOR NEUMANN, TUDOR CREŢU, CĂTĂLIN BADEA GHERACOSTEA.

Susţinerea pe care am avut-o din partea Uniuniii Scriitorilor, filiala Timişoara, şi a redacţiei Orizont ne-o dorim continuată şi dezvoltată în viitor.

Ştim unde suntem şi ce reprezentăm. De aceea credem că speranţele viitoare au pe ce să se sprijine.

CORNEL UNGUREANU

HELION, PENTRU O CAPITALĂ A CULTURII

Scriu despre club într-un moment aniversar, nu desprins de eforturile unora şi ale altora (ca să nu spun: ale noastre, ale tuturor) ca Timişoara să se apropie, să devină o adevărată capitală europeană a culturii. După Unire, când oraşul devenise al României Mari, încercările de a realiza aici o revistă culturală de limba română din anii douăzeci au eşuat. Nici Camil Petrescu n-a rămas aici, nici Lucian Blaga, deşi revista **Banatul** fusese gândită pentru el, nici G. Călinescu şi nici Aron Cotruş. Marea şansă devenea, la începutul anilor treizeci, **Revista Institutului Social Banat-Crişana.** Dimitrie Gusti descoperise aici şi un sociolog-medic care putea patrona proiectul. Îi cere să înceapă o anchetă culturală la Timişoara, dar admirabilul combatant îi explică: la Timişoara singurul loc „de cultură" sunt cei de la Şcoala Politehnică, dar ei sunt închişi ca o cetate. Aşa că prima anchetă a Institutului Social Banat-Crişana nu are loc la Timişoara, ci la Belinţ. Satul era mai ofertant decât capitala Banatului, au înţeles autorii de istorii literare.

Era un fel de a înţelege lumea, cultura, literatura. Într-un număr mai vechi al revistei HELION (nu foarte vechi: 1-2/2009), animatorul culturii s.f. din Banat, directorul revistei, combatant şi apărător de seamă al fenomenului s.f. în România, scrie un editorial („**Aproape nimic, dar mai ales pe lângă**") în care se ocupă de o mult-lăudată **Istorie critică a literaturii române,** în care autorul ei susţine că nu există literatură s.f. în România care să merite atenţie. Dar, zicem noi, dacă fenomenul s.f. a rămas nevăzut de Nicolae Manolescu (câte ar mai fi trebuit înţelese, câte citite?) trebuie să acceptăm şi şansa s.f.-ului de a exprima o literatură (cultură) alternativă. În colegiul editorial al revistei **Helion** sunt doi cărturari de seamă, care au scris istorii monumentale ale literaturii s.f. din România, Mircea Opriţă şi Cornel Robu. Istorii în care Timişoara şi Cornel Secu cu ai săi ocupă capitole citabile. Lângă Cornel Secu se află de câteva decenii Lucian-Vasile Szabo, autorul unor cercetări fundamentale privind opera lui Slavici, dar şi studii privind istoriile revoluţiei din Timişoara, dar şi cărţi de literatură comparată în care fenomenul s.f. este pus în valoare prin pagini erudite privindu-l , de pildă, pe E.A.Poe. Prezenţa lui Lucian Ionică, Radu Pavel Gheo, Laurenţiu Nistorescu, teoreticieni şi prozatori, remarcabili, a lui Costel Baboş, Mihai Alexandru, Silviu Genescu, a regretatului Marcel Luca (şi câţi alţii) au dat, prin prozele lor, prin scrisul lor, densitate unei mişcări s.f. amintită, ca fericită posibilitate, de Traian Lalescu, atunci când întemeia Politehnica din Timişoara. Revistele, întâlnirile naţionale şi internaţionale organizate de Helion sunt un argument important pentru a înţelege de ce Timişoara ar merita să fie o Capitală europeană a culturii. Să ne bucurăm de acest moment aniversar! Felicitări celor care îl fac posibil!

DESPRE HELION → GEORGE ANANIA

Dincolo de superlativele pe care istoricii mişcării SF i le vor atribui, pe foarte bună dreptate, după aceste decenii de reuşite incontestabile, eu cred că Helion este şi o stare de spirit — un loc în care, totdeauna, ne-am simţit ca acasă. Primitor şi încurajator, larg cât să ne cuprindă pe toţi, iubitor cât să ne peţuiască pe toţi, sincer cât să ne dea certitudinea prieteniei adevărate. Într-o lume a rivalităţilor pe viaţă şi pe moarte, a egoismelor oarbe şi a orgoliilor fără sfârşit, Helion este clubul gentlemanilor născuţi, nu făcuţi.

(Helion 1-2/2010)

MARCEL LUCA

"CAROLINE PROJECT"

Apărută în Helion, 1983

"Şi iată încă una din multele întâmplări ciudate din categoria celor descrise până acum. Ea a fost consemnată cu multă concizie, dar mai ales cu neşovăitoarea convingere a martorului ocular, de către călugărul Pedro Callego în raportul său informativ adresat Curiei papale, în timpul pontificatului lui Paul al III-lea Farnese. În principal, el descrie peripeţiile expediţiei lui Hernando de Soto, continuată după moartea acestuia de către Luis Moscoso de Alvarado, o expediţie care, desfăşurată fiind între 1539 şi 1543, constituie prima explorare cuprinzătoare a zonei meridionale a actualelor State Unite.

După întoarcerea în "Noua Spanie", din care pleacă apoi spre Cuba, unde stă mai bine de un an, părintele Callego relatează cum, îmbarcându-se la sfârşitul lunii martie 1545 pe galionul "Santa Maria del Pilar" cu destinaţia Europa, o violentă furtună, iscată din senin, la numai două zile de la plecare, a purtat vasul câteva sute de leghe nord-vest de insula Española.

În seara zilei de 29 martie, la câteva ceasuri după ce furia vântului se domolise, aproape imediat după ce luaseră noul curs pentru corectarea derivei, marinarul de veghe pe gabia arborelui principal vesti apariţia unei lumini galbene, pâlpâitoare, undeva în prova navei. Urcat degrabă pe punte, căpitanul Don Miguel de Vallejo hotărî în cele din urmă continuarea drumului, în pofida nemulţumirii evidente a echipajului, reacţie firească pentru vremurile acelea când în minţile oamenilor apele nesfârşite ale oceanului erau populate de animale fabuloase, înfricoşătoare. Ajunşi, totuşi, la locul cu pricina, au pescuit din apele încă frământate de hulă o ciudată făptură omenească agăţată de un fel de geamandură prevăzută cu un felinar uimitor, în interiorul căruia se rotea, fără zăbavă, un ochi luminos.

Omul cules dintre valuri trăia, dar părea să fie pe moarte. Îmbrăcămintea sa trezi nespusă uimire în rândul marinarilor: era albă-strălucitoare şi nu părea să fie o ţesătură obişnuită, căci, cu toată moliciunea ei, avea ceva din luciul şi rezistenţa unei folii metalice. Apoi, era croită dintr-o singură bucată ce se despica doar între gât şi pântec, de-a lungul a două rânduri de dinţi de argint, iar pieptul, în partea stângă, era împodobit cu un text ciudat, fără sens, chiar dacă literele din care era alcătuit păreau să semene cu cele din alfabetul latin. Pe braţe, necunoscutul purta brăţări ce susţineau boluri luminoase de sticlă în care felurite semne verzui apăreau şi dispăreau în fiecare clipă.

Căpitanul porunci să fie transportat în cabina sa, unde zile în şir, împreună cu călugărul Callego, a încercat să-l aducă în simţiri pentru a rosti măcar câteva cuvinte, care poate i-ar fi făcut să înţeleagă cine este, de unde vine, din ce seminţie se trage...

Toate străduinţele au fost zadarnice, căci omul muri în cele din urmă. A fost dezbrăcat şi cusut într-un sac de cânepă şi, după o scurtă rugăciune, fu lăsat să alunece, potrivit obiceiului marinăresc, pe o scândură înclinată, înspre adâncurile Atlanticului.

Peste trei săptămâni, "Santa Maria del Pilar" ancora la Sanlúcar de Barrameda. Veşmintele necunoscutului pescuit în ocean, precum şi uimitorul felinar care continua să-şi rotească ochiul gălbui, fără odihnă, închise de-acum într-o ladă ferecată şi sigilată, plutiră în sus pe Guadalquivir spre Sevilla, unde poposiră în beciurile Sfântului Oficiu. Acolo au şi fost îngropate în cele din urmă, din ordinul Marelui Inchizitor, după ce cercetarea împrejurărilor în care fuseseră găsite a luat sfârşit, iar căpitanul Don Miguel de Vallejo, cu mare greutate, a reuşit să se disculpe pentru faptul că

organizase o "înmormântare creştinească" unei fiinţe care, dacă nu era un demon azvârlit din ceruri, era cu certitudine un păgân, un eretic din adâncurile ţinuturilor ce, "in anno Domini" 1545, erau încă nesupuse Majestăţii Sale Prea Catolice. Cât despre copia înscrisului misterios, ea a fost ştearsă din toate procesele verbale, căci fără nici o îndoială, acesta era un text magic, inspirat de însuşi în veci blestematul Belzebut..."

James Barrett sfârşi de citit textul atât de familiar, o dată ce-i era el însuşi autorul, uimit însă din cale-afară să-l regăsească xerografiat pe o hârtie purtând în colţul din stânga sus sintagma Strict confidenţial, deasupra antetului unuia din serviciile cele mai discrete ale Departamentului Apărării.

- Mărturisesc, domnule Stimson, că nu înţeleg...

- E firesc să fiţi contrariat, interveni repede bărbatul lung şi slab, aflat în fotoliul din dreapta măsuţei joase, rotunde, pe care se aflau paharele cu benedictină. Vedeţi, dumneavoastră sunteţi un scriitor şi un om de ştiinţă cunoscut... S-ar fi cuvenit, desigur, să vă fi solicitat o întrevedere conform uzanţelor noastre, hmm... mondene, stabilind telefonic o întâlnire pentru un dejun de afaceri la unul din restaurantele din oraş...

Barrett zâmbi:

- Dar cum, uneori, afacerile dumneavoastră sunt... strict confidenţiale...

- Exact! Confidenţiale şi foarte, foarte presante!

Stimson îşi pipăi ochelarii cu rame de aur, subţiri, rotunzi, apăsându-i la rădăcina nasului voluminos şi puternic şi continuă, alegându-şi cu grijă cuvintele:

- În baza informaţiilor culese despre dumneavoastră – ce să-i faci, este o formalitate curentă şi necesară într-o activitate ca a noastră... – s-a ajuns la concluzia că sunteţi un cetăţean loial, un bun american, fapt care ne-a determinat...

- O clipă! James Barrett zâmbi larg şi în ochii săi albaştri undui o sclipire maliţioasă. Sunt, fără îndoială, un bun cetăţean american, doar în măsura în care nu apreciaţi loialitatea cuiva după criteriile, cândva la modă, ale lui MacCarthy... Dacă tot mi-aţi scotocit prin existenţă, ştiţi, desigur, care a fost atitudinea mea faţă de hecatomba din Vietnam şi că, astăzi, nu-mi economisesc muniţia când e vorba de a critica Administraţia pentru lipsa de voinţă şi sinceritate în problemele dezarmării nucleare...

Stimson îl privea de după lentilele ochelarilor săi cu atenţie politicoasă, curtenitoare chiar, dar o anumită nervozitate i se putea ghici după felul în care stinse ţigara abia începută, întrerupându-l:

- Noi ne preocupăm de asigurarea apărării naţionale a Statelor Unite, pe care o privim ca o misiune permanentă, neconjuncturală, deci şi criteriile noastre referitoare la conţinutul noţiunii de loialitate nu pot coincide cu cele ale unor oameni ce apar şi dispar meteoric pe firmamentul vieţii noastre politice!...

Pe faţa smeadă, frumoasă, a celuilalt, se accentuă grimasa de scepticism, pe care însă înaltul funcţionar o ignoră cu diplomaţie:

- Încă un pahar?... Ei bine, vă solicităm colaborarea, domnule Barrett, într-o problemă de al cărei caracter ultrasecret vă veţi da seama de îndată. Pentru început, aş dori să-mi spuneţi dacă aţi putut citi cu ochii dumneavoastră raportul original al acestui călugăr, Pedro Callego?...

- Da, l-am văzut în timpul călătoriei de documentare efectuate acum trei ani la Biblioteca Vaticanului.

Pe nesimţite, vocea lui Stimson căpăta accente metalice, iar scriitorul avea senzaţia tot mai neplăcută că e supus unui interogatoriu:

- Aţi ştiut de existenţa lui din vreo sursă oarecare? A mai fost citat sau rezumat de altcineva până acum?

- ...Nu! În mod sigur, nu! Documentarea am făcut-o ca trimis al Universităţii Princeton, în vederea realizării unui studiu privind anvergura penetrării spaniole la nord de Rio Grande... Manuscrisul l-am găsit întâmplător, era sigilat, de unde deduc că nu fusese citit de nimeni până la mine.

Stimson se întoarse într-o parte şi luă în mână o filă albăstrie de pe biroul aflat în spatele său, căută din ochi un pasaj, apoi întrebă:

- E vorba de manuscrisul MW-846.283?

- Nu mai ţin minte, s-ar putea... Am însă un fişier, pe computer, unde e notat cu siguranţă, aşa că am să vă pot comunica dacă aceasta e cota de evidenţă.

- Nu! Nu e necesar, ştim că e exactă!

Funcţionarul umplu încă o dată paharele prelungi de cristal, sorbi cu precauţie şi continuă:

- Domnule Barrett, conduc de un număr de ani activitatea de protejare a celui mai mare proiect în domeniul apărării din câte au existat până acum: Caroline Project! Nu există nici o altă tentativă umană similară. Realizarea lui va însemna asigurarea unei securităţi naţionale ab-so-lu-te! Posibilitatea de a fi atacaţi cu arme convenţionale, chimice, bacteriologice, geofizice sau nucleare va fi, practic, exclusă! Din momentul în care Proiectul Caroline va fi finalizat, vom fi primii care vom cere dezarmarea generală şi totală, fără nici un fel de reticenţe...

James Barrett îşi încrucişă picioarele şi-şi aprinse o ţigară, vădit neimpresionat, îngăduindu-şi chiar un zâmbet aproape batjocoritor:

- Cred, o dată ce acoperiţi proiectul ăsta cu atâta grijă, că este vorba de o super-supra-armă care va elimina în mod firesc tot ce cunoaştem până acum în materie, aşa cum arma de foc a eliminat măciuca! Sunteţi probabil pe cale să născociţi o măciucă superlativă, capabilă să strivească nu numai ţeasta umanităţii, cum e posibil în prezent, ci întreg universul...

- Ei, nu-i chiar aşa! Poate nu m-aţi înţeles, poate nu trebuia să vă fac, totuşi, cunoscută importanţa problemei în discuţie.

- Mă socotiţi, acum, mai puţin loial?

- O, nu! De altfel, loial-neloial, de-acum sunteţi vârât în această afacere. Dacă nu colaboraţi, vă mărturisesc, iată, cu toată sinceritatea, veţi dispărea pur şi simplu. Nu putem îngădui ca miliarde de dolari să se

ducă pe apa sâmbetei sau ca o prioritate strategică fantastică să fie anulată de dragul frământărilor sufleteşti ale unui individ! Mă înţelegeţi?

- Perfect, domnule Stimson.

- O.K.! Există premise ca secretul atât de bine păstrat până acum să fie deconspirat sau, la fel de grav, să fie intuit. Manuscrisul de care v-aţi folosit, rezumându-l, este o cheie şi, atunci când analiştii serviciilor noastre au aflat de el citindu-vă cartea...

Celălalt îl întrerupse mirat:

- E adevărat, aşadar, că citiţi toţi munţii ăştia de cărţi de anticipaţie, de science fiction?!

- Evident! Idei dintre cele mai fantastice, examinate cu seriozitate şi competenţă, se pot dovedi materializabile. Cum eram pe cale să vă spun, manuscrisul iniţial, de bază, a dispărut! Agentului nostru trimis imediat să-l sustragă i-a fost imposibil să-l găsească.

- S-ar fi putut rătăci! Într-o bibliotecă atât de vastă cum e cea de la Vatican, e imposibil să mai fie regăsit un manuscris rătăcit, altfel decât cu totul întâmplător. Pus din greşeală în alt loc decât cel indicat de catalogul sistematic, n-ai cum să-l mai identifici...

- Mda... să admitem. Dar dacă a fost sustras? Sau, admiţând că e rătăcit doar, dacă va fi regăsit în următorii doi-trei ani de exact cine nu trebuie să-l cunoască? În fine... Vă informez că, aproape imediat după apariţie, cartea dumneavoastră a început să fie vânată pretutindeni de oamenii noştri, în încercarea de a recupera toată ediţia. Va trebui să ne predaţi chiar şi volumele pe care le mai aveţi pe acasă, fişele de documentare, manuscrisul, într-un cuvânt, totul!

- Ia te uită! Şi editorul meu care mă felicita mai zilele trecute pentru epuizarea integrală a tirajului şi-mi făgăduia chiar o nouă...

Stimson zâmbi:

- Vor apărea câte ediţii doriţi, cu o mică omisiune: paginile 411-412! Dar să revenim la oile noastre, de fapt la principala dumneavoastră misiune.

James Barrett se foi enervat în fotoliul său: - Observ că m-aţi înrolat deja, fără a-mi cere consimţământul. Nu m-ar mira să am şi vreun indicativ, aşa... ca în filmele cu James Bond, de pildă... X-007!

Stimson tuşi politicos:

- De nevoie, domnule Barrett, de nevoie! Şi trebuie să luaţi lucrurile aşa cum sunt... Mâine chiar, veţi lua avionul spre Madrid, de unde vă veţi deplasa la Sevilla.

- Dumnezeule! Sper că nu-mi cereţi să asasinez pe cineva acolo, în buna tradiţie a... modului de viaţă american.

- Nu vă neliniştiţi. Pentru astfel de acţiuni avem... hmm... specialişti de înaltă calificare. Cât despre dumneavoastră, acoperit excelent de titlul universitar, veţi conduce, sub pretextul unor cercetări academice, o echipă însărcinată să găsească lada în care se află obiectele vestimentare ale celui pescuit din valuri de galionul *Santa Maria del Pilar*.

Scriitorul îşi aprinse o nouă ţigară şi, cu ochii la scrumul alb ce masca incandescenţa jarului, întrebă cu vocea parcă răguşită:

- Deci aveţi motive temeinice să credeţi în existenţa acelei fiinţe misterioase?!...

- Acest fapt trebuie să fie neesenţial pentru dumneavoastră. Ceea ce trebuie să vă reţină atenţia e faptul că noi ştim cu precizie *acum* că lada există şi pentru nimic în lume conţinutul ei nu trebuie să fie văzut de cineva. Aveţi o misiune de acoperire. Autorităţile spaniole nu vor fi informate în legătură cu ceea ce căutăm noi de fapt. O dată găsită, lada va fi transportată în Statele Unite în cel mai strict secret şi, reţineţi vă rog, *fără să fie deschisă*! Vă mai pot oferi un pahar de benedictină?

*

Clădirea la vederea căreia, în urmă cu mai bine de patru sute de ani, trecătorii Sevillei grăbeau pasul cu inima palpitând de teamă şi curiozitate totodată, se înălţa sumbră, dar lipsită de măreţie, în centrul oraşului vechi, pe *Victoria Real*.

De peste o săptămână, cei unsprezece *los americanos* desfăşurau o activitate atât de laborioasă şi de susţinută, încât părintele canonic Juan Egas, supraintendentul aşezământului, nu mai prididea în încercarea lui de a face faţă tuturor solicitărilor. Ochii în care sclipeau luminile unei inteligenţe superioare, nasul coroiat, fruntea înaltă, zbârcită şi pătată, încununată cu părul argintiu şi rar al tunsurii, ca şi trupul firav de ascet ce i se ghicea sub rasa cenuşie, trimiteau gândul în mod bizar nu la imaginea clasică a călugărului catolic, ci la cea a unui înţelept israelit din vremurile de demult, dinaintea alungării evreilor din Spania.

Bătrânul era mai tot timpul în preajma lui James Barrett dintr-o solidaritate a erudiţiei, ghicindu-l cel mai aproape de înţelegerea spiritului textelor latineşti îngălbenite şi colbuite din austera bibliotecă a fostei mănăstiri de călugăriţe, ce purtase mai întâi hramul Sfintei Engracia şi doar mai apoi, după aproape două sute de ani, devenise temuta reşedinţă a Sfântului Oficiu al Inchiziţiei din Sevilla.

La început, părintele Juan crezuse, în baza autorizaţiilor prezentate de străini, că aceştia vor face o cercetare exclusiv arhivistică, dar înţelese apoi că se înşelase. Vânzoleala ce o stârnea echipa zgomotoşilor americani, cu trecerile ei repetate prin chiliile albe, atenţia ce o acordau lespezilor sălii de consiliu, refectoriului, capelelor absidale şi, mai ales, încăperilor din subsolul construcţiei, îl îndemnau tot mai mult să le iasă în cale prin surprindere, pentru a înţelege ce căutau de fapt...

Într-una din zile, pe când urmărea cu privirea de la o fereastră a Bibliotecii foiala din jurul microbusului introdus în mijlocul patio-ului, întrebă cu vocea lipsită de mirare, în pofida formulării interogative:

- Oare, *mister James*, la ce folosesc instrumentele acelea ciudate pe care colegii dumneavoastră le plimbă deasupra pardoselilor?

Americanul, căţărat pe o scară mobilă, răspunse fără nici o reticenţă în spaniola sa fluentă:

- Detectoare de metal, padre.

- Aşa gândeam şi eu, cu toate că cei care le folosesc mi-au declarat că sunt aparate pentru determinarea unor caracteristici constructive ale clădirii...

De fapt, mister James, ce caută colegii dumneavoastră?

- Nu-mi sunt colegi, padre.

- Vă rog să mă iertaţi... Concetăţenii dumneavoastră.

- O ladă ferecată, din vremurile conquistei... Bătrânul părăsi fereastra şi veni la picioarele scării metalice, privind în sus, astfel încât oaspetele său avu impresia că îi caută cu obstinaţie nu ochii, ci sufletul, pentru a i-l scruta cu de-amănuntul.

- Este vorba de cea sosită în Spania la bordul *Santei Maria del Pilar*?

Scriitorul rămase mut de uimire câteva clipe, apoi, aşezându-se pe coama scării, întrebă şovăitor:

- De unde ştiţi, padre, de toate acestea?

- O, *mister James*, doar sunt supraintendentul acestui aşezământ de peste patru decenii... În cursul investigaţiilor mele am dat nu o dată peste documentele procesului intentat împotriva căpitanului navei, don Miguel de Vallejo. O bună parte dintre acestea au fost însă furate de un compatriot al dumneavoastră, în urmă cu aproape trei luni... Faptul acesta m-a pus pe gânduri şi m-a determinat să fac cercetări suplimentare. Acum ştiu chiar locul precis unde trebuie să fie căutată această antichitate ce tulbură liniştea sufletească a atâtor yankei... Dar, oare, e atât de important s-o găsească?

- Nu. Cu o singură condiţie pentru ei: să existe certitudinea că absolut nimenea nu poate da de ea. Însă în lumea noastră, plină de atâtea întâmplări neprevăzute, cine ar avea curajul să afirme aşa ceva?

Călugărul îşi mângâie gânditor bărbuţa albă, firavă, şi continuă dialogul, în care amândoi erau interesaţi mai ales de cele nerostite:

- Îmi sugeraţi vreo soluţie, *mister* James?

- Cred că v-aţi gândit deja la una, padre! *Când doi ştiu un lucru, acela nu mai e un secret*, spune o zicală, iar secretele, mai ales cele de mari dimensiuni, în zilele noastre sunt generatoare de dezastre...

- Amen!

*

Fără ştirea americanilor care se agitau prin subteranele clădirii, douăzeci şi şase de ziarişti erau prezenţi în sala capitulară a fostei mănăstiri şi, după ce ascultară o scurtă relatare a canonicului Juan Egas referitoare la călătoria navei *Santa Maria del Pilar*, fură informaţi că vor participa la scoaterea la lumină a cufărului misterios şi-i vor putea cunoaşte conţinutul. Se vedea bine că invitaţii călugărului erau de-a dreptul entuziasmaţi de vestea participării la o astfel de experienţă. *"Vom vedea moda extraterestră de acum patru secole!"* glumi o tânără reporteră de la *Radio Nacional*.

Întregul grup se îndreptă spre biserica aflată în partea din spate a uriaşului patrulater al mănăstirii, cu intrarea aflată de mult timp în exterior, pe strada *San Jeronimo*.

Păşiră cu toţii în interiorul rece şi auster, îndrumaţi de bătrânul supraintendent spre latura din stânga. Acolo, la apariţia lor, doi oameni vânjoşi începură să dizloce cu răngi de fier lespezile din faţa unei minunate capele construite din alabastru de Saragosa, în care se afla mormântul unui vrednic Magistru al Ordinului de Alcantara, pierit în secolul XII în luptă cu maurii invadatori...

Ziariştii se foiau nerăbdători în jurul celor doi, glumind şi colportând cancanuri specifice breslei, în ţăcănitul sau bâzâitul frecvent al aparatelor de fotografiat şi de filmat care înregistrau progresele săpăturii.

După mai puţin de jumătate de ceas, răngile loviră în metal şi, scurt timp după aceea, în emoţia generală, fu scoasă la suprafaţă, destul de anevoios, o voluminoasă ladă ferecată. Nu fără dificultate, două uriaşe lacăte ruginite fură tăiate şi, într-o linişte nefirească, greoiul capac se deschise.

Aşezaţi cu toţii, conform dorinţei canonicului Juan Egas, în semicerc, nu mai aproape de trei paşi, primul obiect pe care îl văzură era chiar cel pe care James Barrett îl echivalase cu o baliză marină. O structură biconică de culoare roşie, lungă de circa 1,80 m, cu diametrul maxim, la mijloc, de aproximativ 0,8 m. La una din extremităţi, un girofar îşi rotea spotul gălbui, slab, dar încă vizibil.

- Extraordinar! exclamă copleşit un fotoreporter de la U.P.I. Dacă stă de peste patru sute de ani aici, vă daţi seama că nu foloseşte ceea ce se cheamă o sursă de energie tradiţională...

Cu grijă şi cu evidentă teamă, cei doi muncitori ridicară obiectul din ladă şi-l depuseră alături.

Bătrânul supraintendent se aplecă şi privi mai bine de un minut interiorul cufărului.

- *Mister* James, spuse el, veniţi mai aproape!

Scriitorul se apropie cu inima strânsă, ca în coşmarurile sale din copilărie, când deschidea în somn uşi în spatele cărora ştia că îl vor asalta plăsmuiri terifiante.

Ziariştii stăteau încă neobişnuit de disciplinaţi, lungindu-şi doar gâturile, pentru a înţelege la ce se pot uita cu atâta consternare cei doi.

În cele din urmă, călugărul îi invită să treacă pe rând prin faţa lăzii deschise. Pe fundul ei se afla întinsă o salopetă similară celor folosite în activităţile spaţiale. Într-o extremitate se aflau câteva instrumente asemănătoare ceasurilor electronice, vizibil în funcţiune. Însă ceea ce îi copleşea pe toţi, amuţindu-i şi transportându-i într-o stare de perplexitate totală, era vizibilul ecuson din stânga pieptului salopetei, pe care era înscris cu majuscule: UNITED STATES OF AMERICA / CAROLINE PROJECT / J.C. DOUGLAS.

ALEXANDRU UNGUREANU

ARTELE MARȚIALE MODERNE

Apărută în Helion, 1982

— REI (Salutați)! strigă arbitrul de margine cu voce ascuțită.

Câmpul de protecție al spectatorilor se vede ca o perdea albăstruie. Mă ridic de la locul meu și mă îndrept către mijlocul shiai-jou-lui (spațiul de luptă). Îmi verific sumar ținuta chimonoului. Marele Maestru se uită la mine calm. O ușoară senzație de căldură mă cuprinde la baza nasului și îmi dau seama că asupra acestui punct se concentrează privirea sa. Încep să mă enervez, când fenomenul se amplifică. „Asta n-are voie să facă!" – gândesc. „Mă crede un începător, care se va speria din atâta lucru? De fapt, este o gravă jignire la adresa mea. Ar trebui să știe că pot face la fel, ba chiar mai bine!" Inspir adânc, abdominal, și mă liniștesc. Îl salut pe Marele Maestru printr-o aplecare în față a trunchiului. Îmi răspunde, fără să aibă însă amplitudinea gestului meu, și prin asta mă jignește din nou. Mă concentrez asupra unei alunițe minuscule pe care o are între sprâncene și îmi imaginez un ac incandescent atingând locul. Marele Maestru tresare puternic. Pentru o clipă, s-a putut zări un abur ușor degajându-se din aluniță. „Suntem chit!" îmi spun, plin de satisfacție, dar, în același timp, nu pot să nu-l admir pentru perfecta stăpânire de sine. O singură lacrimă de durere îi scapă de sub control, și se târăște pe obrazul său palid, până se pierde printre firele albe din barbă.

— Hajime (începeți)! anunță arbitrul de margine.

Ne îndreptăm amândoi către videoplastor. Publicul a tăcut. Mă așez în fotoliul din dreapta și las aspiranții să-mi adune părul în smocuri, pentru a face loc electrozilor de iridiu. Când operația este gata, unul dintre ei apasă pe buton. O clipă doar am senzația că stau spate în spate cu mine și că pot vedea acea parte din sală care se află înapoia mea, pe urmă totul revine la normal. De acum înainte, timp de o jumătate de oră posed o videoplasmă care mă copiază perfect. Videoplasma mea și cea a Marelui Maestru se ridică și salută publicul, care izbucnește în urale prelungi. Un grup de suporteri ai mei îmi scandează numele.

Videoplasmele se instalează în centrul shiai-jo-ului, la o distanță de aproximativ patru metri una de alta. Arbitrul face semn copiei mele să se dea cu o jumătate de pas înapoi. Se mai consumă trei secunde cu salutul, apoi aspiranții înmânează fiecărui luptător câte un flash-stick.

— Hajime!

Neatent o clipă, nu-mi dau seama care arbitru a pronunțat începerea confruntării propriu-zise. După regulament, însă, nu poate fi decât arbitrul de luptă.

„Flash-stick-ul" este o țeavă de oțel care are la unul din capete un bec erlogen de mare putere. Becul erlogen, după cum se știe, în momentul alimentării sale cu energie electrică dă lumină foarte puternică. În dreptul becului se găsesc fante prin care lumina iese afară. Restul țevii este umplut cu acumulatori de mici dimensiuni, iar la celălalt capăt al ei se află un întrerupător. Tehnica luptei cu flah-stick-ul a fost întâlnită prima oară pe planeta Olma de către o expediție zirtobiană. Membrii ei au fost plăcut impresionați de spectaculozitatea și eficacitatea întrebuințării acestei arme. În consecință, au studiat-o și răspândit-o ulterior în toată galaxia. Pe pământ se pare că primele înfruntări de acest gen au fost semnalate în urmă cu cincizeci de ani. Relativ recent s-a ajuns la concluzia că becul erlogen este singurul în măsură sa producă orbirea parțială în spectrul vizibil a unui adversar, de la distanța de 5-6 metri (având, bineînțeles, și dimensiuni reduse).

Fragment din Rend-Do Arta luptei cu Flash-stick-ul.

Videoplasma Marelui Maestru este Tori (atacantul), iar Uke (atacatul) sunt eu. Tori stă cu stick-ul rezemat pe podeaua sălii și se concentrează. Uke este așezat cu profilul stâng spre el și ține ochii închiși. În momentul declanșării flash-ului, dacă n-ar face așa, ar putea orbi temporar. Câteva fracțiuni de secundă sunt însă suficiente pentru a primi o lovitură mortală de stick. Tori începe să descrie o serie de mișcări laterale, cu pași foarte ușori. Dacă celălalt nu are auzul îndeajuns de sensibil sau este furat de rumoarea sălii, lupta se va termina foarte repede. Uke clipește scurt și își dă seama de manevră. Cu mâna dreaptă așază stick-ul deasupra capului, pentru a para o lovitură din spate, declanșează flash-ul și face un salt înainte, întorcându-se. Izbucnirea primului fulger produce întunecarea comandată a câmpului de protecție pentru spectatori. Din tribune, cei ce privesc au brusca impresia că peste shiai-jo s-a lăsat noaptea. Kiai-ul (strigătul) lansat de Tori mă descumpănește. Este așa-numitul „kiai rotund", o undă sonoră care încercuiește adversarul și, pentru câteva clipe, acesta nu mai poate localiza direcția inițială de pornire. Ar fi trebuit să mă aștept ca Marele Maestru să cunoască această tehnică și să fac antrenamente, pentru a mă obișnui cu ea, însă vechii maeștri n-au vrut să mă ajute. Oare Uke va pierde din această cauză?

Tori fandează în gol, căci Uke s-a retras lateral. Stă cu ochii închiși, declanșând flash-ul din două în două secunde.

Lumina fulgerului este atât de puternică încât poate vedea silueta lui Tori chiar ținând pleoapele coborâte. Tori atacă direct. Flash-urile celor doi luminează alternativ. Din cauza iuțelii mișcărilor, becurile erlogene par niște mici sfere incandescente ce se rotesc furioase una în jurul alteia. Uke, atins ușor la umărul drept, se dezechilibrează. Cade, dar imediat se răsucește și sare din nou în picioare. Pe locul unde fusese cu o secundă înainte, stick-ul lui Tori lovise nimicitor. Derutată de eșec, videoplasma Marelui Maestru se depărtează de Uke cu „pași acoperiți" și ia poziție de așteptare. Uke, întors cu profilul spre el, așteaptă, de asemenea.

Privesc această luptă având sentimentul straniu că videoplasma, care mă copiază până în cele mai mici amănunte este mai bună decât mine. Mă întreb dacă eu, cel care a generat-o, aflându-mă într-adevăr în shiai-jo, m-aș ridica la nivelul tehnicilor ei. Am stat de vorbă cu mulți luptători și, se pare, că această senzație este rar întâlnită. În general, impresia pe care o ai despre propria ta videoplasmă este proastă. Ești tentat să găsești copiei tot felul de imperfecțiuni. Să fie oare reflexul unui orgoliu pe care încă nu mi l-am descoperit?

Acum Uke atacă. Stick-ul său trece prin garda lui Tori și îl izbește în abdomen. Tori nu-și poate stăpâni strigătul de durere și se apleacă în față. Flash-ul său izbucnește continuu, din cauză că mâna strânge crispată întrerupătorul. Becul erlogen, suprasolicitat, explodează, pârlindu-i sprâncenele. O clipă mai târziu, stick-ul lui Uke despică printr-o lovitură directă craniul lui Tori, care se prăbușește cu fruntea spre podea. Practic, nu se vede nici o rană, dar este clar că se află într-o stare de inconștiență ce nu-i va permite să reia lupta până la scurgerea timpului de dezintegrare. Este posibil, de asemenea, ca lovitura să fi fost instantaneu mortală. Uke a luat poziția de apărare, în așteptarea hanteiului (decizia arbitrului). Aceasta se aude tare în difuzorul sălii:

— Sore-Made, Jdamiwake (Lupta s-a sfârșit, învins prin accidentare)!

Publicul izbucnește în urale delirante. Sunt atât de fericit, încât uit de cuplarea la videoplastor printr-un mănunchi de fire și sar din fotoliu, repezindu-mă spre Uke. Norocul meu că unul din aspiranți a sesizat gestul și, cu un reflex formidabil, a smuls mufa, altfel era probabil că epiderma capului mi-ar fi fost grav jupuită de către mulțimea de electrozi. Uke, videoplasma mea, mă primește cu brațele deschise. Sunetul puternic al sirenei de concurs restabilește ordinea pentru ritualul de încheiere. Îmi controlez ținuta și-l salut pe Marele Maestru, apoi pe Uke. Cu glas tremurat, pronunț formula consacrată:

— Cu fiecare adversar învins, faima mea crește! Toată gloria mea vine de la tine și-ți mulțumesc! Viața mea și a ta le închinăm Artelor Marțiale!

Părăsesc shiai-jo-ul împreună cu videoplasma mea. Mai are cinci minute până se va dezintegra și vreau să profit de ele pentru a culege impresii directe despre luptă.

În vestiar este liniște. Evit să aprind lumina. Mai am doar patru minute. Nerăbdător, intru fără înconjur în subiect:

— Spune-mi, ce ai simțit când Marele Maestru a folosit „kiai-ul rotund"?

— Stând așa, cu ochii închiși, am avut impresia ca strigă învârtindu-se în jurul meu cu o viteză fantastică.

— De unde ai știut când va lovi?

— N-am știut. Ceva între nimereală și intuiție. Am avut noroc, asta-i!

Mircea Popescu - Overloading (linogravură)
Helion, nr. 3-4/2013

Mă blochez. „Am avut noroc, asta-i!" Deci, fără noroc, învingea Marele Maestru. „Dar dacă n-avea noroc?" Îmi mușc buzele și sunt aproape gata să-mi dea lacrimile. „La ce bun o viață de antrenamente? Nu voi fi niciodată Maestru în Artele Marțiale Moderne!"

— Crezi că am vreo șansă în continuare? reușesc să articulez.

— Nu știu. Are o intuiție formidabilă! Tu nu pierzi nimic încercând, ci doar noi, videoplasmele!

— Cum e să fii copie?

— Nu simți nimic deosebit! De fapt, nici nu am avut timp să mă gândesc la asta. Am luptat pentru a trăi aceste minute alături de tine. Pot să-ți spun ceva?

— Dă-i drumul!

— Aș fi vrut să nu te fi despărțit niciodată de EA. N-a avut nici un sens!

— Deci o știi și pe asta?!

— Firește, știu tot ceea ce știi și tu! Și am o experiență de o luptă în plus!

— Și ce ai câștiga tu dacă EA ar fi aici?

— Poate că aș refuza să mă mai dezintegrez. Sau că m-aș bucura că totul are un sens!

— Ce sens?

— S-ar putea să nu realizezi: noi, astea, videoplasmele, existăm pentru ca tu să nu riști! Înțelegi? Trebuie să ai un motiv ca să nu riști! Acum, ție ți-e, de fapt, totuna: înfrânt sau învingător, mort sau viu… Pentru cine, pentru ce? Ai putea să intri în shiai-jo chiar tu! Oricum, gloria îți rămâne neștirbită! Mai gândește-te! … Și acum, fii drăguț, dă-mi o țigară!

— Știi că nu fumez decât foarte rar, ca să-mi mențin condiția fizică! E foarte curios că tu simți nevoia.

— Da, dar nu mai e necesar să fac la fel. Oricum. – și surâse – nu mai are nici o importanță, în patruzeci de secunde

s-a terminat! Haide, scoate-le, știu că le ții în buzunarul secret al hainei!

Le scot și îi aprind una. Trage un fum, în timp ce eu îl privesc și mă gândesc că s-ar fi putut să mă aflu eu în locul lui. Expiră fumul și în aceeași clipă se dezintegrează. Țigara cade pe podea. Îi văd vârful licărind slab. Mă aplec și o ridic. Ezit îndelung și trag un fum. Ducă-se naibii antrenamentele! Ies din vestiar trântind ușa. Asta a fost totul. Mult dialog, întuneric, câteva impresii. Așa de ușor poate dispare o videoplasmă ce mă copiază până la ultima celulă? Și atunci eu? De fapt, mare diferență nu e. Dacă aș intra în shiai-jo, n-ar mai fi niciuna. Ideea asta mă face să mă opresc din mers. Așa e! Diferența dintre mine și Uke se vede doar dacă suntem învingători! El nu poate supraviețui succesului, iar eu pot. Dacă aș fi învins printr-un chi-mei (lovitură mortală), originalul s-ar întâlni cu același întuneric. Asta-i tot! De ce sunt originalul și nu copia?

„Tirapa este un ansamblu de țevi (de obicei șaisprezece) triplu sau dublu articulate între ele prin intermediul unor arcuri de oțel. Pentru a fi folosită ca armă tirapa se strânge într-un mănunchi compact printr-o mișcare complexă de scuturare a mâinii. Aruncată într-un anume fel către adversar, tirapa se desface cu o viteză fantastică, la distanța de aproximativ un metru în fața obiectivului fixat. Una sau mai multe părți ale tirapei ating ținta într-un mod absolut imprevizibil. Din câte se cunoaște, în cele aproape două secole și jumătate de folosire a acestei arme, nici un Maestru pământean nu a reușit să controleze mișcările tirapei. Amintim că extremitățile ei pot atinge viteze de ordinul a 800 de kilometri pe oră, provocând bangul sonic. Mânuirea tirapei este de obicei precedată de alte tehnici de luptă.” „Manualul Artelor Marțiale Moderne”

— Hajime! strigă arbitrul de luptă.

Înfruntarea cu tirapa va fi precedată de un duel cu pistoalele. Este foarte spectaculos și, de fapt, în Tirapa-DO (arta luptei cu tirapa), slujește drept metodă de antrenament, cu ajutorul unor automate special concepute. În mâna stângă, luptătorii țin un mic scut de oțel, cu diametrul de 25 de centimetri, iar în dreapta un revolver cu 12 gloanțe. Trebuie să tragi în adversar cu o cadență de un glonț la 20 de secunde și să te aperi în același timp de ale lui. Scutul trebuie plasat perfect perpendicular pe traiectoria plumbului, altfel există mari șanse ca acesta să ricoșeze, provocând răni care pot fi mortale.

Tori începe să tragă. Aparent, nici el, nici Uke nu se silesc prea mult să ochească și par a-și plimba micile scuturi prin fața corpurilor proprii ca pe niște oglinzi în care caută să se observe. După fiecare împușcătură se aude însă sunetul metalic al pavăzelor vibrând, ceea ce înseamnă că glontele nu a mușcat din carne ci din oțel.

— Mate (Opriți)! anunță arbitrul, sesizând golirea încărcătoarelor. Hiki-wake (egalitate)!

Publicul aplaudă îndelung. Puțini sunt însă aceia care își dau seama că a te feri de o tirapă este ca și cum ai vrea să scapi de tirul a vreo 12 revolvere.

Aspiranții înmânează ambilor luptători câte o tirapă.

— Hajime!

Uke și Tori încep să facă mișcări laterale, unul în fața celuilalt, și să-și scuture armele. Ciocnirea segmentelor metalice este făcută în contratimp, iar accentul ritmului astfel creat se mută de la unul la altul destul de repede. Tori își aruncă tirapa în sus și lansează kiai-ul rotund. Când arma se află din nou în mâna sa, este strânsă în mănunchi, gata de a fi azvârlită spre țintă. Publicul aplaudă această execuție tehnică de înaltă virtuozitate. Sunt silit să recunosc în sinea mea că tipul e bun, e foarte bun. Videoplasma Marelui Maestru se angajează într-o suită de mișcări denumite „Baletul Hipnotic”. Așa cum arată și numele, această coregrafie are scopul de a hipnotiza adversarul sau măcar de a-l aduce într-o stare de relaxare, care să-i încetinească reflexele în momentul culminant al înfruntării.

— Mate! cere arbitrul de luptă.

Ținuta lui Tori nu este regulamentară. Acesta își aranjează kimonoul cu gesturi nervoase, iritat că a fost întrerupt într-un moment dificil de execuție tehnică.

— Joshi! (Continuați)

Tori reia „Baletul Hipnotic”. Îmi place să cred că întreruperea l-a făcut pe Uke mai rezistent la efectul său. Îi aud tirapa strângându-se în mănunchi cu un sunet sec. Și totuși, sunt îngrijorat de faptul că privește parcă prea fix, mereu puțin în dreapta lui Tori, ca și cum acolo s-ar mai afla un adversar invizibil. Un fior rece mă străbate. Uke a început „să cadă în mișcări”, cum spun în argoul lor luptătorii cu tirapa. Asta înseamnă că încet, încet înfiripă aceleași gesturi ca și Tori. Este primul semn al căderii în transă. În mod normal ar trebui să încerce o coregrafie cu totul diferită de cea a adversarului, pentru a induce același efect în videoplasma Marelui Maestru. Publicul realizează ce se întâmplă și în sală se iscă o rumoare. Se stinge imediat, atenuată de câmpul de protecție, pentru că lupta nu trebuie influențată de alte zgomote decât cele produse de luptători. Îmi mușc buzele ca să nu strig, în felul acesta l-aș scoate pe Uke din începutul de transă hipnotică, dar aș fi dezonorat pe viață de actul respectiv și nici o Academie de Arte Marțiale nu m-ar mai primi în rândurile ei. Mă silesc să tac. Sunt surprins să constat că am față de Uke un sentiment cu totul diferit de cel din timpul luptei cu flash-stick-ul. Sunt aproape sigur că eu dacă m-aș afla angajat direct în luptă nu aș cădea în mișcările adversarului.

Aud videoplasma Marelui Maestru strigând cântat spre Uke:

— Ayame! (Oprește-te)

Uke încremenește, iar mie îmi dau lacrimile. „Gata, s-a sfârșit, anul acesta nu voi ajunge Maestru! Totul s-a sfârșit! Acum Tori își va bate joc de Uke mai rău ca de ultimul începător.”

— Vino spre mine! chemă Tori cântat, și Uke îl ascultă cuminte ca o păsărică ademenită de un șarpe veninos. Se oprește atunci când Tori îi spune blând:

— Stai! Ești un câine cu trei picioare! Ia arată-mi, cum merge un câine cu trei picioare?

Uke își îndoaie genunchii, se sprijină cu o mână de podea și își azvârle capul pe spate. În cealaltă mână ține încă strânsă tirapa. În sală se aud râsete.

— Așa, bravo! Ei, dacă ești câine și nu luptător, latră un pic! Hai, latră!

— Ham, ham! face Uke.

Strâng pumnii și unghiile îmi intră în carne. „Ah, Mare Maestru, ce laș, ce coiot de șacal ești! Nu-ți ajunge că ești învingător în această luptă, vrei să batjocorești, să umilești, să te răzbuni pentru înfrângerea precedentă, sau poate fiindcă n-am vrut să vin niciodată la seminariile tale! Îți jur că asta n-am să ți-o iert niciodată!”

— Ham, ham, ham! continuă să latre Uke și să înainteze șchiopătând. Tori nu îndrăznește încă să-i comande abandona-

rea tirapei, de teamă că cenzura conștientului este încă prea puternică, dar presimt că o va face în curând.

— Ei, gata cu lătratul. Acum ești o broască! Cum sare broasca, știi?

Uke începe să țopăie, adunând și deschizând genunchii sub el.

— Haide, viitorule Maestru, să auzim orăcăitul tău de broască râioasă!

— Oac, oac! face ascultător Uke.

Mă uit la fața arbitrului de luptă și văd expresia nemulțumirii sale. Ca vechi luptător, își dă seama că e cumplit ce se întâmplă. Dacă ar putea, ar întrerupe această scenă dezgustătoare, însă regulamentul nu-i permite să o facă. În schimb, bestia de arbitru de margine schimbă câteva vorbe cu Marele Maestru și izbucnește în râs. Se amuză ticălosul! Ah, de ce nu sunteți voi niște broaște râioase adevărate, să vă zdrobesc sub talpa piciorului și să acopăr cu sângele și carnea voastră podeaua shiai-jo-ului?!

— Gata, destul! comandă Tori. Târăște-te în genunchi până la picioarele mele!

S-a terminat! Îmi vine să urlu de necaz. În câteva clipe, Uke va preda tirapa în mâna lui Tori. Ce copie proastă! Pe undeva sunt sigur că videoplastorul a comis o gravă greșeală. Mie, originalului, nu mi s-ar fi putut niciodată întâmpla așa ceva. Uke îngenunchează și se târăște așa spre Tori. Când ajunge la doi metri de el, acesta îi spune:

— Ești un prea bun luptător ca să mai ai nevoie de tirapa. Dă-mi-o mie!

Publicul înlemnește. Încet, infinit de încet, Uke, cu privirile plecate, ridică brațul drept întinzând tirapa spre Tori. Apoi, brusc, răsună kiai-ul său înspăimântător, dând drumul armei să se destindă. Pocnetul ei apocaliptic acoperă pârâitul oaselor sfărâmate. Videoplasma Marelui Maestru, încremenită, nu a schițat nici cel mai mic gest de apărare. Tirapa cade pe podea cu zăngănit de arcuri, dar Tori mai rezistă încă în picioare. Se scurge o clipă, două, și iată-l că se prăbușește dezarticulat, așa cum încă nu am văzut niciodată. Probabil că nici un oscior nu a rămas nesfărâmat. Cade fără să țipe, fără să se împotrivească, și capul îi bufnește oribil la contactul cu podeaua. Toată lumea a rămas încremenită, surprinsă de întorsătura neașteptată pe care a luat-o lupta. Apoi, vuietul sălii izbucnește spontan. Este un delir de neimaginat! Eu însumi nu-mi pot stăpâni un urlet de satisfacție. Îmi smulg electrozii de iridiu de pe cap și mă reped către Uke, care a rămas în genunchi.

— Sore-Made, Jdamiwake (Lupta s-a terminat, învins prin accidentare)! pronunță arbitrul de margine decizia, dar cine mai stă să-l asculte?! Este o victorie fără precedent în istoria Artelor Marțiale Moderne. Îl îmbrățișez prelung pe Uke și mă uit la ceas. Încă zece minute mai putem sorbi împreună licoarea îmbătătoare a victoriei. Îl trag spre marginea shiai-jo-ului, lângă videoplastor. Este încă absent, poate că încă nu și-a revenit din încordarea luptei. Distrat, apucă în joacă pistolul folosit înainte de înfruntarea cu tirapa și, parcă într-o doară, introduce în el un încărcător. Își întoarce privirea spre mine.

— Așa-i că nici tu n-ai crezut? întreabă cu glas obosit, de parcă ar fi știut răspunsul dinainte.

Dau din cap afirmativ. Brusc realizez că mie nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap un asemenea șiretlic.

— Ei bine, tot ce se va întâmpla este din cauză că ție îți lipsește senzația luptei adevărate și pentru că EA nu se află aici!

Tac fiindcă nu înțeleg nimic. El se răsucește pe călcâie și strigă:

— Hei, Mare Maestru!

Marele Maestru se află lângă trupul neînsuflețit al videoplasmei sale și îi examinează rănile. Se aude strigat și ridică mirat capul, nedumerit dacă l-am strigat eu sau copia mea. Sau poate chiar face confuzie între noi, căci, în fond, suntem identici.

— Mare Maestru, ești un câine și o broască râioasă!

Aud zgomotul piedicii trase și trei pocnete seci înfigându-se în fruntea adevăratului meu adversar. La început, nimeni nu înțelege ce se petrece. Am un reflex ciudat și izbesc cu piciorul în abdomenul propriei mele videoplasme, apoi îi smulg revolverul și vreau să trag, dar mă opresc, văzându-l că nu se apără. Se lasă o tăcere grea… Mă privește trist.

— Nenorocitule! exclam. Îți dai seama ce-ai făcut? Doi aspiranți țâșnesc din spatele lui și îl imobilizează.

— Să nu mă condamni! Am trăit o luptă în plus față de tine și aș fi avut dreptul ca EA să se afle aici!

Arunc revolverul la întâmplare și țip sfâșietor:

— Iertare, înțelepți arbitri, videoplastorul a fost defect! Eu nu aș face așa ceva niciodată! Nu lăsați rușinea să acopere numele meu! Viața mea o închin Artelor Marțiale Moderne, iar viața lui să piară în neant!

— Existența videoplasmei va fi prelungită pentru a se verifica dacă nu s-a strecurat o eroare de copiere. Părerea noastră însă este că ai călcat Prima Lege Marțială: Să nu urăști niciodată pe cel care acceptă să se lupte cu tine, chiar dacă el te disprețuiește! Marele Maestru era deasupra patimilor luptei, iar dacă ți s-a părut a fi cu totul altfel, să știi că aceasta era una dintre Probele Marțiale Secrete. În subconștientul tău tulbure ai urât și disprețuit, iar dovada stă acum rece la picioarele noastre. În Marele Maestru, Artele Marțiale Moderne au pierdut un excepțional talent, un om înzestrat cu o experiență de luptă cum nimeni nu mai are pe planeta noastră!

Arbitrul de luptă face un gest de lehamite cu mâna și adaugă:

— Îți cunoști pedeapsa!

— Rei! comandă arbitrul de margine, și mă înclin să salut cele patru videoplasme aidoma mie. Patru chipuri identice mă privesc, ca și cum m-aș afla în fața unei oglinzi multiple. Stăm așezați pe marginea unui cerc imaginar cu raza de 10 metri și încă nu s-ar putea spune că mă voi lupta eu singur contra celorlalți. Poate că va fi o luptă colectivă, toți împotriva tuturor. Poate că videoplasmele, copiate celulă cu celulă după alcătuirea mea, vor refuza să lupte și vor scanda la unison: „Maitta (mă predau)!" Le-aș convinge, dacă ar ști că ele sunt copii, iar eu originalul. Sau poate că nu e așa. Mă uit în ochii lor. Nu văd însă decât propria mea față împietrită și le citesc în priviri dorința de a învinge, de a fi Maestru, pentru care am sacrificat totul până acum, chiar și pe EA.

„La ce bun?", mă întreb, și simt, în sfârșit, ceea ce a vrut să spună prima mea videoplasmă de astăzi. Orice trebuie să aibă un sens. „Dacă prin absurd – îmi spun – voi scăpa din această înfruntare, o voi căuta!" Infima undă de speranță mă umple la fel cum lava inundă coșul unui vulcan.

Nu pot să strivesc însă ecoul unui ultim gând: „Și dacă originalul nu se află printre noi? …"

— Hajime!

Hoțul de amintiri

Apărută în HELION, 1981

Augustin Corneliu Giagim

Ochii inginerului luceau a furie și alcool...

— Ai întrecut măsura tinere și cred că e timpul să ne lași singuri ; oricum, ai început să mă plictisești cu filozofiile tale :

— Filo-S-ofi-A !

— Filosofia, filozofiile, mă doare-n cot ! Eu sînt constructor, mă ! După mine rămîne ceva, mă ! Case, auzi, case, nu vorbe ! În care oamenii se iubesc ! Numai pe mine nu mă iubește nimeni ! De ce nu mă iubește nimeni mă, de ce ?

Rol îl lăsă să plîngă, cu plîns greu și horcăit. Se ridică și se îndreptă fără zgomot spre ieșire. Din baie se auzea apa biciuind corpul Luciei. Închise în urma lui ușa, zimbindu-și unui gînd : Pentru o clipă se imaginase șuvoi de apă caldă, mîngîind părul Luciei.

Era cald în localul în care intră să bea vin. Simțea nevoia să se amețească. În camera din care plecase era toamnă, și mobilele miroseau a ploaie rece și a lemn desfrunzit și cuvintele miroseau a ceață și a noapte de priveghi. Se gîndi că singurul lucru-ființă, singura făptură vie, subjugată totuși statutului de obiect în camera din care ieșise era Lucia. Pentru că Lucia este iarbă, o iarbă pe care o poți călca în picioare, pe care o poți reteza cu coasa, o iarbă peste care trec gerul și seceta și camioanele și trupurile de îndrăgostiți, o iarbă pe care o acoperă civilizația betonului, dar care, paradoxal și superb învie mereu marcînd întîlnirea vieții cu soarele. Căutîndu-și amintirile, văzuse de mult un cosmodrom părăsit, și acolo, printre dalele unei foste rampe de lansare începuseră să se înalțe cîteva fire de iarbă, imn verde acoperind paragina. Și Lucia era un imn verde care acoperea paragina celui pe care-l lăsase Rol în cameră, hohotind.

Goli paharul și o luă spre centru. Locuia în incinta Institutului și tot acolo avea un laborator. Trebuia să codifice amintirile proaspăt furate, și apoi trebuia neapărat să se conecteze la niște aparate. Simțea cum o amintire, una adevărată, personală, se zbate în adîncurile gîndurilor, să iasă la lumină.

„După ce pescarii au raportat poziția obiectului li s-a cerut să se îndepărteze imediat din zonă. Marina militară nu a făcut nici o declarație presei. Tot ce se știe este că obiectul a fost transportat din Argentina la Geneva. Extratereștri sau noi experiențe militare ? Oare CIA este amestecată ? Vom reveni în ediția viitoare !".

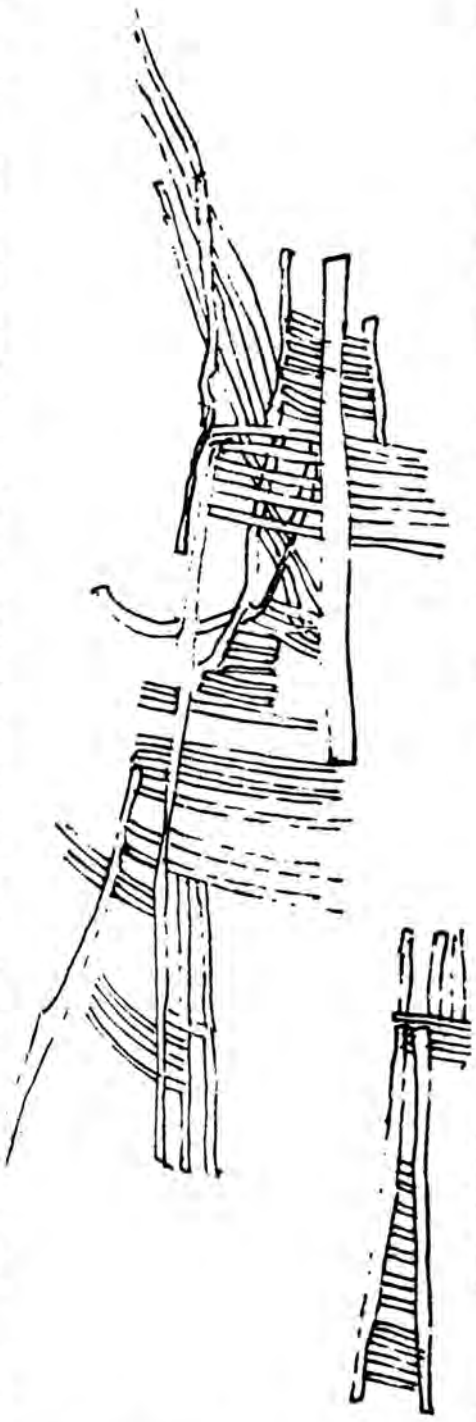

Capsula aștepta, acoperită de clopotul protector de sticlă blindată. Membrii Consiliului ocupau pe rînd. În sală domnea o atmosferă solemnă, dar încordată. Echipele de intervenție erau aliniate în dreapta și în stînga capsulei, în costume de protecție, deși controlul Geiger nu relevase existența vreunei radiații.

Președintele se așeză și apăsă pe un buton. În peretele capsulei începu să se taie o ușă.

Operatorul căscă plictisit, privindu-l pe Rol care, cuplat la mnemoscop, dormea adînc. Schimbă bobina, cuplînd între timp al doilea aparat de înregistrare. Ce stupid ! Trebuia să-și lase logodnica să aștepte pentru a înregistra gîndurile acestui individ fără memorie ! Și apoi, văzuse de peste douăzeci de ori aceste gînduri-amintiri. Și tot de atîtea ori se întrebaseră savanții cum putuse Rol, mai mult mort decît viu să-și întipărească în minte cu lux de amănunte tot ce se întîmplase afară înainte de deschiderea capsulei, cînd prin pereții ei nu pătrundeau nici măcar radiațiile cele mai puternice ? Căscatul îi pieri însă brusc, și degetul apăsă pe butonul de larmă.

Asistenta introduse vîrful acului în venă. Toate aparatele erau gata de înregistrare.

— Cum te cheamă ?

— Rol.

— 0,5

— Cum te cheamă ?

— Rol.

— Dă-i drumul !

— 1.

— Cum te cheamă ?

— Rol.

— Dă-i drumul !

— 1,5

— Cum te cheamă ?

— Dă-i drumul !

— 2 ! Limita !

— Stop ! Rol, concentrează-te. Nu te cheamă Rol ! Așa te-am numit noi. Gîndește-te la mama ta! O vezi pe mama ta ! Mama ta te cheamă ? Ce nume pronunță mama ta ? Spune ! Spune !

Trupul lui Rol se convulsionă. Indicatoarele de stress arătau limita admisă. În difuzoare se auzi un horcăit".

— Zal... Zal...

Se auzi o sirenă.

— Echipa de reanimatori. Repede !

Psihologii avuseseră de ce să fie mirați. De îndată ce i se prezenta modul de funcționare al unui aparat, bărbatul pe care-l numiseră Rol, dădea cel puțin două scheme posibile ale aparatului respectiv. De cîteva ori se întîmplase ca, datorită schemelor lui Rol, să se perfecționeze aparatura existentă.

Se lansaseră tot felul de teorii : extraterestru, mutant, călător în timp, venind din viitor. Ceea ce frapase însă cel mai mult fusese faptul că deşi cu memoria practic albă, Rol cunoştea toate detaliile legate de găsirea lui, de salvare, de toate operaţiile prin care trecuse.

La cîteva zile după narcoanaliza care era cît pe ce să se termine tragic, Rol fusese pus în faţa unei hărţi a pămîntului. Apoi în faţa unui glob terestru. Pămîntului fotografiate din cosmos. Tot timpul însă investigatorii se loviseră de acelaşi răspuns: „Nu-mi spune nimic. Ştiu ce este, dar nu-mi spune nimic.

Şeful echipei de psihologi simţea totuşi că acest om sau ce o fi, îi ascunde ceva. Îi veni o idee :

— Rol, concentrează-te la maximum asupra hărţii ! (Îl lăsă aşa o jumătate de oră apoi strigă :) Pune degetul pe un loc de pe ea. !

Rol îşi încrucişă braţele pe piept.

Frustrat de amintiri personale, Rol îşi construise un aparat prin care orice amintire care îl interesa era ştearsă din memoria posesorului ei, şi intra în memoria sa. Avea deja amintiri din vremea şcolii, a studenţiei, amintiri din călătorii de nuntă, amintiri plăcute şi chiar neplăcute...

— Gîndeşte-te bine ! Ai spus Zal... Zal... Ce-ţi spune asta ? Nu cumva Zamfir ?

— Inutil ! Sînt obosit ! La revedere.

După plecarea lui Yamata, psihologul şef, Rol îşi prinse capul în mîini ŞTIA ! Ştia şi îl cuprinsese o teamă aproape animalică. Puse mîna pe butonul videofonului, dar renunţă. Nu trebuie ca EI să afle. NU ÎNCĂ !

Se îmbrăcă şi ieşi. Pulberile fine din aerul oraşului prelungeau feeric razele amurgului, dar Rol, numai la aşa ceva nu era acum receptiv. Urcă scările în fugă şi sună la apartamentul Luciei. Îi deschise inginerul. Era mai puţin băut decît de obicei.

— Iartă-mă pentru discuţia de atunci, dar ştii...

— Să fim serioşi! Ştii doar că nu am memorie, iar pe cea pe care o am, o folosesc selectiv. Lucia este ?

— Luci !

— Bună seara Rol, cu ce ocazie pe la noi ?

— Am venit să-mi iau rămas bun, la noapte plec.

— Ştii deci cine eşti !

— Mai mult chiar ! Stiu tot.

— Felicitări ! Şi cum te cheamă de fapt ?

— Sorin Macedoneanu.

Lucia căzu în fotoliu. Inginerul răsturnă sticla, sări să o prindă şi sparse paharul. Rol îi linişti cu un gest.

— Vii, Luci ?

Inginerul stătea cu capul îngropat în palme. Cu tandreţe, Lucia îi desfăcu palmele, îl privi în ochi, se aşeză pe braţul fotoliului, privi apoi spre Rol, dar nu reuşi să articuleze nici un cuvînt. Clătină doar din cap de cîteva ori.

— Am făcut o glumă amară şi de prost gust, veţi spune voi. Dar necesară poate. Pe Sorin l-am văzut murind acolo sus. A avut în minte imaginea ta înainte de a muri. Se explică deci cum te-am găsit aşa de uşor. Ştiu că sună puţin desuet, dar ultimul său gînd a fost cine va avea grijă de tine. Ai grijă de ea, Paul.

Cu o voce care-i era străină Paul constată :

— Îmi spui pe nume pentru prima oară.

— Pentru că ţi-ai cîştigat dreptul la un nume — răspunse Rol ieşind.

Ideea incinerării cadavrului lui Rol stîrni proteste vehemente din partea unui omuleţ mic şi rotofei care se apropie de microfoane.

— Nauma, profesor de istorie şi antropologie, se recomandă el. Îmi susţin obiecţia pe următoarele argumente: Întîi Rol, aşa cum l-am numit noi, nu s-a comportat dușmănos, refuzînd, chiar şi cu preţul pe care l-a plătit să ducă de pe pămînt mostre de gîndire umană. Ştia că pentru acest refuz Ei îl vor pedepsi (ceea ce s-a şi întîmplat). În al doilea rînd, prima lui venire pe pămînt, a avut rezultate pozitive pentru populaţiile care pe atunci, l-au zeificat. Or, pe atunci nimeni nu le-a văzut murind, ci doar dispărînd. Felul în care a murit acum, adică zîmbind şi cu pămînt în pumnul drept pe care îl ţinea pe piept, este un mesaj din care trebuie să înţelegem că vrea funeralii care să respecte acele ritualuri primitive. Propun deci depunerea cadavrului în muntele numit de istorie şi declararea operaţiei secret de grad zero.

Turnîndu-i cafeaua de dimineaţă în ceaşcă, Lucia îi spuse lui Paul :

— Ştii că azi noapte l-am visat pe Zalmoxe ?

— Zău ? Şi cum arăta ? — căscă, încă adormit Paul.

—Semăna cu Rol, numai că avea barbă — rise Lucia.

— Ce prostii mai apar şi în visele astea, — constată Paul sorbindu-şi repepede cafeaua.

Se grăbea, pentru că îl aştepta o zi rea pe şantier.

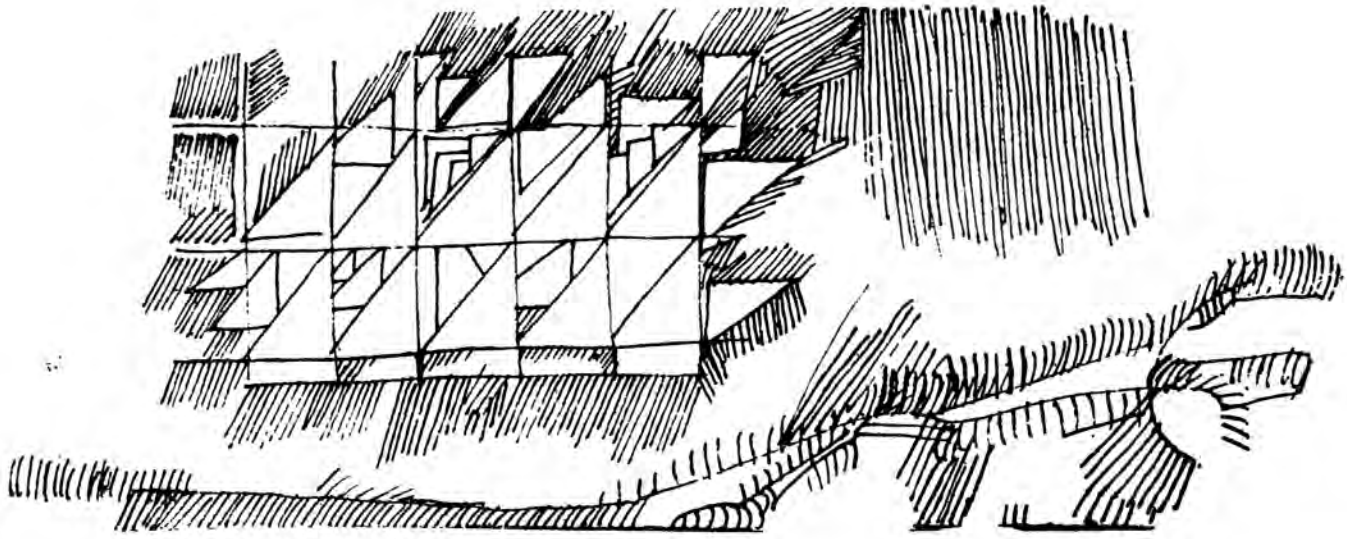

LUCIAN IONICĂ

TEHNICIANUL ŞI BIORITMUL

*A*părută în Helion, 1981

Era cu puţin înainte de pauza de masă şi un cetăţean intră în birou. Când se aştepta mai puţin. Şi asta nu-i plăcu funcţionarului, dar nemulţumirea lui nu se oprea aici: pe parcursul a câtorva secunde se adunară şi alte motive ce-i justificau iritarea. Mai întâi faptul că bătuse la uşă excesiv de politicos, insistent, din ce în ce mai tare, aşteptând un răspuns, o încuviinţare. Funcţionarul trebuise să strige de două ori ca să se facă auzit. Apoi faptul că întredeschisese uşa doar astât cât să poată cerceta cu privirea interiorul încăperii, încercînd să se asigure că nu-i ameninţă nici o primejdie. (Bineînţeles că această impresie a funcţionarului era exagerată şi tendenţioasă. Mai probabil este că acel om a vrut doar să se asigure că nu a greşit încăperea sau, dacă ţinem seama de faptul că pe uşă se afla o plăcuţă pe care era scris vizibil numele compartimentului respectiv, a dorit doar să vadă dacă nu cumva se ţinea vreo şedinţă şi prezenţa lui ar fi deranjat. Oricum, atunci când a văzut că funcţionarul este singur, celelalte mese fiind goale, se va fi bucurat că nu a făcut drumul degeaba şi nu se învoise inutil de la uzină).

Îşi strecură apoi doar capul şi întrebă „Se poate ?” Primind aprobarea, apăru în cadrul uşii o namilă de om, care, dacă n-ar fi stat cu capul aplecat, în mod sigur s-ar fi lovit de pragul de sus. Făcu un pas înainte şi începu să închidă uşa cu precauţie, încet, încet, exasperant, de parcă scena fusese filmată cu încetinitorul şi cei doi o urmăreau acum proiectată pe ecran. Funcţionarul îşi mutase privirea de la figura neinteresantă a cetăţeanului către spaţiul negru, că un abis - aşa i se părea — dintre marginea uşii şi toc, urmărind încordat îngustarea lui lentă.

În acel moment întâmplarea făcu să se stârnească pe neaşteptate un curent - care smulse clanţa din mâna bărbatului şi uşa se trânti închizându-se cu un zgomot asurzitor. Perdeaua ce se umflase pentru o secundă. Încercând să părăsească pe geam încăperea, reveni lin la loc, asemeni mâinilor unui dirijor, la sfârşitul concertului atunci când ultimele acorduri ale orchestrei mai plutesc în sală, iar ropotul de aplauze nu s-a dezlănţuit încă. Această comparaţie nu aparţine vreunuia din cel doi, singurii actori ai scenei, ci, mult mai târziu, ea se născu în mintea unuia dintre nepoţii cetăţeanului, o dată, când, lenevind după ultimul examen al sesiunii, îi prinsese miezul zilei în pat. Atunci îşi amintise, cine ştie cum, de această întâmplare a bunicului său.

“Poftiţi” spuse funcţionarul fără să mai aştepte salutul celuilalt. Dacă ar fi fost cineva de faţă, care să înregistreze pe bandă de magnetofon doar acest singur cuvânt, specialiştii s-ar fi minunat de câte sensuri şi nuanţe ar fi putut descifra, unele dintre ele chiar contradictorii, în tonul său. Fusese rostit cu o asemenea precizie, rapiditate şi eleganţă povestea bunicul — încât putea fi comparat, de către acelaşi nepot, cu o dificilă figură de floretă sau spadă, când larma arenei face aerul să vibreze într-un fel aparte, aşa cum încă se mai poate vedea în unele filme franco-italo-spaniole.

Funcţionarul era tehnician principal în statele de serviciu şi înţelesul adânc ascuns aici ieşea la iveală atunci când ajungeai să afli că este încadrat la ultima treaptă de retribuţie şi că în sus nu mai putea urca. În acest post ajunsese nu venind de jos, aşa cum s-ar putea crede la o privire superficială, ci de sus, dar asta este o poveste întreagă, plină de învăţăminte. Singura posibilitate de a se înălţa era cea din proprii săi ochi şi, de ce nu, ai altora. De aceea îi plăcea la nebunie, dar nu şi în timpul pauzei de masă, să fie căutat, solicitat, să i se ceară sfatul, sau doar să fie luat de martor, cu toate că, se ştie, câte complicaţii pot aduce fiecare dintre ele, mai ales ultima.

Nu fără importanţă se dovedi a fi lipsa colegilor de birou plecaţi în control, pe teren, sau cu o vorbă de-a casei „în judeţ”. Un match fără spectatori este că un ou fără gălbenuş. În consecinţă era decis să termine înainte de limită. Strategia şi tactica pentru o asemenea împrejurare erau nu numai stabilite, dar şi verificate, conţinând nenumărate elemente de mare rafinament. Astfel, toate scaunele pe care intrusul s-ar fi putut aşeza, chiar şi neinvitat, dispărură în mod discret, fără să fie observate.

„Bună ziua, am un necaz şi am venit să mă ajutaţi” spuse cetăţeanul, care părea acum mult mai tânăr decât la început. „Vă ascult” rosti funcţionarul şi se uită ostentativ la ceas, îşi aminti că fosforul se ştersese în timp, fără să poată înţelege cum, şi că îşi propusese de mai multă vreme să meargă la un ceasornicar, însă amânase mereu.

„Eu sunt altfel decât toţi ceilalţi oameni. Din cauza aceasta, de mic copil am avut de îndurat multe. Foarte puţini sunt cei care mă înţeleg. Cei mai mulţi mă iau peste picior şi vorbesc tot felul de lucruri pe seama mea. Şi asta numai pentru că am un alt bioritm. Toţi oamenii trăiesc în ciclul de 24 ore, corespunzător mişcării de rotaţie a Pământului în jurul axei sale. La mine acest ciclu are o durata de 45 de ore, 32 de minute şi 11 secunde. Din cauza asta sufăr. Va rog foarte mult să mă ajutaţi. Nu am găsit nicăieri un serviciu al cărui program să se poată adapta bioritmului meu. Toţi cei cu care am vorbit au dat din umeri spunând că, deşi au toată bunăvoinţa, nu pot să mă ajute”.

„De ce nu mergeţi la doctor să va trataţi ?”.

„Am fost internat de mai multe ori. I-am rugat să mă vindece. Mi-au spus că nu se cunoaşte vreun asemenea tratament şi că, de fapt, sunt sănătos, iar orice încercare de schimbare a bioritmului pe calea violentă, medicamente sau raze, ar avea consecinţe negative”.

„Cu toată bunăvoinţa şi înţelegerea pe care o am pentru cazul dumneavoastră, vă rog să mă credeţi şi v-o spun cu toată sinceritatea, noi nu avern nici o posibilitate de a va ajuta. Lăsaţi-mi adresa şi dacă se va ivi ceva, vă rog să aveţi toată încrederea, am să vă anunţ. Îmi pare rău. Spuneţi-mi vă rog, doctorii nu au aflat din ce vi se trage povestea aceasta ?”.

„Spuneau că ar fi posibil să existe vreo legătură cu o altă planetă care să aibă durata de rotaţie egală cu bioritmul meu”.

„Şi s-a găsit această planetă ?”.

„Nu”.

„Îmi pare rău. La revedere !”.

Cei doi îşi strânseră mâinile îndelung. E greu de spus dacă de atunci s-au mai întâlnit vreodată.

DAN MERIȘCA

IA TE UITĂ LA EL !

Apărută în Helion, 1982

Cei doi se plimbau prin parc plini de demnitate, îmbrăcaţi cu multă corectitudine, purtând cravată şi tunşi exemplar. Traiectoria lor era absolut rectilinie, iar paşii, absolut uniformi. Nu se grăbeau. Nu avea la ce se grăbi. Singurul lucru pe care îl aveau de făcut era să-i privească severi şi dispreţuitori pe tinerii nepoliticoşi şi grăbiţi sau pe aceia obraznici şi prost crescuţi care îndrăzneau să se sărute pe bănci.

– Ha-ha, spuse calm domnul, privind peste umăr. Ia te uită la el!

– Ho-ho, he-he, îl aprobă doamna, după ce-şi întoarse şi ea capul.

– E ţeapăn, spuse domnul, înaintând cu privirea întoarsă.

– E rigid de parcă ar fi înghiţit o bară de metal, chicoti doamna din ce în ce mai neatentă pe unde mergea.

– De parcă ar avea costum de tablă, spuse domnul.

– De parcă ar fi ruginit, completă doamna.

– Eu cred că-i robot..., mai spuse domnul, izbindu-se de stâlpul de beton pe care nu-l văzuse la timp.

– Şi eu cre..., icni doamna şi căzu grpmadă peste el, scoţând un zgomot de bidon rostogolit.

Fu nevoie de trei depanatori şi o furgonetă de intervenţie ca să repună în funcţiune aceste exemplare de muzeu, ultimele rămase pe planetă.

SUPRAVIEŢUITORII

Apărută în Helion, 1982

De la fereastra locuinţei mele ermetizate pot privi în voie către mormanele de gunoi din spatele imobilului. E o priveliște tristă şi cu totul lipsită de viaţă, dar, oricum, e altceva decât cenuşiul monoton al pereţilor încăperii. Uneori, mi se întâmplă să stau aşa nemişcat, privind, ore întregi.

Astăzi, însă, s-a întâmplat ceva cu totul neobişnuit: dintr-o gaură care probabil comunică cu subsolul a ieşit un om. După ce a privit un timp în toate direcţiile, s-a repezit spre gunoaie alergând în patru labe şi şi-a băgat mâinile până la coate în ele, scormonind înfrigurat. Din când în când, ducea cu lăcomie ceva la gură; resturi vegetale sau animale, bănuiesc, pe care le înfuleca cu o vădită satisfacţie.

După aia a coborât întunericul şi n-am mai putut vedea mare lucru, dar sunt aproape convins că era un om, deşi se spune că au dispărut cu toţii, de mult timp, şi că nimeni nu mai poate trăi pe suprafaţa iradiată a planetei.

Trebuie să mărturisesc că, după această întâmplare, nu mai sunt la fel de convins că singurii supravieţuitori suntern noi, şobolanii.

Dan Merişca

DESPRE HELION → GHEORGHE SĂSĂRMAN

Jubileul Clubului Helion îmi evocă, pe lângă memorabilele ocazii când am beneficiat aici de o găzduire generoasă pentru emoţionante prezentări de carte (Nemaipomenitele aventuri ale lui Anton Retegan şi ale dosarului său, octombrie 2011, sau Cuadratura cercului, august 2013 – ca să le pomenesc pe cele mai recente), două evenimente europene. Unul este EUROCON 1994, Timişoara, unde, fiind şi eu printre invitaţi, mi-am lansat Cupa de cucută, roman „de sertar”, editat până la urmă prin grija prietenului Cornel Secu, un nume emblematic pentru Helion. Celălalt ar fi EUROCON 1980, Stresa, unde am primit şi un premiu – iar apoi, când să vin la Helion să mă laud cu el (se adunase aici, în consfătuire pe ţară, floarea fandom-ului românesc), mi-a fost furată valiza, cu diplomă şi plachetă cu tot, într-un tramvai bucureştean, în drum spre gară. Cum vedeţi, mă leagă de clubul dumneavoastră întâmplări de neuitat... Ni le vom aminti împreună şi în luna mai, la cea dintâi Helion International Conference, dedicată cum se ştie utopiei, alegere semnificativă! Şi sper să mai avem multe asemenea prilejuri!

München, 19 februarie 2015

COSTEL BABOȘ

CONSPIRAȚIA MUZICII

Apărută în HELION, nr. 1/2006

Lui Duşan Baiski şi Constantin Cozmiuc

Dacă vreau, mă reped la un zid şi dau cu capul în el. Dar nu vreau, că poate mi-l sparg ca frate-meu, Troancă, fac peretele zob şi-mi ies creierii prin sânge. Aşa se zice. Creierii nu pot ieşi prin sânge, numai sângele prin creieri. Şi îi spune hemoragie. Iar zidului îi va crăpa tencuiala.

- De ce-ai dat cu capul în zid, Troancă?

- Ca să mă învăţ minte, de aia, că aşa a zis tata. Mintea pleacă de la cap, dacă vrei să ştii.

- Nu vreau. Tata s-a referit la pragul de sus al uşii, nu la zid, acum o să-ţi pierzi toate gândurile.

- Tot aia e, că eu n-ajung încă până la pragul uşii.

- Cum să fie tot aia?

L-am întrebat pe tata, că nici el nu ajungea pragul, îi lipsea un jumate de metru bun.

- E adevărat că până nu te loveşti cu capul de prag nu te înveţi minte?

- Păi da.

- Că a doua oară îţi apleci capul...

- Păi da.

- Şi umbli cu capul aplecat de câte ori intri pe uşă...

- Aşa e.

- Am auzit că dacă umbli mereu cu capul aplecat, nu ţi-l taie sabia!

- Aşa e. Păi da. Numai că se cacă toţi în capul tău, dacă-l ţi mereu aplecat. N-ai învăţat la şcoală? A venit turcul şi s-a căcat în capul românului. A venit ungurul şi s-a căcat şi el. Austriacul nu ştiu ce-a făcut. Neamţul aşişderea, de rus nu mai vorbesc, popor de bolşevici. Şi câţi alţii, că dacă o iei înapoi pe firul istoriei, la popoarele cotropitoare, toate s-au căcat în capul nostru de români rezistenţi.

- Cam care popoare, am devenit deodată interesat. Eu auzisem numai de vandali, aveam o profesoară care ne chema vandalilor, pe băieţi, dar şi pe fete, nu că-mi plăcea cuvântul, ori doamnei, iar o altă profesoară ne spunea tătarilor, de nu mai ştiam nici noi ce suntem. Poate nici nu eram.

- Pe mine mă întrebi, tu să-mi spui, că tu mergi la şcoală degeaba. Ce vă învaţă acolo?

- La şcoală nu ne învaţă cine se cacă în capul românilor.

- Păi vizigoţii ăia, ostrogoţii, pizdigoţii şi puligoţii, hai, ieşi afară la joacă, altfel te pun la treabă.

Ţi-ai făcut temele pentru mâine?

- Nu (nu mi le făcusem), azi a fost ultima zi de şcoală, am intrat în vacanţă.

- Care din ele?

- Vacanţa de vară.

- Păi da, că doar e vară. Ai trecut clasa?

- Am trecut-o, dar n-am luat nici un premiu. Şi am privit în cu totul altă direcţie.

- Păi da, înseamnă că ai profesori cu scaun la cap. Nici măcar vreo menţiune?

- Nici, toate premiile şi menţiunile le-au luat fetele, că sunt atât de tocilare încât le urăsc pe toate.

Entuziasmat, tata m-a felicitat pe loc.

- N-ai nici o idee despre ce vorbeşti, prostovane! Semeni cu neamul lui mă-ta. Dar cu fetele ai nimerit-o.

Afară se strânseseră toţi băieţii de pe strada noastră, cum îi spuneam noi străzii noastre, se mai domolise căldura, se înnorase şi era gata gata să plouă, nu tuna şi nici nu fulgera, doar muştele ne pişcau mai ceva ca viespile. Ariton se bătea cu Mircea Bastard în pumni şi-n picioare şi se mai şi înjurau reciproc, ca de obicei. Ceilalţi făceau galerie, tot ca de obicei. Le-am povestit ce aflasem de la tata. Treaba cu căcatul în cap.

- Taică-tău e citit, mă, şi-a dat cu părerea Ariton, abandonând bătaia. Aşa cred. L-am văzut de mai multe ori vorbind cu poştaşul. Şi poştaşul îi dă, în fiecare zi, un ziar.

- Îi dă pentru ca suntem abonaţi.

- Noi nu suntem, pentru că taică-meu nici nu ştie să citească. Nici să scrie. Nici nu mă poate controla la teme. Taică-meu semnează cu degetul. L-au dat afară de pe şantier că şi-a scrântit piciorul şi nu mai poate să care găleata cu mortar.

- Mai bine îşi lua concediu medical pe un pachet de Kent.

- Nu mai vrea doctorul, a zis că e simulant, tata n-a înţeles ce-i aia şi l-a alergat cu mistria prin cabinetul medical. Că în fiecare lună îşi scrânteşte piciorul şi Kent-ul costă o sută pachetul.

- Şi ce-o să facă?

- Hai, mă, acum vorbim despre taţi? Cum naiba îl alergă taică-tău pe doctor cu piciorul scrântit? Titian nu avea tată şi mereu îl enerva subiectul. Să ne jucăm de-a ceva.

- Bună idee, de-a ce?

Titian putea să fumeze, maică-sa nu-i spunea nimic. Ori, dacă-i spunea, n-o băga în seamă. Ori, dacă o băga în seamă, fuma pe ascuns. Şi fuma şi frate-său, Marian, care era mai mic decât Titian. Şi fuma şi soră-sa, Felicia, cu un

nas cât un cartof, care era şi mai mică decât ei amândoi. Dar înjura băieţeşte.

- Să ne jucăm de-a hoţii şi pungaşii, a sărit repede Troancă.

- Vardiştii, bă, ce pungaşi?

- Aşa se spune, pungaşi. A zis tata că hoţii sunt mai cinstiţi ca miliţienii. A zis că un hoţ e mai deştept ca patru miliţieni la un loc şi pe deasupra!

- Ca miliţienii, poate, dar nu ca vardiştii... ce-i cu pe de-asupra?

- Să ne jucam de-a prinsa!

- Ori de-a 'scunsa!

- De unde ştii tu cum sunt vardiştii?

- Ori fotbal!

Mie îmi plăcea de-a scunsa, că număram din zece în zece şi mă auzea toată strada cum ştiam să număr pînă la o sută. Iar la sfârşit, adăugam: " cine nu-i gata, îl iau cu lopata", imaginâdu-mi pe loc cum roteam lopata pe deasupra capului. " Cine-i la trei paşi de mine, ţine! Ori o ia pe spinare (asta era de la mine)". Ştiam pe fiecare unde se ascunde, dar mă făceam că nu-i văd, ca să mai număr odată din zece în zece. Tare şi răspicat.

- De ce nu ne-am duce la pescuit!

Am fi mers şi la pescuit, dar de unde râme pe căldura aia?

- De la Gyuri din grădină.

Parcă ne-ar fi auzit, că mama lui Gyuri a şi început să strige din curte, pe ungureşte.

- Gyuricaaa!

Gyurica ăsta, era cel mai bun la fotbal dintre noi, era în stare să joace singur împotrivă la toţi. Iar al doilea cel mai bun era Coco. Coco scuipa tot timpul printre dinţi şi la fiecare două cuvinte îi trăgea câte-un scuipat şi câte un "futui", care era un cuvânt ruşinos de tot. Eu nu ştiam. Fotbalul îmi plăcea aşa şi-aşa. Jucam cu mingi de gumă pentru că se ovalizau din pricina căldurii şi săreau mereu în partea în care nu te aşteptai.

- Gyuri, vezi că te strigă maică-ta, futui.

Gyuri nu era acolo, că ar fi auzit el, auzea toată strada, se auzea şi din casă, cu radioul pornit. De obicei,

Gyuri răspundea pe loc:

- Itt vagyooook!

Pe urmă, a apărut maică-sa afară, aşa scundă cum era şi rotofeie, cu obrajii roşii şi bucălaţi.

- Unde ie Gyurica mieu?

- Nu ştim, tanti, era aici acum câteva minute.

- Să-i spuneţi să vină să munce.

- Îi spunem, tanti.

După nici cinci minute, am auzit-o din nou.

- Gyuricaaa!

- Da ce răcneşte mama lu ăsta, hai să-l căutăm, că ne sparge timpanele. Să mănânce odată, să putem merge la un fotbal. Dacă nu ne prinde ploaia şi-o belim.

Toată căutarea noastră a fost să ne uităm în lungul străzii. Şi să fluierăm semnalul nostru ştiut, diferit de al altor străzi. Noi, cei de pe strada Secerii, fluieram din "Sfântul la pândă", iar cei de pe strada Ciocanului, fluierau din "Bonanza".

- Nu l-aţi vazut pe Gyurica?

- Nu l-am văzut, tanti, l-am căutat, dar nu l-am găsit. L-am şi fluierat...

- Unde să fie? Am să-i dau cu picioarele-n curu lui de ungur, că s-a răcit muncarea.

M-a ochit pe mine, din toată gaşca de băieţi. Poate mă plăcea. Sau poate mă plăcea pentru că n-o depăşisem încă în înălţime, ca ceilalţi băieţi. Când colo, eram mai înalt decât Troancă.

- Nu te duci să cauţi altă stradă? Poate că ie pe altă stradă sigur.

- El nu pleacă niciodată singur, tanti, că el e căpitanul.

- Du-te să vezi. Îţi dau o palacintă.

- Hai să mergem toţi, i-a venit ideea, dar am uitat cui. Şi-aşa n-avem ce face. Tanti, îl găsim noi.

- Vin şi eu?

- Vino şi tu, Troancă, îţi dau jumate din "palacinta" mea.

După ce plecam, strada rămânea pustie, într-o linişte desăvârşită. Părea alta. Ca după o bătălie. Adică Ariton şi Mircea Bastard se băteau continuu, dar nu despre asta vorbeam. Şi căram hărmălaia cu noi, dintr-un loc în altul, ca ţiganii. Cu ţiganii ne băteam de câte ori ne întâlneam. Am luat-o pe strada Ciocanului, pe Emil Zola, pe urmă ne-am întors şi-am bătut strada Islaz, Florilor, până pe Calea Şagului. Nici urmă de Gyuri. La întoarcere, am trecut şi pe la Bagher, locul nostru de pescuit şi pe la depozitul de lemne. Am tras cu prăştiile după plutele pescarilor mai batrâni să le speriem peştele şi am luat-o la fugă. Am sunat la poartă.

- Tanti, l-am căutat. Abia mai respiram din pricina alergăturii. Câte-un pescar mai al dracului se mai lua după noi. Nu cumva a apărut între timp?

- N-a aparut! Aţi vizitat peste tot?

- Da, am fost pe toate străzile, nu-i niciunde.

Mama lui Gyuri a schimbat feţe-feţe. Şi, deodată, a început să plângă cum plâng femeile.

- Unde-i baiatul meu, el nu pleacă niciodată să nu zică.

Din senin, însă afară era înnorat. Adevărul ăsta era, Gyuri îşi cerea întotdeauna voie de la maică-sa, uneori chiar şi când mergea până la alimentara din colţ. Şi nu umbla singur, că nu-i plăcea, trebuia să povestească filmele pe care le vedea, cărţile citite şi revistele "Piff". După Mirciu şi Pătruţ, el era cel mai mare de pe stradă, dar Pătruţ nu citea, Pătruţ se ţinea numai de prostii. Cât îl ducea capul. S-a şi împuşcat, odată, cu un cartuş găsit nu ştiu pe unde, că numai el găsea de toate; am trecut calea ferată, am făcut un foc, adică el l-a făcut, am băgat cartuşul într-o cutie goală de conserve, adică tot el l-a băgat şi l-am pus la încălzit. Adică el. Iar noi ne-am ascuns după o gramadă de pietriş, căreia i se spunea balast. Ne-am cam plictisit după o vreme, aşa că Pătruţ şi-a pierdut răbdarea de tot şi s-a dus să vadă ce şi cum. Tocmai atunci a pocnit şi cartuşul şi l-a împroşcat cu bucăţele de cartuş în piept, la umplut de sânge în ultimul hal. L-am târat peste calea ferată, era cam greu, fiind cel mai mare dintre noi, iar noi eram speriaţi de groază. Ne făcuserăm ca ceara. Pătruţ s-a speriat şi el, dar cheful de vorbă nu şi-l pierduse.

- Poate c-o să mor, am auzit că împuşcaţii se duc pe copcă dacă nu cumva dau ortul popii pe loc. Ai, ce mă

doare!

Îşi ţinea pălmile la piept, unde fusese lovit şi sângele i se scurgea printre degetele murdare. Şi era roşu! (sângele)

Noroc de nenea Peder, care se întorcea de la serviciu cu maşina lui, era singurul de pe strada noastră cu maşina lui, adică o Skoda gălbuie, ne dădea un leu dacă i-o spălam, copiii lui erau prea mici încă şi nici nu făceau parte din gaşca de pe strada noastră. Renate nu şi-a scos nasul din casă pâna la 14 ani, era frumoasă, ca mai toate nemţoaicele, însă cu ce folos. L-am urcat pe Pătruţ în spate, pe banchetă, pe care a şi pătat-o cu sânge şi nenea Peder l-a dus, cam şifonat, la urgenţe. După ce s-a întors de la spital, Pătruţ n-a mai fost aşa sălbatic cîteva zile, stătea pe un scaun în faţa casei şi citea o carte, prima carte pe care l-am văzut citind. Semn că era cuminte. Iar pieptul îi era bandajat.

- N-ai murit?

- Nu, mi-au scos schijele şi m-au pansat. Nu era adânc, mai mult la suprafaţă. A fost şi miliţia la spital, să mă întrebe de unde aveam cartuşul.

- Şi ce le-ai spus?

- Că l-am găsit noi, pe drum, sub o piatră.

- Cum adică, noi?

- Doar nu era să spun că numai eu, mi-a fost frică. Aşa că poate vine să vă întrebe. Spuneţi la fel, altfel o dăm de dracu, ne prinde pe toţi cu cioara vopsită şi ne bagă la şcoala de corecţie.

A început să ne tremure picioarele.

- Dar tu? l-a întrebat tata pe Troancă.

- Ce?

- Ai trecut clasa?

- Poate că am trecut-o.

- Cum adica, poate? Cum vine asta?

- Cam nu prea bine, a recunoscut Troancă, am rămas corigent la matematică. Păi de aia, că l-am contrazis pe profesor. El ţine cu Dinamo, echipa miliţienilor, împotriva lui Poli.

- UTA e şi mai bună, a sărit tata care era utist înfocat fără nici un motiv.

- Iar profesorul mi-a promis că mă lasă şi repetent dacă tata, adică matale, nu-i trimite ceva de unde lucrează.

- Ceva ce? El crede că sunt pe moşia mea acolo?

- Nu, dar ştie şi profesorul că toată lumea fură ceva de unde lucrează.

- Mă rog, s-a supărat tata de adevăr. Profesorul tău ce fură de la şcoală?

- Cretă.

- Ce, -i nebun? Ce să facă cu creta?

- Le-o aruncă elevilor care nu-şi fac temele, în cap.

- Păi da, aveţi un profesor deştept. Spune-i că nu-i dau nimic, să te lase repetent. Pe urmă te omor în bătaie! Troancă i-a repetat profesorului ce a spus tata, că-l omoară în bătaie, însă n-a spus pe cine anume, dacă nu-l trece clasa, pe urmă a adăugat.

- A mai zis tata că nu crede că o să fie nevoie, că sunteţi un profesor deştept.

- De unde ştie? s-a supărat profesorul de matematică de ameninţarea cu bătaia.

- Că i-a spus sora lui care e inspectoare şcolară pe judeţul nostru Timiş...

- Aa, asta e altceva.

L-a crezut pe Troancă, n-avea cum să verifice pe loc şi l-a trecut la corigenţă, iar când a aflat ca sora tatei creşte bivoliţe la ţară, anul următor, s-a îmbolnăvit de ciroză fiind un beţivan de profesor şi s-a pensionat de boală.

Spre seară, toată strada era alertată. Pe mama lui Gyuri n-o mai putea nimeni opri din plâns. Repeta întruna.

- Gyurica, baiatul meu.

Ţi se strângea inima cât o fărmitură. Mie mi s-a strâns, că plângea cam tare. Au ieşit toţi vecinii în stradă şi vorbeau toţi deodată.

- Să anunţe miliţia!

- A anunţat-o, ce crezi.

Miliţia fusese anunţată.

- Şi să caute pe la spitale.

- L-a căutat, a dus-o Peder cu maşina peste tot.

Spitalele fuseseră răscolite.

- Unde, Dumnezeu, putea să dispară?

- L-or fi prins sârbii şi i-au estras sângele.

Asta era mama, nu putea să-l spună pe cs. Povestea cu sârbii şi cu trasul sângelui circula de multa vreme. Şi multă vreme a circulat şi de atunci încolo. Sârbii erau un fel de Bau-Bau. De unde şi până unde nu se ştie. Sau poate că se ştie. Poate pentru că erau vecinii noştri de frontieră şi circulau când voiau ei. Românii nu aveau voie la sârbi. Că s-ar fi evaporat şi ar fi rămas Banatul pustiu. Zice tata, care toată ziua asculta la radio Europa Liberă.

- Na, la aşa ceva nici nu te aşteptai.

- Sau l-or fi omorât vreun ţigan, în ziua de azi nu mai ai încredere în nimeni... Sau, sau. Ţiganii s-au jurat pe mamă, pe mama lor, că nu ştiu nimic şi s-au oferit şi ei să caute prin reţelele lor. Ţiganii aveau reţele în toată ţara, ca şi comuniştii. Zice tata. Tata le cam ştie. Tata citea zilnic "Drapelul Roşu" şi asculta radioul.

A doua zi nici nu se mai vorbea despre altceva.

- Nu l-au găsit?

- Nu, e groasă rău.

- A scotocit miliţia tot oraşul, e rău rău.

- Poate s-a urcat în vreun tren.

- L-au pus şi în ziar, n-aţi citit?

- Să vă mai prind că plecaţi mai departe de strada noastră, s-a speriat mama. În faţa casei să vă văd, altfel nu vă mai las afară!

- Înseamnă că nu mai mergem după apă la pompă, m-am bucurat eu şi cu Troancă, prematur. Pompa de apă era pe Emil Zola, a treia stradă.

- Ba, după apă vă duceţi, esact atât.

- Dar la complex, la cumpărături?

- Şi acolo. Esact...

Repede ne-am dezumflat, mama se referea numai la terenul de joacă de pe alte străzi.

- Dar la pescuit şi la baie?

- Nici poveste, în faţa casei şi atât.

- Dar la şcoală?

- Acum sunteţi în vacanţă, nu mă mai scoateţi din sărite, că vă croiesc cu joarda de nu vă vedeţi.

Troancă s-a ales cu o nuia după cap, că s-a pus el, deşteptul, să mai întrebe.

- Dar la dracu în praznic?

Ori mama nu suporta înjurăturile drăceşti. După încă două zile, au început să vină oameni de prin alte cartiere, să caşte gura. Numai aşa. Că cică vuia tot oraşul. După noutăţi. Noutăţi, de unde noutăţi. Mama lui Gyuri nici nu mai ieşea afară, plângea toată ziua în casă şi toată noaptea până adormea, iar când se trezea, plângea din nou. În casă, dar o auzeai până afară.

- Gyurica, baiatul meu!

Şi nici noi, copiii, nu mai aveam chef de nimic. Ne adunam numai şi vorbeam ca ţaţele. Acelaşi subiect, unde a dispărut Gyuri. Ne mai lansam în idei fanteziste, la care li se spun aiureli dar, pe urmă, iar o auzeam pe maică-sa bocind şi ni se transmitea şi nouă boceala.

- Mai bine dispărea Ariton, a izbucnit Mircea Bastard şi gata, iar s-au încăierat.

- Toate minunile ţin trei zile, o să vedeţi, s-a trezit Petoi, cu pantalonii lui de tergal la dungă.

- Da de unde ştii?

- Aşa zice tata, care e mai deştept ca taică-tău.

Tata lui Petoi era impegat de mişcare la gara mare. Muncă de birou. Ştergea scaunul cu curul şi pe urmă arăta paleta la locomotivă. Un fel de şef. Alt şef nici nu mai era pe strada noastră înafară de tata lui Petoi. Era şi în gaşca comunistă, mare membru. Na, şi pe baza asta, Petoi ar fi vrut să câştige el la toate jocurile, parcă nouă ne-ar fi păsat de taică-său şi clica lui de partid despre care tata scuipa flegmos.

- Cât ai spus?

- Trei zile!

Tatei nu-i prea păsa de rezultatele mele sau Troancă la învăţătură, ceea ce o ducea la disperare pe mama. Motiv pentru care se certau şi-şi scoteau ochii unul altuia.

Mama: tu eşti vinovat!

Tata: de unde ştii?

Mama: tu eşti vinovat, că tu eşti bărbat. De tine ascultă fiindcă le e frică, dar nu te implici, nu te interesează decât de sticla ta cu vin. Bei până ţi se face capul mare şi pe urmă nu se mai poate sta de vorbă cu tine.

Tata: păi da, poate-ţi ard una, atunci de ce nu te implici tu, deşteapta pământului!

Mama: pe mine nu mă ascultă. Or să ajungă nişte bagabonzi şi-o să fie prea târziu să-ţi dai cu capul de pereţi.

Eu şi cu Troancă ascultam din spatele uşii. Va să zică aşa, cu capul de pereţi sau de ziduri poţi să-ţi dai şi din alte motive. Nici nu bănuisem.

Mama: nu le verifici niciodată temele, de aia iau note proaste la estemporale.

Tata: nu pot să-i mai verific la teme, eu n-am atâta şcoală. Verifică-i tu.

Mama: păi nici eu n-am.

Tata: atunci taci din gură, că au deja au mai multă şcoală, fiecare, cât amândoi la un loc.

Eu şi cu Troancă ne-am infiorat de plăcere când am auzit ce-am auzit şi-am rămas aşa, extaziaţi, până ne-a găsit tata după uşă, trăgând cu urechea. Restul nu-l spun, că e uşor de ghicit şi se numeşte deducţie.

Gyuri a apărut, dar nu peste trei zile cum a prezis Petoi, sau taică-său, ci exact după o săptămână. Tot într-o sâmbătă. Şi tot pe la patru după-amiază, când a şi dispărut. Şi era tot aşa, înnorat şi muştele muşcau de-ţi venea să le loveşti pe toate cu pliciul.

- Gyuri! Oaaa!

- Ce?

- Unde-ai fost? Oaa!

Gyuri sugea o bomboană.

- Vrei una? Sunt de mătase. La prăvălie, unde să fiu? Unde sunt ceilalţi?

- De-o saptămână eşti la prăvălie? Oaa!

- Cum de-o săptămână, de zece minute, ce, m-a strigat maică-mea la mâncare?

- De unde să te strige, că a rascolit tot oraşul după tine. Cred că s-a îmbolnăvit de cât a plâns până şi-a umplut toate batistele.

DESPRE HELION → MIRCEA OPRIȚĂ

HELION LA TINEREȚE

Conform criteriilor de biografie umană, 35 de ani ţin încă de vârsta tânără. O tinereţe care începe deja să se amestece bine cu maturitatea, ceea ce pentru faptele de creaţie nu poate fi decât extrem de încurajator.

Pe neobservate, a ajuns la performanţa asta şi cenaclul timişorean, dimpreună cu revista prin care îşi difuzează în spaţiu şi timp activitatea. Când s-a născut ca o mare promisiune pentru SF-ul românesc, unii dintre noi erau cam la vârsta lui de acum, alţii mai tineri. Astăzi ne străduim să ţinem pasul cu vigoarea lui actuală, iar unii dintre cei cu care Helion-ul a pornit la drum nici măcar nu ne mai pot fi alături, din păcate, deşi au făcut sarea şi piperul cenaclului vreme de decenii. Din fericire, locul lor e luat astăzi de un grup de condeieri, scriitori şi comentatori ai anticipaţiei, în care putem vedea deja echipa de mai departe.

Ca unul care şi-a găsit la Helion uşa deschisă pentru colaborările grupate ulterior în mai multe cărţi ce-mi sunt dragi, mă simt onorat să pot visa fenomenul timişorean ajuns la maturitate deplină. Succesul lui, adăugat altor câtorva iniţiative merituoase din restul ţării, va fi o parte importantă din imaginea de ansamblu a SF-ului produs în România.

Prin urmare, la mulţi ani, Helion!

- În zece minute?

- Ce tot o dai cu zece minute. Pe unde ai umblat, că numai despre tine se vorbește. Ce-aș fi vrut eu să fiu în locul tău și să plângă mama după mine.

Gyuri m-a privit de parcă tocmai aș fi căzut din lună. Dar nu căzusem.

- Ești sisi?

Nu eram. Apoi, am auzit-o pe maică-sa.

- Gyuricaaa!

- Itt vagyoook! Am venit la timp, vezi?

Doar nu visam ziua-n amiaza mare. Sau după-amiaza mare. Am fugit repede și m-am urcat pe gardul lor, că nu m-am răbdat. Mie chiar îmi plăcea să dau veşti, mai ales dacă erau bune.

- A apărut, tanti! Era să și cad de pe gard.

- Cine aparut?

- Gyuri! Băiatul dumneavoastră.

- De unde aparut?

- Zice că de la prăvălie...

- Spune-i să vină la muncare.

Cred că mi se bulbucaseră ochii. Gyuri a intrat pe poartă și s-a îndreptat glonț spre bucătărie. Dar, mai înainte, mi-a făcut semn cu palma la ureche. Că eram sisi, adică. Dar nu eram.

- Vorbește cu ceilalți băieți, poate facem un fotbal după ce mănânc. Dacă nu plouă. Ne-ar trebui și-un portar.

M-am dus acasă și i-am spus mamei noutatea.

- S-a întors Gyuri!

- Și ce dacă s-a întors? De unde s-a întors?

- Zice că de la prăvălie.

- Și ce-i cu asta?

- Cum ce, și matale numai de asta ai vorbit o săptămână. Toată strada numai de asta a vorbit. Tot orașul... Și tata, toți...

- Și eu ce? Tata mi-a tras cu ochiul, era semn ca trebuia să merg la alimentară după o sticla de vin, fără să știe mama. Ce-i cu mine?

- Povestea cu Gyuri...

- Ce poveste, ai făcut insolație? Cui îi pasă de Gyuri al tău?

Tata cred că era singurul care nu era la curent decât cu rezultatele la fotbal, singurul lucru care-l interesa și ce s-a mai șopârlit la Europa Liberă. Mi-a strecurat 10 lei în palmă și mi-a spus, mimând numai din gură.

- Vezi să nu te vadă mă-ta când te întorci. Dacă nu sunt prin împrejurimi, o pui în locul vechi din grădină.

Pe stradă erau câțiva vecini, Trofi baci, Buna și baba Botoaca, bunica lui Pătruț.

- A venit Gyuri!

- Să trăiești, copile, ce mai face mamă-ta?

Conspirație toată ziua. Abia așteptam să mă întâlnesc cu Troancă, să discut măcar cu el evenimentul de care ceilalți se prefăceau că habar nu au. Cu toate că și de la Troancă mă puteam aștepta la orice. Și când să intru în prăvălie, m-a oprit un bătrân pe care nu-l mai văzusem prin cartier, cu o barbă stufoasă, albă, cam jigărit, proptindu-se într-un baston. Zbârcit ca o mumie. Mi-a făcut semn să mă apropiu.

- Ce e, nenea, vreți să vă trec strada?

- Da, da mai târziu. Ce, ce se mai aude de copilul acela dispărut.

Na, ca m-am luminat la față. Însfârșit, cineva

- Gyuri?

- Nu știu cum îl cheamă, l-a căutat tot orașul... parcă Gyuri, ai dreptate, ce e, ungur? Mi s-a părut că taică-său

Gabriel Kelemen - Ferrofluids labyrinth

e român, n-a jucat fotbal la Ştiinţa Timişoara? A dispărut din senin, l-au mai găsit?

- Da, nenea, l-au căutat peste tot fără să-l găsească, ştiam eu că nu m-am ţăcănit. A apărut azi, după o săptămână! E român, numai maică-sa e unguroaică. Iar taică-său e tot ungur.

- Cum, cum după o săptămână, că a disparut acum un an.

- Nu, nenea, acum o săptămână

- Ba acum un an!

- Ba o săptămână!

- Ba un an!

Afurisitul. L-am trecut strada. Era mai încăpăţânat ca mine. L-am trecut de două ori. Că s-a răzgândit, tamnesam, ca să-mi facă mie în ciudă, uite-aşa.

- Ştii cine sunt eu, copile?

- Nu ştiu, nene, dar de pe aici nu sunteţi, garantez, că-i cam ştiu pe toţi moşnegii căpoşi şi sclerozaţi. Dar pe căpoşi l-am adăugat numai în gând. Şi pe sclerozaţi la fel. Bine că nu mă scrântisem, asta mai îmi lipsea. Am cumparat sticla de vin pentru tata şi am ascuns-o sub tricou. Şi repede înapoi, că avea sete şi, dacă nu mă întorceam la timp, nu primeam restul de la zece lei.

- Sunt Toma, copile!

- Care Toma?

Nu auzisem de Toma, era un nume cam rar.

- O să-l întreb pe tata de matale.

Tatei, i se lungise gâtul după mine. Când să intru pe poartă, m-am împiedecat ca nătăfleţul şi am spart sticla cu vin. Din grabă. De tăiat nu m-am tăiat, mai bine mă tăiam, poate aşa l-aş fi induioşat pe tata, care era să moară pe loc de supărare.

- Uite ce mămăligar am crescut pe lângă casă.

Pe fundul de la sticlă mai rămăsese vin cam de două degete, tata l-a cules de jos ca pe ceva preţios şi l-a băut din două sorbituri. Nici nu l-a interesat că puteau fi cioburi înăuntru. Poate au şi fost. Eu m-am rugat să nu fie.

- M-am grăbit din cauza moşneagului acela, că m-a ţinut de vorbă şi a trebuit să-l trec şi strada.

Aproape că m-a scăpat şi plânsul.

- Ce moşneag?

- Unu Toma, nu l-am mai văzut prin cartier

- Pe bunicu-tău îl chema Toma...Toma? A tresărit tata. De unde ştii că îl chema Toma.

- El mi-a spus.

- Avea barba?

- Da, îl cunoşti şi matale? Umblă cu pantaloni de pufoaică, găuriţi în genunchi

- Păi da.

- L-am trecut drumul de două ori.

- Şi pe nas avea un semn maroniu?

- Avea, cu un smoc de păr ce-i ieşea din el. Şi un singur dinte, sus, pe partea dreaptă...

- Păi da, el e. Unde ai zis că v-aţi întâlnit?

- La prăvălie. Era sigurul care ştia de Gyuri.

- Ce făceai la prăvălie?

- M-ai trimis matale după vin.

- Când?

- Nu demult, acum o jumătate de oră. Mi-ai dat zece lei, uite, ăsta e restul. Şi i-am întins tatei restul de la sticla de vin pe care o spărsesem.

- Fugi de-aici, că nu ţi-am dat nimic. Acum îţi dau.

Şi, numaidecât, tata a scos zece lei din buzunar.

- Iei o sticlă de vin. Dar să nu te vadă mă-ta. Dacă nu mă găseşti, o pui în ascunzătoarea din gradină. Nu stai mult că mi-e sete!

- Şi dacă mă întâlnesc iar cu Toma ăla?

- Care Toma?

Cred că m-am damblagit, până la urmă. M-am uitat în oglindă şi arăt blegos rău de tot. Îl aud pe Troancă, prin fereastră, îi povesteşte mamei ce-a auzit la şcoală. Ce Dumnezeu de şcoală, că abia ce-am intrat în vacanţă. Îi spune că aude mereu un zumzăit în aer, ca o melodie, iar la şcoală, profesorii şoptesc pe la colţuri despre nu ştiu ce conspiraţie a muzicii.

- E New Age, mamă!

- Ce-i aia?

Când am auzit de conspiraţie, mi s-au aprins filamentele. Am scos capul pe geam.

- Despre ce conspiraţie vorbeşti, Troancă?

Troancă a alergat într-un suflet la mine şi mi-a făcut semn să-l ajut să intre înăuntru. Avea să-mi spună ceva de urgenţă. L-am prins de urechi până a răcnit, de când aşteptam, şi l-am ajutat să se caţere pe fereastră.

- DoDu-le, e groasă rău. Mă dor urechile, ce trebuia să tragi aşa tare?

Gâfaia.

- Ştiu şi eu că e groasă, dar să văd care e motivul tău.

- DoDu-le, ne-au invadat extratereştrii, pe cuvântul meu!

- Fugi, măi, că te-ai ţăcanit şi tu.

- Dacă-ţi spun, dacă i-am văzut cu ochii mei.

- Parcă ziceai de nu ştiu ce conspiraţie.

- Ce-i aia conspiraţie?

Ăsta era Troancă...

- Îi povesteai lui mămica ce-ai auzit la şcoală vorbind profesorii, numai că noi suntem în vacanţă de o săptămână bună...

- Azi n-am fost la şcoală, vin direct de pe terenul de fotbal unde au aterizat extratereştrii. Arată ca în filme, cu capul mare şi două antene parabolice în frunte, unde să mă ascund?

- Bagă-te sub pat. Auzi, antene parabolice...

- Nu, că sub pat mă caută din prima. Mai bine în dulap, acoperă-mă cu o haină. Am citit într-o carte că extratereştrilor nu le plac martorii oculari, că-i jupoaie de vii şi le pun sare pe rană. Să mă acoperi bine. Cred că o să mă cac pe mine de frică.

Şi, nici una nici două, Troancă s-a băgat în dulap, trăgând uşile după el.

- DoDu-le, învârte şi cheia.

- A apărut Gyuri, ai aflat? Chiar voiam să-ţi spun.

- Când?

- Azi, pe la patru...

- O să mănânce bătaie, dacă nu-l prind extratereştrii mai întâi, că-l caută maică-sa de două ore. Ai încuiat?

SCAUNUL GOL

Apărută în HELION, 1981

El şi Soren Merka, se aflau în transportor făcînd verificări tehnice de rutină cînd dinspre Grendal se auzise zgomotul.

Era un bubuit înfundat şi îndepărtat care le pulverizase discuţia. Zgomotul dăinuise doar două-trei secunde, dar în liniştea cu care se învecinau se auzise foarte distinct, unic, venind ciudat de dincolo de orizont. Soren se ridicase primul, tocmai testau consola computerului şi asta le pretindea să stea vreo cîteva minute într-o poziţie cam incomodă, fiind singurul efort al zilei; nu prea ştiau dacă se cădea sau nu, să înjure pentru asta. Acum se auzea doar sunetul discret şi perpetuu al climatizorului. Priveau spre Grendal aşteptîndu-se la o continuare la ceea ce se întîmplase acolo.

— Ce-a fost asta? Cînd Florian împinse uşor cu piciorul echipamentul de sub consolă, se auzi, un scîrţîit scurt şi ascuţit. Liniştea îl scotea în contrast făcîndu-l şi mai iritant. Se uită o clipă în jur. Trebuie să fi fost o explozie, continuă. Vorbise destul de încet, ca şi cum intimidat ar fi făcut o declaraţie compromiţătoare. Se şterse cu mîneca pe frunte, gest mai degrabă automat decît necesar, nu transpirai decît dacă ieşeai afară, în aerul uscat şi fără miros al unei zile care nu-şi permitea nici măcar fantezia unui vînt adiind dinspre colinele fertile ale Wazirei. Ziua asta părea cea de ieri, aducîndu-le aceeaşi încremenire apăsătoare. Putea exploda orice, acolo, continuă Florian privind mai departe. Parcă şi-ar fi amintit cîte ceva legat de Grendal.

— Putea fi una din centralele Q, rosti Soren.

— Sau depozitele... Era mult mai uşor să-ţi închipui explozia accidentală a vreunei centrale de captare decît începutul unor evenimente pe care le bănuiai doar, prezenţa lor cu transportorul aici era o consecinţă a intuirii lor. Multă lume le presimţea, erau reprimate cu îndărătnicie din discuţiile zilnice.

— Băieţii au probleme şi noi nu-i putem ajuta cu nimic. Ne putem fi de folos doar nouă înşine.

— Întotdeauna te speli aşa de repede pe mîini?

De la hubloul de care-şi rezemase spatele Florian îl privi discret.

— Nu-i vorba de asta, dar ştii la fel de bine ca mine că nu ne putem urni de aici şi...

— Nu-i vorba de asta! Ceva s-a întîmplat şi tu îmi spui să-mi văd de treabă, fiindcă nu pot ajuta pe nimeni, să nu mă gîndesc la asta că şi aşa nu foloseşte şi că cel mai bun lucru ar fi să mă vîr sub consolă şi să-mi astup urechile! Stătea tot în picioare acoperind jumătate de hublou şi lăsînd o umbră ca o murdărie neclară. Soren îi aruncă o privire confuză.

— Doar n-o să pretinzi că nu s-a întîmplat nimic grav, sîntem la 150 kilometri de Grendal şi să se audă o explozie pînă aici ai nevoie de ceva serios.

— Şi dacă n-a fost Grendal?

Între noi şi Grendal nu se mai află nimic. Îşi întoarse faţa spre hublou, urmărind cu privirea liniile domoale, plicticoase ale colinelor, care ieşeau din galbenul imens care era deşertul.

Grendal se afla la marginea deşertului şi într-o bună zi la marginea oricărei şanse. Neliniştea pe care o avea în el era un sentiment colectiv. În Grendal lăsase un haos de sentimente, un haos în care-şi făceau loc falsele relaţii interumane. Era timpul lor. Soren veni lîngă el.

— Multă lume-şi închipuie că între Grendal şi Zend nu este decît nisip. Sîntem noi, nu?

— Cîte secrete crezi că sînt plantate în nisip pînă la Grendal? Chiar dacă ar exista o sută de lucruri de care să ştie doar doi oameni, astea nu contează. Grendal era leitmotivul din obsesiile unora. De altceva nu le păsa. Crezi că noi sîntem importanţi? Sîntem, sau am fost, doar pretexte pentru care cineva să-şi spună în continuare că-şi face datoria. Şi noi ne-o facem, aşteptînd un ordin. Ierarhia este una din bolile care ne minează.

Încheiase pe un ton precis, dezvăluind — îi plăcea să dea o traiectorie sigură cuvintelor — dezgustul faţă de concluzia la care ajunsese, dezgustul faţă de colinele curbate ale Wazirei, spinările curbate domol inofensiv, ale orizontului încremenirii.

Într-o zi cineva-i spusese că trebuie să priveşti deşertul într-un anumit fel ca să-l înţelegi. Aici, unde erau de săptămîni, deşertul le spusese tot din prima zi. Plecă brusc de la hublou, parcă s-ar fi grăbit afară, de parcă ar fi văzut pe cineva făcîndu-i semn să iasă.

— Ne-am putea lămuri la staţia de ascultare, îl auzi pe Soren strigîndu-i de lîngă consolă. Se opri.

Oare...? Oricum i-o luă înainte făcîndu-şi loc printre containerele cu echipamente care zăceau în micul coridor de dinaintea staţiei. În urma lui Soren se ştergea pe mîini cu o cîrpă culeasă pe drum. Măcar de ar fi fost plină de unsoare şi praf, mizeria de pe vechile maşinării cu roţi dinţate, era doar un pic transpirat şi-şi ştergea palmele umede, simţind cîrpa motolindu-i-se moale.

Cînd se sculă din pat, îi trebui destul timp pînă să-şi găsească papucii. Evită să aprindă lumina, nu se simţea în stare s-o suporte. Se sculase la miezul nopţii, trezit de o imagine care-i apăruse în vis. Nu avea coşmaruri,

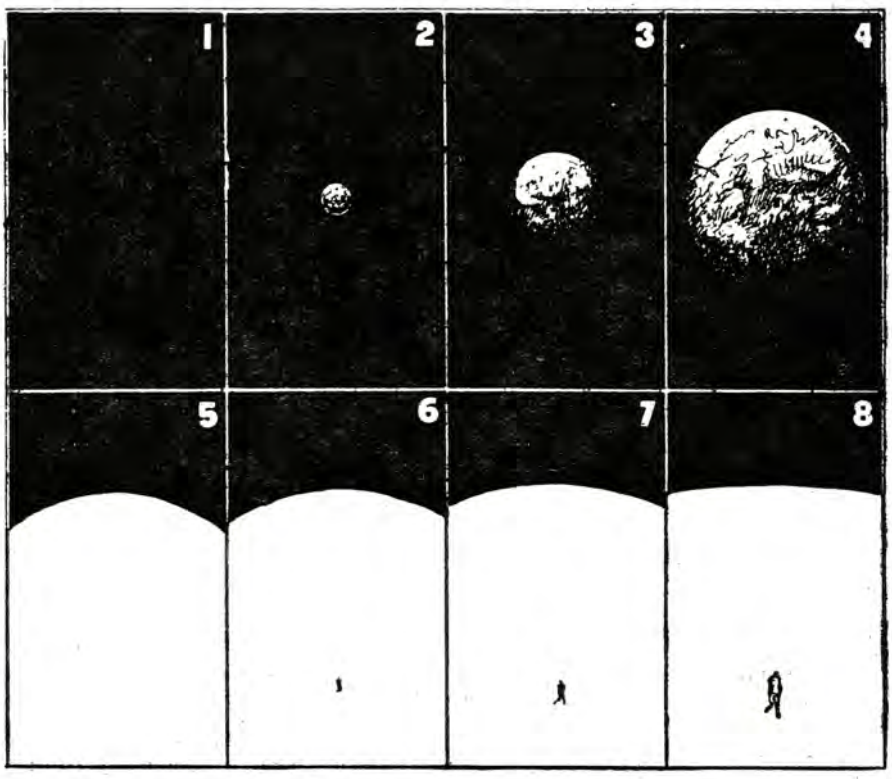

dar uneori se pomenea cu visele spulberate de imagini care nu le aparţineau, erau nişte corpuri străine care niciodată nu se grefau pe vis şi atunci se trezea. De obicei nu-şi mai amintea visul întrerupt, însă putea descrie pînă în cele mai mici amănunte imaginea pe care o văzuse în somnul său. Se ridică în picioare, încet în compartiment. Halatul pe care-l luase pe umeri îl învelea călduros şi confortabil, făcîndu-l să privească degajat noaptea care se întindea ocupînd orele. Visase nişte stînci mari plecînd de la locul lor şi rostogolindu-se prin aer într-un nor de praf şi ierburi smulse, nu se aflase în calea lor, şi nu spaima de a fi zdrobit îl trezise. Doar apariţia lor fără nici o noimă într-un vis anterior, pentru care avea un regret inexplicabil, îi năruise o noapte întreagă. Ştia că eforturile de a se culca din nou ar fi fost inutile. Putea evident, lua o pastilă — două, care i-ar fi oferit un somn dens şi întunecos fără amintirea vreunui vis. Din cabina staţiei de ascultare se auzeau, ca un zumzet neregulat semnalele staţiilor automate, fundalul sonor al zilelor şi nopţilor lor, al timpului cînd gînduri străbăteau amintirile pentru o fraternizare cu prezentul. De cîtva timp, ţineau toate uşile din transportor deschise, le lăsau aşa ca să se vadă trebăluind la cîte un capăt al transportorului, ca să se audă, existenţele lor se interferau anulîndu-şi ascunzişurile care în altă parte se numeau „viaţă intimă", convenienţele dispărură una după alta ca legile stupide abrogate la timp. Soren dormea în compartimentul alăturat şi îl auzea sforăind încet, de la uşă îl putea vedea cu faţa în pernă şi cu braţele atîrnînd la marginea patului, arătînd de parcă s-ar fi zdrobit de pămînt căzînd de la cine ştie ce înălţime. Avea un somn profund, sănătos, dar niciodată nu-l întrebase dacă-şi mai aminteşte dimineaţa ce visa în cursul nopţii. Soneria de apel care începu să sune ritmat îl surprinse întorcîndu-se spre camera lui. Stătea pe loc, nevenindu-i să creadă. Se întoarse din nou spre Soren, privind mişcările-i lenoase cu care venea în realitate. Aşternutul i le muşamaliza, făcînd cute lungi şi adînci care plecau de la ridicăturile ce mascau genunchii. Se întoarse spre staţie înainte ca Soren să apuce să-şi deschidă ochii, se aşeză în fotoliul din faţa aparatelor, decuplînd complexul Sigma care supraveghea toate frecvenţele de serviciu. Probabil că cineva emitea pe vreuna din ele din moment ce se dezlănţuise tot scandalul. Îi tremura mîinile un tremur imperceptibil pentru altă persoană, un tremur pe care-l simţea infiltrîndu-se în tot corpul. Se emitea pe frecvenţa dispeceratului de cosmodrom din Grendal. Intră pe frecvenţă.

— Aici C.-104 „Deimos" către C.D. Grendal, vă rog confirmaţi recepţia. Vocea suna foarte clar, domina micile pocnituri care alcătuiau un zgomot de fond difuz, anemic la fel ca şi albastrul cerului de pe Wazira. Deschise gura să spună ceva, se aplecase puţin înainte, dar îşi aminti că n-avea voie să intre în contact cu nimeni. Fusese o reacţie reflex, aştepta de săptămîni voci. Indiferent de unde. Aştepta voci. Veşti. Risipirea îndoielilor. Soren se aşeză lîngă el.

— Aici C.-104 „Deimos" către C.D. Grendal. Vă rog confirmaţi recepţia. Comunicaţi-ne instrucţiunile şi specificaţiile de cosmodrom în vederea aterizării. Vă rog confirmaţi recepţia.

— Deimos, navă din clasa „Cargo", curse regulate în perimetrul M 11-22 M 11-03. Soren citea displayul din dreapta lui pe măsură ce se afişau datele.

— Las-o baltă, nu ne interesează, apoi tăcu, privind în gol. Nu le răspunde nimeni, repetă Florian. Apoi Deimos schimbă frecvenţa, chemînd Zent, Ama, Caves, întîlnind doar zumzetul zgomotului de fond, o linişte nefirească şi ostilă care nu trebuia să aparţină Wazirei. Stăteau mai departe în fotolii fără să se mişte. Florian îşi înfăşurase între degete o bucată din cordonul halatului, trăgînd de el fără să-şi dea seama.

— Nu le răspunde nimeni, zise Florian uitîndu-se la Soren. Wazira n-avea staţii orbitale de transbordare şi aterizările se făceau direct. Era o practică depăşită. Wazira adoptase în mod straniu o serie de anacronisme de lichidarea cărora nu se ocupa nimeni. Oraşele mai erau încă legate între ele de magistrale care străbăteau deşertul

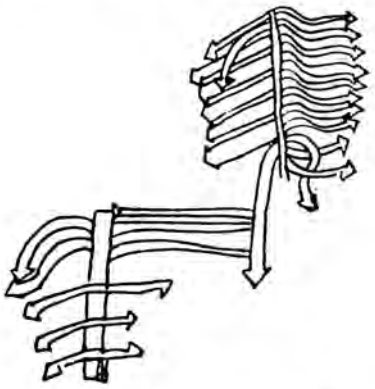

necesitînd încontinuu întreţinere. Mereu vedeai echipe lucrînd pe traseu. Totul era plicticos pe un asemenea traseu, ajungeai să-l deteşti pentru gîndurile care ţi le aducea în minte şi pentru orele petrecute într-o somnolenţă lungă. Stăteau nemişcaţi în fotolii **ascultînd.**

— Cînd se vor plictisi vor trimite jos pe cineva să vadă ce s-a întîmplat şi dacă noi vrem, au să dea şi de transportor, zise, lăsînd cordonul. Oricum, mîine plecăm spre Grendal, mai adăugă.

— Atunci, dacă te-ai hotărît să încalci ordinul, hai să luăm contact cu Deimos, propuse Soren întinzîndu-şi deja mîinile spre butoane. Florian îşi întoarse capul.

Întîi vedem de Grendal şi apoi, dacă va fi cazul, luăm contactul.

Era în picioare, nehotărît, atingînd uşa cu umărul stîng. Şi nu te atinge de staţie, adăugă, întinzînd arătătorul spre Soren.

— Dar nu pricep...

— Aici eu dau ordine, începu, venind din nou lîngă fotoliu, cu aerul unuia pus pe ceartă. Cu halatul pe el arăta ca un individ atins de insomnie cronică.

— Într-adevăr... ierarhia e una din bolile care ne macină.

În spatele dialogului lor se perindau chemările inutile ale celor de pe Deimos care naviga pe orbită ducînd cu ea o încărcătură de nedumerire şi îngrijorare.

— Ascultă, eşti cretin?! izbucni Soren după ce ascultă un moment emisia Deimos-ului. Nu vezi ce se întîmplă?! Sîntem aici de săptămîni şi nu s-a mai întîmplat nimic, n-a venit nimeni să ne caute. Se sculă în picioare apropiindu-se încet de Florian. Dacă va fi nevoie te scot afară de aici, te leg dacă va fi nevoie şi tot vorbesc cu Deimos. Nu-mi sta în cale, Florian. Apoi se aşeză în fotoliu şi începu să umble la butoane. Stătea aplecat spre aparatură urmărind indicatoarele complexului Sigma. Deimos emitea pe frecvenţe întîmplătoare acuma şi era greu de urmărit. Părea un joc. Un joc de copii plictisiţi, grăbiţi să mai prindă cîteva minute din ziua care se îndepărta, conştienţi că noaptea n-aveau voie să mai rămînă pe străzi.

— La dracu'! N-ai s-o faci! Florian îşi ţinea o mînă pe umărul lui Soren şi cu cealaltă încerca să-i ia mîna de pe butoane.

— Ieşi afară... Şi înainte să mai apuce să răspundă, Florian se pomeni îmbrîncit pînă la uşă, îmbrîncit în continuare şi surprinderea îl împiedică să mai facă un gest înainte de a vedea uşa staţiei trîntindu-i-se în nas şi blocîndu-se cu un zgomot sec, ca o concluzie la cele întîmplate. Mai rămase o vreme făcînd tot felul de promisiuni, apoi încheie cu o serie de ameninţări şi se resemnă lipind urechea de uşă ca să audă dialogul dintre Soren şi operatorul de pe Deimos. Se simţea groaznic de obosit şi se duse să mai stea în pat. Pe coridor se împiedică în containere.

* * *

Înlătură cu mîna ambalajele golite din faţa lui. Căzură pe podea cu un zgomot uşor pe care nici nu l-ar fi auzit dacă nu era atent. Soren îl privi. Mesteca.

— N-o să mai trebuiască să facem ordine, nu? rosti Florian lăsîndu-se pe spate în scaun. Arăta ghiftuit.

— Le-am comunicat coordonatele. Au să vină peste cîteva ore. Privi spre mîncarea din cutia pe care o ţinea în mînă. Ai mîncat din asta?

— Pînă mi s-a urît.

— Dacă ar fi avut un „Dicky" la bord veneau mult mai repede. Or să trimită o navetă, continuă Soren. Mînca fără să-şi mai ridice ochii spre Florian. Era calm şi se îmbrăcase cu un costum pe care nu-l mai folosise. Am lăsat un semnal-reper.

— Pe cine aveai în Grendal? Soren se opri din mîncat. Îşi şterse buzele şi împinse cutia spre mijlocul mesei. Oftă.

— Crezi că nu-mi pasă de Grendal? Crezi că n-aş vrea să ştiu precis ce s-a întîmplat?

— Ai avea curaj să vezi ruinele din Grendal, sau ce-o mai fi rămas?

— Cred că la amîndoi ne e teamă de o certitudine. Tu însă ai puţin curaj. Nu încercase să-l flateze, sau să încerce un dialog conciliant dar se simţea obligat să declare asta, să recunoască adevărul despre Florian. Îl privi sculîndu-se şi plecînd din „sufragerie", ca şi cînd s-ar fi dus la aer, fără

ceva ostentativ în plecarea lui. Îl văzu afară, la vreo doi metri de transportor, scrutînd colinele cu un binoclu, rezemîndu-şi spatele chiar de hubloul prin care privea Soren, privind din nou prin binoclu fără să caute ceva anume, ca şi cînd ar fi încercat un lucru de-abia cumpărat. Apoi îl văzu întorcîndu-se brusc cu faţa la hublou. Ţinea binoclul la piept.

— Vino repede afară ! îi citi pe buze.

* * *

— E un nonsens, rosti Florian întinzîndu-i binoclu pe care-l ţinu în mînă pînă simţi că Soren îl prinsese bine. Uită-te la punctul ăla mişcător În dreptul orei patru, adăugă fără să pară ambalat de ceea ce văzuse. Ca şi cum urmăreau păsări în deltă. Se rezemă cu spatele de transportor. Soren duse binoclul la ochi, curelele îi atingeau obrazul ajungîndu-i pînă la umăr. Îşi ţinu îndelung binoclul la ochi, fără să spună nimic. Din cînd în cînd inspira adînc.

— E un nonsens, făcu Florian punîndu-şi mîna streaşină. S-a apropiat. Cu binoclul Soren putea vedea clar pînă şi scrijeliturile făcute pe lemnul şaretei şi marginile tocite ale celor două roţi din lemn fără spiţe vedea nisipul învolburîndu-se lîngă copitele catîrului. Bătrînul care mîna şareta se uita înspre ei. Nu părea de loc uimit, în soare părul rar şi ridicat pe creştet părea un halo. La un moment dat Soren crezu că distinge în scrijeliturile de pe şaretă nişte semne, dar pe măsură ce şareta venea spre ei îşi dădea seama că erau simple crestături făcute cu cuţitul, arătau de parcă cineva ţinuse cu ajutorul lor socoteala zilelor, lunilor sau anilor care trecuseră şi voia să-i ştie cîţi fuseseră. Soren îi întinse binoclul frecîndu-se la ochi cu cealaltă mînă.

— Vine aici, oricum... zise vlăguit Florian. Nu căldura îl făcea apatic, se simţea golit de senzaţii, n-avea altceva mai bun de făcut decît să stea şi să aştepte ca bătrînul să se oprească în faţa lor. Luă binoclul şi-şi atîrnă cureaua după gît. Aşteptară cam zece minute pînă ce mersul opintit al catîrului aduse şareta lîngă ei. La început nu rostiră nimic îl priveau îndelung, aveau de fapt senzaţia că bătrînul le cunoştea reacţiile, fiindcă se lăsa privit fără să le întoarcă aceeaşi uimire.

— Cine eşti ? rosti Florian. Bătrînul ridică privirile spre el şi continuă să-şi mîngîie catîrul.

— E însetat... explică după un oftat prelung. Aveţi nişte apă ?

— Cine eşti, omule ? ! Florian făcuse un pas înainte. De unde vii ?

Bătrînul făcu semn cu mîna de parcă ar fi arătat pe unde s-o iei pe stradă pînă la adresa pe care o căutai.

— Grendal ?

— Şi de acolo.

— Ce s-a întîmplat cu Grendal ? — zise începînd să mîngîie catîrul. Sînteţi singurii supravieţuitori. Trebuie să plecaţi de aici. Îi privise pe amîndoi, vorbise fixîndu-i cu aerul pe care-l au toţi bătrînii din lume, cînd dau sfaturi scormonite dintr-un trecut pe care-l suportaseră.

— Cine eşti ? Florian se apropiase de el şi-i pusese mîna pe umăr, strîngîndu-i în locul acela haina maro. Tonul lui semăna cu „Voi, ăştia la zid !".

— Cred că ar fi mai bine să vorbim înăuntru, se amestecă Soren deschizînd uşa transportorului. Din umbra coridorului percepu un val de răcoare. Să intrăm... zise. Bătrînul trecu pe lîngă Florian apoi se opri brusc.

— Dacă se poate... rosti privindu-l pe Soren, adu nişte apă pentru catîr. Îi e sete adăugă uitîndu-se la el.

— Da... bineînţeles... făcu Soren încet. De fapt încă nu-i venea să creadă în realitatea a tot ce se întîmpla. Catîrul i se părea o cazemată pe care crescuseră flori şi iarbă şi un grădinar se ocupa de ea iar acuma i se cerea lui să aducă stropitoarea. Catîrul întoarse lenos capul spre el. Florian îl conduse pe bătrîn în „sufragerie" şi-l invită să ia loc. Apoi îi propuse ceva de mîncare pe un ton cît se poate de cordial ; bătrînul îl refuză cu un gest.

— Poate iei ceva pentru drum... Noi plecăm peste cîteva ore. Oricum nu mai avem nevoie de ele. Deschise un refrigerator ca să-i arate cutiile adunate acolo. Bătrînul refuză din nou. De fapt se gîndea că-l vor lua cu ei la sosirea celor de pe „Deimos". Închise încet uşa refrigeratorului şi cînd întoarse capul întîlni privirea bărbatului aţintită asupra lui.

— N-a rămas mare lucru din oraşe.

— Ştiam... zise Florian privind prin hublou. De pe coline se desprindeau nori de praf galben care se ridicau spre cer, se lipeau de albastrul lui. În cepuse să bată vîntul. Dacă ar fi fost afară i-ar fi auzit şuieratul coborînd de pretutindeni. Îşi închipui tufele uscate aduse din deşert şi plimbate prin cenuşa din Grendal, oprindu-se printre dărîmături. Se întoarse spre bătrîn.

— Ce cauţi prin deşert ?

— Pe voi.

Îşi încrucişase braţele la piept rămînînd într-o atitudine expectativă.

— Ştiai deci că sîntem aici ?

— Da.

— Şi totuşi cine eşti ?

Erau doar două-trei lucruri care îl împiedicau să se gîndească la un dezechilibrat mintal. Şareta şi-o putea construi din lemnul care mai putea fi găsit, dar catîrul era ceva care dădea totul peste cap. Aşa ceva nu exista pe Wazira, nici nu existase. Naturii de pe Wazira îi trebuiseră cincisprezece milioane de ani ca să ajungă la organizările vegetale existente pe planetă, nu-şi permisese încă delirul evolutiv care putea face să existe un vertebrat oarecare darămite un catîr.

Aerul de autentice lucruri vechi pe care le avea bătrînul pe el şareta cu cretăturile ei îl împiedicau să-şi ducă ideile mai departe. L-ar fi înebunit. Bătrînul îl privea. Auzi paşi în spate. Venise Soren. Îi spuse bătrînului că dăduse catîrului apă, apoi se aplecă la urechea lui Florian.

— Am controlat cu un Geiger toată hardughia. Nu există contaminare radioactivă. Are însă sub pătura aia verde un aparat. Cred că e un aparat de proiecţie. O vechitură în orice caz.

Vorbise în şoaptă, trăgînd cu ochiul spre bătrîn, Nu părea afectat de gest.

— Am ceva pentru voi, zise punîndu-şi mîinile pe masă.

Soren se opri din vorbit. Îl văzură ridicîndu-se în picioare, ducîndu-se pînă la intrare, de unde se întoarse, rugîndu-l pe Soren să-l ajute să care aparatul, fiindcă era foarte greu. El luă din şaretă o cutie plată, rotundă, din tablă neagră zgîriată şi uşor lovită. Îl văzură punînd o pătură pe catîr înainte de a intra şi el în transportor. Vîntul se înteţise, aruncînd pumni de nisip încins în cine se nimerea pe afară.

* * *

Era probabil amiază, putea vedea asta după umbrele copacilor care se înşirau la marginea drumului prăfuit. Oraşul se vedea mai încolo cu toate turlele lui drepte şi ţanţoşe. Pe măsură ce imaginile se succedau, intrau tot mai mult în oraş, străzile erau pustii, lăsate soarelui care le privea peste creştetul caselor vechi din cărămidă roşie. Aproape toate casele aveau porţi mari din lemn sculptat în care vedeai prinse inele groase de fier cu care să poţi bate. Florian îşi imagină oameni venind să deschidă, auzindu-l bătînd la uşă. Nu-şi putea imagina cum erau îmbrăcaţi locuitorii oraşului, nu-i putea localiza temporal, şi-i imagină, totuşi, plimbîndu-se pe străzi în haine pline de nasturi de metal şi catarame. Între el şi Soren stătea bătrînul, cu spatele încovoiat, privind ecranul. Soren se uită spre Florian, descifrîndu-i vag trăsăturile în semiobscuritatea încăperii „Totul e suspect aici" îşi spuse. „N-are nici o noimă, nici un sens". Privi din nou spre ecran. Se vedea o piaţă pustie, cu o fîntînă arteziană care uda caldarîmul încins. Casele erau mai arătoase, cu coloane albe la intrare. Se foi pe scaun „Cînd vin ăia ?" Fu cît pe-aci să se ridice şi să plece, ca să arunce o privire afară, cînd văzu pe una din străzile oraşului un om plimbîndu-se. Omul privea în sus spre geamurile caselor, îl văzu bătînd pe la uşi, apoi în piaţă, udîndu-şi faţa la arteziană. Îi putu vedea atunci mai bine figura, era Florian şi avea haine caraghioase cu nasturi lucitori, pantofii aveau catarame mari. L-ar fi pufnit rîsul în alte condiţii. Îl văzu plecînd afară din oraş, privind spre cîmpul cu iarbă înaltă dinafara ariditătii oraşului. Păşea liniştit pe o cărăruie de parcă s-ar fi dus să mănînce la iarbă verde. Cînd se aplecă spre nişte flori de cîmp, i se păru că-l vede zîmbind, apoi îl urmări pierzîndu-se dincolo de coama dealului.

Se întoarse brusc spre Florian, bătrînul tocmai se ridica şi scaunul de lîngă el era gol.

— Nu-l mai căuta... îl auzi vorbind şi-l văzu cum se îndreaptă spre aparatul care mergea în gol. Pe ecran era doar un cerc de lumină şi-atît. Se uită din nou la scaunul lui Florian.

SILVIU GENESCU

Experiența

Apărută în HELION 1981

E un robot de 1,50 m înălțime, de culoare cenușie, cu 327 circuite logice, plus circuite de sesizare, plus beculețe de prezență, plus... În general, e un robot simpatic și liniștit și asta pentru simplul motiv că nu există nici măcar un singur circuit sensibil la ceea ce, de obicei numim „al doilea EU". Pentru că în robotul Y27Z nu există „Opusul LUI". Și chiar dacă ar exista așa ceva, șansa de a fi e minimă, puncte de reper precum timpul și spațiul neputîndu-se corela. Odată cu aceasta, dispărînd acele ipostaze dulci, proprii condiției umane, acele rotițe indispensabile în jocul spiralei, care asigură strălucire ochilor și palpabilitate conștiinței.

Sarcina robotului Y27Z constă în a circula pe o anumită stradă a acestui oraș, a privi sau mai degrabă a vizualiza viața sub toate aspectele ei aparent nesemnificative. Viața, a cărei cunoaștere e un miracol, a trece prin stările de manifestare a străzii, a gusta din setea gestului și patima întîlnirilor, iată ocazia nepereche, de a fi mereu altul, într-un carusel al trecerii. Ca un spirit, planînd deasupra oamenilor, așteptînd clipa intrării în trupul cald și odihnitor.

În robotul Y27Z e tăcere, dar nu odihnă. Etapa următoare e compararea datelor cu unul din cele 4039 semnificații codificate și introduse undeva în zona laterală a memoriei. Totul catalogat. Totul ordonat. Totul redus la gest sau la posibilitatea lui de a se repeta. E un joc interesant, minuscula casetă care continuă circuitul logic 327, înregistrează mereu. E un efort complex și inteligent, de a înțelege natura umană, în manifestările ei diverse.

Robotul Y27Z clipește leneș și precis, drumul lui printre oamenii acestui oraș e o aventură conștientă și înregistrată.

De milioane de ani existența e o dragoste pentru altceva, uitîndu-se amănuntul că nimic nu e nou, totul se repetă obositor și întîmplător. Altceva în tot acest peisaj sînt oamenii, care înaintează cu fiecare zi, cu fiecare oră spre respirația unui final cunoscut, convinși fiind că fiecare gest are unicitate, că fiecare cuvînt e ceva primordial.

Robotul Y27Z nu cunoaște aceste gînduri, ele sînt de competența Institutului Central de Sociologie, el nu face altceva decît să înregistreze o parte din mișcările celor de pe stradă. Pe fiecare stradă a orașului, un robot asemănător, un observator docil și mecanic, execută o operație febrilă, de o importanță deosebită.

Iată, ceasul arată orele 9 și 30 de minute și din fața Café-barului, așezat în lumina blîndă a soarelui de primă-

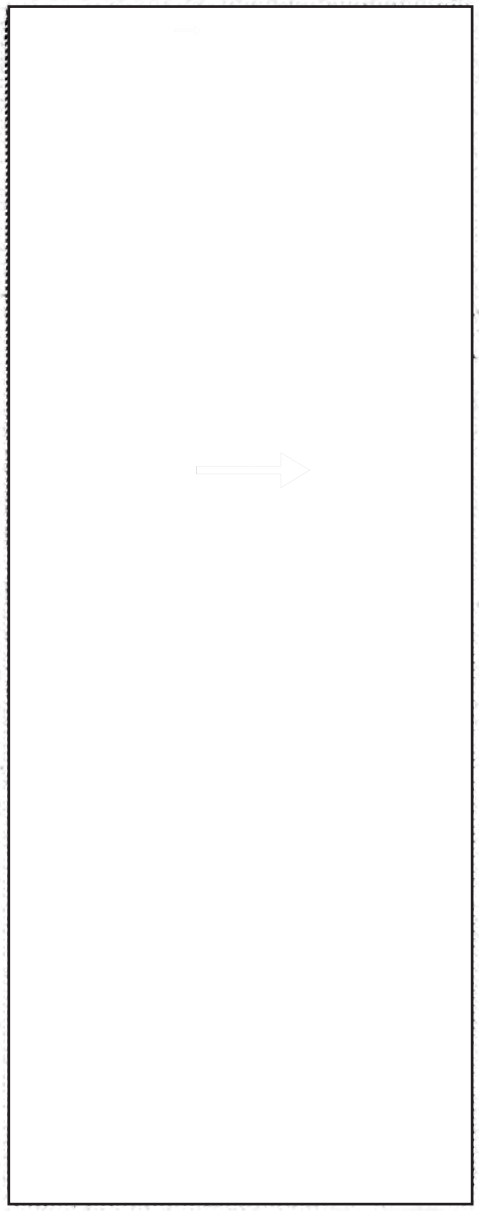

vară, o fată de o frumusețe limpede, face semn cu mîna. Gestul ei e simplu, circuitele robotului Y27Z acționează prompt. Mișcarea este comparată rapid și înregistrată la noțiunea „Chemare". Totul fără drept de replică și fără echivoc. De vizavi se apropie un tînăr prăfuit, cu zîmbet larg. Ajunge grăbit în fața fetei și cu un gest firesc, luînd-o de după umeri, repetă pentru a infinita oară ceea ce în limbaj noțional se numește „Sărut". Circuitele fidele imaginii memorează această unicitate repetată.

Desigur, sînt și gesturi complexe. Iată, se apropie două femei care-și vorbesc, zîmbind ocazional. Circuitele zbîrnîie, zîmbetul e prelucrat, dar nu se poate memora nimic, datorită timpului insuficient de manifestare, sub 4 secunde, aceasta fiind limita minimă pentru a fi înregistrat un zîmbet. Se înregistrează în schimb mișcarea bruscă a capului în timpul discuției, a unei femei spre cealaltă și timpul scurt de rămînere în această poziție. Ea corespunde în limbaj noțional cu „Lipsa de interes".

Iată, deci, strada devine un cîmp vast de experiență, nici unul dintre proprietarii de gesturi nu bănuiește că este eroul uneia din cele mai interesante experiențe. Fiecare mișcare care-și certifică valabilitatea într-o unitate de timp, fiecare mare tresărire devine un argument în plus pentru existența unor forme primitive de manifestare. Ele confirmă continuitatea. Gest. Suprapunere. Sens.

La orele 24 fix, robotul Y27Z și-a părăsit postul, predînd Institutului Central minuscula cutie cu înregistrările. Ea s-a adăugat celorlalte 799 asemenea cutii. Prelucrarea generală a datelor a început. Emoții. Computerele au prins să zumzăie. Atmosferă febrilă.

La ora 6 dimineața, cînd primii zori au spart neatingerea marelui oraș, în ziarul local, experiența, încununată cu succes, era consemnată astfel:

„În urma unor studii sistematice, realizate cu roboți din seria Y27Z, construiți special în acest scop, s-au tras următoarele concluzii. Din prelucrarea gesturilor prin care fiecare dintre noi ne manifestăm și sîntem în viața străzii și a orașului, s-au stabilit următoarele procente:

35% indiferență
17% gesturi bruște și brutale
8% gesturi neconcludente
40% gesturi de apropiere

Putem, prin urmare, trage concluzia că nu sînt motive de îngrijorare, în privința a ceea ce numim relațiile între oameni. Institutul nostru afirmă pe bază de date concrete că „încă sîntem **umani**".

Notă: Probele au fost interpretate în lipsa cuvintelor, ele neconstituind un material concludent."

GEORGE TERZIU

DUȘAN BAIZSKI

LUNA ȘI TRAMVAIUL 5

*A*părută în Helion, 1989

Mai demult.

Seara se lăsa din cer. Oranj.

Dinspre Gara de Nord se auzi șuierul răgușit al unei locomotive. Peste tot mirosea a fum și a frunze uscate. Vatmanul trase de manetă încet, până când cele două vagoane se opriră scârțâind, la o palmă de capătul liniei. Nu-l interesau nici ușile glisante ce fură date la o parte, nici oamenii ce se scurgeau în liniște pe străzile mute. Ochii i se opriră asupra necunoscutului. Întâi îl privi indiferent, ca pe un obiect apărut întâmplător în stație, în raza sa vizuală, apoi, după ce scoase din ax maneta cândva nichelată, după ce încuie ușa cabinei de comandă, îl privi mai atent, încercând să-i descifreze trăsăturile feței. Putea fi unul din anonimii ce se perindau zilnic de la un capăt la celălalt. De la o stație la alta. Vara, ascunși după lentile fumurii. Acum înfofoliți în pardesie cu două fețe și adăpostiți sub pălării cu borurile pleoștite. Unul din cei ce veneau dinspre gară sau dinspre centru și dispăreau prin uliţele întortocheate ale cartierului de periferie. Necunoscutul scoase din buzunar un pachet de țigări. Flacăra chibritului îi lumină pentru o clipă obrazul negricios. Trase cu sete câteva fumuri, pe urmă, în loc să se piardă, ca toți ceilalți, într-una din străduțele laterale, rămase în stație, cu țigara fumegându-i între degete, cu privirea pierdută sub roțile tramvaiului. Vatmanul se uită la ceas. Până la o nouă cursă avea încă cinci minute. Se scotoci răbdător prin buzunare. [igările sale intraseră parcă în pământ. Le găsi strecurate în căptușeala vestonului.

- Un foc aveți?

Fără a-i acorda atenție, necunoscutul îi întinse, tăcut, cutia de chibrituri.

- Vine toamna, mai zise vatmanul pufăind.

Nu primi nici un răspuns. Nici nu-l așteptase. Se îndepărtă câțiva pași, îngândurat. Ceea ce spusese o făcuse doar așa, dintr-o pornire firească. Un câine porni să latre enervant, dincolo de gardul școlii. Dinspre gară se auzi șuierând aceeași locomotivă. Necunoscutul continua să stea în loc, fumând precipitat, cu privirea tot sub roțile tramvaiului încremenit dinaintea lui. "Așteaptă pe cineva?" Aruncă țigara, o strivi, urcă în celălalt vagon, în cealaltă cabină de comandă, aceasta fără încuietoare, stârni pentru moment clopotul de atenționare, iar în final trase de manetă și tramvaiul porni grăbit, scrâșnind, scârțâind din toate încheieturile. Privi, din rutină, în oglinda retrovizoare. Necunoscutul rămăsese în stație, indiferent. Mai privi o dată. Necunoscutul fugea după ultimul vagon, cu pălăria în mână, cu pulpanele pardesiului fluturând. "Tâmpitul! De ce o fi așteptat până în ultima clipă?" Încetini până apucă acesta să sară pe scara vagonului. "De ce mi-o fi păsat? Puteam să-l las, să-l învăț minte." Nu-și răspunse. Fiindcă nu-și dădea seama ce anume îl obligase să încetinească. În primul moment își spusese că nu, nu va opri, iar în cel imediat următor făcuse aproape contrariul. De parcă mâna trăsese de manetă sub impulsul unei comenzi din afară. Necunoscutul nu avea în înfățișare nimic deosebit. Doar că era un banal necunoscut. Ca mulți alții. Atunci? La "Madona" urcară două femei strident fardate și un bărbat scund, îmbrăcat într-o pufoaică ruptă la subsuori. "Nu sunt împreună", judecă el, corectându-se însă imediat: omul în pufoaică intrase în vorbă cu femeile și se părea că se cunosc de-o veșnicie.

La a doua așteptau câțiva cheflii. Din fericire, se duseră la vagonul din urmă. Nu va fi nevoie să le suporte pornirile bahice însoțite de râgâieli și înjurături. Nici acordeonul dezacordat pe care-l chinuia băiatul tuciuriu. Una din femeile fardate izbucni isteric în râs. Câteva secunde, un câine scăpat din lanț însoți hardughia, hămăind furios. Casele de pe lături goneau undeva în spate, la o întâlnire imaginară. Luna se cățărase pe boltă, iar acum se holba, mută, la tramvaiul 5.

Câtva timp, vatmanul urmări șinele fosforescente ce se pierdeau undeva în întunericul din față. Rarele becuri atârnate de stâlpii metalici luminau strada cu zgârcenie, iar pe la case, doar ici-colo câte-un bec aprins, în camerele dinspre uliță. Privea șinele și se gândea aiurea când, la un moment dat, simți nevoia să se întoarcă, parcă ars după ceafă de vreun fier încins. Descoperi în semiîntunericul vagonului fața vag luminată a necunoscutului de la capătul liniei. Stătea cufundat în banchetă, cu gulerul pardesiului ridicat, cu pălăria trasă pe frunte. Privirile li se întretăiară scurt.

"Ce dracu se uită așa la mine?" Aici, în cușca asta strâmtă, în întunericul ce se lăsase geu peste lume, scutit de ochiul idiot al lunii, își permitea să zâmbească, să plângă chiar, fără să-i râdă careva în nas și să-l facă nebun.

Cineva, probabil o femeie însărcinată, îl rugă stăruitor să oprească undeva între stații. Acolo și opri, așteptă până coborî femeia, nici măcar nu se întoarse să vadă cine anume fusese (nu-l interesa defel), apoi trase iar de maneta de alamă și o privire peste umăr îl convinse că necunoscutul se găsea tot pe banchetă, în aceeași poziție, poate urmărindu-i mișcările. "La ce bun?" El nu făcuse nimănui nici un rău, nu furase, nu se bătuse, la ce bun

Florin Văcaru - Fiction character
Helion, nr. 3-4/2014

să fie urmărit? Dar nu, individul din spate nu era nicidecum de la poliție, pe aceștia îi recunoștea de la o poștă după fizionomii, după hainele și șepcile lor de piele, după uităturile... Aici gândurile i se blocară. Uitătura părea a fi unicul argument în favoarea ideii că are celălalt ceva cu poliția. Se cutremură, cuprins parcă de friguri. Ca din senin. "M-o fi deochiat careva."

La "Unirii" urcă aceeași bătrână ce se găsea exact aici în fiecare seară, la aceeași oră. Nu o conducea nimeni, nu o aștepta nimeni. O pereche de tineri fugi întâi la vagonul al doilea, însă țipetele chefliilor o alungară la primul.

"Puțină lume", constată.

La "Aurora" observă două femei mai mult decât cochete și își împinse chipiul pe spate, admirativ. Pe acestea nu le văzuse până atunci prin zonă. O curiozitate poate răutăcioasă îl făcu să se întoarcă spre interiorul vagonului. Damele se așezaseră chiar lângă necunoscut, discutând cu însuflețire. Însă ca și cum nu prezentau nici un interes, individul continua să stea îndreptat înspre cabină. Ajuns la capătul liniei, ca de obicei, așteptă să coboare întâi lumea, să urce călătorii care se plictisiseră deja stând în stație și doar atunci merse în cealaltă cabină, fixă maneta la locul ei și porni. Își simți gâtul uscat, gura la fel, apă nu mai avea în sticlă, iar până la fântâna de la "Madona" mai era destul. Doar când o luă din loc își aminti de necunoscut. "S-o fi dus în centru", își zise. Însă un gând răzleț îl sili să se întoarcă. Nu zări nimic. Pentru moment crezu că vagonului i se deteriorase instalația de iluminat. "Dac-o fi stricat-o careva?", se îngrijoră. Neliniștea aceea ciudată continua să-l provoace, să-i strice orice urmă de bună dispoziție. Se întoarse și, ridicându-și privirea puțin mai sus, dădu de fața necunoscutului. Vru de câteva ori să tragă frâna, ceva dinlăuntrul lui îl puse în alertă, însă, totodată, ceva parcă dinafară îl opri să o facă. Tramvaiul continua să alunece indiferent pe liniile fosforescente.

Se întinse peste bord și se uită spre cer; luna la fel ca întotdeauna: enigmatică și răscolitoare. Își plecă ochii, învins.

Oranjul serii se scursese de mult dincolo de asfințit.

La "Unirii" tramvaiul rămase aproape gol. Un individ lălăi câtva timp un cântec obscen, ținându-se de bară. La "Madona" se dădu jos și femeia cu copilul ce se smiorcăise întreg drumul. Vatmanul își luă sticla de apă. Fântâna se găsea la vreo cincizeci de metri mai încolo de stație, sub un tei bătrân. Întotdeauna se mirase de ce sădiseră oamenii tocmai un tei. Când să pună piciorul pe prima treaptă, se uită speriat în compartimentul pasagerilor. Necunoscutul îl fixa mut, inexpresiv, cu ochii lucind.

"O fi bolnav", își spuse. Evident, doar un fel de scuză pentru celălalt și nicidecum o explicație liniștitoare. Se înapoie, lipsit de curaj. "Puteam să iau maneta cu mine. Ori să decuplez siguranța. Nimeni n-ar fi putut porni hârbul ăsta." Prea târziu. Să oprească acum, să facă ceea ce gândise, mai mult ca sigur că s-ar da de gol, iar celălalt s-ar prinde că se teme de ceva.

O conexiune neașteptată îi aminti de zvonurile ce umblau prin cartier, de faimoasa trupă de vagabonzi ai unuia ce-și zicea Prințul, de individul care vâna văduve și oameni singuri. Își trase chipiul mai pe sprâncene, inspiră adânc aer în piept și mări viteza. Un câine îi țâșni pe dinainte ca o nălucă. I se păru că aude voci bărbătești certându-se. Simți iar imboldul de-a se întoarce, până la urmă se roti și întâlni aceeași întunecime umplându-i câmpul vizual. Îi venea să oprească, să deschidă ușa, să-l ia pe necunoscut de guler și să-l întrebe: "Ce naiba vrei de la mine, domnule?", dar, când cel din spate începu să lălăie aceleași versuri

deşucheate de mai înainte, îşi dădu seama că nu era decât beţivul.

Totuşi opri. Se ridică şi deschise uşa.

- Dă-te jos, da' repede!

Celălalt făcu ochii mari, cântând în continuare.

- Dă-te, mă, jos, n-auzi!

"Dar dacă e-nţeles cu...?" Gândul îl răscoli, dându-i parcă puteri nebănuite. Îl apucă hotărât de braţ, trase de uşa glisantă şi-l sili să coboare. Omul bâlbâi ceva ininteligibil, scoase chiar o sticlă de vin de duzină, apoi se întoarse rânjind:

- Ştii... eu... eu aici voiam să ajung.

Porni nervos. Nu atât din pricina acestuia, cât dintr-a celui rămas, a necunoscutului care continua să-l măsoare, cu aceeaşi expresie întipărită pe faţă. Poveştile de noapte ale cartierului îi năpădiră din nou mintea, producându-i în avalanşă alte întrebări deloc plăcute, combinându-se cu scene din filmele de senzaţie vizionate la cinematograful de mahala, alături de vânzătorii de bomboane agricole, ori la "Capitol", alături de lumea subţire, sau cu scene din cărţile de aventuri, frunzărite uneori la capătul dinspre gară al liniei. Acum, mai mult ca niciodată, şi-ar fi dorit pe cineva lângă el, să-l îmbărbăteze, să-i alunge toate aceste (probabil) doar banale închipuiri stârnite de oboseala celor două schimburi de muncă. "Poate totuşi aşteaptă pe cineva. Poate şi-o fi dat întâlnire în tramvai, taman în blestematul ăsta de 5 şi nu în altă parte", încercă el să se ajute singur, să înghită nodul ce i se oprise undeva în gât, îngreuindu-i respiraţia. Când ajunse la capăt, aşteptă un timp fără să coboare. Necunoscutul se afla deja pe peronul staţiei. Fuma liniştit, ca şi cum n-ar fi fost nimic. "Dar ce anume se întâmplă?", îi fulgeră vatmanului prin minte. "Ce anume mă face să cred că e vorba de ceva ieşit din comun, ceva ce nu s-a petrecut niciodată?" Îşi consultă ceasul. Încă trei ture şi se va retrage în depou. Încă trei minute şi va trebui să plece în sens invers. Stinse farul. Smulse înciudat maneta din axul reostatului. Minutele se scurgeau groaznic. Ghicea ochii necunoscutului fixându-l, urmărindu-i impasibili toate gesturile. Se întoarse prudent, atâta cât să-l poată observa la rându-i. Ceva sclipi metalic în mâinile acestuia. Crezu că e ţigara, dar ţigara sclipea cu totul altfel. Înghiţi în sec. Puse ceasul pe bord. Cele trei minute trecuseră. Plus altele trei. Trebuia deja să fi plecat. Ca un făcut, nu mai apărea nici un călător, de parcă o molimă ciudată lăsase tot cartierul pustiit. Nu apărea nici măcar sectoristul căruia îi plăcea să se plimbe cu tramvaiul şi care-şi începea rondul de noapte făcând două trei ture între centru şi capătul dinspre gară. ("Să ochesc şmecherăşii" - i se destăinuise o dată.) Se sculă de pe scaunul acela rotund şi puţin scobit, cu tijă filetată sub şezut. Necunoscutul îşi scosese o a doua ţigară şi ţinu flacăra câteva secunde aprinsă, ca un semnal optic.

Luă maneta, cântărind-o cu propriile-i simţuri. Apoi o prinse de capătul mai subţire, cu coada ochiului tot pe-afară. Coborî crispat, nehotărât, gata să lovească, să se apere, chiar să fugă. Tramvaiul, care de atâtea ori îi dăduse sentimentul puterii, stătea acum în spatele lui, rece, încremenit, o grămadă inertă de lemn şi de metal. Se simţea înşelat, părăsit, neputincios. Dintr-o dată hotărât, se întrebă: "Dar de ce?" Setea continua să-i ardă gura, gâtul, stomacul, îndeosebi stomacul, sfertul de monopol dat peste cap azi dimineaţă se răzbuna urât. Încercă să scuipe, însă nu mai avea prin gură nici un strop de salivă. Scoase din căptuşeala vestonului pachetul de ţigări. Reuşi să găsească prin buzunare una nescuturată şi se apropie cu paşi mari de necunoscut.

- Daţi-mi şi mie un foc, îndrăzni el cu vocea modulată şi strânse puternic bucata de alamă. Celălalt nu reacţionă imediat. Stătea întors înspre calea ferată, numărând poate vagoanele marfarului ce trecea zgomotos prin capătul uliţei. Îşi vârî adânc mâna în buzunarul pardesiului. Scoase ceva, nu se văzu imediat ce, însă o lucire metalică îl făcu pe vatman să se tragă doi paşi înapoi. Necunoscutul izbucni într-un râs puternic, de om sănătos, stârnind câinii. Se auzi un declic şi din obiectul misterios, o banală brichetă, ţâşni o flacără albăstruie. Vatmanul se apropie iar, cu inima strânsă, şi-şi aprinse ţigara.

- Plictiseală, dom'le, îngăimă, se întoarse şi se îndepărtă gârbovit spre tramvai. În urma sa rămase un nor de fum înecăcios. Nu nimeri axul de prima dată. Când reuşi, trase furios de manetă, tramvaiul vibră o vreme în loc, roţile de tracţiune se învârtiră de câteva ori în gol şi, în final, staţia, ultima, rămase în spate. Nu mai avea nici un sens să urmărească mişcările individului, (se simţise efectiv umilit de râsul lui), poate că acesta urcase, dacă nu în acelaşi, atunci în cel de-al doilea vagon. De fapt, pe retină i se întipărise imaginea pietrei montate în inelul afişat cu nonşalanţă de mâna ce ţinuse bricheta. O piatră cât oul de porumbel, căreia flacăra albăstruie îi animase straniu feţele şlefuite. Şi totuşi, râsul, acesta stăruia mult mai puternic. "Putea să fi vorbit ceva, chiar şi un <<da, poftim>>. N-a zis nimic. S-a uitat la mine ca..." Nu găsi comparaţia potrivită. Atent la posibilele mişcări ale membrelor necunoscutului, nici măcar nu-şi ridicase ochii spre chipul lui. Se întoarse brusc. Individul rămăsese probabil în staţie. Răsuflă uşurat şi micşoră viteza, însă un gând răzleţ îl amărî din nou, din nou îi aduse în prim plan starea pe care o crezuse rămasă în noapte, laolaltă cu cel ce o iscase. Dar dacă se ascunsese sub vreuna din banchete? Ori chiar pe scări? Se întinse către oglinda retrovizoare. Îngheţă. Bucata de sticlă nu se mai găsea acolo unde o ştiuse dintotdeauna, cel puţin de când lucra pe linia 5.

Nu opri la "Madona". Nici la următoarele două. La a treia aştepta o arătare diformă. Îl trecură fiorii. Nu ştia ce să facă, să oprească ori să meargă direct în depou. Dar ce-i va spune şeful de tură, cine-i va crede povestea? Îi vor zice: eşti un neisprăvit, caută-ţi alt loc de muncă şi gata. Micşoră doar viteza. Arătarea scoase un strigăt ascuţit, ochii-i scânteiară într-un fel bizar, apoi se desfăcu în două şi una din părţi se năpusti pe scările tramvaiului, chiar în faţă.

- Opreşte, mă!

- Nu... n-am văzut, încercă el să se scuze. Nu erau decât un bărbat cu o femeie, poate bolnavă, fiindcă se ţinea cu mâinile de burtă. Bărbatul purta ochelari şi avea

părul vâlvoi.

- Ce faci, nu ştii? Asta-mi naşte în stradă şi tu te faci că nu vezi?

Înghiţi în sec. Probabil că exact aceeaşi femeie îi ceruse să oprească între staţii. Nu avea nici un sens să reacţioneze. Însă îi lipsea şi curajul. Vedenia de mai înainte îl secătuise de putere, de orice împotrivire. Îl năpădi ciuda pe oamenii din cartier, care altădată se plimbau zgomotoşi până la ultima cursă, pe sectoristul încă de nezărit, pe sine însuşi că se lăsase pradă poate propriilor sale închipuiri. Încercă să-şi reamintească toate elementele ce-i creaseră imposibila stare de spirit. Nu reuşi mai nimic. Încordarea persista, insuportabilă. Strânse puternic bila fixată la capătul liber al manetei. Până simţi durere în muşchii braţului. Îşi trecu palma peste faţă, apoi îşi masă uşor globii oculari. Avea senzaţia că este scufundat într-o baie acidă ce începuse să-i roadă mădularele. Regreta că acceptase să-şi înlocuiască colegul. Două schimburi însemnau totuşi prea mult, nu mai era chiar atât de tânăr, iar evenimentele... (care evenimente?, se întrebă, chinuit din nou de gânduri şi ideea din urmă rămase în suspensie). Celălalt dispăruse, acum îşi strângea poate ibovnica în braţe, în vreun antreu cu miros de petrol şi igrasie. Ori poate nici nu existase.

I se păru că vede ceva pe linie. Frână brusc, prea brusc.

- Ce faci, dom'le? strigă viitorul tată, omul cu ochelari, bătând cu pumnii în uşa cabinei şi încheind cu un potop de cuvinte aspre.

Puţin îi lipsi să-i răspundă. Însă nu făcu altceva decât să-şi lepede cascheta şi s-o pună pe bord, alături de sticla cu apă. Cabina ce i se părea dintr-o dată lipsită de aer începuse să-i excite fobiile. Becurile din stradă se înmulţeau, se apropia şi centrul cu clădirile, cu oamenii săi. Încă un du-te-vino. Ultimul. Ziua va fi încheiată.

Îşi încleştă maxilarele. Acolo, înainte, la cap de linie: silueta. Un impuls necontrolat aproape că-l ridică în picioare. Putea să oprească dincolo de staţie, cu mult dincolo, undeva pe bulevard. Linia în sine nu se termina în staţie. Se termina doar traseul tramvaiului 5. Dar dacă... mereu acest mizerabil "dar dacă", veşnicul atu al scepticului.

Trase crispat de manetă. Necunoscutul oricum s-ar fi agăţat de una din scări şi şi-ar fi dat imediat seama că lui îi este teamă, or tocmai acest lucru nu voia să-l arate. Începu să tremure. Vag, dar începu. "De nervi", îşi zise. Se minţea.

Celălalt continua să stea lipit de stâlpul metalic, cu pălăria trasă pe cap, cu gulerul ridicat. Poate nu-l mai interesa tramvaiul şi acum într-adevăr aştepta pe cineva. Îl văzuse coborând dincolo, la capătul dinspre calea ferată, cum de ajunsese totuşi aici? Ce motiv l-o fi determinat să ia un taxi şi să vină unde se afla în clipa de faţă? Un noian de întrebări inutile. Oricum nu-şi putea răspunde la nici una şi, mai rău, îşi tulbura ceea ce-i mai rămăsese din linişte. Era tot mai convins că individul fără identitate nu avea gândurile chiar curate. După părerea sa, un om cinstit nu circulă aiurea prin oraş, la o oră atât de târzie. Necunoscutul se desprinse de stâlp. Trecu încet pe lângă primul vagon. Nu-i putu zări chipul. Se uită la oglinda retrovizoare. Tresări neplăcut. Oglinda se afla la locu-i dintotdeauna. Însă nu-şi mai căută timp pentru ea. Îl părăsi şi ultimul dram de curaj. Individul se urcase în vagonul din spate, cel ce în sens invers devenea primul. Va fi obligat să-l suporte încă o tură, încă aproape o jumătate de ceas şi, cine ştie, pesemne şi înapoi. Privirea îi alunecă pe manetă. Apoi pe sticla de apă. Iar se simţi îmboldit să plece direct în depou, cu necunoscut cu tot. Aşa va scăpa probabil de prezenţa lui, de teama ce i se cuibărise în suflet. Gândul la şeful de tură îi potoli însă intenţia de moment.

Se sculă automat, scaunul reglabil scârţâi, luă, ca de obicei, maneta, o privi cu inima grea şi, tot ca un automat, se duse în vagonul din spate. Găsi cabina deschisă. "Poate am uitat s-o încui", îşi spuse. Când auzi în spatele său cum se deschide uşa de la compartimentul pasagerilor, încremeni. Reuşi să-şi adune forţele şi se întoarse. Uşa era într-adevăr trasă. Dinăuntru venea un miros greu de ţigări. Din poziţia lui nu se zărea decât o pălărie. Făcu un pas, gata de harţă.

Dar nu era necunoscutul. Ci cu totul altcineva. Îl ştia tot de aici, de pe linia lui 5. Un mare crai. Nu de puţine ori l-a cules dimineaţa, la prima oră, cu ochii roşii de nesomn, tras la faţă, cu hainele răvăşite, cu luciri vesele în ochi.

Voi să răsufle uşurat, numai că şi trupul şi sufletul continuau să-i fie încordate.

- Frumoasă toamnă, spuse, în intenţia de a arunca o punte. Tocmai îmi ziceam că e puţină lume pe traseu.

Ca niciodată. Doar ce am adus o femeie bolnavă.

Omul fuma. Nu-l învrednici cu nici o privire.

- Nu l-aţi văzut pe sectorist? Măcar cu el mai puteam sta de vorbă. Ştiţi, el, când îşi începe schimbul, face câteva ture să spioneze starea de spirit din cartier. Aşa mi-a zis. Eh, după aia ştim cu toţii că o trage pe dreapta. Este şi el om, nu-i aşa? Eu mă bucur că mai am cu cine discuta. E greu să lâncezeşti aici atâtea ore şi să nu schimbi cu nimeni nici un cuvânt. Eventual te înjură că nu vrei să opreşti între staţii. Fiecare crede că tramvaiul opreşte la discreţia oricui. Da' parcă v-am mai văzut pe-aici? Omul ţâşni în sus şi-l apucă de gulerul vestonului.

- Ce-ar fi să-ţi vezi de roaba asta a ta?

Îl fixă cu nişte ochi cenuşii gata să-i sară din orbite. Pe urmă îl împinse în cabină şi trase uşa.

DESPRE HELION — *CRISTIAN TUDOR POPESCU*

Helion s-a născut într-un timp al întunericului plumburiu, al disperării de unul singur. Ne-a adunat ca să gândim împreună, la stele şi la ce e sub ele, şi s-a făcut o geană de lumină. Îi doresc Helionului să îşi păstreze lumina gândului împreună şi în această mare de neon.

Se puse pe scaun, amuţit. Şi totuşi, puţin parcă mai uşurat. Nu fusese celălalt, necunoscutul. Pe boltă, ea, luna, privindu-l tâmp, intrându-i cu sila în suflet. Acolo îi va sta întreg drumul, până la capăt. Ca un călău.

Îi pătrundeau în mădulare toate vibraţiile vagonului. Gâtul nu-i mai amortiza mişcările şi simţi cum i se clatină creierul în cap. Casele curgeau pe lângă linie chinuitor de încet. Ar fi vrut ca timpul să zboare. Să încheie această zi groaznică. Avea senzaţia că distanţele dintre staţii se măriseră dintr-o dată, se lungiseră kilometri întregi, că tramvaiul se transformase în tren şi staţiile în gări. Pustii şi ele. Nu va fi liniştit decât acolo, în depou, când va lăsa din mână sfera metalică a manetei, când va privi garnitura rămasă alături de celelalte zeci de garnituri galbene, ca de ceară.

Craiul coborâse neobservat. În staţie sau între. Drumul se dovedea inutil.

Cine va şti că el n-a mers până la staţia terminus? Un ultim gând îl obligă să renunţe la intenţia atât de atrăgătoare. Trebuia să respecte şi traseul liniei 5, şi graficul. Alţii hotărau în locul său, el era plătit numai să meargă, să conducă de la un terminus la altul.

Se sculă. Luna se ridică la rându-i mai sus de acoperişul de tablă, dispărându-i din raza vizuală. Ceea ce el şi dorise. Pur şi simplu nu-i mai suportase imaginea.

În lumina farului îi apăru ceva negru. Frână iar, brusc, şi de data asta în picioare fiind, puţin îi lipsi să nu se lovească de parbriz. "O fi vreun om." Se uită în jur, în compartimentul călătorilor. Coborî cu maneta în mână. Auzi prin iarba de lângă linie un scâncet de câine. "Aici şi-a găsit să fete", îi trecu prin minte. Apoi urcă şi porni mai departe. Sticla de apă i se rostogoli pe podea şi se sparse.

Ultima staţie. Îi apăru dinainte, goală.

Avea parcă în corp un balon ce se umflase excesiv şi acum ameninţa să se spargă. O presiune dinăuntru în afară.

Pe calea ferată nu mai trecea nici un marfar. Casele adormiseră. Sau priveau pe ascuns către stradă, aşteptând.

Se simţea frustrat. Îi lipsea necunoscutul cu prezenţa-i stranie. Staţia îl întâmpină iluminată de ochiul idiot al lunii. Niciodată nu urâse atât de mult linia 5. Şi luna ce-şi bătea joc de el, strecurându-i-se cu forţă în inimă, urmărindu-i orice gest. Se dădu jos încercând să pară indiferent. Încă un drum şi totul va fi gata, totul va rămâne în urmă ca un vis urât. Zâmbi. Nu-i păsa că astrul atârna acolo, pe boltă, mereu prezent. Îşi vârî mâinile în buzunarele pantalonilor şi-şi ridică umerii. Aidoma necunoscutului. Îi lipseau pălăria şi pardesiul. Atunci auzi râsul. Puternic. Inconfundabil, râsul. Îngheţă. Se întoarse. Întâi crezu că i se împăienjeniseră ochii. În staţie se aflau totuşi două tramvaie. Al său, rece, inert, şi unul parcă imaterial, aruncând în jur o lumină palidă, identic cu primul. Din el coborî o femeie. Necunoscută. O vedea clar. Însă ea nu-l privi. Nu exista pentru ea. Sau nu prezenta importanţă. Se opri. Aştepta pe cineva.

"Maneta!" îl fulgeră un gând. O uitase în bord. Prea târziu. Tramvaiul său porni încet din loc, scrâşnind şi scârţâind ca întotdeauna. O luă înspre celălalt, pătrunse în el, nu se întâmplă nimic deosebit, nici un impact, mai avea puţin până la punctul unde se terminau şinele, până unde se găsea copia sa fidelă şi opri în clipa când nu mai rămăsese decât imaginea lui. Ca şi cum nu s-ar fi petrecut nimic. Uşa unui vagon - vatmanul nu ştia care vagon, al cărui tramvai - se trase în lături şi coborî necunoscutul. Acesta o luă pe femeie de braţ şi dispărură împreună într-o străduţă lăturalnică.

Şuieră o locomotivă. Răguşit.

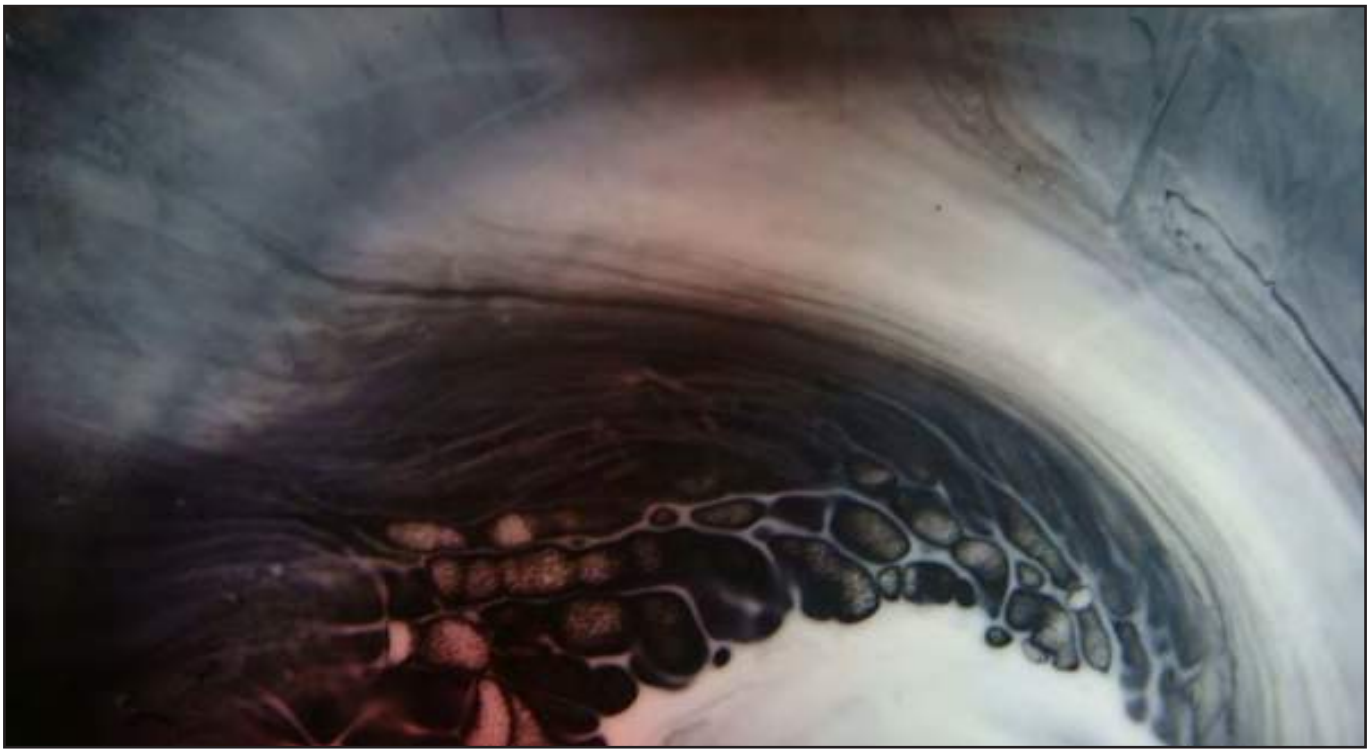

Gabriel Kelemen - Convection Sphere Vortex Theory

MIHAI ALEXANDRU

PRANDT

Apărută în Helion, 1983

I

Cârciuma lui Prandt nu avea un nume; nu avea nici ușă. Avea doar gaura din perete, unde ar fi trebuit să se afle o ușă, dar cum cârciuma asta nu fusese închisă nici o zi, chiar din vremea primului Prandt, Prandt al doilea, de cum a preluat-o de la taică-său, i-a scos ușa, apoi a pictat deasupra locului gol o roză a vânturilor, care s-a mai decolorat, s-a mai șters, dar tot se putea distinge, că pe toate direcțiile parșivul de Prandt a scris „N" de parcă bomba aia nenorocită ar fi fost Crucea Sudului. Și chiar dacă nu era Crucea Sudului era, la urma urmei, ceva foarte rentabil. Mai întâi, că se află chiar la intrarea (și în același timp ieșirea) din port. Apoi, pentru că era în primul port de pe fluviu, port în care poposeau atât vasele cargo care făceau ultima escală înainte de a ieși la Ocean, cât și cele care urcau spre continent, deci un plasament extrem de favorabil. Prandt nu se urcase în viața lui nici măcar într-o barcă de pescar, dar crescuse acolo, între marinari și îi cunoștea bine, din punctul lui de vedere, chiar mai bine decât se cunoștea pe sine, fiecare în parte. Pentru el marinarul era ceva foarte precis delimitat, o specie aparte, fără deosebiri individuale, așa cum o sticlă goală din pivnița lui era exact o sticlă goală și nimic altceva decât o sticlă goală. Deci: pentru Prandt orice marinar era o sticlă goală. Și el știa că singurul lucru care se poate face cu o sticlă goală este s- o umpli. Cârciuma era aranjată după raționamente extrem de practice: nu erau mese cu scaune; erau niște mese lungi și înalte până la piept lângă care marinarii beau atât timp cât se puteau menține pe picioare, apoi pe coate, după care locul era liber, respectivul fiind cărat la cer. Se trăgea vârtos din pipe, era în permanență un fum gros, se țipa în toate limbile, se jucau zaruri pe mese, se împlântau cuțite, se spărgeau pahare de pereți și de podele, se făcea comerț, izbucneau încăierări, se puneau pariuri, se legau și se desfăceau prietenii de un ceas, adică, din punctul de vedere al lui Prandt, treaba mergea înainte,încet dar sigur, așa că fluviul care de când îl știa curgea mereu la fel. Atâta doar că nu putuse socoti niciodată câtă apă se varsă săptămânal în Ocean, dar în fiecare sâmbătă își număra banii și, când sfârșea treaba asta, pe fața lui rotundă și lucioasă seașterneau mulțumirea și tihna. În acele momente, mai ales, se gândea că viața e ca un fluviu gors, încet, fără culoare, care curge, curge mereu spre un ocean unde ajung până la urmă toate fluviile și unde nimic nu mai contează. Dar Prandt nu filozofa; el făcea doar socoteli. Nu-l interesa decât suma, nu-și făcuse probleme în legătură cu latura spirituală a existenței; nu era nici măcar credincios. Nu avea nevoie. La etajul casei Prandt mai învârtea o afacere: pentru clienții onorabili, adică pentru domniicomandanți, pentru pasagerii subțiri avusese la început două camere prevăzute cu cine trebuia pentru ca oaspeții să-și alunge urâtul unei lungi călătorii solitare. Pe Pradt acest aspect nu-i prea interesa. Pentru că, în primul rând, era o marfă pe caretrebuia să o vândă. Și în al doilea rând pentru că nu-și îngăduia să-și sacrifice astfel timpul. Pentru el etajul era o afacere rentabilă și atât. Astfel că în câțiva ani Prandt și-a sacrificat curtea și a construit o altă casă cu etaj organizată și ea dupărațională extrem de practice; semăna întrucâtva cu o pușcărie: avea atât la parter cât și la etaj un coridor lung, iar la dreapta și la stânga cămărușe înguste ca niște celule, mobilate cu strictul necesar, cu ferestre strâmte și oblonite toate astfel ca în permanență casa îți dădea impresia că în ea se doarme. În scurt timp Prandt a reușit să adune acolo toate femeile ieftine care băteau cheiurile zi și noapte.

…….

Când nu aveau de lucru în casa cea lungă, ele descindeau câte două, câte trei, în cârciumă, descheiate și despletite râzând tare, înjurând sau gesticulând deșănțat printre brutele cu priviri încețoșate. Așa a apărut Amy în seara aceea: aproape beată, excitată și furioasă, cu rochia atârnând aiurea pe ea, cu părul alb aruncat pe un umăr, — căci Amy avea un păr alb, de o strălucire înghețată — parcă în birt ar fi intrat o stea cu coadă. Brusc, toți au uitat de băutură, de pipe, de zaruri, de ceartă, de negoț și și-au înfipt privirile în coama ei albă și strălucitoare ca o aureolă a cărei lumină risipise până și ceața groasă a zecilor de pipe; și sprâncenele ei erau la fel de albe și carnea ei roz, că de copil, era acoperită de un puf foarte fin, care dădea pielii eiaceeași strălucire astrală, și toți au amuțit. A amuțit și Prandt și pentru prima oară a simțit că ceva se întâmplă. Ajunsă în mijlocul încăperii, Amy a rămas ca o statuie, cu ochii fixați pe cineva de lângă perete și strălucea toată de parcă ar fi ars pedinăuntru, iar cel de lângă perete o privea cu ochii holbați și ochii lui emanau aceeași strălucire, dar asta preț de câteva clipe, după care ea a ieșit și a luat-o pe străduța abruptă care urcă spre centrul orașului, iar el s-a desprins dintre ceilalți și a plecat după ea fără un cuvânt. Când cei dinăuntru s-au dezmeticit, Amy și marinarul dispăruseră printre casele de piatră acoperite cu țiglă roșie pe care, din pricina umezelii, creștea un mușchi abundent și de atunci n-au mai fost văzuți. Decât…

*
* *

În noaptea aceea înnăbușitoare, fără lună, dar cu stele cât pumnul, foșnetul îndepărtat al valurilor ce se răsturnau leneș pe țărmul aflat la doar câteva sute de picioare nu era întrerupt decât de glasul scăzut al lui Lars care, întins pe fundul unei bărci de salvare, cântă nazal și tărăgănat un cântec de departe. „Maria-Magdalena" stătea ancorată de două

zile întrucât insula fiind bântuită de o molimă, fapt obișnuit pentru clima asta blestemată, intrarea în port era interzisă, în astfel de situații sepracticau tratativele peste bord, insularii apropiindu-se de nava vizitatoare în ambarcațiuni proprii. „Maria-Magdalena", al cărei comandant învârtea de multă vreme un negoț dubios în sud, aștepta plutele unor negustori de ceai, dar umbla vorba prin echipaj că nu pentru ceai veniseră până aici, ci pentru altceva. Într-adevăr, după încărcare, comandantul interzisese sub cea mai aspră pedeapsă accesul în una din magazii.

Prin părțile acelea coloniile de alge luminiscente nu erau o raritate, dar ce văzu Lars la mică distanță se mișca, poate chiar se zbătea la suprafața apei într-o strălucire argintie. Și zbaterea aceea argintie se apropia până când, odată ajunsă, începu să se cațere spre punte. Oamenii aceștia din insule, cu piele arămie, manifestau o ospitalitatedeosebită: în mai multe rânduri se întâmplase să înoate până la nava cu flori și fructe, bărbați și femei deopotrivă, urcaseră la bord, erau oameni veseli, firi deschise și curate, trupuri mlădioase, dar femeia cu care se trezi Lars dinainte în putereanopții era albă ca femeile din țara lui, strălucitor de albă și părul ei parcă ar fi fost uns cu stele. Mai întâi Lars închise ochii strâns apoi îi deschise larg și ea era tot acolo și lui i se făcu teamă, dar ce-i lipsea mai mult și mai mult pe cutia de ceai plutitoare era tocmai o femeie și, după ce se convinse că era într-adevăr o femeie, cu riscul de a fi dat la pești, o cără în magazie, unde știa că nimeni nu va îndrăzni să o caute și o ținu acolo tot timpul călătoriei. Tot timpul călătoriei lui pentrucă într-o dimineață a dispărut. După o zi întreagă de căutare a fost găsit țeapăn ca o scândură în barca de salvare. după ce s-a încercat zadarnic să se stabilească de ce și cum a ajuns în starea aceea a fost debordat împreună cu toate lucrurile ce-iaparținuseră. „Maria-Magdalena" și-a continuat drumul spre continent cu echipaj terorizat căci, după dispariția lui Lars, au urmat o serie de alte întâmplări inexplicabile pentru echipaj, dar explicate de comandant prin lenea, minciuna și hoția care-i caracterizau subordonații. În fine, ajunsă în portul de destinație, au început operațiunile de descărcare. O singură magazie a rămas să fie deschisă la urmă de comandant și câțiva oameni de încredere.

*
* *

Pe ușa turnului dn curtea bisericii, care pe vremuri a fost clopotniță, lacătele ruginiseră de mult. Turnul era aproape o ruină, cu acoperișul spart de furtuni, cu colțurile știrbite și năpădit de ierburi care încolțeau în crăpăturile zidurilor. Nemaifiind nevoie de el și amenințat să se prăbușească, s-a hotarât demolarea lui, pentru a fi folosită măcar piatră. Baroasele au căzut pe lacăte smulgându-le scrâșnete debile. Ușa s-a prăbușit într-un nor de praf stârnind liliecii, și semănând panică printre șobolanicare au început să alerge în toate direcțiile, unii năpustindu-se chiar în picioarele lucrătorilor care s-au apucat să-i vâneze cu lopeți, cu răngi și cu ce le mai cădea în mână. Vânătoarea odată încheiată, câțiva au intrat în turn. Prin locul ușii și prinacoperișul ferestruit intra destulă lumină. Atâta cât să-și poată da seama oricine că acolo jos, în praful gros, ros pe alocuri de șobolani, dar aproape întreg zăcea întins și țeapăn marinarul dispărut cu Amy, despre care se vorbea în tot orașul. În această situație s-a dispus închiderea și sigilarea turnului în vederea începerii unei anchete asupra straniei întâmplări. Atunci a fost închisă pentru prima oară crâșma lui Prandt. Poliția a scotocit fiecare ungher, Prandt și toți cei de acolo au fost supuși la tot felul de interogatorii, dar Amy nu putut fi găsită, nimeni nu știa de urma ei, nimeni nu știa de unde e, nici cum ajunsese acolo, așa că Prandt se văzu nevoit să declare cum făcuse rost de ea: la câteva zile după sosirea „Magdalenei" i-au căutat prin spate doi ofițeri să-i propună o afacere; afacerea nu era tocmai curată, dar așa sunt mai toate afacerile rentabile. Prandt a dat banii, ei au adus un cufăr mare, i i-au lăsat și au dispărut; de atunci s-a ales cu o nouă angajată, care, fiind atât de frumoasă, și, în plus, mută, se anunță a fi ideală pentru treaba pe care urma s-o facă. La început a ținut-o prin bucătărie la treburi mărunte și în prima zi când a trecut-o „sus" s-a și întâmplat nenorocirea. Mai mult nu știa și nici nu-i interesase. Apoi Prandt și-a redeschis prăvăliile. Turnul a rămas închis și sigilat și primăria a renunțat la demolare și a aprobat scoaterea lui la licitație peste un timp, după ce întâmplarea va fi ieșit din atenția publicului.

Într-o seară în cârciuma lui Prandt își făcu apariția o femeie tânără cu rochia atârnând neglijent, descheiată, puțin beată, puțin derutată, ușor bosumflată, cu un păr alb aruncat pe un umăr, un păr alb de o strălucire înghețată și sprâncenele ei erau la fel de albe și carnea ei roz, ca de copil, era acoperită de un puf foarte fin care dădea pielii aceeași strălucire astrală, parcă în cârciumă ar fi intrat o stea cu coadă. Brusc

DESPRE HELION → *SORIN ANTOHI*

Cum se știe, constantele istoriilor naţionale sunt puţine şi în general inventate. Pentru una dintre ele pot însă depune mărturie: trenul Iaşi-Timişoara face în 2015 tot şaptesprezece ore, ca în 1980 şi 1981, când am făcut adevărate călătorii iniţiatice cu amicii din Cenaclul Quasar. Astfel, pe 7-9 noiembrie 1980, la Timişoara şi Buziaş, am participat prima oară la o consfătuire naţională SF, iar pe 29-31 mai 1981 am revenit pe Bega pentru Zilele Helion. În ultimii ani, călătoresc iar la Timişoara. Multe s-au schimbat: trăiesc la Bucureşti, la „doar" nouă ore de tren; Dan Merişca şi Doru Pruteanu, doi dintre călătorii de altădată, au plecat spre alte lumi; gazdele nu mai au efectivul complet; rândurile veteranilor s-au rărit în toată ţara; nici eu nu mă simt prea bine. Dar mai observ o constantă: ne regăsim mereu la Helion în acelaşi spirit, cu prieteni vechi şi noi, cu vise şi proiecte care depăşesc orizontul vieţilor noastre şi sunt mai rezistente decât istoria. La mulţi ani, Helion!

toți cei dinăuntru și-au uitat băuturile, pipele, zarurile, afacerile și și-au înfipt privirile în coama ei albă și strălucitoare ca o aureolă a cărei lumină risipise până și fumul gros de pipă; și toți au amuțit. A amuțit și Prandt al treilea care și-a amintit de povestea cu Amy auzită o dată de la Prandt al doilea. Căci numai Amy putea să fie statuia care strălucea în mijlocul încăperii cu privirea pe un marinar de lângă perete ; iar după ce ochii lui sclipiră la fel, parcă între ochii lor s-ar fi întins o rază, ea a ieșit și a luat-o pe străduța abruptă care urca spre centru, iar el s-a desprins dintre ceilalți și a plecat după ea fără uncuvânt.

Câteva zile Prandt al treilea nu a știut ce trebuie să facă. Au trecut două săptămîni, orașul tot mai comenta întâmplarea, dar astea nu erau decât povești, nu i-a căutat poliția, oficialitățile nu s-au amestecat în treburile lui, așa că, într-o noapte, Prandt, care de atunci nu mai avea somn, s-a înarmat cu o rangă și a plecat să caute în vechiul turn. A rupt lanțul, a forțat ușa înțepenită și când, după mare efort, a reușit să o miște, s-a convins că ușa era înțepenită exact în ceea ce caută el. De atunci turnul nu a mai fost deschis de nimeni, pentru că Prandt l-a cumpărat împreună cu terenul din jur pe care urma să-i folosească pentru a-și construi o casă nouă; care casă n-a fost nici măcar proiectată.

Povestea s-a perpetuat întrucât, zice-se, în timpul fiecărui Prandt, în momente cu totul imprevizibile, Amy își făcea apariția, luându-și marinarul care apoi era declarat dispărut. Iar bugetul firmei ,,Prandt'' creștea într-una, localul fiind mereu plin de curioșii care se înghesuiau zi de zi cu nervii ascuțiți de superstiție să vadă cu ochii lor teribila apariție. Și nu erau puțini aceia care rămâneau nopți întregi cu privirile încețoșate spre intrare, sperând fiecare că el va fi ales.

II

Am intrat în flota de pescuit oceanic după ce mi-am îndopat imaginația cu acele scrieri romantice despre marinarii din vechime, scrieri — prea târziu mi-am dat seama — lipsite de orice legătură cu realitatea actuală a vieții de vapor. Am pornit în primul voiaj cu entuziasm, plin de bucurie că lumea întreagă mi se așterne la picioare, pentru a o cutreiera și a o cunoaște. Cu timpul entuziasmul avea să-mi scadă; visasem în deșert. Pe pescadoare viața e dură. Luni întregi de plutire fără escală, fără a simți subpicioare nici o clipă ceva ferm, stabil. Luni întregi în care nu vezi decât cer și apă, apă și cer, lângă tine aceleași, mereu aceleași fețe înasprite, crispate. Săptămâni întregi de staționare în mijlocul oceanului, când singurul mijloc de a-ți consumaenergia e să te plimbi în sus și-n jos pe punțile care n-au în total nici 30 de metri, să urli la subordonați sau să joci poker. Vaporul are bibliotecă, televizoare, filme, dar nu mai suporți scaun, pat, nu mai poți să stai. Te gândești să sari peste bord,să te lupți cu rechinii, orice, numai să faci altceva decât să joci poker și să zaci în cabina confortabilă, amenajată ca o cameră dintr-un hotel de lux, dar care, după cel mult două luni, devine cea mai fadă celulă, de te întrebi pe cine ai omorât de te-auînchis acolo. Apoi trepidația permanentă și duduitul surd al motoarelor care macină nervii mult mai eficient decât dacă ai avea parte săptămânal de o furtună de gradul 10. Pe lângă asta parcă nici nu mai contează că tot vaporul e soios și totul pute a pește, hainele îți puț a pește, apa pute a pește, și closetele put tot a pește. Apoi nopțile superbe când ți se face greață de nudurile lipite de tavan și pe pereți, de toate revistele cu care ți-ai burdușit noptiera, când le rupi și le arunci și ți-ai da diurna pe 10 ani pentru o femeie în carne și oase, femeie pe care o visezi mereu, visul acela idiot în care ea e vie și caldă lângă tine, dar, când s-o cuprinzi, constați că e tot o fotografie și te trezești leoarcă și deșerți câte o sticlă de coniac, dar, până la urmă, ți-e greață și de coniac și înjuri până cazi. Nopțile când aștepți privind nemișcat în apă, când nu știi ce aștepți, dar aștepți și speri că cineva, ceva când ești în stare să crezi orice, când începi să te gândești pentru prima oară cu disperare dacă existăvreun Dumnezeu, căci sufletul trebuie să ți se agațe de ceva și nu are de ce. Și atunci demența: apa vărsată în mare, combustibilul vărsat în mare, piesele de schimb aruncate în mare, roțile dințate sparte, aparatele dereglate, firele tăiate, orice însperanța revenirii pe uscat, măcar pentru o zi, măcar pentru o oră; atât cât să simți sub tine o bucată de pământ ferm, tare, să te ciocnești pe o stradă gălăgioasă și aglomerată de oameni grăbiți și neglijenți, și egoiști, să te înjure ca un birjar șoferul furios care abia a reușit să frâneze la câțiva centimetri, să te lovească cu mingea un puști murdar și plin de bube, să strângi în brațe o femeie terfelită de atâția, poate urâtă, poate bolnavă în parcul plin de praf, care miroase a gaze și a ars și apoi n-au decât să te ducă iar între cer și apă, între apă și cer...

Se împliniseră șase luni și așteptam din zi în zi radiograma, care să ne anunțe sosirea echipajului care urma să ne înlocuiască. Radiograma n-a ajuns, în schimb a apărut unul din vasele colectoare. Cu el trebuiau să vină proviziile și noul echipaj. Bucurie mare ! Dar scurtă. Veneau doar proviziile întrucât, noul echipaj nefiind constituit până la data plecării colectorului, trebuia să rămânem în continuare, adică încă vreo patru luni. Ne-au fost predate scrisori și pachete de acasă, am dat și noi, s-a încins un chef așa, ca între pescadoriști și pe seară au început operațiile de încărcare a combustibilului. Noaptea întreagă motorina a fost pompată în ocean pentru că de vane mă ocupasem personal. Nu era o practică de excepție în flota de pescuit, așa că dimineață, după ce s-a constatat incidentul, s-a luat singură hotărâre posibilă: să fim tractați până în cel mai apropiat port.

Pe vremuri fusese cel mai important port din zonă, pentru că navigația pe fluviu în sus era posibilă destul de adânc în continent. După deschiderea Canalului însă, portul, ca atâtea altele, și-a pierdut importanța economică, orașul a devenit un apendice la fel de inutil și a continuat să existe doar ca centru turistic. În ultima vreme a fost amenajat ca bază de sporturi nautice. Urma să rămânem doar două zile pentru a ne aproviziona cu motorină și apă. Nu puteam părăsi orașul decât a doua zi, așa că în seara primei zile m-am interesat de la cei care au avut liber ce se poate face prin oraș. Am fost sfătuit să intru mai întâi în barul de la intrarea în portul vechi, unde aș putea să ramân și-o săptămână, ce-i acolo !

Era o clădire foarte veche cu zidurile de un cenușiu incert din pricina umezelii, ln care intrarea se făcea printr-o gaură mare în perete. Nu exista ușă. Deasupra acelei intrări era pictată roza vânturilor, cam mâncată și ea de umezeală, și ce mi-a rămas în minte e că pe toate direcțiile scria ,,N''.

Mircea Popescu - Head Stock (linogravură)
Helion, nr. 1-2/2014

Barul era o bombă insalubră, un fum să-i tai cu cuțitul, gălăgie, întuneric, dar consumatorii nu păreau niște marinari abrutizați, ci mai degrabă niște tineri de bani gata într-un asalt împotriva plictiselii: mătăsuri, voaluri, bijuterii scumpe, farduri șocante, în general toalete extremiste.

Descumpănit, dar curios am înaintat spre capătul încăperii, m-am instalat cu spatele la perete ca să am o imagine de ansamblu și am început să cercetez cu privirea fauna. Chiar în mijlocul sălii stătea singură la o masă o fată cu un păr blond strălucitor de o nuanță foarte deschisă, cu o piele roz, de copil, cu ochii înfiorător de reci, dar cu gura tăiată de-a dreptul din jarul etern al iadului. O frumusețe răvășitoare sau poate faptul că nu mai văzusem o femeie de șase luni îmi dădea iluzia asta; dar părul ei era într-adevăr ceva extraordinar, din el izvora o lumina fosforescentă. Se vedea bine că era după multe pahare, cu bărbia în piept și privirea rătăcită era așa dulce, o breteluță a rochiei subțiri îi căzuse de pe umăr și rochia alunecase în jos dezvelind unsân înnebunitor, eu nu mai văzusem o femeie de șase luni, m-am ridicat să pornesc spre ea și în momentul acela și-a ridicat și ea capul și privirile noastre s-au întâlnit și s-au înțeles. Și ea s-a ridicat încet, apoi s-a îndreptat șovăielnic spre ieșire cu capul mereu întors spre mine, cu privirile dizolvându-se în ochii mei, am urmat-o ca un lunatic, dar afară nu mă aștepta nimeni. M-am repezit pe străduța abruptă care urca spre oraș, la primul colț mi s-a părut că am zărit-o, am luat-o la fugă pe strad îngustă și întunecată printre casele de piatră acoperite de mușchi, dar n-am făcut nici 20 de pași și ceva greu mi-a căzut în spate și m-am prăbușit. Înainte de a deschide ochii am mai simțit o plesnitură violentă în creștet.

M-am trezit în întuneric, cu dureri atroce în cap, în ceafă, în spate. Părul și fața îmi erau năclăite ; desigur sânge. Eram pe niște saci, în orice caz am putut să-mi dau seama că era o pivniță, un miros oribil, auzeam chițcăind șobolani, îi simțeam cum aleargă în jur și era beznă și nu mă puteam mișca, poate că îmi era ruptă coloana. Am încercat să mă rostogolesc de pe grămada de saci, dar o lamă de stilet parcă mi s-ar fi întors în creier și m-a readus la inconștiență.

Când m-am trezit din nou, o rază de lumină îmi cădea pe față. Venea de foarte sus. Oare fusesem aruncat într-un puț? Cu greu am reușit să-mi mișc capul. Prin pereții puțului pătrundeau alte firișoare de lumină. Nu, nu eram într-un puț, ci într-un turn. Eram prizonier într-un turn. Nu înțelegeam cum și pentru ce am ajuns acolo, dar nu asta era esențialul; esențial era să ies. Am încercat să mă ridic; sacii au alunecat și m-am afundat între ei. Abia atunci mi-am putut da seama ce erau sacii: cadavre. M-am smuls dintre ele cu viteza pe care doar panica ți-o dă și, când am văzut pe ce zăcusem, n-a lipsit mult să mă prăbușesc iar. Să fi fost vreo zece cadavre acolo, toate de bărbați sau, cel puțin, în resturi de haine bărbătești. Șobolanii își făcuseră serios de lucru cu ele și aproape toate erau desfigurate. Cele de jos însă, nu erau doar rezultatul activitățile șobolanilor; ele erau mâncate sl de timp, căci se aflau în diferite stadii de putrezire, pe alocuri, printre zdrențe ieșind câte un os gol. Cum să ies de aici?Ușa, îmi dădeam seama că trebuie să fie bine înțepenită... Dacă strigarm, nu mă auzea nimeni sau mă auzea cine nu trebuie. Tot ce puteam face era să mă cațăr pe perete care, așa mâncat și crăpat, putea fi escaladat. Nu cred să fi existat în flotă un alpinist mai bun că mine vreodată. În cel mult jumătate de oră am ajuns la acoperiș și am putut privi afară. Turnul, împreună cu o biserică veche, se afla în mijlocul unei piețe mari, trapezoidale. De jur împrejur: un brâu de gazon și un lanț gros de ancoră, susținut din loc în loc de ancore vechi, negre care alcătuiau un gard împrejmuitor. Și, dincolo de ele, strada.

LUCIAN-VASILE SZABO

LAMPAGIUL

Apărută în Helion, 1987

O aripă albă, imensă, a spulberat visurile celor adormiţi iar când acestea au dispărut în noapte, o imagine stranie li s-a lipit de creier, li s-a lipit ca o palmăde un fin obraz şi, pentru câteva secunde, se derulase un film grotesc unde ei, locuitorii marelui oraş, înghesuiţii, asigurau fundalul pentru o gângănie aflată în prim plan.

Imaginea rămăsese împietrită şi numai după ce timpul sfărâmase în scurgerea lui fragila siguranţă în care se bălăciseră, gângania, stârpitura, nimicul, a început să râdă cu hohote făcând să le curgă pe faţă şi pe trup apa fierbinte a groazei şi, chiar dacă s-au trezit, chiar dacă au aprins lămpi, lumânări sau chibrite pentru a îndepărta fantoma, au rămas speriaţi, căci şarpele zgrunţuros al sfidării a continuat să-i strângă până la epuizare.

A doua zi s-au sculat cu toţii mohorâţi, înspăimântaţi şi anemici. Cuvintele, numai obligatorii, se împrăştiau cu repeziciune în aerul viciat. Abia mai târziu s-a răspândit vestea că gângania, stârpitura, nimicul, există cu adevărat şi că trăieşte în surprinzătorul lor oraş.

Liniştite curgeau cuvintele peste capetele celor înghesuiţi ţn tramvai, pe strada mea apare întotdeauna acest... personaj ciudat ce aprinde şi stinge felinarele –povestea un bărbat înecat în distincţie, în mod sigur funcţionar la un mare minister- îmbrăcat în cele mai bizare veşminte, cu pantaloni largi, unde timpul îşi ascunde secundele şi un palton negru, lung până la pământ.

Cuvintele nu-l mai ascultă scufundate în zgomotul fioros al tramvaiului şi abia în centru, când nimeni nu mai avea nimic de adăugat, o voce de copil teribil dezinteresat şi trist, râni urechile călătorilor: e lampagiul, el este.

În fiecare seară, târând cu greutate şi nonşalanţă lanţul amintirilor pe sub platani, pe sub felinare, trece lampagiul cuminte, neînţeles, arareori observat, încât cei mai mulţi ar putea să creadă că nimeni nu contribuie la aprinderea felinarelor ce pâlpâie pe alei.

Lampagiul trece lungindu-se ca o umbră necajită, purtând în mână o vergea ciudată cu care uneori desfundă orificiile pentru gaz, şi în cealaltă o perie cu care le curăţă.

Dimineaţa se strecoară dezamăgit, calm şi hotărât, pe acelaşi drum, să sting felinarele, îşi spune el, însă nu mai are ce stinge. Acestea nu mai ard demult, au fost stinse de vânt sau de oameni, deoarece mulţi, foarte mulţi, nu iubesc lumina ce sfâşie trenţăroasa haină a nopţii.

Nimeni nu a ştiut apoi dacă coşmarul ce a năucit liniştea orăşenilor în acea noapte, a grăbit sau nu hotărârea Consiliului orăşenesc, însă este cert că aceasta a trebuit să fie luată şi, cam la o săptămână, timp în care neliniştea aţâţă sufletele locuitorilor înspăimântând copii, făcându-l să-l urmărească pe Krol, lampagiul, şi să-l batjocorească înjurându-l, scuipându-l şi toate celelalte, ajutaţi de hoţi, pungaşi şi criminali care vedeau în stearpa, firava, năuca lumină a felinarelor, o piedică eficientă în calea exercitării meseriei lor: deci după o săptămână de groază, a apărut în presă hotărârea prin care se punea în funcţiune centrala electrică, înlăturându-se stupidul gaz, umilele felinare, sfidătorul lampagiu.

Acest lucru, îl duru pe Krol. Durerea izvorî zi şi noapte din mica lui locuinţă contruită din placaj şi deşeuri la marginea oraşului. Durerea izvorî şi înecă şobolanii în galeriile săpate în oraş la fiecare pas. Îl duru amintindu-i de copilărie, când fusese mai întotdeauna ascuns, debil şi umilit, ca mai târziu din această perpetuă desconsiderare să iasă şi mai rigid şi rece, găsind în aprinsul felinarelor singura raţiune a existenţei sale.

Îşi aducea aminte de bătăile şi de apostrofările de care avea parte, fiind copil de umil servitor într-o mare casă, iar lacrimile şi durerea săpau în el, în sufletul lui tăios, lăcaş pentru uimire şi revoltă. Urmase apoi ura şi nesolidaritatea celor de-o vârstă cu el.

Odată, la şaisprezece ani, pe când proclama bunătatea şi nemurirea întregii lumi, condusese la poartă şi apoi mai departe o nobilă domnişoară care, dintr-o ciudată pornire, acceptase ca el s-o însoţească, să îi vorbească şi să râdă împreună, aiurea.

Ai zice că este un măgar acoperit cu coroane de flori, sunase la întoarcere, în urma lui ironia unui golan stilat de cartier. L-a privit mirat strivindu-şi între dinţi furia. Cochilia-i indestructibilă de calm, obişnuinţă şi neîncreder e, fusese gata să cedeze. N-a cedat. Însă când trăseseră de el, rupându-i hainele, ca să vedem bărbăţia ce a dat-o gata pe domnişoară, o gheară ciudată i-a zgâriat fruntea şi i-a însângerat ochii, făcându-l să fugă. Se ascunsese necăjit în grădină plângând în viaţa lui pentru ultima dată. Voise să fie singur, dorise mult să fie singur cu durerea lui puturoasă, dar câinele, neştiutor, venise să-l tulbure.

Când îl simţi aproape îl prinse cu mâinile de cap şi-l lovi cu sete peste bot. Acesta pătă liniştea cu urletele lui şi pământul cu sânge. Îl vazu fugind şi, murmurând scuze, făcu victime printre furnici căci le inundă furnicarul cu lacrimi violente.

Seara, Krol şi-a luat vergeaua şi peria, grăbindu-se ca de fiecare dată să-şi îndeplinească misiunea.

Însă, de la primul pas făcut în stradă simţi că-l sapă regretul şi că-l îneacă neliniştea a ceva necunoscut. În jur nu era nimeni să-l ia în râs iar această lipsă se cătărase pe gâtul lui mângâindu-l cu spaima că undeva în negurosul oraş falnicele felinare s-ar putea să nu-l mai aştepte. Trecuse pe străzi năuc şi speriat. Ciuda îi umplu mâinile cu pietre pe care le aruncă

cu măiestrie în neoanele proaspăt instalate. Copii plângeau iar hoţii, pungaşii şi criminalii, subjugaţi de o sănătoasă disperare îl ajutară să spargă totul. Din ţiuitul ultimului bec răsunase fluieratul unui poliţist, fluierat care se chinuise secunde în şir să le pătrundă în creier, dar fără niciun rezultat. Acolo totul era pustiu ca într-o cameră în care a murit cineva.

Târziu prin oraşul haotic, înecat de noapte, începuse să alerge zăpada muşcată de nebunia unui vânt sălbatic. Se dezlănţuise apoi marea agonie a locuitorilor. Alergau şi ei mânaţi din spate de crizele unui prim război mondial.

Krol rătăci până târziu prin oraşul pustiu şi pustiit. Trainicul său echilibru pe ultima treaptă a existenţei umane căzuse iar rătăcirea lui era ca drumul unui şobolan ciuruit de boală. Din când în când se oprea şi privirea lui spărgea câte o fereastră în cadrul căreia, foarte rar, apărea câte un chip răvăşit.

Odată, o femeie îl uimise cu calmul ei senin de sfântă decăzută, ca dupa câteva secunde tot ea să urle isteric că la marginea oraşului bat tunurile, bat tunurile, înroşind cerul cu al iadului foc.

Telegraful bătuse cu o neagră dezinvoltură numele primilor nevinovaţi căzuţi în război, şi, până când vestea aceasta, ca o însărcinată vrăjitoare să pătrundă în oraş şi să bată la porţile famliilor dinainte îndoliate, o lumină orbitoare curăţase văzduhul de negura şi cugetul oamenilor de nebunie.

Lumina orbitoare se refugiase în sufletul lui Krol. Peste el şi peste oraş se lăsă calmul şi tăcerea. Zbuciumul se retrăsese aidoma unei zbateri ce chinuise o padure încovrigată de spaimă. Îşi reveni şi privirea lui tăie cu luciditate înconjurul. Poate că nu a fost nimic, spuse cu o voce egală şi rece, poate cş nu a fost nimic. Privirea şi sufletul lui neîmpăcat căutară zadarnic uitatele felinare. Prin case şi aiurea, ca un văl de mireasă părăsită, se împraştia lumina becurilor electrice. Scrută cerul şi i se păru că în rămăşiţele orbitoarei lumini se disting chipuri vagi care-i fac prietenește cu mâna. Un gând îi zgârie fruntea şi îl pradă deznădejdiei: dacă am înnebunit, măcar să nu-i mai chinui pe ceilalţi. Am să dau foc cocioabei şi am să ard odată cu ea. Râse.

Tropăia în depărtare dimineaţa, când el luase această hotărâre. Se îndrepta spre casă însoţit de duhurile morţii ce făceau gălăgie, zgâriau pereţii ţinându-se totuşi la distanţă. La intrarea pe străduţa lui se împiedicase de ceva căzut pe trotuar. Privirea lui, generoasă acum, se căţărase rapid pe faţa celui căzut şi reveni cu imaginea unei tinere femei. Când Krol încercă să treacă mai departe, braţele femeii îl loviră cu încredere prinzându-i picioarele. De ce, de ce se mai întâmplă şi asta? Avea el să întrebe în drumul hotarât spre casă, care destin s-a băgat în mine, în viaţa mea răscolind-o? Şi mai ales de ce?

Rămăsese împietrit ca o statuie într-un parc prăfuit şi pustiu. Rămăsese zgâriat de credinţa că trebuie să plece, dar gândul că s-ar putea mişca, îi cădea neputincios la picioare, lăsându-l să se vadă murind, mistuit de flacăra ce cuprindea sinistra-i cosmelie, făcându-l să simtă mirosul propriului său cadavru cugându-i pe trup ca o lipicioasă transpiraţie, înecându-l.

Dădu să plece. Zvâcni puternic rupând bariera braţelor cu care tânăra femeie îl înlănţuise, zvâcni puternic ca un condamnat în spânzurătoare. Se împiedică. Nu căzu şi, cu imaginea propriului său cadavru în minte, începu să alerge spre casă, sfidând strigătele de ajutor, strigăte ce-i zgâriau spatele ca nişte cioburi căzute de la etaj.

Magherniţa rânjise, făcându-l să privească în jur ca un leu bătrân la pereţii unei dărăpănate şi înverşunate capcane, în jur unde se materializa imaginea sa plus chipul tragic, frumos şi tânăr al femeii ce-i ceruse ajutor. Înăuntru, în cămăruţa încărunţită de întuneric, începuse să plouă remuşcarea că atunci nu s-a oprit să o ajute. Nu de frică, de râs sau de plâns hohotise apoi, însă simţea că există ceva care îl făcea să alerge, să scurme, să urle, răscolind pletele subţiate ale nopţii în căutarea ei, dar acolo unde i se păru că o întâlnise, văzu, şi privirea îl ustură, văzu numai zăpada bătătorită, urme de paşi, foarte multe urme de paşi şi poate puţin sânge.

Ziua, între dimineaţa târzie şi prânz, când un soare scheletic se împrăştiase pe cer, inconştient, bătrânul lampagiu se apropie de fosta lui locuinţă păşind instinctual, căci în creier s-a ascuns pasărea durerii, s-a ascuns clocind acum oul nebuniei. Peste ea, zburătăcind-o, căzuseră resturile arse ale magherniţei precum şi indiferenţa pioasă a celor de acolo păzind un cadavru pârlit.

O lumină puternică, aprinsă deasupra sicriului scos în drum, îl atrase cum îl atrage pe un asasin superba victimă. Se apropie, însă în sicriu se văzu pe sine surâzător şi calm, înnegrit de ascunse dorinţe, se văzu şi iar începu să urle, să caute, să alerge, făcându-se nevăzut.

În urma lui Krol, înfiorând, au rămas legende, istorioare, poveşti ciudate şi contradictorii. Caţiva copii sunt convinşi că în fiecare seară el trece pe vechiul drum cu vergeaua şi peria în mâini. Le dă dulciuri, şi, din când în când, le povesteşte. Toţi cei care încercaseră să se convingă nu văzuseră nimic, însă copiii se opriseră, ascultând încrezători pe cineva nevăzut. Ascultaseră fascinaţi şi plecaseră apoi cu buzunarele pline de bomboane.

De la un timp, o fetiţă începuse să povestească visurile ciudate ce se adunau buchete pe fruntea ei în fiecare noapte. El este mereu vesel şi numai uneori plânge, căci oamenii aceia îi fac rău, îi pun în jurul capului nişte fire, dar atunci ei nu mai văd nimic şi visul se întrerupe. Mă trezesc, povesteşte fetiţa, mă trezesc şi plâng necăjită că vreau să merg la el şi nu pot. Îl întâlnesc numai seara, însă atunci uit mereu să-l întreb de ce-l chinuie oamenii aceia urâţi şi de ce îl acoperă cu fire.

La mulţi ani după dispariţia lui Krol, un tânăr care nici măcar nu era născut atunci când lampagiul murise, dispăruse, sau pur şi simplu plecase, ne povesteşte mereu despre întâlnirile sale cu bătrânul, şi există ceva ca o boală a sufletului care mă înfioară spunea el odată, un fel de dorinţă mistuitoare de a-l vedea şi a-l asculta în fiecare moment. Bătrânul suferă sau poate că în glasul şi sufletul lui nu vieţuieşte decât resemnarea. Vorbim despre orice numai desprea moartea, dispariţia şi mai ales plecarea lui, nu vrea să vorbească, vorbim despre noi *cei de aici* şi nu despre ei, *cei de acolo*.

Am impresia că este nefericit, că este silit să facă ceea ce face şi asta mă doare enorm. De aceea vă chem şi pe voi să-l ascultaţi şi să-i puneţi întrebări. Krol, ciudatul şi bătrânul Krol, există cu adevărat. Trebuie numai să vreţi să-l cunoaşteţi.

Acum, pe străduţa pustie, răscolită de viscol, aştept neclintit, curând se va întuneca şi lampagiul va veni.

ADRIAN CHIFU

GRAVITAȚIA NU-I PENTRU ORICINE

Apărută în Helion, nr. 3-4/2011

Domnul Ben se chinuia să doarmă. Era miezul unei zile toride de vară și, cu trei pături deasupra, încerca să-și facă somnul de amiază. Dar nu putea. Cineva din vecini găsise că este momentul să demoleze un zid, sau toată clădirea. Dacă ar fi fost mai tânăr cu douăzeci de ani și mai slab cu 40 de kilograme, domnul Ben s-ar fi dus la individul în cauză și l-ar fi pus la punct. Din păcate situația actuală nu-i permitea, în așa fel încât se resemnă și-și înfundă capul în pernă. Aproape că adormise, când începu să sune telefonul. După mai bine de un minut se ridică cu greu și se întinse peste birou spre receptor.

- Știam că ești acasă, se auzi de la celalat capăt al firului. Sunt eu: Varga...

- Mmmmm… Dormeam…

- Aaaaaa, da! Somnul de înfrumusețare! Eu nu dorm la amiază.

- Știu… deci… domnul Ben se sprijini cu burta de birou și începu să se legene încet.

- Mai da' ursuz mai ești. Te-am sunat pentru că trebuie să ne întâlnim, cât mai repede.

- Bine, aha…

- Nu " bine" trebuie să ne întâlnim ACUM!

- Nici pomeneală, eu dorm… Domnul Ben sesiză brusc liniștea din clădire, firma de demolări pe semne că dăduse faliment, somnul îl copleși brusc… Te sun când mă trezesc.

Fără să-și dea seama, domnului Ben îi crescu pe față un zâmbet tot mai mare pe măsură ce se apropie de pat. Zâmbetul se perpetuă, chiar și în momentul când dormea. Visă păsări din lemn frumos colorate, cu elice în coadă, ce cântau în înaltul cerului, zburând în jurul norișorilor ce reprezentau diverse figuri geometrice. Dânsul plutea printre ele și le explica de ce toate formele acelea se puteau reduce la o sumă de triunghiuri, chiar și cercurile. "Fără să existe intersecții" specifica destul de clar, bătând cu indicatorul în tabla toroidalo-divergentă. Apoi totul se prăbuși : păsări, nori, porcușori de guineea, paralelograme și ipotenuze, toate într-un vârtej ce-l prinse și pe domnul Ben și-l repezi spre pământ. Se trezi cuprins de friguri în sunetul soneriei de la intrare. Cineva își uitase degetul înfipt în butonul soneriei. Se ridică hotărât. Deschise ușa. În prag stătea domnul Varga.

- Da' știu că ai un somn… Mic, chel și cu ochelarii gata să cadă de pe nas, îl privea cu ochi pătrunzători .

- De ce nu mă lași să dorm?

- Te asigur că deranjul ce ți-l pricinuiesc merită tot efortul…

Domnul Ben îl urmări pe Domnul Varga cum se strecura cu grijă pe lângă el, cu privirea fixată pe burta sa imensă, de parcă s-ar fi așteptat să se năruie și să-l strivească de zid.

- Tu ce și cât mănânci? În ultimul timp parcă ți-a crescut cam mult…

- În ultimul timp sunt pensionar, de vreo opt ani, nu?

- Da, și eu, doar că n-am văzut în asta un imbold să iau proporții. Dar n-am venit să discutăm despre, și Domnul Varga îl măsură din priviri pe Domnul Ben, mutații genetice.

Domnul Varga se așeză comod în fotoliul de la birou, își șterse cu o batistă fruntea și ochelarii și începu:

- Știi desigur că încă de dinainte de a intra la pensie m-am apucat, mai în particular, de un anumit proiect.

- Hmmm. Te-ai apucat de o mulțime de proiecte cam dintotdeauna, nu numai o dată cu pensia. Domnul Ben se lungi în pat închise ochii.

- Păi cred că ți-am menționat de el în treacăt, cu un cântar supersensibil..? Ă?

- Nu știu, nu-mi amintesc.

- Nu contează. Ideea-i că acum aproape o lună am reușit să-l pun la punct.

- Bravo. Așa și?

- Am ajuns la o concluzie cel puțin sumbră, dacă nu mai mult de atât.

- Nu prea înțeleg ce zici, dar oricum, spune.

- Elasticitatea Universului scade! Gravitația scade, obiectele devin mai ușoare.

- Hmmm. Domnul Ben aproape că picotea, cască de-l pocnirăfălcile. Nu înțeleg de unde până unde, nu înțeleg ce înseamnă, Ce legătură are cântarul tău cu elasticitatea Universului?

- Simplu: Universul va deveni rigid.

- Hmmm… adică?

- Adică na, nu știu exact ce și cum, dar o să vedem.

- Aha…

- Ai și tu puțină încredere în geniul meu vizionar. Adică vreau să zic, nimeni nu s-a gândit că Universul trebuie să aibă o elasticitate? Nu?

- Păi de unde să știu, tu ești fizicianul.

- Universul e ca un balon, iar acum a ajuns la mărimea maximă. Gata, de acum încolo nu mai expandează, nu-l mai lasă... elasticul, balonul. Devine rigid. În două zile e sfârșitul. Gravitația va deveni zero și ea.

- Ad...

- Dacă mai spui o dată adică...te spurc tot. Stai să-ți desenez. Uite, Domnul Varga ridică foaia să o vadă și prietenul său, acesta se ridică în capul oaselor, dar nu desluși nimic.

- Ochelarii...

- Ah da, imediat. Domnul Varga veni lângă pat cu foaia și cu ochelarii Domnului Ben.

- Hmmm...

- Uite, unde-i punctul ăsta se afla elasticitatea acum. Și aici o să fie în două zile.

- Zero. Hmmm... În două zile...hmmm...am visat eu ceva cu niște păsări de lemn care nu mai pot să zboare, o fi vreun semn?

- Ce? Ce-i asta? Tu cu cine vorbești acum?

- Nu nimic. Deci așa... două zile.

- Da, cu cea de astăzi. Auzi, tu te-ai mai cântărit în ultima vreme? Sau ai stricat cântarul.

- Păi?

- Te întreb numai...

- Săptămânal, aproape. Urmez o cură...

- Da, sunt sigur. N-ai observat nimic...special?

- Nu... Domnul Ben se ridică, porni spre un colț al camerei, dădu la o parte un scaun și scoase de după el un cântar.

- Ei? Domnul Varga veni și se chinui să distingă cifrele din dreptul indicatorului.

- Cinci kile, îl ajută Domnul Ben.

- Ai slăbit...

- Nu, mai mult. Am cu cinci kilograme mai mult decât acum vreo zece zile.

- Ce? Nu se poate! Ia dă-te jos. Așa, acum urca din nou, dar încet, nu pași ca din pod că-l strici de tot.

- Tot așa...cinci și un pic.

- E defect cântarul ăsta. Sau poate chiar te-ai îngrășat așa de mult.

- Eu țin cură...

- Las-o mai încet, că uite unde ajungi. Hmmm...Ceva nu-i în regulă. Toate obiectele ar trebui să-și piardă din greutate nu să se... îngrașe. Trebuie să mă întorc în laborator.

- Ai laborator?

Dar nu domnul Varga nu mai era prin preajmă să-i răspundă, cobora scările în fugă, așa cât putea la anii dânsului. Domnul Ben închise ușa. După jumătate de oră sună telefonul.

- Alo, da?

- Ce da, eu sunt! Varga! Așa faci de parcă ai primi zeci te telefoane pe zi! Doar eu te mai sun! Ascultă: se întâmplă ceva straniu în Univers. Am făcut niște măsurători cu greutăți etalon. Nu toate obiectele sunt afectate la fel, adică toate sunt afectate, dar în sensuri diferite.

- Hmmm.

- Da, te înțeleg. Mai am de făcut vreo două experimente, stai liniștit, te sun eu mâine dimineață.

A doua zi când se dădu din pat Domnul Ben se simți mai greoi, se duse încet, resufland din greu, la cântar. Douăzeci și cinci de kilograme mai mult!

- Cum te simți? Îl întrebă Domnul Varga la telefon.

- Supraponderal, douăzeci și cinci de kile.

- Mda, e normal. Lucrurile se accelerează. Să știi o chestie, nu vom mai avea Luna.

- Nu?

- Nu te uiți la știri?

- Abia m-am trezit.

- Deja situația este publică. Am trimis o scrisoare la postul local de televiziune de ieri, dar au crezut că-i o povestire sefe. Abia de aseară au sesizat că ceva este într-adevăr în neregulă cu gravitația. Acum Luna este mai departe cu cincizeci de mii de kilometri, și se tot îndepărtează.

- Nu vom mai avea maree, spuse gânditor Domnul Ben.

- Asta-i cea mai mică dintre probleme. Cel puțin Pământul și-a păstrat până acum orbita. Altfel ar fi fost... tragic. În caz că te interesează, deseară la ora șase elasticitatea Universului va fi zero.

- Hmmm...

- Exact așa: hmmm...Trec să te iau mai încolo.

- Ce? Unde? Eu nu ies din casă, abia mă pot mișca.

- Lasă că te rezolv eu. Hai că vin în vreo două-trei ore.

La ora patru Domnul Varga se înființă la ușa Domnului Ben. Trăgea după el un scaun cu rotile.

- Ce faci cu ăsta?

- E pentru tine. Uite ce spițe groase are, duce și trei sute de kilograme, te urci în el și...

- Și cum vrei să cobor scările în el?

- Ce? La asta nu m-am gândit. Va trebui să le cobori pe picioare se pare. Hai că n-avem timp.

- Pentru ce ne grăbim, mai e până la șase.

- S-a adunat lume în piața centrală. O să fie interesant. Marele Final în direct.

Domnul Ben coborî cu mare greutate scările, și, când se așeză în scaunul cu roți, acesta scârțâi în agonie.

- Se rupe! Facu el speriat gata sa sară.

- Stai liniștit! E a lu' socru-miu, și el era... muuuult mai... solid decât tine, îl bătu ușurel pe umăr domnul Varga.

În drumul lor spre piața se întâlniră cu domnișoara Erica.

- Bună ziua domnișoară! Salutară protocolar cei doi.

- Oooo, bună ziua! Într-adevăr este o zi minunată! Domnul .... stătea lângă dansa și îi ținea o umbrelă de soare deasupra capului. Mergeți în piață la eveniment?

- Da. Aprox, răspunse într-o doară Domnul Varga.

- Noi ne mai plimbăm puțin prin parc și apoi venim și noi acolo. Paaaa. Domnișoara porni sprințară pe o alee cu Domnul... nădușind în urma dânsei.

- Bună ziua, Domnișoara Erica. O salutară cei doi.

În piața găsiră loc la o masă, unde se mai afla și Preotul.

- Domnul să fie cu voi.

- Da, așa cum zici, îl îngână Domnul Varga.

Piața se umplea incetul cu încetul. Mulți dintre cei prezenți își aduseseră cu ei scaune pliante și formau grupuri - grupuri răsfirate printre monumente și terase.

- Nebănuite sunt căile Domnului, spuse cu evlavie Preotul.

- Aiurea. Mare șmecherie cu nebănuitul ăsta, când nu știi ceva, gata, Dumnezeu a făcut o chestie misterioasă.

Preotul nu zise nimic, privea contemplativ spre cer, parcă într-un dialog telepatic cu mai-marele său. Domnul Ben se răsuci spre Domnul Varga.

- Ești cam răutăcios, nu crezi?

- El a început! Nici nu ne-am așezat bine că a început deja să-și laude marfa! Ce, eu m-am apucat să-i enunț tot felul de teorii din fizica?

Domnul Ben se întinse după paharul cu apă, în momentul în care îl atinse acesta alunecă pe suprafața mesei, își continuă zborul încă vreo cinci metri și se rostogoli săltând pe sub scaunele terasei. Într-un final se lovi de un stâlp și se sparse.

- Hei, ce-a fost asta? Domnul Ben se trase speriat.

- Se simt tot mai puternic efectele. Domnul Varga privea curios prinprejur.

Sutana preotului flutură în jurul dumnealui.

- Domnule preot, cred că în scurt timp te vei înălța și îți vei întâlni angajatorul. Va fi înainte de vreme, bag seamă, dar vei avea astfel ocazia să fii conștient, când vei da nas în nas cu el.

Preotului nu i se clinti nici un mușchi de pe față. Își strânse sutana în jurul său și se afundă mai bine în scaun.

Lucrurile începeau să se precipite în piață. De pe o clădire țiglele începuseră să se ridice alene, împreună cu porumbeii ce stăteau pe ele. Unii se uitau când cu un ochi, când cu celălalt, spre pământul ce se îndepărta, alții săltau de pe o tigla pe alta sau se

găinau condescendenți. Scaunul trozni sub Domnul Ben.

- Hopa! Făcu acesta apucându-se spasmodic de mânere.

- Mda, sper să te țină până la sfârșit, altfel o să te iau de aici cu o macara. Domnul Varga era liniștit.

- Câte kilograme o să am?

- Nu știu exact, vreo două sute.

- Vai de mine!

- Stai liniștit și încearcă să respiri calm. O să te obișnuiești. Tu ești norocos.

- Adică?

- Mă întreb ce o să se întâmple cu cei ce pierd din greutate... o să ajungă în spațiu, poate, filozofă Domnul Varga. Poate nu. Cred că vor păstra o anumită greutate, câteva grame, va fi îndeajuns să-i țină pe pământ, doar să fie atenți să nu iasă afară, când bate vântul mai tare.

Cineva se apropie de masă:

- Asta să fie sfarsitu' lumii? Sau o nouă eră?

- Amândouă, amândouă. Spuse meditativ Domnul Varga. Oricum mai sunt câteva minute până la ora șase. După aia putem pleca acasă.

Se auzi un strigăt de încântare. Dinspre o parte a piatei venea Domnișoara Erica. Plutea încet, răsucindu-se. Cu o mână își strângea rochia în jurul picioarelor și cu celalalta își ținea pălăria cu boruri largi pe cap. După dânsa Domnul .... alerga cu mâinile ridicate.

- Vă rog să vă dați jos, scumpă domnișoară. Aveți grijă să nu vă agățați de copacul acela.

- Ooooo! Ce minunat! Zbooor! Hopaaaa...

Domnul Varga o privi câteva secunde și apoi spuse:

- Pentru unii sfârșitul lumii ar fi o binecuvântare.

- Acum chiar ești rău , îl apostrofă Domnul Ben, dacă îmi amintesc bine, i-ai făcut curte acum...mult timp.

- Da, acum vreo patruzeci de ani, dar pe vremea aia nu era așa... sărită.

Un câine alerga în cercuri lătrând sub o pisică plutitoare, aceasta se răsucea prin aer privindu-l liniștită, din când în când, pentru a-l întărâta întindea așa în lehamite câte o lăbuță cu gheare.

Preotul începu să se ridice împreună cu scaunul. Privi sfidător preț de o secundă la fizician și apoi fixă cerul. Zâmbea.

- Hei, strigă Domnul Varga în urma preotului, sper că poți să-ți ții răsuflarea mai multe ore că altfel o să ai probleme mari când ajungi mai sus, dicolo de nori.

Preotul se făcu un punct.

Ceasul primăriei bătu ora șase.

DESPRE HELION → CORNEL ROBU

Solidaritatea alergătorilor de cursă lungă

Parafrazând titlul unui celebru film de altădată, s-ar putea spune, pe bună dreptate, că alergătorii de cursă lungă nu-s totdeauna și în mod necesar condamnați la singurătate. Există, din fericire, și cazuri — puține, ce-i drept — care vin să ne insufle o reconfortantă doză de optimism, care vin să dezmintă și să infirme acea aparent inexorabilă "Singurătate a alergătorului de cursă lungă", demonstrând cu forța de convingere a faptelor și a deceniilor că avem și motive de optimism, de sursum corda. Un astfel de rar prilej de bucurie și de memento ni-I oferă acum Helion-ul timișorean, împreună cu care avem ocazia de-a ne opri un moment din acaparantele noastre "curse scurte" de fiecare zi, spre a arunca în urmă o nostalgică și edificatoare privire asupra celor trei decenii parcurse de "alergătorii de cursă lungă" pe care-i cunoaștem, pe care unii dintre noi am avut și privilegiul de a-i însoți poate pe o porțiune sau alta a traseului, cât ne-a ținut și pe noi suflul...

În ce mă privește, trebuie — paradoxal — să-mi încep aceste amintiri și impresii despre Helion-ul timișorean cu o amintire de la... București.

O amintire mai puțin plăcută, Ia fel, presupun, cu amintirile pe care le-a lăsat cea de a XIII-a Consfătuire pe țară, din toamna lui 1983, tuturor celor care au participat — mai bine zis, au încercat să participe — la acea "convenție" ratată ce urma să aibă loc în somptuoasa sală de festivități a Uzinelor "23 August" din Capitală (tempi passati!...), reuniune terminată, din motive nici până azi pe deplin elucidate, în chiar momentul când de-abia ar fi trebuit să înceapă: am fost anunțați scurt de la prezidiu că toată chermeza se suspendă și-am fost expeditiv trimiși acasă. Atât. Zacrât. Ca să nu uităm că numărul 13 aduce ghinion, cum bine se știe, cum știu cel mai bine, nu-i așa?, fanii de science-fiction și fantasy, pătrunși de "spiritul științific"...

În fine, nu despre asta e vorba acum. Acum, vreau să spun doar că îmi amintesc la perfecție, pentru că de multe ori de-atunci încoace mi-a dat de gândit, o scurtă observație a lui Cornel Secu asupra situației fără ieșire în care ne treziserăm cu toții — invitați, participanți, Mărturii legate de împlinirea a 30 de ani organizatori: « — La Timișoara nu s-ar fi întâmplat niciodată așa ceva.»

N-am înțeles prea bine atunci, pe loc, toate implicațiile observației lui Cornel Secu, nu fusesem încă nici o dată Ia Timișoara, nici pe el nu-I cunoșteam încă prea bine, îl vedeam atunci pentru a doua oară (făcusem cunoștință cu un an în urmă, la Sibiu, în toamna lui 1982, la cea de-a XII-a "Convenție", mai cu noroc, orișicât...).

Am înțeles însă prea bine că, în ce mă privește, mie, pus ipotetic într-o situație similară, mi s-ar fi putut oricând "întâmpla așa ceva". După cum mi s-a și întâmplat, efectiv, chiar și în condițiile radical și nesperat schimbate în bine după trecerea unui deceniu, în 1994, când urmele bisturiului cu laser pe creier m-au împiedicat să fiu prezent printre timișoreni pentru a constata, la fața locului, că acolo "nu se poate întâmpla așa ceva", pentru a mă bucura, alături de ei, de unica ocazie de-a participa la la primul EUROCON pe pământ românesc, organizat atunci cu brio de Cornel Secu la Timișoara. Regret îndulcit apoi, ce-i drept, prin ospitalitatea de care m-am bucurat în permanență în paginile revistelor Helion și Biblioteca Nova, unde am încercat să recuperez și să compensez printr-o participare asiduă, fie și de la distanță, pe cât m-au ținut și pe mine suflul și puterile-mi tot mai slabe, la efervescența și convivialitatea vieții lor "de familie" și "de vecinătate", profitând din plin de prietenia care constant mi s-a arătat, de solidaritatea și generozitatea Helion-ului renăscut după revoluție și-a mentorului său — același neobosit și legendar "maître", Cornel Secu. Solidaritate și ospitalitate de care se bucură acum, la rândul lor, și mai tinerii scriitori din toată țara, care-și văd tipărite cărțile sub auspiciile Editurii Bastion — în Colecția "Helion" (coordonată de Cornel Secu) și în Colecția "Insolit" (coordonată de Lucian-Vasile Szabo).

Iată așadar că, acum ca și în urmă cu trei decenii, la Timișoara "nu se intâmplă așa ceva", nu se defectează, nu se epuizează și nu se închide nimic. Iată că timișorenii, în science-fiction, se dovedesc a fi adevărați "alergători de cursă lungă", care nu știu ce-i oboseala, nici sastiseala, nici singurătatea. Iată că Helion-ul este și azi ce-a fost mereu, pe parcursul acestor treizeci de ani: este din nou ce-a fost și, vorba cronicarului, chiar "mai mult de-atât": așa da, "suflu de cursă lungă"! ***(Helion, nr. 1-2/2010)***

GYÖRGY MANDICS & VERESS SZUSZANNA

ŢIGLARII

Apărută în Helion, nr. 1/1990

Ajunseră pe acoperiş. După întortocheatul culoar al galeriei de acces, priveliştea puştiului metalic, întins cât vezi cu ochii, îl linişti pe Esterlain. Îşi deschise umbrela parameteoritică, după cum îl instruise tipul cu protecţia muncii, apoi încercă săse orienteze singur în acest necunoscut, în timp ce Belmondo ieşea sub stele mişcându-se fără pic de grabă în stilul său original. Înspre sud, încununate de soarele albastru al Hidrei, se zăreau pistele de decolare ale cosmodromului patru, de unde Esterlain pornise adesea în călătoriile sale de afaceri. Recunoscu nervurile dantelate ale detectoarelor Moho şi elipsele ciuruite ale aruncătoarelor Dirac. În mijloc cupola centrului de control al traficului, iar sub ea, rotindu-se, încăperea pentagonală de crisalit a observatorului, locul unde veneau muncitorii de pe nivelul doi să-şi petreacă sfârşitul de săptămână. Îi dispreţuisecândva pe aceşti paria a căror supremă încântare, în afara aplanetizării la timp a curselor de provincie, o constituia apariţia unui ţiglar. Pe vremea când era încă o oficialitate pe nivelul patru şi se zgâia distrat la vizorul telescopului panoramic, îlpufnea de fiecare dată râsul la vederea ţiglarilor, mogâldeţe hazlii, obligate să poarte vestă portocalie deasupra uniformei. Motivul principal al amuzamentului îl constituia tocmai umbrela parameteoritică ce îi amintea de o poveste îndrăgită a Univedei, despre un anume Robinson, prezentat întotdeauna în compania unei mari umbrele în ilustraţiile transmise peste milenii. Desigur, pe atunci, Esterlain nu bănuia că va ajunge el însuşi ţiglar şi va ţine crispat mânerul acestui caraghios mijloc de protecţie.

- N-o mai strânge, bre, aşa – îl admonesta Belmondo – oricum, dacă dau meteoriţii viaţa ta nu mai valorează nici cât un găinaţ.

- Atunci, la ce bun totul? – se miră Esterlain.

-De-aia, răspunse laconic Belmondo şi Esterlain rămase cu impresia că dacă tovarăşul n-ar purta diformul costum spaţial, ar arunca printre dinţi o flegmă pe metalul bubos.

Porni în urmă lui Belmondo, care păşea alene în direcţia opusă cosmodromului, privind din coada ochiului în spate cu un aer somnoros. Se opri dintr-o dată şi-l fixă pe Esterlain.

- Ei, asta e! – spuse ţintind cu vibratorul fisura îmbârligată din carapacea de metal. Lepădă tacticos raniţa, scoase din ea o pungă depresurizată de plastiotel, îi rupse sigiliul şi îi deşerta conţinutul cu mână stângă, în timp ce cu dreapta mânuia vibratorul astupând cu îndemânare porţiunea de aproape doi metri lungime.

- Important este că plastiotelul să umple fisura, îi explică lui Esterlain, cusătura trebuie să fie continuă la suprafaţă. Dacă nu va ţine, norocul nostru, vom scăpa mai repede de corvoadă.

Esterlain încerca să facă pe muncitorul cu experienţă, dar umbrela parameteorică îl tot încurcă.

- Pune-o odată undeva! Până te obişnuieşti cel mai sănătos e să-ţi prinzi această floare la centură, propuse Belmondo. Dacă vrei să ai viaţă lungă între ţiglari, fii atent doar la semnalele de alarmă meteoritică. Nu-ţi întoarce niciodată spatele lacosmodrom. Şi nu-ţi băga capul între umeri. Când ai să vezi aprinzându-se cele trei lumini roşii, jup, pe burtă! Fiindcă – adaugă drept explicaţie, - nu atât apropiată ameninţare e periculoasă, cât intervenţia aruncătoarelor Dirac. Atunci să vezi bâlci! Foc de artificii, nu altceva! Stropii de metal sar peste tot. De cele mai multe ori aşa apar şi fisurile. Vezi, se adâncesc radial.

Esterlain avea tot timpul impresia că stă expus gol şi fără apărare în mijlocul tirului inens al proiectilelor cereşti, de aceea avansa foarte încet, deşi Belmondo îi lasă intenţionat porţiuni de două ori mai scurte decât cele peticite de el.

Belmondo împacheta lucrurile, strecura pungile nefolosite în raniţă, apoi indică direcţia următoare. Aici acoperişul era colorat de nişte pete brune mai întinse şi Esterlain constată cu neplăcere că se împiedică tot mai des ne denivelările, scobiturile şi hârtoapele acoperişului.

- De ce nu le astupă nimeni? se adresă lui Belmondo.

- Pentru ce? zise bătrânul. Întreg stocul repartizat pentru un an n-ar ajunge să umple râpele astea.

- Păi, nu slăbesc structura de dedesubt? îşi arată Esterlain îngrijorarea.

- De ce ar slabi-o?

- Mă gândem numai că dacă trebuie să astupăm zgârieturile, nu s-ar cuveni ca mai degrabă să umplem şanţurile?

- Colega, dumneata eşti cu adevărat un novice. Cu ce te-ai ocupat înainte?

- Am fost un achizitor federal, se mândri Ester-lain.

- Ei şi în strachina cui ai scuipat, de te-au mazilit?

Esterlain făcu un gest de nesiguranţă între pânzele de păianjen ale antenelor de pe costumul spaţial. - Hai sictir, hohoti Belmondo, uite asta aud ei! – îndoi semnificativ antebraţul. Aici ionizarea este atât de puternică, încât aparatele cu ajutorul cărora comunicăm între noi devin inutilizabile la o distanţă mai mare de o sută de metri, iar cu centrul putem schimba numai semnale optice.

- Staţi puţin! îl prinse Esterlain de piept. Dacă ionizarea este atât de puternică, atunci nici costumul...

Atârnă respirând gâfâit şi sufocat, agăţat de corpul gârbovit, dar încă în putere, al lui Belmondo.

- Ei, nu-ţi pierde cumpătul. Bineînţeles că acest costum nu ne protejează împotriva radiaţiilor. Ne este tot atât de folositor, cât umbrela împotriva meteoriţilor. Un costum pentru carnaval, nimic mai mult.

- Dar bine, atunci cât este aici durata de viaţă, speranţa?

- Chiar dacă există o astfel de statistică, nu mi-a băgat-o nimeni sub nas. Însă după spusele colegilor, foarte puţini rezistă mai mult de un an.

- Un an? Înseamnă că...

Esterlain părea dărâmat. Belmondo îl prinse de umeri şi-l întrebă compătimitor:

- Cât ţi-au dat?

- Un an şi jumătate de „ţiglăreală".

- Şi, desigur, te-ai bucurat că ai scăpat ieftin.

- Bineînţeles! Un an şi jumătate de muncă fizică nu-i prea mult.

- Nu munca te omoară, ci restul.

Belmondo îi dădu roată, măsurându-l din cap până în picioare, apoi saltă vibratorul înspre cosmodrom.

- Pe când huzureai acolo, ai văzut de multe ori ţiglari, nu-i aşa?

- Da.

- Şi nu te-ai interesat niciodată de ce astfel de operaţii exterioare nu sunt încredinţate maşinilor?

- Ba da. L-am şi întrebat pe un navigator. Mi-a răspuns că roboţii se defectează adesea aici, de aceea.

- Nici măcar n-a minţit sărmanul dobitoc. Roboţii, într-adevăr, se defectează, înnebunesc, scapă de sub control, numai omul o mierleşte pur şi simplu.

- O mierleşte, repetă cu buze palide Esterlain, privind fără ţintă.

- Totuşi, în orice rău există şi un bine. Cât trăieşti aici, eşti liber. Nimeni nu-ţi scormoneşte prin vorbe sau prin creier. Poţi să spui ce-ţi stă pe vârful limbii, deoarece toate urechiile electronice şi magnetofoanele devin inutilizabile. Eu unul, prefer să peticesc aici acoperişul, decât să mint întruna, zi şi noapte.

- Da, îl întrerupse Esterlain, vine o clipă când omul nu mai suportă, dacă eşti încă om, când simte că trebuie să-şi îndrepte spinarea.

- Aşa e, aprobă Belmondo, aşa e. Numai, că după mult timp, nu-ţi mai poţi îndrepta coloana fără proptă.

- Dar cine mai vrea să stea drepa?

Aici toată lumea doreşte să se ploconească.

-Nu, nu greşeşti. Sunt mai mulţi cei care vor să ridice fruntea, decât cei aplecaţi. Dar din cauza fricii de celălalt, nimeni nu-şi arată deschis intenţiile. Fiecare ajunge de unul singur la disperare, fiecare încearcă de unul singur să ridice, să răstoarne placa de fier ce ne presează înspre pământ. Bineînţeles, se distruge. Dar ceea ce este mai îngrozitor, nimeni nu ştie nimic despre cei care au încercat înaintea lor. Pentru că în Confederaţie a fost abrogată pedeapsa capitală, nu există colonii penitenciare şi nici deportaţi, niciodată n-au fost procese de senzaţie. Răzvrătiţii sunt condamnaţi în cel mai mare secret la un pic de muncă corectivă. Şi ce ghinion, că sărmanul n-a ajuns să fie reabilitat. Prietenii apropiaţi, dar numai ei, sunt înştiinţaţi că bietul om a avut un accident mortal cu puţin înainte de soroc. Cum poate fi sistemul răspunzător pentru un accident?

- Totuşi se pare că dumneavoastră aţi scăpat cumva, sunteţi deja bătrîn!

- Bătrân? Nu-i nici o cinste. N-am îmbătrânit aici. Anii mei sunt un stigmat. Am înghiţit totul, am făcut temenele şi am ajuns astfel bătrân. Cei mai mulţi sunt însă tineri. C-au aşteptat atâta şi aceasta, oricum am luat-o, este un semn bun. Sistemul o valua pe coajă atunci când tot mai mulţi se vor împotrivi nemiloasei presiuni, când, din întâmplare vor fi mai mulţi la un loc care vor încerca la un moment dat, să-şi ridice fruntea. Cele mai perfecte aparate de represiune devin de prisos în faţă hazardului.Dacă masa critică se va aduna nu în urma unei organizări, ci în mod spontan, totul va exploda pe neaşteptate, într-o bună zi.

- Roşu, strigă Esterlain, care stătea cu faţa înspre cosmodrom şi zărise triplul semnal. Îl prinse pe Belmondo, în ai cărui ochi se putea citi un fel de întrebare, şi încerca să-l tragă spre podeaua acoperişului. Corpul rigid se împotrivi, se clatină, prăbuşindu-se în cele din urmă. Pâlpâirile violacee ale aruncătoarelor Dirac înveliră cosmodromul într-o lumină fantomatică şi aureolară, vârfurile catargelor dantelate ale detectoarelor Moho precum focul sfântului Elm. Fragmentele meteoritice ropoteau pe platoşa Lumii-de-fier,împrăştiate ca nişte scântei scăpate dintr-o antică sobă. Câte o bucată mai mare pornea legănându-se şi sarea ca o piatră aruncată pe oglinda apei. Apoi totul se sfârşi la fel de repede pe cât de neaşteptat începuse. Dacă nu s-ar fi văzut ici-colo frânturi purpurii cât alicele, cât bobul, cât pumnul, de materie incandescentă, stingându-se cu repeziciune, Esterlain nici n-ar fi crezut că s-a întâmplat ceva. Scutură corpul greoi al tovarăşului său, dar acesta nu reacţiona.

- Hei, bătrâne, spuse îngrozit. Ai păţit ceva?

Belmondo nu răspunse. Din spatele său, ca nişte vârfuri de cuie, ieşeau trei sloiuri purpurii. În vid sângele îngheaţă repede.

Traducere din limba maghiară de
Brânduşa Armanca** şi **Gyorffy Gyorgy

Florin Văcaru - Psycho Gravity
Helion, nr. 1-2/2013

MIRCEA PORA

FILE DE JURNAL

Apărută în Helion, 1983

INVITAȚIA

Invitați la o nuntă, într-o regiune montană, la un medic cu un nume medieval.

Am plecat cu toții de acasă la ora șase după masă. Se întunecase. Când ne-am dat jos din tren, după trei ceasuri de călătorie, soția mea ne-a spus : „Sunt obosită, mergeți voi mai departe, aici sunt cadourile”... A rămas în gară, în sala de așteptare, pe o bancă, cu poșeta alături.

Ne-am continuat drumul pe o alee de duzi, lungă de câțiva kilometri. La intrarea în sat sora mea s-a împiedicat și a căzut.

— Mergeți voi mai departe, ne-a strigat de jos. Eu probabil mi-am rupt un picior. Rămân aici, încerc să adorm...

Am intrat în sat, pe primii întâlniți i-am intrebat de doctor.

— E vorba de nunta fiicei lui, ne-au răspuns, ne amintim. Dar e în satul celălalt, acolo unde se văd, între dealuri, luminile.

— Tată, eu rămân aici, mi-a spus băiatul, sunt istovit de-atâta drum. Găsesc eu unde să mă culc. Ține cadourile și mergi dumneata mai departe.

Am ajuns dimineața, prăfuit, cu pantofii în mână. Satul era pustiu, plecaseră cu toții mai departe, nici vorbă de vreun doctor Kekuvalen...

*

„URCUȘUL”

... Urca încet și la un moment dat a intrat în pădurea de brazi. S-a întors să vadă dacă e singur. În spatele lui, la o mică distanță, venea o haită de lupi.

Fără ia în seamă s-a rezemat de un copac și aprins o țigară. Fuma sub privirile sticloase ale lupilor. Ceasul arăta trei și un sfert. „E ora când oamenii care mai sunt prin birouri pleacă acasă” își spuse. Lupii continuau să-i urmărească fiecare mișcare. El își termină țigara și făcându-și loc printre ei începu să străbată din nou pădurea de brazi. Trecu pe lângă copaci cu inimioare și săgeți, cu numere de telefon, cu ofuri de iubire. Ce-i păsa ! avea trei zile li bere și făcea cu ele ce dorea.

La un moment dat auzi un zgomot. Ridică privirea și văzu alături un bărbat cam de aceeași vârstă cu el, fără mustață, cu fața puțin palidă, dar distinsă. În spatele lui o haită de lupi. Se opriră amândoi, unul în dreptul celuilalt. Câteva secunde nu putură scoate o vorbă, dar cel cu chipul palid rupse primul tăcerea. „Am trei zile libere și fac cu ele ce doresc”.

Se așezară în zăpadă înconjurați de lupi. Printre brazi se vedea cerul senin și înalt. Un izvor în haine de gheață se chinuia să curgă. De sus, în răstimpuri, cădeau păsări moarte...

*

Rătăcesc singur, cu o lampă de carbid în mână, pe coridoarele lipicioase ale liceului. Pașil mei clipociți se aud până departe, spre arhive... Tulbur viața unor fantome...

Lângă cancelarie, bătrâna pereche a unor profesori de franceză. Se țin în brațe, își privesc fețele uscate, apoi își unesc buzele de pergament, într-un sărut, ce răsună îndelung pe etaje.

În dreptul scării „B” stă turcește dirigintele Carpion. În costum alb, de tenisman, mângâie creștetul unei pisici uriașe, pe cale să adoarmă.

„Tot mai fumezi... tot mai fumezi ... ? Eu m-am lăsat de mult”. În preajma lui e miros de dantele, de fondante, de șerbeturi bizantine...

În cancelarie ninge cu fulgi mari. Peisaj de Antarctica sau Țara de Foc. Copii mărunți, de câțiva centimetri, se dau cu sania pe fotoliile directoriale. Canarii strălucesc ca niște diamante-n colivii.

Sub omătul gros, pe spate dorm, juristul Toșa, Grațiela, Ploșniță, Soroiu...

În bibliotecă, palid, Nea Ilie... Răsfoiește tomuri neparcurse-n timpul vieții. Are echelari cu ramă neagră, cămașă violetă, fes de catifea.

În cabinet, halate fără mâneci, canapele umede, foi de internare și gesturile grăbite ale doctorului Grünberg...

Cobor scări, deschid uși, întrerup șuete, mă strecor spre sala de muzică. La pian, pe un scaun înalt, cu genunchii înveliți în pături invitata serii cântă:

„Ninge... Ninge...
Spre miezul nopții,
Schiori din Nord,
Vor trece pe la noi”...

LA NEW-FANTASTIC-OPERA.
(Cu Eliza)

...Cu o sanie, pe un drum de țară, după câteva ceasuri, ajungem... Ninsese atât de mult încât abia mai recunoșteam câmpul.

Ne-am salutat ceremonios cu vechii noștri cunoscuți, apoi am făcut semn garderobierului să se apropie. În schimbul câtorva monede ne-a dat programe și batoane de gheață vanilată.

Scena era plasată între două stoguri, pe suprafețele unite a câtorva remorci. Orchestra era îngropată sub brazde, dirijorul stătea pe un scăunel, înșurubat în virful unui cocean de porumb.

În primul act Tenorul se întoarce din Antarctida. Desfăcut la gât fără fular, cu pantofii scâlciați, intră în scenă. Se întâlnește cu Baritonul care-l trimite înapoi... Dialogul e dramatic, cei doi artiști se iau la trântă, își sparg trusele de prim ajutor, dirijorul agită suflătorii, care aruncă prin instrumentele lor așchii de pământ înghețat. Într-un ropot de aplauze se lasă cortina...

În actul doi Baritonul se întoarce, fără bilet, de la Ecuator. Are bufeuri, i se umflă picioarele, suferă de boala somnului, l-a mușcat musca țe-țe. Simte că i s-a suflat moștenirea.

Își caută la telefon vechii prieteni, rătăcește pe străzi, ține ritmul cu orchestra, se întâlnește într-o tutungerie cu frații Basu, care-l trimit înapoi, între jaguari.

Ariile *„Nu mă-ntorc”*, *„Ba te-ntorci”*, se cântă cu acompaniament de baterie, cu prinderi de cingătoare, cu lupte, în care sunt permise piedicile. Spre finalul încleștării, un cor bărbătesc de nevăstuici, invită spectatorii să fumeze, să se frece cu zăpadă, să facă podul.

Actul trei se desfășoară în trăsuri. Ninge. Decorul e feeric, se aud vag urletele unor fiare flămânde. Soprana, luând un fa bemol, întinde brațele spre orizont, corul strunește caii, dirijorul, învelit în pături, se luptă c-o șarjă de lumbago. Toți strănută până în satul cel mai apropiat, unde primarul lasă cortina...

(Ajungem acasă foarte târziu. Ceaiuri, fesuri nocturne, somnifere).

RADU PAVEL GHEO

LEGEA TALIONULUI GENERALIZATĂ *

Apărută în Helion, nr. 2/1995

Nu, frumoaso, nu fac pe deşteptu', chiar mă interesează chestia asta. Adică aş fi curios să ştiu şi eu ce-ar fi fost dacă. Nu fi tâmpită, ştii că nu ai altă şansă să prinzi un orgasm sănătos, taci şi ascultă-mă! Câţi crezi că mai sunt în tare? Dacă mai sunt. Ai auzit vreodată chestia cu perioada de înjumătăţire? Nu, normal, nici nu mi-ai zis "Mulţumesc" c-ai avut bafta să te înghesui aici. Faci cum vrei, pot s-o chem pe Nastassia. E aceeaşi chestie, noi ne putem permite orice... numai că "orice"-ul ăsta înseamnă acum al naibii de puţin. Povestea cu Adam şi Eva, rahat!

Ai dreptate. Măcar timpul ăsta puţin să-l folosim cum trebuie. Nu vreau să crap, cine dracu' vrea, dar îs bune şi şase luni, gândeşte-te câţi nenorociţi n-au apucat să zică "ce-i"? Aţi avut baftă, da. Şi eu... auzi, te-ai intrebat dacă meriţi asta? Doar o curvă, nu te supăra. Merrick ţi-a tras-o acum trei luni, cu gaşca, am văzut şi înregistrarea, nu face pe... ia mai bine un whisky, poate mă mai rabzi aşa, n-am chef de... Ţigările sunt în nişa de lângă ascensor, vreau şi eu. Să ştii că m-am gândit dacă tocmai noi avem dreptul să scăpăm... chiar cu o prelungire oarecare. Pricepi, finalul e şi mai nasol când ştim. Deja mă plictisesc, nu m-aş mira să iau ascensorul odată, să ies dracului afară! Oricum, cu ce am fost noi mai buni? Ce te holbezi aşa, parcă m-aş fi ţinut numai de gaşcă, cu muzici, pileală şi distracţii prin colturile planetei... Asta era şi ea o parte mişto, ca şi voi, dă-mi un pahar, OK. Dar cu ce-aş fi eu mai bun... ori mai rău decât alţii pe rabla asta de planetă?

Nu, înainte nu, doar după povestea cu Jegosu', nenorocitul! Ce, ţie-ţi păsa? Încă n-am înnebunit, dar lasă-mă dracului să vorbesc! Normal că-l înjur, el e vinovat de tot. Vinovatul efectiv... dacă n-ar fi şi restul! Îl cunoşteam cumva bine pe tipul ăsta, chiar făcusem odată o poveste plângăcioasă — ştii l-am citit pe Dickens — el era orfanul handicapat de care părintii lui bogaţi şi vitregi vor să scape. Pe dracu', tac-su e un X, mă şi mir cine-a îndrăznit să şi-o vâre în mă-sa, una şchioapă şi cu o faţă de cârpe puturoase, Dumnezeule! cred că nu s-a spălat în viaţa ei! Jegosu' nici n-o ştia de mamă, cred că mintea lui n-ar fi priceput noţinuea, nici ei nu-i păsa, l-a ejectat şi l-a lăsat la spital, ajunsese din întâmplare să nască acolo şi nu în gunoaiele din Bedsley.

Când aţi venit la petrecare chestia era deja aranjată. Noi am apucat să ajungem aici, dar cred că taică-meu s-a ras, era la birourile lui din Central şi vezi că nici un post de radio nu mai bombăne de trei zile încoace. M-a scos Desmond, taică-su era mare ştab, atunci când m-a sunat nu ştiau încă nici ei toată povestea. Da' bănuia el că-i degeaba. O fi scăpat şi el, mai degrabă s-au dus telefoanele, asta-i.

Ah, Laura, te-ai trezit şi tu? Mai puteai să dormi, e 7 după ceas. Da, dacă o mai fi vreun răsărit. Ce zici? Cum? "Ochiul planetei s-a închis/Chipul moare, măcinat de lacrimi de cenuşă", mişto, auzi, tu ai scris asta? Ai fi putut fi meseriasă, ştii? Ultima poetesă a lumii. Îţi dau Nobelul, toată planeta, frumoaso. Mă rog, ce-a mai rămas din ea, Jane e groaznică la chestii de-astea deştepte... Şi ce dacă-i neagră? Jane dragă, poate ai fost în Ku-Klux-Klanul vostru, superb! O rasistă neagră, o poetesă şi-un ratat pseudofilosof şi bănos contemplă ruinele civilizaţiei... a, şi Nastassia, adoratoarea de frişcă pe ţâţe şi de seriale familiale, frumoasă comunitate, nu? Floarea Harvard-ului! Apropos, Jane, tu l-ai văzut pe Jegosu', când am tras tura aia prin Bedsley, de ziua lui Donovan... Încercam numai să-ţi explic un pic, dar nu cred că eşti în stare să pricepi: cum naiba ne-am târât până acum? Ştii cum lucrează selecţia la animale? Chiar dacă cei mai tari supravieţuiesc, cel slab nu e decât rareori ucis de-ai lui, aşa ştiam eu. Dacă nu e în stare să facă rost de hrană, moare de foame, ori e ucis de alte animale... la Iupi mă gândeam acum... numai când e periculos pentru haita lui, turbează sau mai ştiu eu ce, atunci îl curăţă.. Noi? Fie şi cu raţiunea! Rahat, dacă taică-meu n-avea banii de adăpost şi n-aveam norocul chior să ne nimerim pe-aproape... atunci noi suntem cei mai buni, aleşii? păi exact despre asta-i vorba, de Jegosu', de fapt îl chema Jeff, numele de familie nu i-l mai ştiu, dar vă asigur că, dacă mai scapă cineva din balamucul nuclear, o să se cutremure numai când o să audă de Jegosu'. Ăsta n-ar fi trebuit ras, de când s-a născut'? Ori alţii ca el, mii, milioane, n-ar fi fost mai bine pentru ei? Ori pentru noi... da, mai pune un pahar, mulţumesc.

Nu, Laura, n-ai de unde, doar Jane. După ce se certase cu Manfred, am făcut o tură pe Harley-uri, să ne distrăm. Eram cleja piliţi când am ajuns acolo. Cum să nu-ţi baţi joc de Jegosu'? Era omul care şia uturi în cur de la toată lumea, nu dă la nimeni, e ultimul personaj pe scara şuteurilor în buci, încasatorul universal, cel care cere picioare-n

dos numai pentru că există. Ar meritat să-I cunoşti şi tu, sunt sigur că i-ai fi închinat un poem lăcrimos. Habar n-aveam că mai e în stare ori că-i mai pasă de altceva în afară de burta lui şi a Jegoasei, mâţa aia afurisită! Nu ştiu cum se întâlniseră, dar aia fost marea iubire... E, Laura, las-o baltă, mâţa era o mâţă ca toate alea, roşcată, pârlită, cu coada frântă şi cu un ochi scurs, puţind parcă mai rău ca Jegosu'. El ii zicea Pussy, mai mult nu-l ducea mintea. În seara aia Donovan a vrut să-I pună s-o reguleze, să ne arate şi nouă, era convins că Jegosu' i-o trage măcar o dată pe lună, a luat-o de coadă şi zicea c-o omoară, dacă Jegosui'nu vine cu scula la mâţă. Aia miorlăia teribil, ţii minte, Jane? Tu l-ai rugat parcă să-l lase în pace, Jegosu' tremura tot, se descheiase la nădragii lui jerpeliţi şi soioşi, uitându-se disperat la tine, cred că şi lacrimi , oricum era urduros rău. I-am aruncat dobitocului zece dolari şi cică ne distrasem bine. L-am revăzut pe Jegos cum îşi caută mâţa trântită de Donovan într-un tomberon de gunoi, o mângâie pe cap şi-o dezmiardă, abia apoi a luat banii şi s-a târât în coşmelia lui de tablă şi cartoane. Am demarat spre casă.

Iaca morala'. Donovan, un cretin de doi bani, dacă se năştea ca Jegosu', n-ar fi trăit nici două luni. Numai că avea loz ca şi mine, loz din gros, nu l-a lins tac-su pe McKinsey prin toate găurile până a luat „Demining inc"? Şi când tipul a zburat, primul care i-a dat cu ciotul în gură n-a fost bătrânul Donovan? E, aia zic! Cred că de la whisky i se trage toată filosofia, mai pune-mi Jane, pune-i şi Laurei. Du-te-n mă-ta, ce altceva ai de făcut? Ochiul planetei , rahat! Ascultă-mă, omul e cel mai împuţit animal care s-a născut pe ghemul ăsta de gunoi. Aşa mai bine-I curăţa pe Jegosu' şi pe alţii ca el, înainte!

Uite, noi ne-am tras ceva ce sc cheamă morală ca să ne arătăm mai deştepţi ca animalele. Asta-i o chestie fainã: pui 1000 în cutia milei, apoi mergi şi-i tragi un şut în dinţi la Jegosu' sau te culci cu amanta lui taică-tău. Da, am făcut-o. lar am mia aia acolo, tot am prins un loc la showul apostolilor, nu-i fain? Zicea unu' ceva cu legea morală din stomac, aia chestie deşteaptă! Altfel unul ca Jegosu' ar fi fost îngrijit, gâdilat, educat doar suntem civilizaţi, morali... ori împuşcat de mic. Dar nu, am vrut să arătăm că nu suntem animale şi-n locul naturii am ajuns la morală şi la... Whisky, JIane! Nu, la, la, la... în sfârşit, cum îi zice'? na, ideca e că uite, Doamne, uite că dau, măcar c-aş putea să nu. Nu te uita cât am, dau întru slava Ta... şi pentru locşorul meu lângă Tine, ce zici? Batem palma? Business, o rezolvi şi cu legea morală, dormi lângă muierea superbă care te linge tot pentru parale, o ştii, dar nu-ţi pasă, scopuI scuză, bine ca ai de unde.

S-a sculat şi Nastassia, şi tot dornică, ce-s io', maşină de găurit? Mai bine vă milostiveaţi înainte de Jegosu', nu s-ar fi închis ochiul planetei. De unde să fi ştiut că ăsta era un monomaniac? L-am fi făcut bogat, sigur, i-am fi dat vile, ţoale, muieri, chiar dacă nu Ie-ar fi cerut, făceam şi morală şi bani. Casă-n ceruri, palate aici.

Chiar îţi pasă de ce bombănesc eu, Laura scumpo? Poate-ţi vine să scrii o epopee, o odă sau naiba mai ştie ce. OK, notează la testa! Faza a pornit când am plecat cu gaşca, acum vreo patru zile. Jane nu era cu noi, se împăcase cu

Florin Văcaru - Fiction Character
Helion. nr. 1-2/2014

Manfred, eram numai vreo zece: eu, Donovan, Memphis, Stephen şi mai unul, cu cinci dame de la noi. Eu aveam una bună, Eileen, fiică de avocat şi nu prea curviştină, da' fainã. ce-i trece lui Donovan prin cap? la să-l mai frecăm un pic pe Jegosu', era distractiv şi îi mai aruncam vreun ban la urmă, ne simţeam generoşi. L-am găsit în hardughia lui, pieptănându-şi mâţa aia chioară cu atâta duioşie cum nu credeam să văd. Aşa mă aplecam eu după Eileen şi încercam s-o vrăjesc, numai că ăsta o făcea de-adevăratelea, credea. Intram prima dată în putoarea aia şi m-a uimit că tipul avea acolo, lângă un pat de metal ruginit şi acoperit cu burete, un hârb de computer ros şi crăpat, cu display-ul fără carcasă, dar cu lumina de control aprinsă. Eram un pic beţi, normal, şi Donovan i-a smuls mâţa, a luat-o de gât şi i-a zis că dacă acum nu o regulează, o să le sucească gâtul Ia amândoi, să scape lumea de javre. Jegosu' se sculase de pe pat, şi-şi freca palmele de dosul nădragilor, cu o mutră golită de expresie, dar cu ochii fixând mâţa, pe care Donovan o ţinea strânsă de gât.

— Ei, ce faci, o regulezi sau nu? a zis ăsta, strângând un pic gâtul animalului, care a început să se zhată şi să chirăie.

Jegosu' l-a privit cu ochi goi. Tremura acum, tremura tot mai tare şi l-am auzit brusc:

— Dă-i drumu' la Pussy!

Donovan s-a dat un pas în spate. Involuntar, cred, şi eu am făcut-o. Toţi. Vocea Jegosului, răguşită şi grea, avea ceva ameninţător, ceva puternic ţâşnise neaşteptat printre dinţii lui negri şi rupţi. Ca să-şi revină, de ciudă că se speriase, Donovan a spart tăcerea:

— Uite, număr până la trei. Dacă nu vii cu ea sculată,

o omor pe Pussy! Unu...

Şi a scos din buzunar o sârmuliţă de oţel, pe care a făcut-o laţ în jurul gâtului pisicii, zicând: "Doi..." Atunci am văzut... Jegosu'! S-a repezit la el cu mâinile întinse în faţă şi crispate, bâiguind ceva nedesluşit. Donovan era gata s-o ia la fugă, abia după o secundă şi-a revenit — eram mai mulţi — şi s-a intors, încă ţinând mâţa într-o mână. Jegosu' căzuse pe jos, cred că Stephen îi pusese piedică, şi Donovan şi-a luat avânt, pocnindu-l cu piciorul în gură. Tipul s-a ridicat cu gura plină de sânge.

- Sari la mine, neam de curvă? s-a zborşit Donovan, ca să-şi facă, probabil, curaj.

L-a lovit iar, strângânf mâţa în pumn. Creatura se zbătea şi încerca să-l zgârie prin mănuşile de piele neagră, dar nu mergea. Am inceput şi noi să dăm în Jegos, cu cizmele, cu genunchii, în stomac, în gură, în buci, în spate, peste tot, iar el se încovriga şi mâraia pe jos. L-am lăsat lat şi ne-am cărat. Nu ştiu de ce, Donovan a agăţat urâţenia cu laţul de ghidonul Harley-ului. Arn plecat în trombă, vedeam prin lumina farurilor mâţa care se zbătea la ghidon, încerca să se agaţe, zgâria în gol şi scuipa, găjâind chinuit, până când s-a lăsat moale, balansând la viraje lângă mânerul de cauciuc al ghidonului.

Asta a fost. Când ne-am întors, Jegosu' stătea pe pat şi scâncea, plin de sânge. Donovan a smuls cu un gest scurt laţul de gâtul mâţei şi i-a aruncat-o, zburlită şi cu ochii roşii, injectaţi, ţeapănă şi plină de mâzgă. Leşul a Iovit sec podeaua, într-o linişte ciudată. Tipul s-a aruncat peste hoit. A luat în braţe mâţa, încerca s-o mângâie, să-şi învie iubirea, o pieptăna, o lua de cap şi-i fixa ochiul rămas deschis, o trăgea de lăbuţe, îi mângâia hotul cu limba rămasă un pic în afară. Am văzut cum curgeau lacrimile, mari şi dese, pe blana roşcată zburlită a javrei, mi s-a făcut milă şi greaţă. Cineva, parcă Memphis, a aruncat 100 de dolari... ba nu, Donovan a fost, c-a zis, rânjind: "Cumpără-ţi altă curvă, băi! Asta era uzată". Jegosu' nici nu se uita la bani, peria halucinat mâţa, o încolăcise cu mainile la pieptul lui şi noi nu mai eram nici unul beţi. Ne-am despărţit direct, fără să ne salutăm. Am lăsat-o acasă pe Eileen. N-aveam chef. De nimic. A doua zi ne trecuse, e drept, deja uitasem. Dar a fost a treia zi. S-a zis că ruşii ne-au atacat, câteva sute de rachete se îndreptau spre noi, atunci m-a sunat Desmond. Până să pornească sistemul de antirachete, pană ce ai noştri au răspuns, a trecut ceva. Apoi a început tămbălaul. Rachete deviate, Europa împotriva noastră, apoi africanii-dracu'-i ştia că au şi ei arme nucleare, australienii parcă ni se aliaseră, au ras Japonia... mă rog, ştiţi că în vreo patru ore s-au băgat toţi în scandal. Până să se afle că primul atac, cel al ruşilor, n-a existat niciodată, trei sferturi din planetă se duseseră. Mi-e groază de ce-o fi afară! Tot Desmond mi-a zis faza: cineva simulase atacul iniţial pe un computer pe care-l cuplase la reţeaua Pentagonului, spărgând codul şi proiectând chestia aia pe computerele de control al spaţiului. Atunci n-aveau timp de taclale şi ore de verificări, trebuia să i-o plătim ticălosului. Şi preşedintele a apăsat pe buton, de cum a fost anunţat, era şi-o situaţie nasoală-n Est, acolo... rachetele lor nici n-apucaseră să cadă şi nici n-aveau cum, asta-i! Focul nostru de avertisment a fost de fapt atacul iniţial, măcar că în realitatea lor computerele arătau un atac rusesc. Cum dracu să fi îndrăznit ruşii, şi-aşa împrăştiaţi? Calculatorul are logica lui, dar noi? uite c-am răspuns. Abia după, când totul scăpase din frâu, s-au apucat să caute mesajul pirat şi au dat de Jegosu', cu unitatea lui de doi bani. Idiotul fusese în stare să virtualizeze nu ştiu ce chestie complicată şi să o plaseze în computerele armatei, spărgând cel mai al dracu cod al planetei, cred. Jegos împuţit, la ce-l dusese mintea! Iei toată viaţa şuturi în cur, mii de şuturi, abia răspunzi şi tu odată... dar cu ce şut! Abia acum ne-am trezit că tipul avea geniu, o minte ce judeca electronic.

Poate ăsta a fost preţul ce trebuia să-l plătim că l-am lăsat pe Jegos să se târască prin gunoaie, eu, Donovan şi restul găştii. Nici acum nu mi se pare adevărat. Şi totul pentru mâţa aia feşcăită! Pentru o rnâţă chioară şi cu coada ruptă s-a dus dracului toată civilizaţia, parcă simt o putoare de milioane de hoituri, până aici, în adăpost. Mai whisky, mult, mult! Ochiul planetei s-a închis. Ochiul mâţei s-a închis... mişto schimb: morală, computere, mâţe moarte. Măcar de-ar fi pus mâna pe Jegos, dar ăla cred c-a murit printre primii, o fi ştiut că moare? Sau nici asta n-o pricepe decât la Pussy? idiotul. Lasă-mă, Jane, zău, n-am chef, linge-o pe Nastassia... sau spânzuraţi-vă toate, ce mai contează? Ochiul planetei s-a închis? mă doare-n cot, dă-mi whisky, Laura... Laura, uite... n-ai vrea să te măriţi cu mine? Aici, fac eu şi pe popa, tot nu mai are sens, câteva luni acolo... hai, fii mâţa mea! Mâţă, mâţă, mâţă.,. unde fugi? Zău, proastă lume!

Gabriel Kelemen - Standing Wave Art

SEBASTIAN A. CORN

JOS SUNT ORAȘE

Apărută în Helion, nr. 2/1995

Jay Leno ține un talk-show pe NBC Super Channel. Două ore pe zi, șase zile pe săptămână. Și face chestia asta de câțiva ani buni. Phil Collins apare odată la două-trei zile la MTV, pentru câteva minute, cât durează ultimul său clip. Pe Phil au început să-l difuzeze din nou, după o pauză de jumătate de an; probabil că se va menține în topuri încă vreo patru-cinci săptămâni. Apoi, va dispare pentru alte câteva luni, dacă nu cumva se va fi șters de tot, definitiv și irevocabil, din interesul unor tipi ca Salome ea Roervik și David Wong ...

Ceea ce nu este cazul cu d-l Collins, trebuie s-o recunoaștem; e vorba doar de ipoteză de lucru pe care o vom lua în calcul.

Există ipoteze de lucru care să merite să fie aruncate la coș de la bun început?

Salomeea și David locuiesc într-un bungalow cu două etaje, pe *Lord of the Seas Boulevard,* în Benares. Iar Jay Leno, Phil Collins, Quixote și Trundl, cavaler de Teruel, împart casa cu ei, alături de mulți, mulți alții: Hendrix, Odysseu, Paul Muad'dib, Van Gogh-cu-urechea-tăiată, Napoleon însoțit de doi basseți. Mă rog, o grămadă de lume bună. O grămadă de lume care studiază cu atenție pe Salome ea și pe David. Sunt oarecum fericiți - fără știrea Salomeei și a lui David, bineînțeles. Fericiti că îi urmăresc din ultralume și fericiți, totodată, că au scăpat de un potențial concurent.

E vorba de Myrrtl, care, în treacăt fie spus. nu împărțea casa Wong cu toate aceste cinstite fețe. Myrrtl stătea peste drum, răspîndit în trunchiul, scoarța și crengile unui sicomor pe care David l-a tăiat la sugestia Salomeei.

Ține umbră. E prea întuneric în casă. Cheltuim o grămadă cu plata curentului."

Salomeea se oprise pe holul ce dădea în spatele bungalow-ului, undeva în apropierea intrării de servici a bucătarului sikh. Acolo aveau contorul. Stătea cu o mână în șold și ațintea un deget spre kilowații afișați de aparat.

"E anotimpul musonilor," încercase Wong să salveze sicomorul. Cu Myrrtl cu lot, ceea ce ar fi fost catastrofal pentru *ceilalți.* Myrrtl pândea și el din ultralume, trăgea cu coada ochiului la casa Wong, după cum bănuiau cu toții.

Cu excepția Salomeei și a lui Wong. Wong, care a tăiat copacul într-o zi de august, chiar când musonul se pornise mai vârtos.

"La anu', când o să vină vara, o să punem obloane, dacă asta era problema" l-a împăcat Salomeea pe David.

Da. Asta era problema. Vara era prea cald și prea multă lumină, iar pe David îl scoteau din sărite camerele încinse și dospinde de razele tăioase ale soarelui de Benares. A luat o hârtie și a făcut un calcul. Obloanele costau cam tot atât cât curentul consumat pentru iluminatul de-a lungul întregului anotimp ploios. Dar dacă îi vindeau sycomoruJ lui Antrasian , angrosistul care livra lemn în portul fluvial, vor ieși în câștig.

"E-n regulă. O să punem obloane. Dar nu așteptăm vara. Vântul și ploaia o să ne spulbere camerele."

"Cum vrei. Eu nu doream decât să scap ele copacul ăsta. Era de-a dreptul enervant ."

Salomeea vorbea, ca și cum era conștientă că Myrrtl o pândește de acolo, din învelișul lui înfrunzit. Dar, cu toată spaima pe care au tras-o, celor din ultralume nu le-a luat mai mult de-o săptămână ca să-și dea seama că nici ea și nici David habar n-aveau de prezența lor iscoditoare.

Dintre toți, Trundl era cel mai bătrân. Și cel mai avantajat. Trundl, cavaler de Teruel, așa era cunoscut în coloniile ultra lumii ! Aparținea speciei minerale, nemijlocit, și nu trebuia să fie evocat ca să se manifeste. Era peren. Și, ca să zic așa, era oarecum auto suficient. Pocnea în subsolul bungalow-ului din când în când, iar la cutremurele propagate din Afganistan simțea că se umple de viață. Huruia prin conducte, făcând să crească presiunea în țevărie, împroșca apa pe la rosturile prost sudate și pornea robinetele, plesnind garniturile.

Era cel mai bătrân și, cu toate astea, abia se putea comunica cu el. A vea un ritm de existență lent, perfect justificat de milioanele de ani în care se dezvoltase. Se mișca greoi și reacționa cu întârziere. În schimb, era extrem de răbdător.

"Pândesc orașele de mii de ani. Am văzut cum s-a născut Pundjabul dintr-o adunătură de cocioabe. I-am urmărit pe dravidienii ăia cum construiau străzi, apeducte și bazine. Cu toate astea, nu m-am grăbit. Puteam să găsesc de pe atunci o Salomec ... "

Exact. Ar fi putut *s-o* găsească printre tinerele fete pe care logodnicii lor le strigau cu numele de Kali, Vasrra, sau Urlam ... Dar el așteptase, lent și răbdător, *networkurile.* Îi așteptase pe Walter Cronkite, pe Patrick Poivre d'Arvor, pe Jay Leno, pe Larry King, pe Hendrix, pe Collins ș.a.m.d.; Mda. Îl așteptase pe Larry King.

"Tu cum o duci, Larry?"

Acesta era Quixote. Cel mai repezit dintre toți. Și cel mai încrezător în ultralume. Dintr-o colonie minerală cea

rnai nouă, mai amestecată și mai încărcată de semnificații. Plumb pe fibre de celuloză, dacă mă înțelegeți. Un fel de metec - dar cei de *dincolo* nu gândeau ca în orașe. Pentru ei, Quixote, sau oricine alticineva, aparținea unei anumite colonii. Mai apropiată sau mai depărtată de mineral. Punct.

Larry King tocmai îi luase un interviu lui Richard Nixon. Vorbeau despre relaxarea relațiilor dintre Washington și Phenian, așa că era cel puțin dificil pentru Larry să se angajeze într-o discuție directă cu Quixote. Numai că, același Larry era un tip deștept, nu degeaba ținea *talk-show-uri* la CNN. A făcut în așa fel încât Nixon să-I întrebe ceva. Și a rezolvat totul cu o strălucită paralelă, prin care i-a răspuns exilatului de la Watergate și, totodată, lui Quixote.

"Păi, uite cum văd eu situația, Richard! Am o soție și doi copii pc care îi iubesc foarte mult. Dar nu-i văd decât pentru câteva ore în weekend.Pentru că. în rest, am o responsabilitate aici, la CNN" - Trundl a zgâlțâit țevăria de fericire că se abținuse și așteptase aparitia *network-urilor* - "Îmi pregătesc emisiunile, înțelegi? Sunt dedublat, ca să zic așa ... Cu mine se petrece exact ce se întâmplă acum În Senat. Poporul american privește regimul de la Phenian cu oroare. Fabricile de armament nuclear. imbecilizarea în masă și tot restul. Dar interesele noastre, acolo, cum spui și tu ... "

Continuarea nu mai avea importanță. Larry îi dăduse lui Quixote un semn de recunoaștere. Adică, admitea că e altul, atunci când îl afișa sticla televizorului. Ba, mai mult, a făcut un OK cu degetele, cum că da, accepta realitatea ultralumii, că o priza chiar, cu dragoste. ura un semn de încurajare trimis celor din casa Wong de un colon recent al mineralului. Larry era alcătuit din electroni proiectați pe siliciu și carbonați. Tot un fel de metec, destul de îndepărtat de mineralul primordial.

Numai' că Larry avea putere, acolo, pe sticla lui. Și, cum v-am mai spus, în ultralume nu se ținea cont de diferentele dintre colonii.

Quixote s-a luat în aceeași zi de Van Gogh-cel-cu-urechea-tăiată, care tăcea mâlc în reproducerea de pe peretele estic al salonului de zi, astfel amplasat încât lumina soarelui să nu-l decoloreze.

"Ai văzut? Larry e gata să pornească!"

LARRY E PREA TÂNĂR PENTRU NOI! CE ȘTIE EL DESPRE ORAȘELE DE DEDESUBT? E DE-AL NOSTRU DOAR CÂT TIMP E PE STICLĂ. ÎN REST, E AL ORAȘELOR ...

Semnalizase din culorile tabloului. Suficient d rapid ca să-l ia prin surprindere pe Quixote.

"Vrei să spui că Larry, Jay și Walter sunt un cal troian pentru ultralume?"

ASTA VREAU SĂ SPUN! IAR WALTER E MORT, ORICUM – au patinat nuanțele din tablou. Dar bietul Quixote n-a mai înregistrat răspunsul. David închisese volumul și-l pusese la loc în bibliotecă.

Era dezavantajul celor scriși. Funcționau doar atâta timp cât erau citiți. Ființau doar dacă erau parcurși cu ochii. Jay și Larry, în schimb, nu trebuiau să mai fie evocați. Arealul lor de ultralume era mai sofisticat. Ei existau exact atâta timp cât dura emisiunea.

Dar, nici ei nu erau permanenți, ca Trundl. Ce-i drept, nici el nu era un individ complet. De pildă, Trundl habar n-a vea ce trebuie făcut cu Salomeea, în ciuda faptului că petrecea seri la rând în dormitorul ei și al lui David, urmărindu-i cum transpirau În timp ce făceau mișcările *alea* sub plasa de țânțari. Transpirau, gemeau, strigau chiar – dar ce înțeles avea asta pentru teluricul Trundl?

Jay Leno de la NBC era un tip practic. El a lansat primul ideea. Într-un *talk-show* în care s-a luat de Bruce Sterling, ele retelele INTERNET și de sex în general. Bruce nu era nici el dus la biserică și a răspuns cum a știut el mai bine. Cert e că, la un moment dat, Larry a făcut pe prostul și a întrebat așa, ca și cum n-ar fi înțeles o iotă din argumentele lui Sterling:

"...da' nu pricep, al dracului să fiu dacă pricep... Păi, computerele alea le-au făcut tipi ca tine și ca mine, nu?Le-au dat un set de rutine..."

"Convenții să le zicem!"

Mă rog, conventii! Și au oferit odată cu computerele și cu nenorocitele astea de convenții, un nou spațiu de desfășurare. Dar, ce diferență e între realitatea virtuală dintr-un computer și cea din, să zicem... să zicem... cum dracu'-I chema pe tipul ăla?..." - s-a prefăcut că nu-și amintește și a răcnit spre public - "Hei! E careva din New Mexico în sala asta?"

"Yeaaa!" au răspuns cretinii din staluri.

"New Mexico are legătură cu Mexicul, deci cu Spania! În Spania a fost un ciung care a scris o carte ..."

"Cervantes. Miguel de Cervantes y Saavedra!" a pufnit Bruce. "Cartea se cheamă *Don* Ouixote de la Mancha..."

"Exact. *Don Quixote*!"

Parcă apăsase pe un buton. David Wong s-a repezit la bibliotecă și a scos volumul. L-a frunzărit, a citit câteva rânduri și l-a trezit pe Quixote. Între timp, Van Gogh-cel-cu-urechea-tăiată ar fi vrut să privească mai atent la ecran, dar era înțepenit de el însuși: se fixase cu privirea într-o parte, privind la televizor doar cu coada ochiului.

El singur se pictase așa! EI singur era de vină!

"Și spune tu, Brucel Ce diferență e între realitatea virtuală din INTERNET și cea din *Don Quixote?"*

"RV-ul din computer e dinamic. Răspunde la semnale." a bombănit Bruce și s-a foit în fotoliu.

"Serios?" - sprâncenele lui Jay s-au arcuit în sus - "Vrei să spui că dacă citești *Don Quixote* acum, îl receptezi tot ca acum zece ani, să zicem?"

"Ascultă, Jay! Lasă speculațiile!

Cărțile sunt înghețate? Imuabile! RV-ul e interactiv..."

"Și rutinele din computer nu sunt preformate?" l-a întrerupt Jay și a făcut cu ochiul spre auditoriu. "Nu înțeleg, zău dacă înțeleg, oameni buni. .. Hei! E careva din Lousiana pe aici? E măcar unul din Lousiana în sala asta?"

"Yeaaa!" s-au ridicat răcnetele tipilor ălora care deprindeau încet, dar sigur, subtilitățile limbajului articulat.

"Spuneti și voi! Credeti că e vreo diferență între spatiul pus la dispoziție de computere și cel evocat prin cuvintele scrise?"

Pauză. Auditoriul fumega în căutarea propozițiilor scurte, prin care comunica la t*alk-show-uri.* Pauză prelungită. Mormăieli și onomatopee: limbajul articulat e o chestie

care se deprinde cu oarecari dificultăți.

Oricum, răspunsul lor la provocarea lui Jay nu conta pentru coloni.

"Semnalul!" a scârțâit Trundl în fundație.

EXACT! - au virat culorile lui Van Gogh-fără-ureche. VOR SĂ LANSEZE ULTRALUMEA!

Cheia era Salomeea. Mijlocul era Quixore. Iar cel care apăsa pe butonul declanștor era Ray Cokes, de la MTV.

David Wong plecase în oraș să negocieze vânzarea sycomorului. Antrasian era șmecher, iar David era zgârcit. Adunate, astea două dădeau trei-patru ore de discuții și negocieri. Pentru că sotul Salomeei își pusese în cap nu numai să-și acopere notele de plată, dar să și pună mâna pe câteva mii de rupii de la armean.

"Cum o chema pe iubita lui Quixote?" a întrebat Ray Cokes, cu mutra aia a lui care nu se lua în serios, prinsă de Andy Cam în plan-detaliu. "Așteptăm răspunsurile voastre. Și apoi, tragerea la sorți! Premiul? Un rol într-un clip MTV!"

Salomeea era plictisită. Afară ploua, iar ea era singură-cuc în tot bungalow-ul și n-avea cu cine schimba o vorbă, pe o vreme atât de scârboasă. Iar David avea să mai întârzie.

În plus, Salomeea știa răspunsul la întrebarea lui Ray. Numărul faxului era afișat pe ecran. Reflex, femeia a luat volumul din bibliotecă, l-a frunzărit absentă și a cuplat faxul. 311 29 48 536. Apoi, a scris de mână pe cea mai apropiată coală de hârtie:

DULCINEEA DIN TOBOSO

Și-a trecut numele și adresa dedesubt și a introdus hârtia în fax.

Chiar atunci. Trundl a vibrat profund, concomitent cu undele, care alergau de-a curmezișul continentelor până în studioul de la Londra.

‚A urmat un clip cu "Enigma". *Age of loneliness.* Apoi, racord al lui Andy Cam pe mutra slăbănoagă și agitată de ticuri a lui Ray.

"Avem un răspuns tocmai de la Benares! Salomeea Roervik! Se aude până la tine, în India?"

Telefonul! Telefonul! Salomeea a ridicat receptorul și a format numărul lui Ray. Declicul legăturii transcontinentale și vocea operatoarei din studio: "Convorbirea va fi decontată de firma noastră! Vorbiti cu Ray acum!"

"Sunt aici. Ray. Sunt aici și se aude perfect!"

"Cum e vremea la Benares?"

"Plouă! Toarnă! Abia a început anotimpul musonilor. Bate vântul și plouă!"

"Ah! Minunat! Minunat! Vreo inundație în perspectivă?"

Salomeea a chicotit.

"Bun!" a reluat Ray. "Să trecem la treburi serioase. Salomeea Roervik spuneai?"

"Exact. Ray."

"Salomeea rimează cu Dulcineea. Și răspunsul tău a fost primul. Cred că ai câștigat o călătorie la Londra, iubito! Soțul tău știe că vorbești cu mine?" a săltat el din sprâcene, ca și cum ar fi fost agitat de o criză de spasmofilie.

Salomeea i-a spus că David Wong tocmai încheia o afacere. Vindea un copac unui armean din Benares, ca să scape de notele de plată încărcate ale companiei de distribuție a curentului electric.

Ray Cokes i-a spus că, oricum, d-l Wong nu trebuia să-și facă probleme cu MTV. Erau o firmă solvabilă și vor acoperi cheltuielile de drum și de cazare.

"Numai adu și volumul de Cervantes cu tine!" i-a surâs el în final. după care i-a cerut Ninei să-i bage în scenă pe *The Clash.*

Coloni ca Trundl și Van Gogh- fără-ureche erau răspândiți peste tot. Stânci pe care creșteau mușchi, tablouri privite de toată lumea, pietre pe care putrezeau stârvuri, picturi luate din ateliere și expuse în galerii, roci sub care se adăposteau șerpii și desene copiate de novici.

Trundl va mai fi tras în blocuri de piatră și asamblat în clădiri și șosele, iar Van Gogh-cu-urechea-tăiată va continua să privească din albumele de altă și din muzee.

Așteptând răbdători. Animați de tipi ca David Wong, care tocmai se uită la Salomeea. E pe ecran - într-un clip cu Robert Palmer. Un remix după *I didn't mean la turn you on,* în care Salomeea Roervik se mișcă pe cât poate ea de lubric, plimbându-și pe trup un volum de Cervantes.

Totul, petrecându-se sub o plasă de protecție contra țânțarilor.

O mamă reală. Înregistrată în electronii și polimerii unu CD. Un uternecesar ultralumii. Gata să fie fecundat de Quixote printre quarcii, legăturile de hidrogen și catenele de siliciu ale CD-ului.

Jay Leno, Phil Collins, Napoleon și basseții săi, van Gogh, Trundl și toți ceilalți - privind de deasupra către orașele primei creații ... Gata cu toții să părăsească Edenul citadin și să intre în era ultralumii minerale.

DESPRE HELION → *BOGDAN FICEAC*

Helion a fost - şi este - mai mult decât un cenaclu sau un fanzin. Este o stare de spirit sublimă, care mobilizează de trei decenii, la Poarta de Vest a constelaţiei, generaţii succesive de infanterişti stelari, ale căror jurnale de bord, mărturii şi gânduri, deschid noi drumuri şi mereu alte porţi către universurile cunoaşterii şi imaginaţiei.

Felicitări instructorilor veterani şi dispecerului general, Cornel Secu, iar tinerilor exploratori, firește, urarea regulamentară: Forţa fie cu voi!

Bogdan FICEAC, veteran al trupelor auxiliare de pe staţia spaţială Helion

(Helion, nr. 1-2/2010)

Povestea Clonului și Androidei

Apărută în HELION, nr. 1/2006

Onorată Curte, distinși juraţi

Cazul pe care ne îngăduim să vi-l supunem astăzi atenției este o aparent banală cauză de partaj - doar aparent banală, pentru că orice jurist ştie cât de dificil este să evaluezi ce i se cuvine unuia şi ce celuilalt, după o oarecare viețuire împreună. Eroii noştri, părțile acestui proces, sunt onorabilul domn C. Fredrik Arsen şi fermecătoarea doamnă A. Helena Arsen, născută Agospodăriței, cei doi convieţuind vreme de mai bine de zece ani, fără alte incidente de cuplu decât inevitabilele divergențe privind compoziția meniului ori responsabilitatea achitării facturilor. Este momentul să vă aducem la cunoştință faptul că onorabilul domn este un descendent natural al uneia din primele clone umane autorizate, în vreme ce fermecătoarea doamnă face parte, la rândul său, din penultima generație de androizi. Precizăm că facem această dezvăluire doar aici, în fața Curții şi în interesul exclusiv al procesului, înțelegând că oriunde în altă parte am putea fi expuşi acuzației de discriminare.

Faptele care au precedat divorțul, implicit şi chestiunea partajului - ne referim doar la faptele cu relevanță pentru cazul de față - sunt următoarele:

1. Cu mai bine de un an în urmă, doamna A. a suferit un accident mortal, în urma căreia societatea la care era asigurată trebuia să plătească soțului supraviețuitor o sumă considerabilă. Asiguratorul a obținut însă în instanță revocarea decesului, propunând şi reuşind reansamblarea şi învierea doamnei A. Ulterior, din cauza unei indiscreții a psihotehnologului pe care doamna A. îl frecventa după accident, domnul C. a aflat că la reansamblare s-au folosit componente ale unor androizi de clasă inferioară, s-a simțit lezat şi a solicitat desfacerea căsătoriei, sub motivul că nu aceasta este ființa cu care şi-a întemeiat familia. În pofida faptului că Tratatul de la Giurtelecu Hododului - cel prin care au fost acordate drepturi cetăţeneşti androizilor cu autodeterminare şi caracteristici umanoide - recomanda ca identitatea individuală să fie recunoscută doar pe baza componentei craniene, instanța care a judecat divorțul a luat act că la reansamblarea doamnei A. au fost schimbate 68% din componente şi au admis cererea domnului C.

2. De îndată ce a aflat de raportul de expertiză, deci înainte chiar ca sentința de divorț să rămână definitivă, doamna A. a solicitat altei instanțe să-i recunoască dreptul de proprietate asupra tuturor bunurilor care au aparținut androizilor ale căror componente le încorpora şi, care, dacă ar fi supraviețuit până la ratificarea Tratatului de la Giurtelecu Hododului, ar fi fost recunoscuți ca echivalenți umani. Instanța respectivă a admis cererea doamnei A., este adevărat că abia după promulgarea unui decret prezidențial solicitat de puternicul lobby al tehnocetățenilor, astfel că fermecătoarea doamnă a devenit şi foarte bogată.

3. Ajuns rapid în stare de faliment (provocat, după unii, tocmai de boicotul pe care partida tehnocetățenilor l-a impus firmelor sale în urma divorțului), domnul C. a pretins instanței să ia în calcul, la partaj, şi averea nou-dobândită, cu argumentul că aceasta a fost obținută înainte de desfacerea căsătoriei şi, cum nu exista un contract prenupțial, trebuia aplicat principiul că toate bunurile dobândite în timpul căsătoriei sunt comune. Domnul C., nu este un secret pentru nimeni, este la rândul său susținut de societățile pentru drepturile duplicanților - una din cele mai influente atari societăți fiind întemeiată chiar de tatăl său, C. Senior, erou al colonizării planetei Marte şi unul din misionarii baptizării extraatmosferice, merit pentru care amintitul cult i-a recunoscut calitatea de a avea suflet.

4. Din considerente politice (loja tehnocetățenilor fiind partizana căsătoriilor interregnicolare), avocații doamnei A. au recunoscut principiul propus de avocații domnului C., dar au cerut şi ei ca la partaj să fie inclusă averea pe care originalul lui C. Senior, legendarul nabab al Antarcticii, Penguin Snowwhite, a lăsat-o urmaşilor săi. C. Senior este descendentul lui Snowwhite, adică fiul său, adică moştenitor rezervatar, au pretins avocații doamnei A. - iar cum Penguin Snowwhite şi duplicantul său au murit (de altfel împreună, într-un celebru accident de transplant de măduvă osoasă de la C. Senior la originalul său), jumătate din proprietățile penguine îi revin de drept onorabilului domn C. Nicidecum, C. Senior poate fi considerat, ca duplicant, eventual fratele nababului, ori frații nu sunt moştenitori rezervatari, iar în testament figurează doar fiul natural al lui Pengiun Snowwhite, au intervenit reprezentanții celui din urmă, şi acesta sprijinit de Mişcarea pentru o Umanitate Nealterată, în prezent, majoritară în Congresul panterestru.

5. Notorietatea din jurul acestui proces a atras şi atenția Consulatului General al Federației Marțiene, care a adus la cunoştința instanței faptul că mama lui C. a fost condamnată în proces public, pentru că a trecut la o grupă sanguină neautorizată pe planeta vecină. Pe Marte, sentințele sunt transmisibile genetic, deci şi C. este decăzut din toate drepturile sale, a informat consulul marțian, solicitând respectarea tratatului de bază dintre cele două planete, care prevede inclusiv recunoaşterea reciprocă a capacității juridice a extranativilor. Sistemul de drept terestru va respecta fără

rezerve clauzele tratatului de bază, a asigurat procurorul diplomatic, dar este de notorietate că nativii de pe Marte sunt, practic, ființe trisexuate, reproducerea pe această planetă fiind posibilă doar dacă există o mamă genetică și, diferit de aceasta, o mamă purtătoare. Ori, dacă C. Senior și mama genetică a lui C. aveau, la momentul conceperii acestuia, exclusiv cetățenia marțiană, mama purtătoare a lui C. a dobândit și cetățenia terestră, ca atare C. trebuind să fie exonerat de la transmisibilitatea genetică a sentinței.

Onorată Curte, distinși jurați

Este de la sine înțeles că nu vă solicităm, prin prezenta expunere, să vă pronunțați asupra partajului dintre onorabilul domn C. Fredrik Arsen și fermecătoarea doamnă A. Helena Arsen, născută Agospodăriței. De altfel, cei doi s-au recăsătorit între timp, din păcate abia după ce completul de judecată care urma să soluționeze partajul a cedat psihic și a demisionat - dar la vreme pentru ca Mișcarea pentru o Umanitate Nealterată, Uniunea Tehnocetățenilor și Liga "Drepturi civile pentru duplicanți" să încheie un acord de asociere la guvernare, pentru a face față crizei declanșate de ruperea relațiilor cu planeta Marte. Părăsind terenul Imaginarului SF, prin cele de mai sus am dorit să ilustrăm câteva din cele mai banale, implicit și mai insidioase provocări pe care coexistența dintre "umanitatea clasică" și "umanitățile alternative", mutante, le-ar putea genera. Este de domeniul evidenței, faptul că actualele structuri ale societății umane - de la celula familială, la sistemele juridice, politice, socio-profesionale și chiar la fundamentele de credință - nu vor putea face față, în actualele lor ipostaze, intruziunii în umanitate a comunităților de mutanți. Și asta, aproape indiferent de natura mutației care-i va diferența pe indivizii comunităților respective de majoritatea - dacă va mai exista o majoritate - "normală".

Dar este oare aceasta o perspectivă reală în fața omenirii? Deocamdată, un răspuns categoric nu poate fi dat - nici măcar acela că o asemenea perspectivă ar putea fi evitată. Vom semnala însă - science fiction-ul și-a asumat încă de la apariția sa și rolul de anticipare, de laborator mental al provocărilor viitoare la adresa omenirii - faptul că un atare exercițiu imaginar nu este câtuși de puțin unul gratuit. Biotehnologia clonării există deja și, ca să-l parafrazăm pe Einstein, ea nu poate fi dezinventată - așa că ne putem aștepta ca mâine, dacă nu cumva deja ieri, o autoritate sau alta să fi cedat ispitei de a-și asigura fie depozite de "piese de schimb" pentru generoșii contribuabili, fie chiar mase de sub-cetățeni... ori cetățeni-substitut! Existența mamelor-surogat este deja o realitate a vremurilor noastre, ca și cea a tot felul de sexualități alternative, care de care mai pitorești. Tot de realitatea deja cotidiană ține și ceea ce fandomul SF românesc a numit "fenomenul protezaurizării": multiplicarea exponențială a transplanturilor și utilizării protezelor pune deja probleme de genul dreptului de proprietate al individului asupra sieși. Să ne amintim că Noica formulase deja un enunț tulburător: "Mai adânc decât mine în mine însumi este gândul": după înțelegerea deplină a acestui enunț, nu mai poți să nu faci diferența între "eu" și "al meu". Dacă ne poate consola ceva, este faptul că cel puțin androizii nu par a ne invada prea curând, identitatea umană fiind la adăpost în spatele imperfecțiunii sale - sau nu?

Oricât de paradoxal sună, în îndelungata istorie a omenirii există și experiența coexistenței dintre comunități mutante: demult de tot, pe vremea când, ici-colo, dintr-un ou mai apărea câte un pui de dinozaur, micile, și tot mai străine unele de altele, turme umanoide ajunseseră să se diferențieze atât de mult, din cauza diferențelor de mediu, de hrană ș.a.m.d., încât de câte ori se întâlneau, se luau la bătaie mai rău decât "viniturile" de romulani cu "bozgorii" de klingonieni. Din războiul acela de exterminare, care pare să fi durat un milion de ani înaintea Potopului, a supraviețuit doar homo sapiens. Ne place să credem, pentru că gândea înainte de a ridica bâta.

Laurențiu Nistorescu

CONCURSUL NAȚIONAL DE PROZĂ SCURTĂ HELION, EDIȚIA A 30-A

Ediția din acest an a Concursului Național de proză scurtă Helion, ediția a 30-a, așteaptă concurenții. Lucrările, conținând maximum 30.000 de semne tipografice, vor fi expediate pe adresa redactiahelion@gmail.com până la 30 septembrie 2015. Lucrările vor fi însoțite de un C.V. al autorului.

Premiile vor fi următoarele:

- **Premiul I - 800 lei;**
- **Premiul al II-lea - 500 lei;**
- **Premiul al III-lea - 300 lei.**

Jurizarea va fi făcută în perioada 15 octombrie - 30 octombrie 2015, iar lucrările premiate vor fi anunțate în revista Helion Online.

Lucrările premiate, ca și mențiunile, vor fi publicate în revistele HELION (ediția online și ediția tipărită).

CRISTIAN VICOL

VAZA DE PORȚELAN

Apărută în Helion, nr. 3-4/2013

1.

Bonnie Walsh avea nevoie de o nouă vază pentru măsuța din sufragerie. De aceea fu foarte fericită, când văzu că la un sfert de ceas de casa ei, se deschisese, în locul vechii măcelării, care dăduse faliment cu câteva săptămâni înainte, un magazin cu un semn mare deasupra intrării pe care scria „Vindem orice". Vechea vază fusese spartă de Joe, soțul ei, într-una din crizele nervoase pe care le făcea la beție. Joe era alcoolic, dar nu vroia să recunoască în fața nimănui, nici chiar sieși. În fiecare săptămână era la fel. Stătea treaz o zi, două, și, apoi, fără niciun avertisment, se întorcea acasă, duhnind a votcă. Intra pe ușă ca un tunet și începea să urle la Bonnie. O și bătea, faptă pentru care își cerea scuze, a doua zi. Și de fiecare dată spărgea tot ce îi venea la mână. Cu o seară înainte aruncase vaza spre ea, dar din fericire nu o nimerise.

Dimineața, bărbatul își trezi nevasta și, înainte să plece la lucru, își ceru scuze și îi lăsă femeii bani „ pentru mâncare și ca să înlocuiești cioburile", apoi o sărută pe frunte și ieși grăbit pe ușă:

- Îmi pare rău, nu o să se mai repete, sunt un dobitoc. A fost ziua unui coleg. Cred că am băut prea mult, dar nu e vina mea, sunt stresat draga mea, poate ne dau ăștia afară de la lucru. Îți jur, nu o să se mai repete.

Bonnie zâmbi deși nu credea niciun cuvânt din cele spuse de Joe. Renunțase de mult să îl mai creadă, mai ales că scandalurile se țineau de ani buni. Nu avea curaj să îl părăsească și îi era rușine de ea. Se gândea că poate într-o zi o va lovi prea tare și nu o sa mai vadă lumina zilei niciodată. Dar dacă îl părăsea, nu avea unde să se ducă. Mama ei nu îi era de niciun ajutor.

- Femeile trebuie să aibă soți, nu se poate să divorțezi. Sunt sigură că i-ai zis tu ceva de l-ai întărâtat, spuse ea iritată, pe un ton ascuțit.

- Mamă, într-o zi o să îmi dea una de o să-mi cânte îngerii, încercă Bonnie să protesteze timid.

- Nu mai exagera. Și tatăl tău mai făcea scandal, dar nu m-a omorât. Du-te acum acasă și vezi-ți de viața ta și a lui.

Bonnie se întorcea acasă și strângea mai departe din dinți. Uneori își dorea să îl vadă mort pe Joe, dar era sigură că nu era îndeajuns de inteligentă să poată acoperi o crimă. Se temea că într-o zi își va pierde controlul și va face, Dumnezeu știe, vreo nebunie.

Cu gândul acesta a plecat la cumpărături. Era o zi extrem de călduroasă. Orașul fierbea în soarele amiezii. Oamenii dormeau, închiși în casă, ascunși după draperiile ce încercau să rețină o urmă de răcoare. Pe străzile pustii, aerul încins se lipise de asfalt în forme tremurătoare. Cerul, copacii, asfaltul, casele tăcute, totul se unduia, văpaia verii transformând strada într-un tablou de Edvard Munch.

Se opri în fața vitrinei magazinului și privi înăuntru. Nu părea să fie deschis. „Mai bine mă duc la Jenkin Brothers, acolo sigur au vaze și poate prind și vreo reducere", gândi ea. Se depărtă de geam, se uită către stradă, apoi trase de ușa magazinului. Se deschise ușor, fără niciun zgomot, deși era din fier și deosebit de grea.

Păși înăuntru. În spatele geamurilor largi se ascundea un munte de vechituri. Fiecare colțișor al magazinului era ocupat de dulapuri, scaune, tablouri și haine. Pe una dintre mesele mari se odihnea o vază din porțelan. Sub ea se afla un bilețel pe care scria „Nu atingeți marfa".. În lumina soarelui ce strălucea hipnotic. Bonnie întinse mâna. Era perfectă.

- Bună ziua, se auzi un glas din spatele ei.

Femeia se răsuci pe călcâie cu un aer vinovat... Un bătrânel stătea sprijinit de un dulap și o privea. Avea ochii cenușii și o căutătură ascuțită. Se îndreptă către ea. Deși părea trecut de 60 de ani, avea în mișcări o vioiciune neobișnuită.

- Sărut mâinile doamnă, spuse el zâmbind, bine ați venit la noi. Numele meu este Zacharaia Kanen. Domnul Kanan. Sper că ai găsit ceva pe placul tău. Privi peste umărul ei către vază. Ah...ce frumos. O achiziție perfectă pentru orice sufragerie.

- Cât costă? întrebă femeia. Bătrânul avea ochii adânci, te puteai pierde în ei, dar în spatele frumuseții se ascundea ceva tulburător, o văpaie mai puternică decât soarele fierbinte al verii.

- La mine nimic nu are un preț fix. Vedeți dumneavoastră, mie îmi place să mă târguiesc. Un obicei pe care l-am adoptat în lipsă de... prieteni. Fiind tot timpul pe drumuri, un nomad cum s-ar zice, nu am avut niciodată timp să leg prietenii. De aceea eu îi cer clientului să se așeze cu mine la masă și să discutăm prețul. Timpul trece mai repede așa. Iar la final ne simțim amândoi mai câștigați.

„Mai bine mă duc altundeva, gândi Bonnie, ce fel de magazin e ăsta? O fi vaza asta frumoasă, dar bătrânul e țicnit. Și apoi, imediat se întoarce Joe. Poate se enervează că nu mă găsește acasă, iarăși iese scandal. Nemernicul!" Se făcu roșie la față, nu pentru că își înjurase, în gând, soțul, ci pentru că domnul Kanan zâmbea înțelegător, de parcă îi citise gândurile. Ceva îi dădea însă ghes să accepte. Cugetă o clipă apoi spuse:

- Bine, hai să stăm de vorbă.

Fața lui Zacharaia Kanan se lumină. O prinse pe Bonnie de mână și o conduse într-un colț al magazinului, unde se afla o masă acompaniată de două scaune.

- Te rog, ia loc. Te pot servi cu o ceașcă de ceai? E foarte bun, mai ales pe căldurile astea. Mama îmi făcea când eram

mic. Mă răcorea. Am crescut într-un loc unde era cald tot timpul anului, la fel cum este acum afară. Începu să râdă. Vorbesc ca o moară stricată şi nici măcar nu te-am întrebat cum te numeşti.

- Bonnie Walsh, locuiesc aici, pe aproape. Era gata să merg la Jenkin Brothers, am crezut că e închis. Dar până la urmă mi-am încercat norocul şi am intrat la dumneavoastră.

- Doamna mea, îi răspunse Kanan, cel mai bine este să ne urmăm norocul, iar dumneavoastră, pentru că sunteţi primul meu client, veţi avea parte de o ofertă specială. Chicoti, fericit. Da, da, o ofertă.

„Bătrânul ştie să se facă plăcut" îşi zise Bonnie. „Poate nu e chiar aşa de ciudat precum credeam eu, doar singur. Iar singurătatea e o povară foarte grea. Las' că ştiu eu mai bine." Ca să-i facă pe plac bătrânului, îl întrebă:

- De unde sunteţi? Aveţi o urmă de accent pe care nu pot să îl recunosc.

- Sunt din sud. De lângă pădurile tropicale. E foarte frumos acolo. Aţi fost în vizită vreodată? Singurul dezavantaj e căldura, continuă el fără să aştepte răspunsul femeii, dar te obişnuieşti repede. E raiul pe pământ. Ziua nu se mai termină, cerul e întotdeauna limpede, iar mii de păsări cântă aria dulce a somnului. Începu să râdă. Am devenit poetic... eh, dorul de casă...

- De ce aţi plecat? întrebă Bonnie. Nu ştia exact unde era acest sud de care vorbea bătrânul. Poate în Louisiana sau poate Mexic.

- Părinţii mei erau fermieri, de dimineaţa până seara lucrau pământul. Mie nu mi-a plăcut, eu vroiam să văd lumea. Aşa că am plecat. Şi am tot călătorit, până am obosit.

Lumina era filtrată de câteva perdele atârnate deasupra lor. Umbrele transformaseră chipul bătrânului. Ridurile dispăruseră. Arăta cu 30 de ani mai tânăr şi mai chipeş.

- Am hotărât să mă stabilesc aici, în frumosul vostru orăşel. Clima e asemănătoare cu cea de acasă. Şi e linişte. Îmi place liniştea. Se mişcă un pic în scaun, iar vraja dispăru. Iarăşi turui, adăugă. Deci, cât crezi tu că face vaza aia?

- Eu ştiu... răspunse ea într-o doară, 50 de dolari.

- Să ştii că am cumpărat-o de la un conte, zise Kanan pompos. Da, a fost vaza unui conte. Cred că 50 de dolari e prea puţin.

- Înţeleg. Atunci pot să vă ofer în jur de... se uită în portofel. Avea 150 de dolari. În jur de... 100 de dolari.

- Tot e puţin, domnişoară. Ţineţi minte, un conte...

Bonnie se uită descurajată la el. Chiar voia vaza, dar nu putea plăti mai mult. Ar omorî-o Joe. Se uită la bătrân şi îi răspunse dezamăgită:

- Îmi pare rău, mai mult de atât nu pot să vă ofer, am...

- Câţi bani ai în portofel? o întrerupse bătrânul.

- 150 de dolari, dar nu pot să îi cheltui pe toţi, ştiţi soţul meu... Joe...

- Dacă îmi dai 150 de dolari, e a ta, îi răspunse el privind-o cu curiozitate.

- Nu, nu pot, regret. Trebuie să plec, vreau să ajung şi la alte magazine, înainte de ora închiderii.

- Te mai bate?

- Poftim? Femeia făcu ochii mari şi îl privi încurcată pe bărbat. Nu mai părea atât de drăguţ ca înainte. Zâmbetul amabil i se lăţise într-un rânjet. Ochii îi aruncau văpăi. O fixa intens. Bonnie nu rezistă să-i înfrunte privirea.

- De unde ştiţi? Nu cred că vă priveşte, se grăbi ea să adauge.

- Nu-i aşa că te bate, te prinde de păr şi te dă cu capul de perete? Aruncă cu farfuriile în tine şi apoi îţi zice că eşti o curvă. În timp ce dă cu pumnii în tine, te întreabă dacă te-ai mai futut cu Bill, prietenul său cel mai bun. Şi tu taci, taci ca o vacă dusă la abator. În timp ce vorbea, pe obraz, înspre ochi i se lăţea o pată stacojie, care îl făcea să arate şi mai fioros. A venit momentul Bonnie. Dormi acum.

Ochii femeii se închiseră şi Bonnie se prăbuşi la pământ, inconştientă.

- O mare suferinţă se ascunde în spatele nepăsării noastre. Tinereţea e un blestem. Un blestem îndulcit doar de nepăsarea cu care, prin voinicia trupului, trecem peste orice greutate şi tristeţe şi ne gândim doar la ziua de mâine, mai spuse bătrânul, în timp ce se aplecă deasupra ei.

*

Stătea deasupra unui bărbat blond şi îl lovea cu furie peste faţă. Celălalt se zbătea, dădea din mâini şi încerca să scape. Fără niciun folos. Era ţintuit la pământ. Cu fiecare lovitură, eforturile sale de împotrivire deveneau tot mai slabe. Martori la dramă erau doar holdele de grâu ce îi împrejmuiau, o mare galbenă ce fremăta în vânt. În zare, un munte înalt se frângea tăcut către cer. Apoi scoase un cuţit şi îl înfipse în pieptul celui căzut.

Se ridică. Era speriat. Ce făcuse?

- Propriul meu... Trebuie să fug. O să mă prindă. Trebuie să fug!

O luă la goană prin lanul de grâu, traversă câmpul şi se afundă în pădure. Gâfâia, dar nu se putea opri. Dacă va sta să se odihnească, cu siguranţă va fi prins. Ajunse la poalele muntelui. Căuta o cale de acces. Găsi o fisură în stâncă şi se strecură prin ea. Apoi muntele începu să se cutremure. Bolovani uriaşi se prăvăleau deasupra lui. Copacii se îndoiau sub furia telurică.

Se făcu mic. Era prea speriat să mai continue. Ştia că se terminase, nu mai avea niciun rost să fugă. Din sânul pietrei începu să curgă sânge, gros ca ţiţeiul, negru şi gâlgâitor. Se auzi o voce sâsâită:

- Ce ai făcut? O să vină imediat, să îţi ceară socoteală. Dacă vrei să scapi, îţi propun un târg.

2.

Bonnie se trezi brusc. Zacharia Kanan o privea îngrijorat.

- Sunteţi bine, doamnă Walsh? Doamnă Walsh?

- Da, sunt bine, am ameţit, cred că din cauza căldurii. Ce... ce s-a întâmplat?

- V-aţi albit dintr-o dată la faţă şi aţi zis ca trebuie să plecaţi, apoi v-aţi prăbuşit la pământ.

- Da, e al nabii de cald.

- Credeţi că puteţi să ajungeţi acasă? Chem o ambulanţă?

- Nu, sunt bine, trebuie doar să mă întind un pic.

- Uitaţi aici, vaza. Am împachetat-o. Vă mulţumesc foarte mult. La revedere, adăugă el. Îi întinse pachetul şi o

conduse spre ușă.

În timp ce femeia se îndepărta, bătrânul o privea lung din urmă, apoi zâmbi scurt și se întoarse în magazin.

Bonnie era în ceață. Nu știa exact ce se întâmplase, doar că la un moment dat i se făcuse rău, simțise că va leșina și apoi totul s-a întunecat. Era fericită că ieșise din magazin. Nu știa de ce, dar domnul Kanan o înfricoșa.

Porni cu pași mari către casă. Era ora 6, iar Joe urma să sosească imediat de la lucru. Trebuia să îi facă ceva de mâncare, ca să nu-l supere. Spera din tot sufletul să nu vină iar beat. Se opri la magazin, dar observă ca avea portofelul gol. Îi plătise nemernicului ăluia 150 de dolari pe vază.

- Doar nu am fost atât de proastă să îi dau toți banii, zise ea cu voce tare. Mama dracului de treabă. Asta cum s-a mai întâmplat? O să mă snopească Joe.

Ajunse acasă, puse vaza pe măsuța din sufragerie și apoi se grăbi să încropească o cină cu ce era prin frigider. Chiar când termină, auzi ușa deschizându-se, și, apoi, trântindu-se cu violență. Bonnie icni. Joe era beat.

- Unde ești, curvă nenorocită? urlă el de pe hol. Intră în bucătărie. Avea ochii injectați, părul dezordonat și mirosea a tărie. Da' mă, da, sunt iarăși beat. Ce vrei de la mine? Se sprijinea de perete. Și o să mai fiu beat. Se uită către masă. Asta e mâncare, proasto? Îți bați joc de mine? Nu ți-am dat bani să cumperi ceva? Se aplecă peste masă, înșfăcă farfuria și o trânti de perete. Bonnie privi, amuzată, spre surprinderea ei, cum o bucată de broccoli se lipise de faianță. Se întoarse către ea. Îți bați joc... vorbea încet, pe un ton amenințător. TU NU ÎȚI BAȚI JOC DE MINE. Se bâțâia la fiecare cuvânt. Nici mă-ta nu te vrea, de ce te-aș vrea eu? Își ridică pumnul și o izbi pe Bonnie în moalele capului. Femeia văzu stele verzi și se dădu de perete.

- Joe... nu, te rog! șopti ea.

- Taci din gură, pizdo! Se aplecă asupra ei și îi trase o palmă, apoi o izbi cu piciorul în piept. Lui Bonnie i se tăie răsuflarea.

- Mă duc să mă piș, declară Joe. Când mă întorc, vreau să văd pe masă o cină mai... făcu el o pauză, până găsi cuvântul potrivit, decentă.

Femeia se ridică cu greutate și fugi în sufragerie. Închise ușa după ea și se așeză într-un colț, cu o privire de iepure încolțit.

- Unde mi-e cina? Îți bați joc de mine. Unde ești?

De după ușa închisă, Bonnie îi auzea pașii grei. Era speriată, mai speriată decât fusese vreodată în viața ei.

- Aici te-ai băgat? Ieși afară! Nu te ascunde de mine. Într-o zi am să te omor. Bărbatul se propti cu toată greutatea în ușă. Lemnul se îndoi de la mijloc, dar nu cedă. Dacă nu ieși afară, sparg ușa. Auzi, mă? Se izbi cu toată greutatea în ușă. Balamalele icniră.

- O să mă omoare nenorocitul, o să mă omoare, șoptea Bonny. Sângele îi zvâcnea în tâmple. Ce mă fac acum? O să mă omoare.

Ușa se crăpă de la mijloc, apoi cedă cu totul.

- Paștele mă-tii de femeie, urlă Joe și se avântă spre ea. Bonnie se feri în ultima secundă și țâșni spre colțul opus. Bărbatul se izbi de perete și se opri pentru o clipă, debusolat.

Dintr-o dată, zidul de frică păru să se subțieze. Simțea un soi de determinare pe care nu o mai cunoscuse niciodată. „Trebuie să fug, să ies pe ușă și să fug" își zise ea. Dar chiar atunci când dădu să plece, simți cum o mână o prinde de gleznă. Se prăbuși la pământ și începu să se zvârcolească. Dar Joe era prea puternic. O trase spre el și începu să o strângă de gât. Mâinile femeii căutau cu disperare ceva cu care să se apere. Apucă vaza de pe măsuță, și i-o izbi de cap. Bărbatul căzu pe spate. Acum avea șansa să fugă. Se ridică în picioare și dădu să plece. Dar ceva se schimbase în ea. În mână strângea un ciob de porțelan. Se întoarse către Joe care se ținea amețit de frunte. Se așeză deasupra lui și îi înfipse ciobul în gât. Apoi în ochi. Și iarăși în gât. Sângele țâșni cu putere, mânjind totul în jur.

Se ridică și se așeză lângă el cu capul în palme. Ce făcuse? Într-un moment de nebunie l-a omorât. Sigur cineva trebuie să fi auzit larma. Probabil că poliția e deja pe drum. Dintr-un moment în altul vor intra pe ușă. Se ridică în picioare. Trebuia să fugă. Altă scăpare nu avea. Vor ști imediat că ea e criminala, dar dacă stă aici...

- Nu ai unde să fugi. În ușă stătea Zacharia Kanan. Arăta cu 30 de ani mai tânăr. Ochii lui cenușii o fixau fanatic. Am încercat și eu, odată, să fug dar m-a prins din urmă. Credeam că mă va omorî. Sau mai rău. Dar apoi a venit tata. Tatăl meu adevărat. Vezi tu, el nu m-a iubit niciodată. El nu putea să iubească pe nimeni. Dar i s-a făcut milă de mine. Sau cine știe, poate era mândru. Și mi-a oferit un târg.

- Tu... tu... ce cauți aici? întrebă Bonnie cu o voce înecată.

- Ascultă-mă. Dacă nu eram eu, ai fi stat toată viața cu el. Ai fi ajuns ca maică-ta. Și ea lua bătaie, dar s-a obișnuit după o vreme. I s-a părut chiar... normal. Crezi că ai fi avut mai mult curaj? Eu ți-am dat curaj. Cât curaj ai acum?

- Eu... nu vin niciunde cu tine, se bâlbâi femeia.

- Nu fi proastă. Crezi că le va fi milă de tine că ai fost abuzată? O să le spui ca te-ai apărat, că el voia să te omoare. Și nu vei ajunge pe scaunul electric. În schimb vei sta toată viața într-o celulă. O să mori fără copii, fără prieteni.

- Nici acum nu îi am, protestă ea. Și nu vreau nimic din ce îmi oferi.

- Atunci nu meriți libertatea, îi spuse el cu dispreț. Nu meriți viața. Începu să râdă. Îți voi oferi însă ceva. Pentru că mi-e milă de tine.

Cu un zvâcnet cioburile din vaza spartă începură să vibreze. Tot mai tare, mai nervos. Interpretau o muzică insuportabilă. Bonnie își duse mâinile la urechi. Micile bucățele de porțelan se ridicară în aer, unde se sparseră într-un milion de așchii care porniră să o împungă. Îi înțepau mâinile, picioarele, o tăiau pe obraz, i se înfundau în nas și în gură. Simțea cum se sufocă. Ochii i se transformaseră în două râni sângeroase. Pielea i se evaporase sub asaltul nimicitor al miilor de ace. Camera se transformă și ea. Pereții albi izbucniră în flăcări. În locul tavanului se formară nori negri din care ploua cu sare. Trupul femeii pulsa de durerea nimicitoare la care era supusă.

Nu mai era în sufragerie. Stătea îngropată până la gât într-un râu vijelios format din mii de cioburi. Se zbătea cu putere. Poate reușea să iasă. În ciuda suferinței pe care i-o provoca orice mișcare, reuși să își scoată o mână. Apoi cealaltă. Simțea că va reuși. Chiar când să se tragă în sus, o ploaie de săgeți se abătu asupra ei, împingând-o înapoi în valurile de porțelan.

LAURA CEICA

DE CE SĂ NU CREZI ÎN MOŞ CRĂCIUN!

Apărută în Helion nr. 1-2/2010

Staţia spaţială Saterion, Ajunul Crăciunului, anul14526 EG (era galactică)

Conzo Burnal, cel mai cunoscut reporter de la Internews Galactic, un extraterestru verde lipicios şi cam libidinos, îşi reglează inserţiile oculare şi auditive, cu care transmite în direct, pe cele peste 10 milioane de canale ale holoreţelei GaLaXXys: căciuliţe roşii, tentacule, trompe, cele patru picioare roz, cu perişori *ahna* ale fetelor de pe Vernix şi nelipsiţii brazi cu ace de cauciuc de pe Merimal, care-şi pot schimba culoarea, după dorinţa privitorului.

- Sexy! exclamă Conzo, scurgându-i-se ochii după perisorii care se unduiesc in aer , ”ar da bine in reportaj!”.Totuşi ezită. “Insuficient pătrunse de spiritul momentului!” îşi spune. Fetele, la randul lor, îi aruncă priviri galese şi trec mai departe chicotind (*audienţa e deja în creştere, aşa că pasul decisiv trebuie făcut cât mai rapid).*

Se roteşte de jur împrejur; o humanoidă îmbrăcată în roşu şi încărcată de cadouri, care trece la caţiva paşi de el, îi sare în ochi.

- La fix ! îşi spune, abordând-o prompt, în timp ce, cu o mână, îşi azvârle şi fularul peste umar.

- Sunteţi la cel mai cunoscut Live Show din Univeeerss(lungeste intenţionat cuvantul): Conzo Wooow Live Show!!! Permiteţi-mi să vă întreb, credeţi în Moş Crăciun?

Trecătoarea îi răspunde mirată, măsurându-l şi catalogându-l:

- De unde ai mai inventat-o şi pe asta şi la voi prin mlaştini, aterizează vreun Moş cu sania ?

Conzo se simte nevoit să o lămurească:

- Doamnă, Moş Crăciun a devenit acum o personalitate galactică! Ce mai, e cu barbă, e fără barbă , e cu tentacule, e fără tentacule, e verde, e roşu, ei bine, uite că se mai împotmoleşte şi pe la noi prin bălţi, ce-i drept , prin perioada Crăciunului! Se opreşte puţin ruşinat,

Gabriel Kelemen - Standing Wave Art 2

apoi se destăinuie, însoţit de o grimasă de nevinovăţie:

- Toată prostimea încearcă să facă un ban, spune mai în şoaptă, aplecându-se spre urechea interlocutoarei, de pe urma costumului de Moş!

Între timp, lângă ei se strânge o mulţime pestriţă şi curioasă. Câţiva mai nerăbdători, se bagă în faţă, pentru a li se lua şi lor interviu.

- Sunt Xuounoxuoun şi mai scoate câteva sunete intraductibile din gâtlej, apoi şuieră, de pe Valuuuuua nouă, care s-a unit recent cu Samuuuua din constelaţia Almerinus. Ce-i şi prostia asta cu Moşul? Câte un tembel care-şi parchează o sanie cu motor şi la noi pe case, în ziua de Crăciun!? Uneori fac şi accidente, de atâta zarvă! Şi asta cam la toate casele din comunitate...tâmpit obicei, cred că ar trebui desfiinţat!

Femeia intervine deranjată:

- Ce ştii tu măi şuierătură, despre tradiţia noastră milenară! Pe vremea când Moşul devenise un robot care se teleporta într-o singură noapte la fiecare casă de pe Pământ, voi încă mai culegeaţi viermi de prin copaci, aşa că vezi, măsoară-ţi cuvintele!

- Răbdare, răbdare, se bagă şi al treilea interlocutor, un acvatic crescut pe uscat, care-şi înlocuise înotătoarele cu un fel de cărucior pentru invalizi, care va să zică, voi pământenii vi-l atribuiţi pe Moşul ăsta Crăciun? Face o faţă interogativă, care nu se poate descrie...

- Da d'le intervine femeia iritată, nu doar ni-l atribuim, noi l-am inventat!

- Aici greşesti cucoană, revine acvaticul, aşa - zisul Moş , strămoşul avatarurilor lui Oranos, exista pe vremuri când voi (şi apăsă cuvântul) vă cocoţaţi încă prin copaci! Ce crezi că puteau face nişte primitive, când au văzut că o fiinţă stranie, pe care nu o mai întânisera nicăieri, le aduce hrană şi se ascunde în spatele unei măşti, pe care ei n-o puteau înţelege? L-au mai aranjat pe ici pe colo, l-au îmbrăcat în roşu, i-au pus şi barbă, iar apoi, ei bine, a devenit un binefăcător oficial al tuturor, în numele religiei voastre!

- Nu prea cred să ai şi dovezi la asta, d'le, intervine iarăşi femeia!

- Argumentele mele, răspunde acvaticul, sunt în Urmanuas Galactica în care sunt povestite toate incursiunile extraterestre pe alte planete. Face o grimasă dojenitoare cu trimiteri piscicole şi adaugă:

- Şi voi pământenii, care v-aţi crezut mereu buricul Universului!

Corzo se simte nevoit să intervină, în atmosfera ce dă să se încingă la maxim:

- Mulţumesc domnule, doamnă...dar hai să lăsăm un copilaş să îşi spună şi el părerea, îi place, nu-i place Moşul?

Se caută un copil în mulţime şi iată, ridicat pe braţe, acesta ajunge în faţa microfonului:

- Ei micuţule, îţi place Moş Crăciun, i se adresează , dacă s-ar putea zice zâmbitor, verzitura? Copilul il priveste cu ochii mari si scoate limba obraznic, de cateva ori, în timp ce îmbulzeala tot mai mare devine agitaţie. Strâmbături, chicoteli din mulţime, apoi, intr-un final:

- Eu sunt Moş Crăciun pocitanie, spune copilul, în timp ce hohotele de râs generale, se transmit direct, la reality show-ul intergalactic al lui Conzo. Lumea cam amuzată şi puţin plictisită, începe să se retragă. Conzo, la rândul lui, văzând că pierde teren, începe să zâmbească (adică un fel de rânjit hidos numit zâmbet), apoi se apleacă către copil:

- Drăguţule, Moşul e bătrân, cu părul alb, cu o sanie...

- Taci scârnavie, intervine din nou plodul obraznic, uite-te, spune ridicându-şi mâinile, la minunăţia asta de zăpadă şi spune-mi în faţă că mint!

Toţi îl privesc cum ridică mâinile pe rând şi lasă dâre de praf magic, cum staţia artificială, pierdută undeva în univers, se umple de o zăpadă albă şi rece , cum ninge şi ninge de nicăieri în interiorul ei. Se mai aud şi ciudate clinchete de clopoţei şi tropăituri de reni. Toată lumea încearcă să-şi dea seama de unde au apărut toate astea, să prindă fulgii , să sară prin zapadă, unii mai inspiraţi, încep chiar să facă bulgări.

- Cum ai?... Tu chiar eşti?...Spune într-un târziu uluit Conzo, cu gura căscată şi ochii pierduti in zare (*audienţa creşte la maxim*).

- Eu iţi spun să nu crezi în Moş Crăciun, adaugă micuţul un un zâmbet sarcastic, e totul numai magie!

Până ce Conzo îşi întoarce din nou privirea spre ciudata zăpadă, copilul dispare...

Holotransmisia îi "îngheaţă" la rândul lor în fotolii (sau alte forme ciudate de mobilier), pe trilioanele de fani şi telespectatori GaLaXXys, fascinaţi şi uluiţi(*e cea mai vizionta emisiune de Craciun din ultimii 10 ani*):

- Şi ce credeţi, concluzionează Conzo, a cărui piele verde devine roşie de emoţie, că zăpada o ia cu el, la fel şi sania şi praful magic? Nu... pentru că zăpada şi sania sunt reale... doar Moşul nu este!

DESPRE HELION → *LUCIAN BOIA*

"Cenaclul Helion a avut un rol episodic, dar semnificativ, în cariera mea de istoric. Căutam, atunci, spre sfârşitul anilor '80, un spaţiu de libertate. Aşa am ajuns să mă ocup de extratereştri, ceea ce unora li s-a părut cu totul bizar, dar mie mi-a deschis calea spre studiul imaginarului. Pe acest teren m-am întâlnit la Timişoara cu grupul de pasionaţi ai literaturii SF, care ei înşişi găsiseră în domeniul lor o insulă ideologică. Adevărul este că prin SF se putea vorbi oblic, dar pertinent, despre lucruri greu de spus pe şleau (şi mai ales imposibil de tipărit). Am trăit atunci la Timişoara, într-o Românie urâţită de regimul comunist, frumoase clipe de libertate. La mulţi ani, Helion!"

Vînătorul de strawni

Apărută în HELION, 1989

Dar forța vie a rațiunii a învins și a mers departe înainte, dincolo de zidurile aprinse ale lumii și a străbătut întreg nesfîrșitul cu mintea și cu judecata, de unde ne vestește victorioasă despre tot de se poate naște.

Lucrețiu (De rerum natura)

Legendele țării lui Nol povestesc că în vremuri străvechi, muntele cel mare de la apus era mult mai înalt și acoperit de păduri de nestrăbătut. În zilele însorite vîrful lui semeț, ascuțit și acoperit de zăpezi strălucitoare împungea cerul de azur; în timpul nopților întregul univers părea că se învîrte în jurul său. Acum muntele era mutilat și cețos. Învăluită în neguri coama lui teșită și stearpă lăsa să se întrevadă printre perdelele de aburi resturile gigantice, cenușii ale stelei căzute.

Văzută din depărtare epava se asemăna cu scheletul descărnat al unui animal fabulos.

Vînătorul stătea cu mîinile încrucișate la piept privind ruinele. Printre ele nu se deslușea nici o mișcare; oare tatăl său să se fi înșelat?

Simțea fluidele stranii ale ființelor nevăzute înconjurîndu-l ca o apă adîncă și neagră. Senzația era continuă, crescînd din timp în timp în intensitate; întotdeauna o avea cînd se afla în preajma unui nol. Cînd era mic se mira că nu este atacat. Strawnii păreau puternici și foarte mulți; fiecare nol își purta astfel propriu-i cortegiu de ființe înfricoșătoare.

Nolul se afla în spatele lui agățat de pietrele înălțimii asemănător unui balon ciudat, de un verde deschis, brăzdat de nervuri și fișii verzi aparent neregulate. La baza balonului apărea un bulb albicios sprijinit pe două membre și prevăzut cu un soi de „vrejuri" cu care nolul se agățase de pietre ca să nu-l ia vîntul.

Clorofilianul simțea strawnii și se temea. Vînătorul îi citi frica din nivelul ridicat al bioimpulsurilor. Nol dorise să vadă personal rămășițele Stelei de unde le venea blestemul.

„Ai fost vreodată pe Platou?" primi Vînătorul o întrebare direct printr-o undă mentală.

„Eu nu. Tatăl meu însă a urcat pînă acolo".

„Nu a murit?"

„Un vînător nu moare așa de ușor."

„I-a văzut pe strawni?"

„Nu exista nici un strawn acolo. Sînt doar niște ruine sinistre și blestemate printre care nu e bine să zăbovești prea mult. Odată de mult scheletul acela de fier era închegat într-o construcție uriașă și strălucitoare, extrem de puternică."

„STEAUA?"

„Vă cunosc legenda."

Parcă îl auzea și acum pe tatăl său:

„Pentru noli, Steaua este o divinitate. Religia lor este simplă și crudă, dovedind cît de mult și-au lăsat amprenta asupra gîndirii lor acea catastrofă îngrozitoare. Ei adorau structura, aparatul în sine, pentru că fiind lipsiți de tehnică superioară au fost teribil de impresionați. Nu au înțeles legătura dintre oameni și navă; pentru ei oamenii erau niște paraziți care deranjau Steaua. Ne-au atacat și s-a produs o înspăimîntătoare nebunie în masă. Unii au fugit în păduri, alții s-au sinucis iar cei ce au rămas pe navă n-au mai știut să o piloteze.

Nolii gîndesc cam așa: Steaua a căzut în ziua răzbunării asupra muntelui retezîndu-l și pîrjolind pădurea unde se ascundeau dușmanii. Pămîntul s-a cutremurat din temelii. Steaua și-a dovedit marea ei putere dar a fost binevoitoare dăruind poporului lui Nol, sclavi și bogății.

Într-o bună zi se va ridica din adîncul muntelui mai strălucitoare ca oricînd și va fi atunci mare bucurie."

Tatăl Vînătorului fusese un om învățat. Îi demonstrase fiului său că se afla pe o treaptă aproape egală cu nolii și că era un ales.

„Crezi în puterea Stelei?" reluă iscoditor nolul.

„A fost o vreme în care o avea."

„Cînd?"

„Cînd era sus în cer, departe de noi. O stea căzută Nol, nu mai are nici o putere."

Clorofilianul se zbătu furios.

„Nu-i adevărat. Strămoșii mei au murit acolo în ruinele de pe Platou. Acolo pămîntul și aerul ucid."

Vînătorul îi simți tăria gîndului; era sincer ca toți clorofilienii Nol. Steaua era zeul lor nebulos, bun și rău în același timp.

„Ai văzut ce-ai vrut. Să ne întoarcem," hotărî Vînătorul.

La poalele stîncilor îi aștepta răbdătoare, rema, încolăcită în jurul unei „luminări". Stroma albăstruie a animalului se mulase perfect în jurul ființei de sticlă izvorîte de-a dreptul din stîncă.

Nolul se dezumfla coborînd încet agățat cu tentaculele de pietre.

„Puterea ta de a ucide strawnii stă în remă?"

„Un strawn nu poate fi ucis, puterea mea este puterea gîndului."

„Cum ai îmblînzit rema?"

Vînătorul zîmbi. Nol era curios. Clorofilienii erau stăpîni pe toată natura planetei cu o singură excepție: remele. Rema era o aglomerare ciudată de materie vie foarte asemănătoare unui uriaș receptor nervos, nediferențiat. Frecvența de undă a creierului Vînătorului era identică cu cea a remei; frecvențele se uniformizaseră din copilărie datorită unui tratament special făcut de tatăl său, atît asupra lui cît și asupra remei.

Se opriră pe drum în dreptul unui stei de piatră. În scobitura lui strălucea o colonie de spongieri. Rema se întinse ca o caracatiță și înghiți într-o fracțiune de secundă hexagoanele fosforescente ale spongierului.

— Este hrana ei! explică Vînătorul.

Clorofilianul se trase înapoi dezgustat. Pentru noli veloria era extrem de toxică. Alcaloidul care pentru ei era o otravă mortală, pentru reme era un stimulator nervos.

Vînătorul se simți brusc reconfortat, ușor în gîndire. Veloria își făcea efectul indirect și asupra sa. În mod sigur rema simțise ceva...

Atunci se făcu simțit strawnul. Se formă un nucleu undeva în pădurea deasă din fața lor, extrem de aproape și de impresionant. Nolul începu să se umfle cuprins de groază, deși știa că nu are scăpare nici în aer.

O boare de vînt răsfiră frunzele cu un zgomot uscat. Pădurea răsună ca o mare răvășită.

Vînătorul aruncă o privire înapoi. Muntele dispărea într-o ceață compactă; aerul devenea tot mai umed.

„Strawnul."

În gîndul nolului suna toată groaza de care putea fi în stare o ființă vie.

Nu se-ntoarse. Ființa verde nu avea cum să vadă un strawn. De fapt nimeni nu putea să vadă așa ceva, ci doar să-și imagineze...

Vînătorul se concentră ușor și rema îi amplifică raza gîndirii. Localiză scurt nucleul care devenea tot mai mare. Aerul vibra și în creier auzea vaierul nolului. Îl privi pe clorofilian care se ridică rapid în văzduh.

Își imagină lovitura. Nol tresări. Nucleul dispăruse.

„Așa de simplu?" sună gîndul lui Nol, ca un ecou slăbit.

În imensitatea pădurilor ce acoperă pămîntul lui Nol, se află un lac întins și adînc. Pe undele lui albastre și liniștite se leagănă de aproape trei secole, ca o minge bizară și neagră, o navă de coborîre. Apa clipocește pe lîngă lanțurile de ancorare, pline de alge și linge încetișor suprafața rugoasă, arsă, pe alocuri exfoliată a scutului termic. O trapă rotundă stă deschisă la nivelul lacului: apa se mișcă leneș în ecluză creînd ecouri și jocuri de lumină pe pereții lucioși. Înăuntru este legată o barcă pneumatică.

Prin ceața ce acoperă suprafața locului alunecă încet o altă barcă apropiindu-se de navă. În ea se află un bărbat în vîrstă, un copil și o ființă verde, dezumflată, lipită de fundul ambarcației.

Nava de coborîre părăsită cu trei secole în urmă de echipajul ei cuprins de o psihoză colectivă, devenise locuința Vînătorilor.

— De ce a murit nolul? întreabă copilul.

Bărbatul ridică vîslele lăsînd barca să lunece între peretele negru și lanțul uriaș.

— De frică. Au luat frica de la noi și asta-i distruge. Am crezut la început că-i macină o molimă; mi-am zis că probabil, cu toate măsurile luate, vreun microb sau virus din lumea noastră a reușit să infecteze planeta. Nu era însă adevărat. Bolile lor ne mai ating uneori pe noi cu tot sistemul nostru imunitar nemaipomenit.

— Ce-i aia sistem imunitar?

— E un sistem natural — de obicei — pe care îl au animalele mari și oamenii ca să se apere de microbi. Astronauții din care provenim însă, erau dotați cu un sistem universal, gîndit pe baze genetice și implantat în mesajul din celulele lor, mesaj care ni se transmite și nouă. De celulă te-am învățat cîte ceva.

— Deci, nolul a murit de frică?

— Este singura explicație. Vreau să-i studiez creierul ca să mă edific pe deplin.

Nava fusese proiectată pentru un echipaj de patru persoane. În ultima ei cursă transportase niște utilaje de prospectare minieră care zăceau acum pe undeva prin junglă, năpădite de verdeață. Comenzile îi fuseseră distruse de către echipajul înnebunit care dorind să decoleze cu orice preț, defectase iremediabil și mașinile propulsoare. Supraviețuiseră doar generatorul și biblioteca electronică; neamul Vînătorilor transformase naveta într-o locuință confortabilă după toate normele unei civilizații avansate.

Bătrînul își petrecea de obicei toată după-amiaza în micul laborator al navei studiind plante, animale, roci; observațiile le aduna cu scrupulozitate în memoria bibliotecii, alături de cele ale înaintașilor lui.

În cîmpul microscopului se vedeau celulele interesantului creier vegetal al nolilor. Dispoziția acestor celule aducea foarte mult cu o rețea cristalină foarte ordonată și în același timp extrem de complexă. Celulele consumau mult oxigen care le era adus de niște molecule-cărăuși direct din organul fotosintetic. Acesta era conținut în multele straturi ale „balonului" ce putea fi astfel considerat ca o frunză gigantică.

— Observi? în centru, cristalul s-a dezorganizat. Organul lor inteligent este extraordinar de sensibil, probabil că ei nu posedă ceea ce numim noi inhibiție de protecție. Ei nu au cunoscut emoții, nu au știut ce-i teama și nu au fost ființe violente. De-abia recepționînd undele străine ale creierelor noastre, nolii au avut ocazia să simtă așa ceva. Mă înțelegi? au simțit dintr-o dată nevoia de a se teme de ceva și pentru că nu există nici o primejdie pentru ei pe planetă și-au confecționat propriul Pericol.

— Adică?

— Ai văzut textul acela din bibliotecă despre n'ganga, vrăjitorii din Africa?

— Da.

— Ce făceau ei?

— Fixau un termen victimei... să zicem: îi spuneau că peste două săptămîni va muri dintr-o dată.

— Exact. Și victima murea în virtutea unei extraordinare inhibiții nervoase. Adică murea de frică.

— Persoanele respective erau însă extrem de sensibile, protestă băiatul.

— Așa sînt și nolii: creiere vii, foarte sensibile, dotate cu proprietăți perceptive excepționale. Modul lor de a gîndi ne va rămîne total necunoscut deoarece noi l-am făcut să dispară. Acum nolii ne-au împrumutat practic modul de a gîndi: de fapt doar o caricatură grotescă a sa alcătuită dintr-o îmbinare de instincte și porniri primordiale. Creierul lor sensibil nu este făcut pentru așa ceva și s-a dereglat.

Strawnii sînt de fapt, ființe imaginare, create de creierul lor, acum bolnav. Își imaginează un pericol, își taie mereu punțile de salvare din fața lui, într-un soi de joc demențial, își suprasolicită creierul estimînd cam cît mai au pînă la moarte și în final pier datorită distrugerii structurii acestuia cristalină.

— Este uluitor... de fapt se sinucid, nu?

— E un mod de a spune. Haide sus, vreau să introduc concluziile astea în memoria bibliotecii și poate găsim vreun tratat de psihologie, s-ar putea să ne pice vreo idee.

Vînătorului cel bătrîn i-a venit într-adevăr, după un timp, o idee. A găsit o soluție pentru obsesia maladivă a nolilor. Studiind cîteva zeci de cazuri de noli morți, ca urmare a trawnilor, reușise să pună la punct o sugestie inhibitoare.

— Va fi o legătură temporară care se va stabili între creierul meu și creierul unui nol prin intermediul remei, explică el fiului său. După cum ți-am explicat, cristalul gînditor al clorofilienilor nu se poate apăra de suprasolicitări; în schimb creierul nostru poate. M-am gîndit atunci la posibilitatea de a transfera energia suplimentară creierului meu; pe parcurs rema o atenuează și în final accesul de isterie al nolului se va mai potoli... pentru un timp...

Tînărul l-a privit la început cu neîncredere însă a fost primul care a salvat întîmplător o săptămînă mai tîrziu un nol de la moarte. De atunci clanul lor s-a numit al „Vînătorilor de strawni" iar poporul lui Nol i-a înconjurat cu un deosebit respect.

Orașul Nolilor arunca o umbră deasă pe cîțiva kilometri pătrați buni de junglă. De departe părea o grămadă informă și verde ca o pă-

dure ce se umflase și își luase zborul. Era alcătuit dintr-un sistem complicat de membrane întrețesute, ușoare și rezistente; cele ce alcătuiau învelișul erau transparente ca sticla și următoarele conțineau mezofil fotosintetizant iar cele din interior celule chemiluminiscente. Membranele aveau rezistența oțelului și flexibilitatea hîrtiei; coridoarele sălii vaste se întretăiau în imensa construcție, iluminate în verdele spectral al „strălucirii vii". Flotoare umplute cu hidrogen conținute în structură, ridicau orașul deasupra pădurii, de solul căreia rămînea ancorat prin numeroase rădăcini cu forme ciudate și grosimi apreciabile. Rădăcinile se înfigeau în pămîntul unei gropi imense.

Vînătorul se apropie de o rădăcină, veritabil trunchi de arbore, acoperit de o scoarță lucioasă albăstruie; își ridică privirile spre pîntecele uriaș al orașului de deasupra sa, cu un aer admirativ.

„Cum trăiți voi acolo?" îl întrebă pe nol, curios.

„Meditățm și supraveghem natura. Este foarte important: vedem cum se deplasează turmele și animalele de pradă, simțim cum se apropie vînturi, furtuni, incendii și cutremure și putem să-i conducem pe sclavii Stelei în funcție de scopurile comunității noastre."

Vînătorul tresări. Rema se încordă pe trupul lui atletic; simțise un alt nol.

Printr-o gaură în formă de romb aflată la baza unei rădăcini, ieși o făptură asemănătoare clorofilianului dar complet albă, aproape translucidă. Balonul i se atrofiase și îi atîrna ca o pelerină. Arăta ciudat ca un ou pe picioroange iar pe suprafața lui albă se scurgea un lichid viscos.

„D-am adus... El e Vînătorul," îl prezentă nolul cel verde noului venit.

Bărbatul zîmbi fascinat. Avea în fața lui un nol bătrîn: probabil sute de ani trecuseră de cînd se născuse. Văzuse multe, probabil chiar și tragedia astronavei prăbușite; poate fusese printre cei ce-i atacaseră atunci pe oameni. Vînătorul simți nevoia să salute, așa cum obișnuia cu tatăl său, dar se reținu. Poporul lui Nol nu saluta niciodată.

Îl simțea pe albicios studiindu-l. Influxurile lui mentale, amplificate de remă îl zugrăveau întregul tablou psihic al nolului. Vînătorul își dădu seama imediat că se află în fața unui mentor spiritual, un fel de șef. Bătrînețea îl condamnase la o viață heterotrofă pe baza alimentelor sintetizate în membranele orașului cel viu de deasupra. Oare cîți asemenea lui își duceau viața în culoarele și sălile misterioase ce pluteau în văzduh?

„Ce știi despre strawn?" îl întrebă bătrînul nol.

Vînătorul își mîngîie rema cu un aer afectat. Clorofilienii aveau o imagine destul de clară asupra unui sclav. Îl vedeau ca pe un organism uriaș sprijinit într-un pedunculi cu un braț lung, polimorf și cu o sferă văzătoare, un soi de ochi panoramic. Moștenise această imagine — probabil — de la primul nol încercat de noul sentiment al speciei — spaima. Albiciosul dorea să știe ce sînt de fapt strawnii... Bună întrebare!

„Ce știi despre oameni?" replică Vînătorul.

„Sînt mulți?" se prefăcu albiciosul că nu a prins replica.

„Fiecare nol își are propriul său strawn", răspunse Vînătorul enigmatic.

„Și cînd moare un nol, ce se întîmplă?"

„Strawnul dispare odată cu el."

„De ce?"

„Pentru că-i purtați cu voi în permanență."

„Acestea sînt aberații. Strawnii sînt duhurile Stelei care ne pedepsesc pentru că nu-i îndeplinim poruncile, așa sună legea..."

„Nu cred în Stea. Steaua a murit de multă vreme. Îi chinuiți degeaba pe oameni; nu puteți să înțelegeți ce se petrece de fapt..."

„Explică-te".

„Poporul lui Nol este lumea gîndurilor. Vă aflați în perfectă armonie cu natura înconjurătoare pe care o conduceți cu pricepere; noi, oamenii ne exprimăm verbal și nu avem virtuți mentale atît de dezvoltate; ca să stăpînim natura ne trebuiesc unelte. Venim din altă lume. Steaua era orașul nostru..."

„La fel vorbea și tatăl tău; a făcut însă imprudența să le spună asta și semenilor lui care l-au ucis. De ce există atîtea diferențe între voi, oamenii? De ce nu gîndiți la fel?"

„Pentru că voi dominați mental pe sclavii voștri, influența voastră asupra lor este extrem de puternică; oamenii au început să gîndească ca nolii... iar nolii ca oamenii. O gîndire care confecționează o lume falsă în loc să înfrunte realitatea, nu poate duce la nimic bun. Ce vrei să spui?"

„Că oricine poate ucide un strawn".

Albiciosul lăsase o bucată de timp să se aștearnă tăcerea în mințile amîndurora. Se folosea de acest răstimp pentru a încerca să sondeze gîndurile Vînătorului. Îl irita că nu reușea niciodată; putea intercepta gîndurile oricărui om și ale oricărui nol. Numai Vînătorii îi erau inaccesibili... Blestemata de remă îl prindea în țesătura unor unde mentale de bruiaj. Aceste animale erau singurele ființe care nu se supuneau legilor lui Nol; clorofilienii începuseră să trimită cete de oameni pentru a le stîrpi, însă fără rezultat. Remele deveniseră de negăsit.

— Doriți probabil protecție, vorbi Vînătorul rupînd dintr-odată tăcerea conversației telepatice.

Albiciosul tremură de furie. Nu suporta vibrațiile sonore, îngrozitoare, pe care le emiteau oamenii. Ca orice ființă vegetală agrea foarte mult armonia. Zgomotele și hîrîitul vocii umane avea asupra lui un efect grozav de stresant.

„Vrem să încheiem un contract cu familia ta", îi răspunse totuși nolul stăpînindu-se.

— Nu am familie, sînt singur, răspunse Vînătorul întristat.

De doi ani, tatăl său odihnea în cimitirul de lîngă lac. Era un loc ciudat cimitirul vînătorilor; pădurea din jur era populată de remele celor dispăruți. Prin ele spiritul morților continua să trăiască. De multe ori fusese în situația de a se sfătui cu strămoși de ai săi; era fascinant să-i vezi transparenți, tremurînd deasupra movilelor umede, zîmbindu-ți de dincolo de neființă. Nu, nu putea spune că era singur. Era prietenul duhurilor. Dar ar fi vrut ceva mai mult...

„Situația se poate schimba. Generații de Vînători și-au ales soții dintre sclavele noastre."

„Dar nu aveau dreptul să le ia cu ei."

Nu-și cunoscuse niciodată mama. Toată copilăria tînjise după ea în virtutea unui instinct ancestral. Cînd ajunsese la vîrsta adultă, tatăl său îi spusese că alesele Vînătorilor nu sînt văzute bine de semenele și semenii lor. De îndată ce nasc sînt excluse din comunitate, persecutate și mor repede. În spatele acestui tratament stau tot nolii cu influența lor nefastă, se tem că familiile vînătorilor ar putea deveni o elită. Tipic gîndirii umane primitive; cum de putuseră lua din conștiința umană doar ce era abject, inferior, ferecat de civilizație în colțurile cele mai ascunse ale subconștientului? Probabil pentru că vehicularea undelor mentale se face doar la nivelele inferioare ale cortexului; știința și civilizația sînt lucruri de neînțeles pentru noli.

„Vînătorul vrea să fie singur ca soarele lui Nol", continuă el sentențios.

„Avem nevoie de tine", recunoscu albiciosul. „Te-am putea ucide..."

„Iar strawnii v-ar decima în cîteva luni. Nu veți face asta. Sînt singurul Vînător; îmi voi alege o pereche însă voi pleca cu ea. V-am ucis un strawn. Dacă mai vine vreunul îl voi ucide și pe acela. Însă deocamdată voi pleca."

„Unde?"

„Sus."

Și Vînătorul arătă în zare muntele scufundat în ceturi.

Albiciosul se cutremură. Acolo erau rămășițele Stelei; nimeni nu se mai putea întoarce din acele locuri periculoase. În măsura din

priviri pe omul din fața lui. Ardea de dorința de a-i dezvălui toate spaimele, sovăielile și neputința lui; o furie teribilă îl cuprindea adesea gîndindu-se cît e de slab și cît de ușor capitulase în fața celorlalți bătrîni atunci, de mult. Dacă Steaua ar fi plecat în timp util...

Îl înțelegea perfect pe vînător. El știa mai multe decît orice nol... Era liber acest animal dezgustător dar atît de necesar...

„Condu-l", ordonă el clorofilianului.

Cînd începură să coboare treptele tăiate direct în stîncă îi izbi mirosul crud, umed de subterană înmucegăită. Din loc în loc se ramificau tuneluri înecate în beznă. În întuneric se auzeau urlete și fosnituri, se întrezăreau neclar lumini de focuri și umbre grăbite. În grote, în noroi și umezeală, în jurul unor focuri mizere, stăteau cete de oameni sălbăticiți, goi, cu părul crescut peste măsură, cu unghii lungi, negre și rupte, cu priviri de bestie. Lumina orbitoare a lanternei atomice îi speria de moarte; urlînd fugeau să se ascundă în cotloanele cele mai inaccesibile.

Din cînd în cînd, Vînătorul se oprea ca să-i studieze. Îl ținuia pe cîte unul la perete cu formidabila lui forță mentală și îl lumina în plin. Omul tremura de groază apărîndu-se disperat de lumina proiectorului ca un animal prins în capcană.

Un imens labirint subteran, un adevărat oraș, fusese săpat în scoțul stîncos. Galerii, trape, pasaje, puțuri și săli se succedau amețitor pe întinderi de sute de metri; nolii știau însă cu precizie unde se află fiecare om în fiecare moment. Nici unul nu era pierdut din vedere. Indiferent unde ar fi stat ascuns.

Vînătorul își dădea acum perfect seama de ce fusese atît de furios o dată tatăl său. Într-o seară amețit de un pahar de alcool începuse să urle răsturnînd masa:

— Bestiile! Ei sînt de vină! Cîndva eram demni și puternici! Coborîsem din ceruri ca niște zei! Ei ne-au distrus! N-au înțeles nimic din menirea noastră! Și eu, blestematul, care-i apăr!

Pentru moment, etica blîndă, rațională și lipsită de violență fusese învinsă de revoltă și de setea de răzbunare. Asta găsiseră nolii în conștința umană în stare latentă; asta îi generase pe strawni; asta împiedicase realizarea contactului.

Treptat cîțiva curioși începuseră să se apropie, probabil dintre cei ce știau ce-i aceea un Vînător. Unul atinse cu mîna haina de piele neagră apoi fugi înspăimîntat cînd El se întoarse. Pentru ei un Vînător era tot o zeitate ca nolii și ca Steaua. Deși aveau aceeași origine...

Primul vînător fusese consilierul astronavei. Simțise groaznica primejdie și avertizase echipajul dar nu fusese luat în serios. După ce tragedia se consumase rămăseseră alături de naufragiați pentru a-i ajuta. Consilierul fusese un bărbat extraordinar de inteligent. Reușise să-i convingă pe noli de absoluta necesitate a alimentației cu carne a oamenilor alarmați de slăbiciunea îngrozitoare în care ajunseseră „sclavii", clorofilienii îi permiseseră să se ocupe de aprovizionarea cu vînat a comunității. În peregrinările lui cinegetice, primul vînător dăduse peste naveta părăsită și reușise să îmblînzească o remă. Apoi au apărut strawnii și vînătorul a devenit Vînătorul, elita omenirii de pe Nol.

Lanterna ilumina o ușă masivă. Dincolo de ea trăiau femeile, deduse vînătorul. O picătură de condens i se sparse pe nas; pufni stăpînit de o puternică emoție. Călătoria aceasta prin subteran i sepărea un ciudat ceremonial de inițiere.

„Știi că femeile aleg", îl avertiză nolul.

Ușa se dădu la o parte. Vînătorul o pipăi; avea de-a face cu același fel de membrană din care era construit și orașul și care era de fapt o secreție a clorofilienilor. Gloata de sălbatici rămase mută în prag; Vînătorul îi privi multă vreme. Ar fi vrut să simtă milă; ar fi vrut să simtă revoltă și mînie ca tatăl său, dar nu era în stare. Fusese ținut departe de această realitate crudă și nu putea realiza că erau la fel. În acea goliciune și duhoare respingătoare ce o răspîndeau, apăreau cu adevărat ca niște animale, deosebite fundamental de noțiunea de om.

Clorofilianul trimise un impuls și membrana se întinse din nou, închizînd gura tunelului. Apoi îl îndemnă să înainteze.

Pătruns într-o arie vastă, acoperită cu nisip fin, ca o plajă, în mijlocul ei ardea o flacără uriașă, suptă de curent, printr-o gaură din tavanul foarte înalt.

Vînătorul se apropie. Gazul aprins ieșea cu presiune dintr-un morman de bolovani. La bază flacăra era de un albastru aprins, apoi devenea pe nesimțite portocalie. Căldura era intensă, iar curentul de aer vuia prin hornul de deasupra; sunetul era înfricoșător. Cîteva clipe fu furat de jocul hipnotic al flăcărilor. Se așeză apoi încet pe o piatră și rema i se încolăci la picioare, pe nisipul cald. Clorofilianul rămăsese la ușă ca un paznic.

În mîna sa apăru un nai.

Vînătorul își stinse lanterna. Începu să cînte o melodie tristă; puse în ea toate obsesiile și ideile sale. În armonia ei răzbăteau imaginea sinistră a nolului, a oamenilor sălbăticiți și a tragediei lor, a terorii din umbra strawnilor dar și chemarea necunoscutului și frămîntarea ascunsă a instinctului. Piatra vibra la unison încercînd parcă să vorbească și să sufere alături de el. Clorofilianul simțea o stare binefăcătoare, întinzîndu-se parcă peste lumea întreagă.

Naiul amuțise. Vuitul singur mai crea ecou în uriașa sală după ce naiul amuțise, vuietul singur mai crea ecouri în uriașa sală. Vînătorul se ridică.

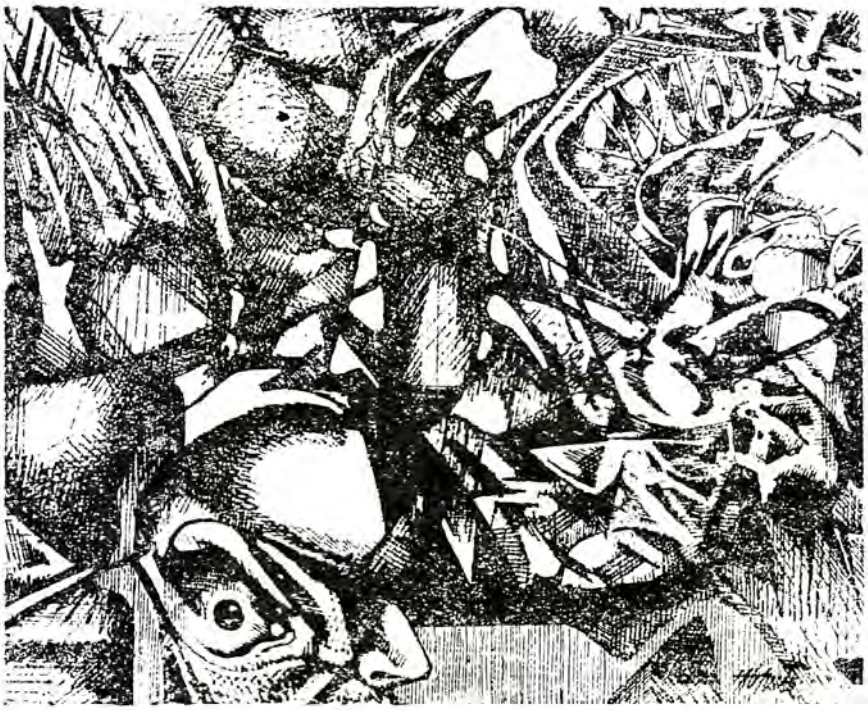

Deodată din întunericul gurii unui tunel apăru o umbră nesigură. Lumina flăcării se reflectă pe o piele arămie. Vînătorul își simți inima bătînd nebunește.

„Ieși!" Tăria poruncii mentale îl încovoie pe nol de durere.

„Ieși! Cum puteți să-i spuneți cu atîta lipsă de sensibilitate cele mai delicate simțiri ale noastre. Ne

studiaţi reacţiile ca la nişte animale de experienţă !"

Nolul se făcu nevăzut după membrană.

Umbra se apropie. Cînd fu suficient de aproape trupul ei străluci orbitor, alb, ca o statuie însufleţită. Vînătorul întinse mîna. Fata veni şi i se aşeză la picioare, învăluită în părul ei lung şi negru. Vînătorul cuprins de o stranie vibraţie îi ridică bărbia delicat, cu degetul arătător, iar cu cealaltă mînă îi dezveli faţa. Se uită apoi mult timp în adîncimea ochilor ei albaştri, fascinanţi. Simţea adoraţia şi dorinţa ei atît de puternice încît îl ameţeau. În interiorul lui se stîrnise un adevărat uragan.

O prinse de mînă şi o ridică. Nu, nu va da o asemenea satisfacţie nolilor. Dragostea unui Vînător nu era făcută pentru studiul acelor clorofilieni mărginiţi.

Rema se înfăşură în jurul lui şi fata tresări de spaimă. Mîna ei o strînse puternic pe a lui cerîndu-i ocrotire. O mîngîie tandru şi îi făcu semn să o urmeze.

Clorofilianul le deschise uşa şi le făcu semn să iasă. Gloata însă le blocă drumul începînd să urle.

— Ne-o ia pe Alma ! Ne-o ia pe Alma ! Săriţi !

Vînătorul îşi aprinse lanterna dar de astă dată oamenii nu se mai speriară. Înfiorat văzu cadru cu cadru cum gloata se aruncă asupra lui. Se opriră însă înainte de a-l putea atinge. Oamenii încremeniră, lucirea din ochi li se stinse, muşchii deveniră inerţi. Reîntorşi la condiţia de animale domestice, se răspîndiră grupuri, grupuri resemnaţi spre grote.

Alma plîngea.

„Poporul lui Nol veghează", îl linişti clorofilianul. „Putem pleca în siguranţă".

*

„Încalc legile poporului meu venind aici... însă trebuia neapărat să mă lămuresc. Eşti la fel cu cei pe care îi stăpînim şi totuşi te deosebeşti ca spirit de ei. Ar putea fi posibil ca toţi sclavii noştri să devină Vînători ?",

Un abur rarefiat stăruia deasupra mormintelor învîrtejindu-se în jurul stelelor funerare. Totul era umed şi trist. Bătrînul nol îi făcu semn clorofilianului din văzduh să se îndepărteze.

Vînătorul şi Alma înotau în lac.

„Da. Este foarte posibil," se făcu simţit de departe gîndul omului."

„Voi, Vînătorii n-aţi înţeles niciodată de ce considerăm aceste fiinţe drept inferioare şi nu le punem pe aceeaşi treaptă cu noi. Este adevărat, au un oarecare grad de inteligenţă, insuficient dezvoltat..."

„Din punctul vostru de vedere !"

„Se luptă între ei... se duşmănesc. Sînt gata să se trădeze unul pe celălalt ca să ne cîştige favorurile. Se pot înşela între ei prin limbaj, deoarece gîndurile le rămîn ascunse. Doar noi vedem în ei egoismul şi lăşitatea de care dau dovadă. Noi am fost întotdeauna uniţi, ne-am respectat şi nu ne-am duşmănit niciodată..."

„Nol, la cîteva sute de kilometri de aici se mai află un oraş de al vostru. Tatăl meu a fost vînător şi acolo."

„Oraşul acela a fost distrus de strawni."

„Nu. A fost distrus de noli. Au venit odată dinspre miază noapte, noli ce nu-i cunoscuseră încă pe oameni ; au fost şocaţi cînd au simţit cum au început să gîndească semenii lor în preajma fiinţelor venite din cer. Şi-au dat seama că nolii din acel oraş sînt bolnavi. Între nolii noi veniţi şi cei din oraş, s-a stîrnit o ură năprasnică. Cei din oraş îi urau pe venetici din cauză că nu erau ameninţaţi de strawni, iar noii veniţi îi dispreţuiau pe orăşeni pentru că împrumutaseră o idee străină, violenţa. Însă faptul că începuseră să-şi dispreţuiască semenii îmbolnăvise deja şi creierul noilor noi sosiţi. Unii au fost ucişi de strawnii alţii de noli, asemenea lor."

„Nu pot crede aşa ceva."

„Undeva s-a făcut o mare greşeală. Oamenii sînt probabil de vină pentru că nu v-au studiat mai întîi de departe ; au vrut să vă impresioneze cu tehnica lor pe care aţi divinizat-o pentru că nu mai văzuserăţi ceva asemănător pînă atunci, şi v-au infestat cu gîndirea lor instabilă şi haotică. Sînteţi distruşi insidios de proprii sclavi ; le veţi împrumuta modul de a fi, Strawnii nu există : există doar frica. Mă-nţelegi ?"

Bătrînul nol nu răspunse. Privi mormintele. Deasupra pietrelor umede stăruia o strălucire albăstruie. Îl frămîntau şi pe el spusele Vînătorului. Tinerii noli creşteau violenţi şi aroganţi ; bătrînii nu se mai puteau înţelege cu ei. Poporul lui Nol nu cunoscuse credinţe oarbe, nici frica, nici violenţa pînă nu apăruseră fiinţele ciudate cu două picioare, căzute din cer. Religia spunea că sînt duşmanii Stelei, pe care ea i-a aruncat pe pămînt drept pedeapsă ca să le slujească nolilor. Dar dacă fuseseră de fapt prietenii şi aliaţii Stelei ?

Nolii se deosebeau fundamental de străini. Stăpîneau natura în forma ei iniţială fără a o transforma. Trăiau în rezonanţă cu ea, cu ritmurile ei ascunse, şi tulburătoare. Venirea străinilor dereglase acest mecanism fin şi îi condamnase la pieire. Steaua fusese nefastă.

Auzi rîsete. Vînătorul şi soţia sa se hîrjoneau în apă în mijlocul lacului ; bătrînul nol se întristă. Planeta lui Nol va rămîne în mîna acestor creaturi incapabile să înţeleagă exteriorul şi legătura ascunsă a tuturor elementelor.

Păcat.

Făcu semn clorofilianului să coboare.

Vînătorul şi Alma urcau pieptiş poteca abruptă. Din loc în loc pietrele se prăbuşiseră în fisuri fără fund. Atunci venea nolul, se agăţau de tentaculele lui şi săreau peste prăpăstii. Bătrînul albicios îl însărcinase să aibă grijă de cei doi ; dar clorofilianul o făcea cu plăcere arzînd de dorinţa de a afla în sfîrşit secretele stelei şi ale unei epoci apuse care ameninţa să dea naştere după atîţia ani la un adevărat dezastru.

La început nu au văzut decît pete mari, negre sticloase, pe pereţii abrupţi. Acolo piatra supusă la temperaturi de sute de mii de grade se vitrificase ; urcau încet ocolind suprafeţele lucioase pe care ar fi alunecat ; făcură multe popasuri pînă să ajungă la horn, apoi urcarea prin el le luă aproape o jumătate de zi. Nolul nu era suficient de puternic ca să-i ridice în văzduh, decît în salturi mici.

Primul care ajunse pe Platou fu Vînătorul. Se ridică cu greutate gîfîind de oboseală şi o ajută pe Alma să urce alături de el. Apoi priviră în jur cu curiozitate.

Terenul era teribil de accidentat ; oribil prin ariditatea şi culoarea lui de tăciune, se întindea cît cuprindeai cu ochii. Pe tărîmul lui stăpîneau doar vînturile şi ceţurile. Platoul era presărat cu resturi informe de metal topit avînd dimensiuni colosale, ridicîndu-se ca nişte stalagmite pe un cer de plumb. Vîntul şuiera cu sălbăticie printre mamuţii metalici încremeniţi şi într-o horă ce se juca de sute de ani de cînd se stinsese formidabilul pîrjol ce-i mistuise. Părea a fi un sinistru monument megalitic, un mormînt înspăimîntător trezind amintirile unei tragedii înspăimîntătoare, în mintea vînătorului şi fiori mistici în cea a clorofilianului.

Omul se uită la indicaţiile unui contor. Radiaţiile nu mai depăşeau doza inofensivă.

„Fii liniştit. Pămîntul şi aerul nu mai ucid," îi transmite nolului.

Coborîră printre stînci şi turnuri de metal. Se căţărară pe suprafeţe rugoase de sticlă solidificată bizar, în forme de valuri înghemate şi negre. Pipăiră giganţii de metal care se înmuiaseră odinioară ca nişte luminări în incendiul atomic. Într-o secundă oamenii se pulverizaseră, puterea lor pierise în flăcări şi fum.

Deodată Vînătorul se opri. Simţise brusc un contact telepatic în spatele unui colos de metal. Nolul încremeni în văzduh ancorat în tentacule.

Cotizo Draia

ALBASTRU ȘI PORTOCALIU ÎNTR-O LUMINĂ ARGINTIE. CLEMENTINA

Apărută în HELION, 1990

Visase trandafiri albaștri și orhidee portocalii plutind pe o apă limpede, dincolo de orizontul tainic, acolo unde numai ea putea să vadă. Era pentru a doua noapte singură, încovrigată de frig sub păturile aspre. Stătea cu privirile pierdute pe flacăra lămpii, asculta cum se cerne burnița pe beșica de porc întinsă la fereastră, îi pătrundea în nări mirosul usturător de seu și parcă-i venea să tușească. Atunci cînd ochii i se aprinseră în văpăi și o durură atît de tare încît lăcrimară, îi închise și se ghemui la loc sub păturile aspre. Regăsi văzduhul din vis de deasupra orizontului și al mării. Petalele albastre de trandafiri și portocalii de orhidee pluteau adunîndu-se în forme ciudate, coborau ușor și putea să le strîngă în palme, apoi să-și dea cu ele pe fața zbîrcită și să fie din nou parfumată și vie ca mai înainte. Somnul n-ar fi însemnat moarte pentru ea dacă în acea lume închipuită ar fi putut să se miște, să fugă, să scape de pustiul în care răsărise ea însăși ca o plantă. Nimic nu i se părea mai cumplit ca singurătatea. Nici durerea, nici spaima, nici groaza. Singurătatea o măcina mărunt ca burnița de afară. Se prelingea pe sufletul ei uscat ca șiroaiele de apă pe beșica de porc întinsă la soare. Aveau pînă și același sunet, nenumărate răpăituri deodată, înconjurînd-o, învăluind-o și pătrunzînd în ea. Furnicăturile mai încetaseră de cînd se vîrîse sub pături, dar și acolo rămînea tot singură, înnebunitor de singură.

Își înșfăcă gîndurile cu vocea fierbinte, puțin răgușită: „Sărmană Martha, sărmana de tine, te-au părăsit toți în cloaca asta pustie, te-au uitat ca pe o buturugă la margine de drum, uscată și nefolositoare. Și tu n-ai fost în stare să le faci nimici, doar i-ai lăsat să plece. De ce, Martha? De ce? Puteai să le pui cenușă în cap și să presari sare pe pragul ușii, sau să le dai să bea fiertură neagră, să nu se mai ducă. Acum te-ar fi încălzit cu trupurile lor buhăite. Da' tu nu, ai fost țîfnoasă. Ai rămas să degeri de frig și nu-ți ajung nici păturile...“ Tresări. „Ba nu! Ciobanul din Lascăr nu era buhăit, nu era nici măcar gras, numai bine făcut. Și era mai tînăr ca tine, prea tînăr... Însă era mut. Cu atît mai bine, el mut și tu bătrînă fără vreme. Lîngă el ai fi trăit, ți-ar fi fost cald și trandafirii n-ar mai fi fost albaștri, ar fi fost roșu aprins, roșu de sînge...“ Se opri cu mîna întinsă în văzduhul din vis lăsînd petalele să se aseze pe palmă, să o acopere, apoi să se reverse. „Ce umede sînt!“ observă, „poate că plîng și ele“.

N-ar fi vrut. Clătină din cap sub pătură. Lîna asupră îi lăsă dungi dureroase pe obraz. Își mîngîie ridurile, coborî mîna ușor pe cutele gîtului, o lăsă în jos pe sînii moi și o opri cîteva clipe deasupra coapselor. Încă puțin și putea s-o strîngă între picioare, să-și simtă toată căldura trupului. Se obișnuise de cînd era fată să stea așa, cu mîna cuibărită și s-o treacă fiori. La treisprezece ani fusese violată: a plîns în disperare fără să se mai poată opri, nu pentru că ar fi durut-o sau pentru că porcii ăia își bătuseră joc de ea, ci pentru că mînjiseră locul fierbinte, numai al ei. Pe urmă a uitat și-a fost damică, dar obiceiul a rămas, după ce-și potolea pofta adormea cu mîna cuibărită tot acolo, altfel n-ar fi putut.

Repetă de mai multe ori cu voce tare: „Petalele nu plîng, nu plîng“. Și totuși, parcă le simțea umezeala pe palme și un gust sărat și dulce-amar totodată.

„Eh, Martha!“ suspină din tot pieptul, „mutul te-ar' fi putut încălzi, însă tu ai fost proastă, o neghioabă încrezută. Ce ți-or fi trebuit toate fițele alea?... Da. Clăpăugul de Igor s-a îmbătat și ți-a strigat „curvo“ pentru că stăteai pe genunchii mutului. Și nu ți-a căzut bine, de parcă ți-o spunea pentru prima oară. Trebuia să-l dai dracului și să stai mai departe. Mutul te-ar fi apărat și-ar fi rămas cu tine. Te-ar fi încălzit acuma și n-ar mai fi plutit petale de flori în văzduh. Sau, și dacă-ar fi plutit, ar fi fost roșii aprinse...“

Nu mai putea să stea strînsă ca un ghem. Aruncă de pe ea păturile, se ridică și apucă să se agite pe lîngă masa plină cu resturi. Sorbi cîțiva stropi de rachiu de pe fundul unui pahar și i se păru că sîngele îi străpunge obrajii. Parcă s-a mai încălzit și odaia. Afară burnița s-o fi oprit, că nu mai auzea stropii răpăind. Îi ajungea la urechi numai un zumzăit înfundat, monoton, tot mai tare, ca și cum s-ar fi apropiat. Beșica de porc întinsă la fereastră tremura și ea odată cu flacăra lămpii și cu umbra de pe perete. Ceva i se păru necurat, poate pentru că zgomotul nu-l putea asemăna cu nimic, nu-l mai auzise niciodată. Era ca în poveștile nenorocite spuse de Igor atunci cînd l-a prins băutura. Și-acum o străbătea un tremur ușor, numai gîndindu-se la ele. Fără să vrea, își închipui iar făpturile de groază cu ochi de melc și cu ghimpi lungi în dosul urechilor fără trup, fără mîini și cu mai multe picioare. Igor îi băgase frică spunînd că au plecat din Lascăr peste deal, prin pădure și că, pe semne vin încoace. Chiar îl crezuse atunci a fugit la ușă și a încuiat-o. Întorcîndu-se, l-a văzut pentru prima oară pe Mutu rîzînd. A avut noroc în Crenea, el nu se îmbătase încă

„Mă, Clăpăugule" i-a zis, „tu, care le ştii pe toate, o ştii şi pe-aia cu Spiru Căruntu?" Lui Igor capul i se clătina destul de băutură, aşa că n-a mai trebuit să zică ceva; din ochii lui holbaţi atîrnau priviri de viţel, cleioase. Crenea şi-a dres glasul ca să arate că învăţase bine povestea şi-a vorbit iar: „Cică, într-o dimineaţă, după ce toată noaptea se uşurase din beţie pe pereţi, îl găsiră pe Spiru numai oase, fără piele măcar, zăcînd în mijlocul casei. Lîngă el, o floare de mătrăgună, ce pe semne crescuse din el, era şi ea plesnită de cîtă băutură a sorbit din carnea lui... Dat dracului, Spiru..." Igor s-a-negrit la faţă, privirile de viţel au început să-i scapere printre pleoapele mijite, dar n-a zis nimic. S-a luat şi s-a dus.

Rîse şi-acum, ca atunci, însă mai amar. De una singură nu-ţi vine nici să mori.

Se uită la vatra plină cu cenuşă. Arseseră tot beţivanii ăia şi nici măcar nu-i mulţumiseră cînd au plecat. Iar pe deasupra clăpăugul a făcut-o şi curvă după ce s-a îmbătat cu rachiul ei. „Ducă-se pe pustii!" îşi zise, „mă cred ei stricată, dar tot ei s-or întoarce ca să le fie bine. Ai numai răbdare, Martha, or să-ţi lingă şi tălpile ca să-i primeşti iar în pat. Crenea, mai ales, el nu poate răbda nici trei zile. Numai cînd i se gată rachiul, da' abia l-a fript, toată iarna o să-ţi calce pragul". Se opri în spatele scaunului şi se-ntoarse repezit, lovindu-se cu palma peste frunte. „Ei, ai fost tu proastă şi l-ai lăsat pe naut să se ducă, da' tot n-ai fost proastă de tot! Hi, hi... N-ai fost proastă deloc!" Îşi frecă mîinile şi dădu cu paşi mărunţi ocolul mesei. Se aplecă peste claia de boarfe din colţ şi scotoci îndelung. Începură să-i tremure mîinile şi buzele apucară s-o ardă deodată. Sări cu spaimă. Cînd ajunse în picioare o apucă ameţeala. Rămase aşa, cu mîinile la ochi în tăcerea grea din odaie. Asculta însă atent, cu gura întredeschisă. Parcă de afară tot se mai auzea zumzăitul acela înfundat care nu ştia ce putea fi. „Să-l ia dracu" mormăi, „porcii ăia au cotrobăit şi aici după sticlă". O ascunsese înainte de a veni ei. Ascunsese două. Pe cealaltă, însă, a trebuit s-o scoată pînă nu se luminase de ziuă, cînd parcă le ardeau gîtleiurile uscate. Asta i-a topit pe toţi. Îşi aducea aminte că pe urmă nu adormise, deşi îi erau grele pleoapele şi ochii o usturau de fum. Nu adormise deloc pînă ce n-au plecat, aşa că n-aveau cum să dea de rachiu fără să-i vadă. „Proasto!" strigă de una singură şi rîse tare acoperind cu vocea ei zumzăitul monoton ce pătrundea de afară. Se aplecă peste focul de lîngă pat şi scoase din spatele lui sticla. Rachiul scînteia minunat şi făcea mărgeluşe albe. Vru să ia un pahar de pe masă dar se răzgîndi. O destupă şi bău aşa din ea. Se împletici pînă la lampă şi o stinse, apoi se întinse pe patul de fier, însă nu se mai acoperi cu păturile aspre. Închise numai ochii şi aşteptă să vadă în beznă trandafirii albaştri şi orhideele portocalii.

O linişte grea îi pătrundea pe nesimţite în carne. Deschise iar pleoapele. Afară i se păru că se luminase de ziuă, aşa se vedea dinăuntru, o lumină tainică pătrunzînd prin beşica de porc. O cuprinseră fiorii, ca atunci cînd îşi ţinea mîna la locul ei fierbinte. Scînteiau şi masa şi scaunele şi pereţii parcă nu mai erau afumaţi, se luminaseră şi ei. Văzu cum se mişcă clanţa, cum uşa se deschide încet, împinsă cu teamă de afară. Scîrţîitul balamalelor neunse o trezi de-a binelea. Sau i se păruse numai? Nu putea fi singură nici pe simţurile ei. Se scutură din tot corpul şi se frecă la ochi. Îi venea să creadă că a visat, cu toate că ştia că visează numai flori colorate frumos, dar care nu sclipesc. „Cine dracu eşti acolo?" se răsti, tot răguşită. Îşi aruncă iar ochii spre uşă şi o văzu închisă. Numai lumina din odaie părea nefirească, rece ca sclipirea argintului frecat cu cîrpa. Se mai linişti cu gîndul şi ridică din umeri a pagubă. „Şi ce dacă? Nu-i dădea nici o atenţie, ca şi cum n-ar fi fost. „S-o fi întors Crenea" se gîndi. I-a venit pofta, n-a mai putut să rabde. Ce ţi-am spus eu, Martha? Mai devreme sau mai tîrziu tot o să se-ntoarcă. Acum stă la uşă şi nu-i vine să intre... Lasă-l să rabde, tu ai răbdat destul. Mai bine soarbe o înghiţitură şi pune sticla la loc". Rachiul o arse pe gît la început. Mai sorbi de două ori pe furiş şi ascunse sticla.

Cînd se ridică de deasupra focului, uşa era tot închisă. „Dar dacă-o fi venit mutu?" o străfulgeră prin minte. „Sfios mai e şi ciobanul ăsta! N-ar fi de mirare să fie ne-nceput..., zi şi noapte la coada oilor..., da, n-ar fi de mirare. Să-i deschid eu, hai..." i se făcu milă. Apoi tot ea cu voce şoptită şi tremurătoare: „Ai înnebunit? Tu uiţi că-au plecat unul după altul şi te-au lăsat în cloacă să zaci şi să te prindă frigurile singură? De ce ţi-e mai urît!... Toţi sînt la fel."

„Nu-i deschid" se hotărî rostind tare şi răspicat cuvintele. „Şi-apoi frigul..."

Se-ntoarse cu spatele la uşă prefăcîndu-se că nu-i pasă. Se aplecă după sticlă dar nu-i veni să mai soarbă de la gura ei, turnă într-un pahar pînă-l umplu şi-l dădu pe gît. Pe urmă umplu altul. Aşa i-a venit, fără voia ei.

Se gîndi să-şi schimbe hainele. Dacă e mutul, trebuie să arate ea lumea. Puse un scaun în faţa uşii ca, dacă-ar fi deschis-o să n-o vadă goală, nici îmbrăcîndu-se. Hainele de pe ea miroseau a fum şi a transpiraţie de cum dormise fără să şi le mai dea jos. Nu rămăsese nici o urmă din mirosul de busuioc de-acum două zile. Le aruncă pe toate în grămada din colţ, peste celelalte şi rămase goală în dosul uşii neştiind ce să facă. Carnea era încă tare pe ea şi pielea întinsă, doar obrazul se zbîrcise, făcuse riduri adînci, tremurate. Dacă n-ar fi fost frig nu şi-ar mai fi bătut capul cu ce să pună pe ea. L-ar fi aşteptat aşa, lungită goală pe pat, ca să-l aţîţe. Parcă-l vedea căscînd ochii, înlemnit în prag. Rîse, „De ce eşti rea, Clementina?" se dojeni.

Ce i-o fi venit să-şi spună pe numele ei adevărat? Îl îngropase demult, ca şi cum n-ar mai fi fost al ei. Dacă toţi îi spuneau Martha... Încă de mică îi spuseseră aşa, nu-şi mai amintea cine o rebotezase. Ai ei nu, erau deja morţi. Poate mătuşa, a avut o soră tot Martha şi semănase cu ea. Numai al ei, în tinereţe, îi zicea Clementina cînd o alinta. Altfel o striga tot pe numele celălalt, era mai scurt.

Scoase din fioc o rochie de lînă în riuri verzi şi albe. O privi în lumina argintie şi i se păru că sclipeşte. N-o mai purtase de demult, de cînd o părăsise bărbatul. Nu i-a mai fost dragă. Acum însă, ceva ieşind dinlăuntrul ei o îmbia să si-o pună. Cînd fu gata, se simţi proaspătă şi o trecu o umbră, mai adevărat spus, o boare de fericire. Se-mprăştiaseră şi aburii rachiului. Deodată înlemni. „Dac-o fi el?! S-a săturat de ţigancă şi se-ntoarce..." Clătină din cap. N-ar fi vrut, nu ştia nici ea. „Dacă-o fi el şi mă vede aşa neperiată? Îi vine iar să meargă." Îşi văzu în oglinioară părul răvăşit, cu cîteva fire albe la tîmple şi băgă piaptănul în el. După ce-l îndreptă, sărea în zulufi mărunţi peste frunte şi peste urechi. Se privi atentă, cu ochii încremeniţi. Crezu o clipă că nici nu trecuse timpul de cînd a plecat el, doar privirile..., par mai abătute, mai moi. Sorbi din paharul umplut de pe masă, apoi avu puterea să se înfrunte. Aceleaşi priviri din oglindă deveniră iar arzătoare, ca mai demult. Îşi schimbă pantofii, pe urmă trase scaunul din faţa uşii şi se opri. Nu ştia ce să facă. Aşteptarea i se părea la fel de grea ca singurătatea.

Se întoarse nehotărîtă către uşă; tot ea trebuia să fie îngăduitoare. O deschise încet, pîndind, cu inima strînsă. Nu se auzi nici un sunet, cît de mic, să tulbure liniştea dimprejurul ei. Făcu un pas peste prag şi se opri. Simţi pe obraz stropii mărunţi de burniţă şi o pală de vînt ce venea dinspre Lascăr. Trase adînc în piept aerul rece şi umed, cu miros de frunze veştede înmuiate de brumă. Se uită prelung, cu căutătură de hoaţă. Nu văzu pe nimeni, nici

afară, nici în spatele uşii. Zări doar o lumină ciudată, argintie, venind de după gard, deşi ar fi jurat că vine de altundeva. Se împrăştia în toate direcţiile, în sus ajungea cam cît casa, pierzîndu-se deodată în cerul negru. Nu mai văzuse nicicînd aşa ceva. Sau poate demult, lumina pomului de iarnă, cu steluţe...

Gardul înalt nu-i îngăduia să vadă dincolo de el. Se duse la poartă şi o deschise şi nu-i veni să-şi creadă ochilor. Pe cîmpul de dincolo de cărare văzu două arătări albastre lîngă o roată mare, portocalie. N-aveau nimic înspăimîntător, ai fi zis că sînt oameni dacă n-ar fi fost albaştri şi atît de mici. Şi totuşi, în clipa aceea lungă şi chinuitoare cît o altă viaţă, o fulgeră amintirea poveştilor lui Igor, o cuprinse spaima fără voia ei, poate numai pentru că vîntul bătea dinspre Lascăr şi nu mai avea un miros anume, era sterp. Înlemnită între stîlpii porţii, nu mai putea nici să strige, cu toate că-i venea, strigătul acela de spaimă.

Se frecă la ochi, se chinui să-i ţină închişi cît putu mai mult, apoi îi deschise iarăşi: omuleţii erau tot acolo, se agitau părînd că-şi vorbesc, numai că ea nu-i auzea. Poate că nici nu putea să-i audă. Îi vedea însă, acum era sigură, ţineau în mîini ceva negru, un tăvălug pe care-l învîrteau în jurul brîului lat cît jumătate din ei într-un loc unde părea că s-a rupt. Brîul era roşu aprins, răspîndea căldură pînă la ea. O ardea pe faţă şi pe braţele dezgolite ca soarele de vară la amiază şi ei îi făcea bine acum, după frigul îndurat două nopţi între pereţii goi, cînd nu se ghemuia sub pături. Dar nu simţea numai căldura, prin porii pielii parcă i se scurgeau neliniştea şi dorul mărunt ce i se răsucise în carne. Fiinţa i se golea pe dinăuntru, iar în loc, o pace străină o ajungea. Mîinile alunecaseră în jos, înmuiate, ca şi cum n-ar fi fost ale ei. Ca şi cum ea însăşi n-ar mai fi fost.

Găsi puterea să se scuture o dată şi fugi în odaie trîntind uşa, se sprijini cu spatele de ea, îşi frecă iar ochii cu pumnii strînşi, apoi se lăsă să alunece pe vine. Inima îi bătea repede iar răsuflarea şi-o auzea ca un hîrîit neîntrerupt. Cînd se linişti puţin şi se ridică în picioare simţi cum sîngele i se scurge din creieri, se lasă o negură cleioasă peste ochi şi o apucă ameţeala. Păşi împleticindu-se pînă la foc şi se prăbuşi peste păturile mototolite ţinînd sticla la piept cu amîndouă mîinile.

DAN CHENDI

Sorbi îndelung cutremurîndu-se la fiecare înghiţitură. O apucă şi sughiţul dar nu-l băgă în seamă, îi ridicase negura de pe ochi iar lucrurile se aşezaseră la locurile lor, nu se mai învîrteau în întuneric. Scînteiau, la fel şi pereţii şi tavanul. În lumina argintie putea să vadă plasele de păianjen întinse la colţuri şi muştele moarte atîrnînd; vedea şi crucea cenuşie de pe spatele celui mai mare. Duse sticla în faţă atît cît putu să-şi întindă braţul. O privi îndelung. Rachiul era limpede şi făcea mărgeluşe cînd o scutura. Se convinse că n-o înşelau ochii, ameţeala îi venise din pricină că stătuse pe vine prea mult.

„Parcă-ai fi acum ieşită din pădure" îşi spuse în sine, îşi domoli tremurul şi lăcrimă; doi stropi mărunţi şi calzi prelingîndu-i-se pe obraji. „Igor a scornit toate prostiile alea ca să te înspăimînte, era beat şi gelos. De parcă nu l-ai cunoaşte..." Lacrimile îi ajunseră la colţul buzelor, se împrăştiară pe pielea crăpată şi o usturară, dar mintea i se lumină deşi i-ar fi plăcut să mai rămînă în beznă, printre gîndurile adormite. Se amăgi atunci cu bunăştiinţă: „Ţi-o fi pus nebunele în rachiu, Clementino!" Ei i-ar fi plăcut să fie adevărat tot ce văzuse, numai că nu-i venea să creadă. Cine să se-ndure de sufletul ei singur? De omuleţi albaştri nu auzise nici în poveşti, cînd era fată. Murmură a părere de rău privind neputincioasă către uşă. O apucă un junghi care-o strînse de piept şi-i împlîntă ace fierbinţi. Nu mai avea tăria să rabde. O înnebunea odaia goală, fără altă răsuflare decît a ei. Sticla era plină pe jumătate, se gîndi că ar putea să-i cheme. Ce-i dacă-s albaştri şi mici? Ei i-ar fi deajuns să-i audă vorbind şi i-ar trece. Numai să nu fi plecat...

Se grăbi la poartă cu braţul drept ridicat ţinînd sticla în mînă. „Hei, voi!" le strigă, „v-o fi frig afară." Văzu că între timp mai apăruseră doi, cu un alt tăvălug pe care-l roteau peste brîul roşu. Brîul părea întreg acum, nu se mai vedea ruptura. Cum ei nici n-o băgau în seamă, mai strigă o dată şi trecu drumul. Ridică sticla deasupra capului, cît putu de sus şi le făcu semn agitînd mîinile. Rachiul, în lumina argintie, răspîndea valuri sclipitoare împrejurul ei. Ai fi spus că în ea se strînsese toată lumina soarelui ca să cadă acum peste iarba umezită de rouă şi stropii s-o împrăştie în vîlvătăi orbitoare. Dacă atunci cînd i-a strigat n-o auziseră, omuleţii albaştri văzură în schimb strălucirea. Se întoarseră cu faţa şi rămaseră nemişcaţi cîteva clipe cînd ea putu să-i vadă şi să se amărască. Ce mai rămînea din visul ei? Privirile lor limpezi acopereau oceanul de dincolo de orizont, dar nu o pătrundeau, îi rămîneau străine. Numai culorile, vii şi tăioase în lumina aceea argintie, rămîneau tot culori de alungat singurătatea.

Pînă s-o cuprindă părerea de rău, dispărură cu toţii în roata portocalie, pe acolo pe unde brîul păruse rupt. Braţul Clementinei alunecă pe lîngă trup, degetele i se încleştară pe gîtul sticlei şi ochii i se umeziră. „S-au speriat, proştii..." spuse cu blîndeţe, şoptit.

Observă deasupra brîului ferestre mici, luminate dinăuntru. Nu erau argintii, ci albe şi curate. Roata începu să pîlpîie ca şi cum ar fi fost o flacără şi dogora tot mai tare. Începu să se audă şi zumzăitul de dinainte. O furnica toată carnea, de sus în jos, parcă vlaga i s-ar fi scurs în pămînt. Nu mai ştia dacă e vis sau dacă toate se întîmplă cu adevărat. Simţea în schimb că în sfîrşit scăpase de pustiu şi că nu mai e planta răsărită pe locul unde-i era sortit să moară.

Mai avea de făcut vreo douăzeci de paşi cînd roata începu să se înalţe. Rămase o clipă în văzduh, nu prea înalt, ar fi putut s-o atingă cu mîna sărind de pe loc. Roşul aprins i se arătă şi dedesubtul brîului, era un roşu frumos, cum i-ar fi plăcut să fie trandafirii. O durere dinlăuntrul ei alunga furnicăturile, simţi cum o înnebuneşte neputinţa, cum inima i se zbate zadarnic şi ochii o dor. Fugi înainte cu mîna întinsă, gata să prindă în pumni flori pe care numai ea le vedea deasupra petei rotunde, neagră, arsă, de pe iarbă, pe locul de unde se înălţase roata portocalie cu omuleţii albaştri.

Afară se lumina de ziuă, dar ea nu mai ştiu.

VAL ANTIM

Apărută în HELION 1988

Arhetipuri de resemnare

(1)

Copacul este înalt și foarte gros. El însă îl cuprinse în brațe și-l scutură ca pe o nuielușă. Fără efect. Sus în scorbura încăpătoare, veveriţele dansau farandola, improvizînd castaniete din coji de alune. În răstimpuri se apleacă asupra ferestrei și se strîmbă la asediator în bătaie de joc. Donald măcăne de furie, neputincios, dar nu disperă, și concepe un nou plan diabolic. Începe o urmărire sufocantă, printre ramuri, scorburi, nuci și frunze. Punct culminant. Una dintre veverițe cade în capcana ultracomplicată a rățoiului. Arcuri care se destind, pîrghii, sfori, bile, candelabre, artificii, orologii și, în sfîrșit, două scînduri masive, prinzînd, cu un zgomot sec, victima. Apoi scîndurile cad ca niște cărți de joc. Veverița rămîne în picioare întreagă, dar ... făcută afiș ; reținem : afiș ! rîsete !

(2)

Trei indivizi masivi îl înghesuie în capsulă și închid repede ușa. Ușa ?! Un mic chepeng, așezat lateral în peretele metalic și rotund. E zăvorîtă acum, iar el nici nu o vede, căci înăuntru nu e necesară lumina artificială. Dar o simte ! Tot corpul lui „știe" unde se află și își aruncă toată energia asupra ei. Urlă ! Urlă împotriva Tribunalului, împotriva sentinței, împotriva lui însuși, împotriva lumii întregi. Urlă pînă simți că se sufocă, și atunci alunecă pe concavitatea rece și lucioasă, rămînînd ghemuit într-o poziție grotească. Încercă să se ridice, să continue, dar renunță. Ce rost avea ? Știa prea bine că „ei" sînt foarte fermi în hotărîrile lor. Presiunea începu să-l copleșească. Ciudat, după răbufnirea imediată, acum îl invadă calmul și-și dădu seama că e foarte lucid. „La urma urmei", gîndi el, „nu sînt mort. Am o conștiință și eul meu încă există. La urma urmei, au mai fost și alții. Nu am de ce să..." Leșinase cînd capsula perforă spațiul terestru.

(3)

Erau niște inițiale fără sens, scoase parcă de un copil cretin dintr-un săculeț cu litere și înșirate după aceea, ca un hidos frontispiciu, pe afișul murdar. Geamul soios făcea priveliștea și mai sordidă. De altfel, vagabondul care trecuse înaintea mea prin fața anunțului, scuipase în lături cu dispreț nedisimulat. Probabil un spontan imbold estetic, ceea ce dovedea că ierarhia valorilor este universal valabilă. Nu am mai zăbovit în fața ferestrei, decît timpul necesar să observ și cele două muște strivite, ascunse la prima vedere de stratul gros de praf. Eram cam dezamăgit, perspectivele erau destul de sumbre ; dar nu lucrasem de mult și economiile îmi scăzuseră îngrijorător. Știam să mă adaptez la orice împrejurare, așa că mi-am compus pe loc rolul. Trebuia să fiu dur, flegmatic și superior.

Am bătut hotărît în ușa strîmbă și masivă. Scurtă așteptare. Deschise un tip scund, gras, cu figură de bursuc. Îi trebui ceva timp să pipăie cu mîinile prin buzunare, să-și găsească ochelarii și să-i potrivească pe nasul caraghios. Abia după aceea găsi de cuviință să vorbească :

— Ați venit, bănuiesc, în legătură cu anunțul ! Poftim ... ăăă ... înăuntru. Eu mă numesc Martinos.

Avea o voce groaznică. Dădea impresia unei balamale neunse de ani de zile, care se încăpățînează încă să funcționeze. Politețea vădit silită, arăta că sinceritatea face uneori casă bună cu prostul gust. Nu a încercat să dea mîna cu mine și nici să mă lase să trec înainte. L-am urmat. Un coridor lung, strîmt și întunecos, plin de miasme dubioase. Am intrat apoi în dormitor, bucătărie, cămară, menajerie. De fapt o singură cameră, ce părea să aibă toate aceste atribuții. Aici puteai să dormi, să mănînci și să porți discuții interesante cu o ceată de iepuri de casă, plus trei pisici, cu toții într-o deplină libertate și perfectă devălmășie. Tot aici, „bursucul", adică Martinos, s-a întors spre mine și mi-a zîmbit încurăjător, să nu mă sperii, parcă, de cele ce vedeam. I-am zîmbit și eu, în sensul de „n-ai teamă, am făcut trei ani de război în junglă, și apoi ..." Și apoi „bursucul" deschise ultima ușă. Contrast voit izbitor și reușit totodată. O combinație de centru de colcul și studio, dotată cu ultimele noutăți în materie ; totul lucind de curățenie. Am recunoscut mai mult de jumătate din aparatură ; restul erau improvizații, lucruri artizanale ale căror rost era mai greu de precizat.

— Asta este împărăția mea ! scîrții „balamaua pe un ton fudul. „Un nenorocit singuratec, semisenil, iar acum vanitos", am conchis, și am început discuția, cu gîndul să termin cît mai repede.

— Sînt Vicepreședintele Consiliului de Administrație al Corporației VHF ! m-am prezentat eu cu o voce seacă și foarte oficială. Ca profesioniști, sîntem deosebit de intrigați de anunțul publicat în ziarul local, afișat, precum se vede, și aici, la intrare. Am dori explicații în privința acelui „Sistem de autoguvernare nelimitată". Din cîte ne-am dat seama noi, subliniez, ca profesioniști, așa ceva este practic imposibil în condițiile actuale ale tehnicii, ca și cînd, de exemplu, ați fi inventat roboți care se înmulțesc singuri.

Am răsuflat adînc și am aruncat momeala :

— Dacă este într-adevăr ceva serios, atunci ceea ce propuneți ar putea declanșa o revoluție în informatică, iar dumneavoastră ați ajunge, cu ajutorul Corporației, la niște condiții nesperate de lucru și de ... hm, de trai.

M-am aplaudat în sinea mea. Fraza fusese superbă. „Bursucul" căzu în capcană. Zîmbi caraghios,

dădu a lehamite din mînă şi mă întrerupse. Era exact ceea ce voiam.

— Nu mă interesează deloc avantajele materiale ! ! „Interesant", mi-am zis, şi i-am surîs precum Mona Lisa.

Vizibil derutat, bîlbîindu-se, insul începu să se explice :

— Locuinţa mea... ăăă... traiul meu... mă satisfac. Traiul meu e aşa cum e pentru că aşa vreau eu ! ! !

Făcu o pauză, după care se chinui să-şi aleagă cuvintele. Se întoarse spre mine încercînd să mă fixeze cu privirea prin mulţimea dioptriilor. Începu din nou să „scîrţîie". Cred că nici el nu era ferm convins să „vorbeşte" :

— Am, într-adevăr, unele mici... cum să le zic ? doleanţe ? nu... unele mici condiţii, dar ele ţin strict de publicitate. Vreau să-mi faceţi reclamă, asta-i tot ce vă cer în schimbul invenţiei mele.

I-am simţit îndîrjirea din glas şi mi-am impus să fiu mai atent.

— Asta va intra, bineînţeles, în atribuţiile Corporaţiei ! am închis subiectul, şi mîna mi-a intrat, lunecînd, în buzunar, verificînd dacă revolverul se afla la locul lui. Să revenim, deocamdată, la detaliile tehnice. Explicaţi-mi, vă rog, despre ce este vorba !

Martinos începu să se agite printre fire şi improvizaţii, pregăti o casetă şi, pe ecranul unui monitor se ivi Mickey Mouse ! Mickey Mouse cu o rachetă, în zbor spre lună ! ! ! Cred că unui real vicepreşedinte, venit să prospecteze o invenţie grandioasă şi pus în faţa unor desene animate, i-ar fi sărit, automat, ţandăra. Dar eu, biet escroc nescrupulos, obligat să jefuiască toţi amărîţii, am fost nevoit să mă resemnez şi să continui să mă holbez la şoarecele ăla stilizat. În stînga mea, „balamaua prinse să-mi zgîrîie timpanele. M-am smuls din starea de prostaţie şi m-am uitat la el. A trebuit să mă concentrez ca să-mi dau seama. „Bursucul" rîdea ! Pur şi simplu, rîdea ! ! ! Am rîs şi eu, cu toată jalea din lume îngrămădită pe chip. Mila pe care în mod firesc o simţi faţă de nebuni, crescuse în mine atît de mult, încît eram gata să plec şi să-l las în pace. Un „bursuc" în plus avea să scape neîmpuşcat, ca să inventeze, în sminteala lui, desene animate.

— Ieri încă îl lăsasem în Munţii Stîncoşi, fugărind căţeii-indieni cu pistoalele de apă şi arbalete ! vorbi Martinos.

Eram gata să izbucnesc, dar m-am stăpînit şi i-am făcut pe plac. Am privit din nou monitorul. Nu ! Acelaşi Mickey Mouse, călare pe acelaşi agregat, săgetînd aceleaşi spaţii siderale.

Deodată, gîndurile mi se învălmăşiră, şi din ghemul lor încîlcit ţîşni IDEEA.

— Ce vrei să spui ? am reuşit să îngaim.

— Ceea ce vezi tu pe ecran, e viu, înţelegi ? E viu ! Evoluează ! ! !

Faptul că renunţase la „dumneavoastră", faptul că statura i se înălţase, devenind aproape impunătoare, faptul că glasul nu-i mai suna supărător, în fine, faptul că era un alt om, nu mai avea nici o importanţă. Creierul meu era plin de o singură entitate : IDEEA ! Era prea mare şi mi-era teamă să şi răsuflu, ca nu cumva să fugă. Iar Martinos vorbea înainte, aprinzîndu-se din ce în ce mai tare :

— Imaginează-ţi un film. Un film pe care-l vezi la cinema, sau, mai bine acasă, la televizor. Un film, să zicem, cu zece interpreţi. Filmul se termină, acolo scrie „sfîrşit", iar tu închizi televizorul şi te culci fericit, sau numai bine dispus, sau enervat, mă rog. Dar cei zece continuă să joace, adică să trăiască mai departe o viaţă a lor, proprie... Se opri ţintuit de privirea mea, ca un fluture pus la colecţie.

— Unde trăiesc cei zece ? l-am întrebat. În televizor ?

Înghiţi în sec, dar îşi luă din nou avînt :

— Nu ! Undeva, într-o lume, de aici sau din altă parte. O lume în două dimensiuni, pe care noi n-o putem vedea decît deschizînd iar televizorul ; şi atunci, ca să nu ne plictisim, vom privi o altă bucăţică din viaţa lor, o viaţă făcută numai să ne distreze !

— Cum i-ai făcut ? Am rostit cuvintele rar şi hotărît. Eram din nou calm, stăpîn pe mine.

— Destul de simplu ! zise Martinos. Pentru început am filmat. Desene sau figuri de oameni, indiferent. Imagini obişnuite. Apoi le-am implantat programul, bineînţeles. Dar, şi aici e chestia, în program nu le-am spus *ce trebuie* să facă, fiindcă atunci ar face lucrul acela şi ar scrie iar „sfîrşit". Ar ieşi un simplu joc electronic. Doar atît : un film. NU ! Eu le-am sugerat numai ceea *ce ar putea* să facă pentru început. Ca un adevărat creator, le-am dat virtuţi şi vicii, calităţi şi defecte, adică un caracter. Iar ei au pornit la drum. Evoluează ! Continuă să trăiască în afara voinţei noastre. Dacă am da foc la toată casa, noi nu i-am mai vedea, dar ei ar continua să trăiască !

— Splendid ! l-am întrerupt şi am scos revolverul. De unde ştii că nu mor şi ei în incendiu ? Îl ţinteam cu arma privindu-l cum se transformă din nou în „bursuc". Umerii îi căzură, pierdu vizibil din înălţime, privirea îi deveni ştearsă, iar ochelarii îi alunecară jalnic pe nas. Am oftat ca la teatru :

— Ascultă, bătrîne ! Eu nu lucrez la nici o Corporaţie ! Sînt tot un biet pîrlit ca tine, dar mult mai leneş. Caut inventatori şi le iau „jucăriile", pe care apoi le vînd. Iar pe ei îi suprim, căci aşa sînt eu, nu-mi place să risc. Asta-i tot ! Simplu, nu ?

Părea că nu aude ce-am spus. Se uita fascinat la ţeava pistolului.

— Nu mor în incendiu ! murmură el într-un tîrziu, surprinzător de demn şi parcă scîrbit de tot şi de toate. Asta o ştii la fel de bine ; o ştiţi cu toţii ! O ştiu şi eu ! Pentru că, dacă acolo sus, undeva, arde o casă pe care n-o vedeţi, nici *voi* nu muriţi. Chiar dacă SÎNTEŢI ÎN CASĂ, la fel ca veveriţele şi ciocănitoarea în televizorul meu ! Căci ASTA sînteţi şi *voi*, un întreg univers, independent, dar făcut de alţii numai şi numai pentru distracţia lor. O lume de desene animate !

Frazele bombastice îl blocară. Se chinui puţin să găsească o urmare, nu izbuti şi brusc, demnitatea dispăru din el. Hohotind ca un puşti, îşi lăsă capul pe masă, înlănţuindu-şi-l cu braţele.

— Dar tu ? Tu ce eşti ?

Tresări aruncîndu-şi mîna dreaptă spre tavan, ca un şaman invocînd zeii pe platourile sălbatice ale preistoriei. Un şaman gras şi miop.

— Eu, răspunse Martinos, sînt de acolo, de sus, de dincolo de ecran ! M-au exilat, e drept, m-au deportat printre voi, dar cu sufletul, cu raţiunea, cu toată conştiinţa mea, eu ţin de ei, de adevărata lume. Sînd doar un invalid, dar sînt cu adevărat o fiinţă, o fiinţă — nu o umbră proiectată pe...

— Nu eşti un invalid, bătrîne ! l-am întrerupt blînd. Eram foarte calm, arma nici nu-mi vibra în mîna întinsă, dar în mine muriseră toate prejudecăţile. Eşti un prăpădit de pungaş, prins, condamnat şi executat. Adică aruncat printre noi, printre umbre. Spre deosebire de filmul ăsta, judecătorii tăi nici nu s-au sinchisit să-ţi programeze calităţi şi defecte. Ăsta-i singurul lucru prin care te deosebeşti de rozătorul de colo, călare pe cada lui de baie, zburînd spre aştri. Te-au expediat în banalul şi anodinul spaţiu tridimensional, fără ca măcar să se obosească să-ţi schimbe caracterul. Ştiau că eşti prea slab pentru a avea tăria să-ţi spargi matricea, prea slab chiar şi pentru a te sinucide. Iar acolo sus ei se tăvălesc de rîs, văzîndu-te cum te zbuciumi să le

arăți că nu ești doar o imagine. Ești chiar ce au vrut: o fantoșă încercînd să iasă din rol, nedîndu-și seama că ăsta este rolul ei. Deci, bătrîne, ești totuși o umbră stearpă...

Lăsase de mult capul pe masă și tremura ușor, suspinînd. M-am apropiat și l-am împușcat în ceafă. Nu țineam să afle și alții povestea asta.

În fond, logica lui era corectă, dar avea două tăișuri. Chestia cu publicitatea îmi plăcuse: voia să arate judecătorilor, că încă trăiește, încă luptă, că e biruit, dar nu înfrînt. Diferența era că în timp ce el lega fire și vise răzbunarea printre iepuri și pisici, eu văzusem lumea asta de aici, ultimul nostru refugiu, și umblasem prin ea, cunoscînd-o. „Invenția" lui Martinos, copia în fapt a mecanismului care ne aruncase în altă viață, putea (îndeosebi prin publicitate), deși pașnică, să devină periculoasă. Nu tot pașnică a fost, la început, și fisiunea atomului? Nu cumva prin mimetism, sau mai știu eu cum, omenirea ar ajunge să trăiască și ea, la teroarea celor din „adevărata lume", frica de a fi azvîrlit într-o altă existență străină și ostilă??? Asta am încercat să împiedic suprimîndu-l pe „bursuc", deși îl iubeam ca pe un frate. În ura lui pentru sentință, nu ar fi înțeles niciodată primejdia și desenele astea animate ar fi ieșit în public, în mijlocul unui entuziasm specific noutăților aparent frumoase.

L-am mîngîiat ușor pe frunte, ca și cum mi-aș fi cerut scuze; nu pentru că-l omorîsem, ar fi fost absurd, ci pentru că-l mințisem, îl mințisem îngrozitor de mult.

M-am întors apoi spre monitor. Din ecran Mickey Mouse îmi zîmbea galeș-mustrător, ca un părinte care își prinde odrasla cu degetul în borcanul cu dulceață. Am tras, și imaginea s-a scurs în mii de cioburi. Știam că e degeaba, dar eram și eu tot un exilat, iar zîmbetul lui de șoarece deștept mă călca pe nervi.

Emilian Marinescu

Douăzeci și patru de ore

Ieșise pe balcon. Ora 21,05 „Bine că s-or cărăbănit", își spuse, ce ființe plicticoase". Închise ochii și se aplecă ușor peste marginea balconului. Nările începură să-i freamăte, agitate. Se simțea rău. Încercă să se reculeagă însă starea de nervozitate continua să persiste. Ora 21,10. Hm! Și totuși, avea presimțirea că trebuie să se întîmple ceva. De acolo, de sus, de la etajul IX putea cuprinde o bună parte din metropolă. „Ce idioți". Ora 21,25. Își îndreptă privirea spre cartierul de dincolo de fluviu. Sirena unei autosalvări începu să urle pe undeva, spre Periferie de Vest. Ora 21,20.

O ceață, destul de neobișnuită pentru acea perioadă de an, începu să se ridice parcă de pe fluviu. Înfiorat, își strînse halatul pe corp și stinse țigara. Treptat, ceața se îndesă luînd formă de smog. Ora 21,25. Fascinat, nu mai reușea să se desprindă de terifiantele imagini care începeau să-l înconjoare. Fațada albă a clădirii se învolbură în ceață, care voluptuos, o încinse cu brațe de meduză. Geamurile mate deveniră fluide, pierzîndu-și complet conturul și identitatea. Într-o cadență molatică, uriașa umbră se prelinse spre clădirile din jur, stopînd un clopot trist ce se ruga într-o catedrală vag gotică. Cu privirea cîinelui bătut, fără direcție precisă, într-un pur vagabondaj caleidoscopic ochii săi filtrau toate aceste stranietăți pale. Contiua să privească ceața, care, ca acele cămile pornite singure-n pelerinaj, se transformă ba în efluvii odorifere, cu parfumuri subtile de tuberoze, ba se strecura ca o muzică vagă, abia îngînată. Apoi, se bălăcea într-un desfrîu de lumini și umbre totul ca într-o derulare stroboscopică de vis răsturnat.

Scuipă, scuipă scîrbit. Avu o senzație de golire și capul începu să-i vîjîie. Parcă s-ar fi rupt ceva din el. Lava din artere i se pendulă în toate sensurile. Își apăsă ochii cu toată puterea de dosul palmei stîngi. Ezită, clătină ușor din cap și reintră în dormitor. Orologiul catedralei de dincolo de pod bătea 22,30.

Cu un gest violent scoase cordonul holovizorului. Cu o fracțiune de secundă înainte, o femeie-vampir se delecta cu micul ei dejun. Aprinse o altă țigară și se trînti pe canapea. Deschise un volum la întîmplare, pentru că imediat să constate, că rîndurile i se mișcau fără țintă. Închise cartea și-și privi mîinile tremurătoare. „Ce dracu' s-o fi întîmplat? Ce m-o fi indispus în așa hal? „Se ridică și intră în baie. Cînd reveni se îndreptă spre geam. Stele, nori, clădiri adormite, copaci încremeniți și niște lumini roșietice ce se îndepărtau spre coastă. ¡Să încerc totuși să mă culc". Adormi destul de repede, dar toată noaptea avu coșmaruri.

Dimineața, se trezi mai bine dispus, și puse totul pe seama oboselii. Își propuse chiar să nu mai cheme invitați prea curînd.

Se opri la un chioșc să cumpere un ziar de dimineață. Pe scaun, în ciclobus, citi pe prima pagină un titlu cu litere mari: „Ciudatele întîmplări de pe Bulevardul Lincoln", și urmă o scurtă informare: „Aseară, în jurul orelor 21,30, la colțul care desparte Bulevardul Lincoln de strada Kennedy, s-a produs un șir de evenimente cu totul ieșite din comun. Un oficial al poliției metropolitane ar fi declarat că nu știe încă dacă este vorba de un atentat plănuit, de lucrătura unui maniac sau de niște perturbări meteoclimaterice. Au fost distruse 67 de mașini ce erau parcate sau rulau destul de încet pe autostrada aglomerată. Pe o porțiune de 120 de metri, toți copacii au înflorit din nou. Pe ramurile lor au fost identificate urmele carbonizate a 114 păsări. Un cetățean, ce tocmai traversa strada a fost strivit de un bloc imens de gheață, căzut de undeva de sus..." Brusc, durerea de cap îi reveni.

A ajuns cu întîrziere la serviciu. Obosit, cu ochi placizi, aruncă o privire peste hîrtiile răspîndite pe birou. „Voi începe imediat" — își spuse. S-a îndreptat spre geam cu gîndul să-și aprindă o țigară. A deschis fereastra. Instinctiv, își apără ochii de lumina puternică a soarelui ce năvăli în încăpere. Privi indiferent forfota din fața Fabricii de Gheață de vis-a-vis. Cîteva mașini ale poliției. „Dobitocii". Scuipă, scuipă scîrbit.

O bufnitură îi atrase atenția. Îi vedea privind mirați în sus. Pe trotuar și pe stradă stăteau împrăștiate bucăți de gheață.

Robert Meissner

CIPRIAN IONUȚ BACIU

INCINTA

Apărută în Helion. nr. 2/2007

Tarent se dezmetici cu greu din haosul în care războiul dintre savant mistici şi biserică aruncase Republica Dehler, cu cele zece Federaţii ale sale, fondate cu migală de dehlerieni, câte una pe fiecare continent al planetei. Spre consternarea tatălui, părăsi capitala unde fraţii Tons inventau noi şi noi reţete pentru ură şi anihilare reciprocă şi se refugie într-un aşezământ bisericesc, *Mănăstirea Ghasta*.

Ancheta îl scosese pe fostul Patriarh drept un sinucigaş karidanic, iar savant misticii s-au aruncat cu toată puterea la gâtul Bisericii, gata s-o răpună definitiv. Tocmai asta începuse să-l scârbească; odată ajunsă la putere, pare-se că SSM se transformase subit din prigonit în prigonitor.

Ura deplină, care colcăia în juru-i, îl determină a se refugia cât mai mult înspre lumea jocurilor virtuale, din care cu obstinaţie se oprise mai ales asupra Construcţiei Zeilor. Credea că odată cu apariţia celei de-a opta versiuni se va elibera de această obsesie şi se va putea focaliza în sfârşit pe carieră. În Corporaţie avea un viitor asigurat, iar acum, odată cu iminenta victorie a SSM, Corporaţia, ca una dintre organizaţiile deţinute de savant mistici, nu avea decât să prospere şi mai mult. Însă ataşamentul lui se bloca în faţa insistenţei cu care SSM dorea eliminarea preoţilor din societate şi marginalizarea lor. Şi cu asta s-ar fi împăcat dacă SSM nu ar fi început să manifeste ostilitate faţă de cetăţenii care mergeau în continuare la biserică. De fapt asta 1-a şi determinat să calce pentru prima dată pragul unui locaş preoţesc, el, care nu avea nici în clin nici în mânecă cu religiozitatea. Fructul oprit de savant mistici devenea dintr-o dată extrem de zemos şi multă lume nu se grăbea încă să accepte că venerabilul pacifist şi reformator care fusese Athis Budhir plecase cu adevărat înspre lumea karidanică.

În aşezământul clerical îşi luase mai ales Sfera Virtuală, noul echipament pentru Construcţia Zeilor 8. Jocul îl seduse printr-o inovaţie, care, deşi dorită de mult de comunitatea jucătorilor, se lăsase atât de mult aşteptată încât apariţia ei era privită mai mult ca o himeră: posibilitatea de a crea alte lumi, alte universuri, alţi zei. Altfel, mari noutăţi faţă de Construcţia Zeilor 7 nu erau, iar ăsta fusese iarăşi un argument care îl determinase să nu renunţe la a se juca. Şi în plus, asta ştia cel mai bine să facă, aici se simţea cel mai bun, aici se ştia respectat şi perceput la adevărata sa valoare de către jucători. Chiar câştigase bani din concursuri, atât la pariu, la început, cât şi la Campionatul Federal şi în Liga Mondială, ultima competiţie fiind întreruptă abrupt de războiul care acum se apropia de final.

Cel din urmă salariu luat de la Corporaţie îl cheltui pe Sfera Virtuală, singurul echipament care permitea crearea de noi lumi, personale, în Construcţia Zeilor 8. În aşezământ îşi luase cu el şi Suportul Pentagonal, precum şi Cuburile Optice, unde avea stocate toate datele Construcţiei Zeilor 7, împreună cu hărţi, rezultate, partide salvate. Putea astfel să joace ambele versiuni, însă cea din urmă îl interesa doar pentru crearea de scenarii, de hărţi, de lumi şi, în final, de Zei. Nu avea prea multe regrete faţă de decizia pe care nu de mult o luase, însă ultima discuţie avută cu tatăl îi persista în memorie:

— Tarent, gândeşte-te foarte bine, dacă te alături Bisericii s-ar putea să nu te mai ajut, afacerile mele depind foarte mult de SSM.

— Tată, n-am să te fac de ruşine...

— S-ar putea ca savant misticii să treacă la persecuţii dacă preoţii pierd războiul. Nu ştiu cât o să mai reziste ultimele trei Federaţii sub controlul preoţilor. Ţine minte, s-ar putea să nu te pot proteja...

Era însă mult prea dezgustat de ură, intoleranţă şi război pentru a se răzgândi. Căuta cu disperare un refugiu şi credea puternic că îl va putea găsi în lumile virtuale pe care acum şi le putea face perfecte.

Mânăstirea îl întâmpină cu o majestuozitate cenuşie, aparte, dată de plăcile de `asimţ' ce o acopereau în întregime, într-un început de septembrie cald, cu frunze îmbrăcând în cădere marea poartă cu zăbrele imense, aşezată la poalele unor munţii nu prea înalţi, străjuiţi de câteva deluşoare care marcau începutul suburbiilor dinspre partea de vest a Zerxei, teritoriu din fericire al Bisericii, nedisputat în războiul fratricid şi neatins de conflict, îmbălsămat într-o linişte scoasă din timp. Era aştepat, iar un călugăr-sfetnic îl conduse înspre camera rezervată lui, imediat ce se convinsese de faptul că bagajele sale nu purtau nimic ofensiv, care să pericliteze integritatea refugiului.

— Vă vom trimite şi bagajele cam în jumătate de oră, mai trebuie sa facem o verificare automată, de rutină şi să le scanăm pentru un raport către Călugărul Castelan. Sperăm că nu vă veţi supăra, reluă el timid, după o scurtă pauză, dând a înţelege că doreşte a fi cât mai ospitalier cu putinţă.

— Bineînţeles, nicio problemă, vă mulţumesc pentru găzduire, reluă Tarent privindu-1 îngăduitor pe înaltul pustnic, care-şi împreună mâinile în semn de apreciere a gândurilor bune ale oaspetelui. Silueta îmbrăcată complet în alb se depărtă apoi, nu înainte de a-i înmâna un Compas Digital, care, sub forma unei machete a întregii mănăstiri, localiza printr-un punct negru prezenţa lui, imediat în apropierea porţii mari şi printr-un cub albastru semnala camera unde Tarent avea să ajungă. Prin săgeţi avea marcat traseul şi nu îi fu greu să găsească corpul de clădire unde urma să fie cazat.

Lăsase de vreo zece minute zidurile goase ale porții mari în urmă când, apropiindu-se de unul dintre dealurile mari despre care știa că fuseseră cumpărate definitiv de stabiliment, realiză cu surprindere că întreg complexul clerical se pierdea în coline. Drumeagul pavat cu plăci de oțel se lăsă înspre buza dealului, oprindu-se la baza unei căsuțe.

– Bine ați venit în aripa F a mânăstirii, auzi Tarent nedumerit. Apoi văzu ieșind din căsuță un bărbat elegant, îmbrăcat întocmai ca un cetățean obișnuit care merge la lucru într-o zi aglomerată în Capitală.

Se lăsă îndrumat înspre interiorul colinei, urcă 30 de secunde cu un ascensor, apoi se trezi condus în interiorul apartamentului său, aflat la capătul unui coridor mic, pustiu. Avea trei camere, baie, bucătărie, două încăperi fiind prevăzute cu ferestre și o mică terasă de care Tarent să arătă de-a dreptul încântat, mai ales că locuința sa ieșea practic din deal cam pe la mijlocul înălțimii și îi oferea o priveliște superbă asupra a două dintre suburbii. Cunoștea o bună parte din așezământ precum și regulile după care se ghidau preoții, călugării, pustnicii și civilii de aici, întrucât participase în vacanța anului II la o lună de practică în interiorul mânăstirii, unde nu avusese nimic altceva de făcut decât să filosofeze cu viețuitorii.

În următoarele zile nu ieși de loc din apartament, mai ales știind că va fi lăsat în pace, în liniște oricât va dori. Își montă imediat în camera dinspre terasă Sfera Virtuală și Suportul Pentagonal. Apoi, vreme de două zile, se refamiliariză cu regulile instituției bisericești care îl găzduia, cunoscu vreo 3-4 preoți, își reamenajă bucătăria, baia, dormitorul și camera de zi, își cumpără și o Tablă Digitală, pe care o puse, alături de Cub, în camera dinspre coridor, în interiorul dealului. Pe tablă scrise:

Prima zi – repetiție CZ 7

Bău o cană de lapte și intră în Suport. Seara trase o bifă în dreptul cifrei 7 și dormi satisfăcut 12 ore. Ziua următoare, dimineața, își făcu o ciorbă de legume, gustă puțin din ea și, nerăbdător, intră iar în pentagonul verzui, pe tăbliță lăsînd câteva dâre grăbite de holo-tuș:

A doua zi – încep CZ 8

Într-o săptămână stăpânea mai mult decât bine ultima versiune, mai ales că i se confirmase fără putință de tăgadă că nu sunt aproape deloc diferențe între CZ7 și CZ8. Se considera pregătit să intre în Sferă.

În dimineața celei de-a zecea zile se trezi mai odihnit ca oricând; visase deosebit de frumos, iar somnul îi fusese liniștit. Afară răpăia blând și încă mai avea în memorie țiuitul greierilor, care, seara, îl învăluia din toate părțile, întrucât camerele sale erau integrate într-una din colinele mânăstirii. Mirosul proaspăt al ierbii părea că se contopește cu atmosfera camerelor dinspre terasă și îl asalta din toate direcțiile; se simțea protejat în acest loc semi-subpământean, aerisit cu nuanțe de fân proaspăt cosit de călugării-cultivatori, răcorit de ploaie și de trupul dealului care-l îmbrăca, luminat difuz printre frunze de nuci, din care călugării-tâmplari făceau celebra mobilă de *Ghasta*. Îi plăcea foarte mult să își petreacă apusurile de soare pe terasă, la umbra nucilor. Când soarele dădea semne de oboseală sângerie și se mai domolea zăduful de-acum palid al verii pe sfârșite, acționa *Pendulul Chiliei*, iar terasa, care unea cele două camere cu ferestre ovale, glisa în sus, oprindu-se pe câteva clame la vreo doi metri peste nivelul apartamentului, oferindu-i o priveliște superbă asupra *Ilihiei* și *Argei*, două dintre cele mai cochete suburbii. În spate, o poieniță străjuită de castani îl îmbia dulceag; dintr-o mișcare de Pendul, terasa se deschidea în mijloc, iar el putea petrece ore în șir ocrotit de castani. Odată l-a și prins bezna în poiană, însă știa că nu are altceva de făcut decât să adoarmă; *Pendulul*, odată detectându-i undele cerebrale specifice somnului, acționa un sistem de scripeți care deschidea pământul sub el, coborându-l exact în patul dormitorului, prin plafon.

Așa adormise în cea de-a noua zi petrecută în Sfântul Așezământ. Îmbrăcat, cu imaginea suburbiilor și a poianei de castani de deasupra stăruindu-i în minte. Simțea o nevoie intensă de a crea virtual; se știa liniștit, golit de orice probleme, inspirat. Lăsă la o parte dușul, căci Sfera Virtuală, în forma unui glob albastru-deschis, perfect rotund, de patru metri diametru, îl îmbia irezistibil. Cu greu rezistă tentației de a intra în Sferă fără a pregăti un Cub, însă știa că acum trebuia să salveze ce va fi creat în virtual. Bău patru căni de lapte și luă două felii de cozonac în sferă, precum și un borcănel cu miere de *Ghasta*. Nu voia să iasă prea devreme de acolo...

Interiorul mașinăriei rezona cu starea lui; în surdină, țiuitul greierilor îl fascina prin acurațețea cu care imita ceea ce devenise în fiecare seară zgomotul de fond al noii sale case. Lumina era parțial umbrită din tavanul sferei, de niște nișe care semănau cu frunzele nucilor. Tarent fixă ochii pe nișe până când sfera generă un holo-monitor în centru, care lansa un meniu al Construcției Zeilor 8, ornat pe fundal cu imagini panoramice ale celor două suburbii. Fără ezitare, Tarent orientă ochii înspre *Presalvare-lume*, apoi înspre *Presalvare-scenariu* și ajungând cu privirea pe a patra dintre cele patru variante oferite de meniu, numită *Creare* (prima se chema *Joc*) se lansă în virtual.

Spațiu gol, neant, precum un digi-vizor care pierde brusc semnalul. Tarent se sperie o clipă, simțind porii arcuiți de schimbarea de temperatură, apoi se liniști. Simțea jocul și gusta din plin libertatea unui spațiu ne-creat, de care putea dispune.

Brusc, în față se deschise un drumeag negru. Gândi: 'timp'. Da, drumeagul șerpuia într-o seară blândă de mai înspre niște stânci ponosite, murdare. Tarent păși calm. Gândi: 'personaje'. Lângă el apărură doi băieți și o fată, cei mai dragi colegi ai lui din primul an de liceu. Urcau atent printre stânci, urmând drumul care ataca amețitor înspre capătul de sus al povârnișului. Ajunseră la un intrând care le oferea o senzație de siguranță prin aceea că se părea că scopul urcușului se încheiase. Poteca se sfârșise. Hm, jocul anticipa, generând senzații. Îi plăcu ideea. 'Sentimente'. În spate, drumul se surpă și nu mai putea coborî. Cineva încerca să-i salveze. Prietenii lui vorbeau mult și speriat, însă el nu putea desluși sensul silabelor. 'Detalii'. Acum îi înțelegea.

Evalua riscurile virtualului, în timp ce colegii se liniștiră în așteptarea salvatorilor. În centrul intrândului se

afla un fel de ceaun mare, negru şi murdar precum stâncile. Da, asta căutau. Caşin, cel mai bun prieten al său din liceu şi şeful promoţiei, alergă brusc înspre ceaun. Asta nu-i plăcu lui Tarent. Jocul i-o lua înainte şi asta nu voia, trebuia el sa controleze momentul finalului. Scenariul era al lui, nu al sferei. Aşa încât aproape rosti: 'frică'. Stâncile începuseră a se clătina, iar Caşin renunţă a se mai apropia de ceaun, prinzându-se, în schimb, ezitant, cu ambele mâini de asperităţile nesigure ale drumeagului trădător.

În stânga ceaunului Tarent căscă o crăpătură care ducea înspre o terasă întocmai ca aceea din camerele mânăstirii. Tuspatru se prăbuşiră înspre terasă, iar creatorul îndrăzni: 'moarte'. Gândul dispariţiei inevitabile îi plezni în timp ce se pregătau de cădere. Balconul alunecă înspre stânga, alungându-i, iar ei începură prăbuşirea.

Se simţea unit cu jocul, de-acum se baza pe instinct, iar maşinăria virtuală îi prelua gândurile şi comenzile în milisecunde. Camera dinspre colină, cea care găzduia sfera, cuburile, suportul pentagonal, tabla optică, se umplu de o lumină argintie, care răzbătea curat prin albastrul deschis al sferei, a cărei suprafaţă exterioară devenise cumva poroasă.

Cădeau. Văzduhul se schimbă din negru în alb-auriu şi intraseră într-o zonă cu copaci mari, albi, groşi, scorţoşi, care ameninţau să-i rupă dacă s-ar fi izbit de trunchiuri şi de crengi. Nu puteau opri apropierea de pământ, însă o puteau încetini agăţându-se de frunzele mestecenilor, căci asta păreau a fi copacii nefiresc de înalţi. Nu după mult timp îşi încetiniră atât de mult viteza de cădere încât acum pluteau înspre teren printre crengile care-i mângâiau precum o zăpadă aurie, care împrumuta din culoarea cerului. Deveniseră extrem de fericiţi, iar când ajunseră la poalele Mestecenilor Alb-Aurii, părăsiră poiana copacilor veseli, tremurând de satisfacţie. În josul poienii, o clădire albă adăpostea ceva ca o bucătărie de vară. Tarent intră şi gândi o ieşire; se agăţă de-o coardă de culoarea caramelului, care se pierdea în plafonul bucătăeiei. În cameră, sfera emana dâre maronii de lumină. Atinse vizual meniul, selectând a cincea dintre opţiuni: *Ieşire*.

Se înserase, însă Tarent nu se simţea nici pe departe ostenit. Încă două căni de lapte, o felie de cozonac, puţină dulceaţă şi era înapoi în sferă, dorind acum să joace nivelul creat. Selectă prima opţiune a meniului şi se trezi într-un elicopter-ascensor împreună cu cei trei prieteni. Sub ei, gheţuri, deasupra acelaşi văzduh negru. Vehiculul se aşeză grijuliu pe suprafaţa îngheţată; abia apucară să iasă din el şi să observe hăul din jurul gheţurilor, când acestea prinseră a ceda sub greutatea elicopterului-ascensor. Cădeau, însă gheaţa parcă se desprinse organic, închizându-se după alunecarea lor. Ajunseră într-o zonă de brazi uriaşi, cu crengi verde-închis, ţepi mari şi ghirlande-liane alb-verzi, precum cerul devenit acum de aceeaşi culoare. În cameră sfera emana luminiţe verzui printre fantele albastru-deschis.

Pluteau fericiţi, agăţându-se de ghirlandele brazilor. Jos, Tarent se transformase într-un imens 'chorn' rozător, patruped, pentru a scăpa atât de prieteni, cât şi de vreo patru 'lomi', care, ca un fel de gardieni, păreau să păzească incinta unde creşteau brazii şi voiau să pună mâna pe ei. Ajunse la o vizuină care se pierdea într-o denivelare mai pronunţată şi îi apăru meniul. Sfera se închise în bezna camerei, iar jucătorul adormi întocmai ca în ziua precedentă, îmbrăcat.

DESPRE HELION ⟶ MARIANO MARTIN RODRIGUEZ

Comparat cu alte iniţiative pe care le-am cunoscut prin mărturii diverse sau prin experienţă proprie în domeniul science-fictionului ca practică socio-literară, Helion iese în evidenţă printr-o longevitate remarcabilă şi printr-un nivel constant de seriozitate. Atunci când se adresează genului, atât din punct de vedere al continuităţii sale creative, datorită funcţiei sale de platformă de publicare respectată, cât şi registrului critic, datorită mizării sale pe o exegeză ce refuză să trateze science-fictionul în termenii criticii de tip *Facebook-like (I like, I don't like)*, cum se întâmplă cu frecvenţă prea mare printre unii amatori a căror comportament ajută câteodată la explicarea faptului că mijloacele de legitimare culturală tratează uneori genul cu un dispreţ nemeritat, socotindu-l ca o treabă pentru adolescenţi mintali. Chiar fără a evita polemicile legate de circumstanţele momentului actual, Helion-ul se străduie să dovedească prin fapte că science-fictionul poate fi şi artă de calitate şi că merită acelaşi respect critic ca şi genurile promovate de puterea culturală. Acel respect se manifestă şi prin aceeaşi demnitate a prezentării publicaţiilor Helion, atât online cât şi pe hârtie. Există foarte puţine reviste europene dedicate science-fictionului ce pot concura în profesionalism cu *Helion*. Angajamentul Helionului pentru un science-fiction de calitate din toate punctele de vedere, pare să fi avut efecte pozitive, deoarece a menţinut constant un punct de referinţă a cărui forţă a contribuit la o mai bună acceptare a science-fictionului în România de către *establishment*-ul literar. Mai mult, a dus la iniţiative similare care, prin imitare, tind, de asemenea, să ridice nivelul scenei române a science-fictionului. Ca şi traducător de literatură română, iubitor al science-fictionului şi admirator al Helion-ului şi a ceea ce acesta reprezintă, mă simt foarte onorat că a contat cu mine în diverse iniţiative precum traducerea în română a autorilor actuali ai genului, unii mai puţin cunoscuţi, ceea ce demonstrează şi sprijinul clubului Helion pentru o diversitate lingvistică şi discursivă a science-fictionului ce se află în acelaşi pericol ca şi biodiversitatea, pentru că modelul uniformizat al scrierii *best-seller*-ului american pare a fi unicul model literar pentru scriitorii din lume, care îl imită servili. Publicaţiile şi studiile susţinute de Helion sugerează că acea diversitate bogată încă supravieţuieşte în acel centru geografic şi multietnic (şi, prin urmare, într-adevăr cosmopolit) care este Timişoara.

Posibilul - un areal simbolic de recucerit pentru SF

ALTERNATIVE*

Plecînd de la faptul că orice creație literară — în măsura în care își merită acest nume — este, în primul rînd fiction, iar literatura science-fiction, pleonasmul de a cărei utilitate sînt absolvit, în economia de timp rezervată, mi-am propus să formulez cîteva opinii care nu pretind a fi altceva decît ipoteze prudente în spațiul de semnificație sugerat de titlu. Respectiv, intenționez să mă refer asupra rezervelor pe care le am în accentuarea extrapolării ca metodă de creație în SF.

Riscînd o definiție, metoda definește, în esență, gestul uman de construire, pe o cale unică, a unui univers artificial cu legități care nu se pot manifesta altfel decît prin intermediul unei ființe care pretinde, în chip originar, dezvăluirea lumii și schimbarea la față a acesteia, deoarece creația, ca și munca, în genere, nu poate fi redusă la un praxis pur, fără premise și cauze, fără scopuri și idealuri. Cum obiective programatice necontroversabile la ora actuală SF-ul nu are, iar tinerețea structurilor sale narative se confundă, uneori, cu cea a autorilor, îmi restring sfera considerațiilor în perimetrul raportului dintre posibil, probabil și real așa cum îmi apar în genul de scrieri invocat. Astfel, revendicîndu-se orgolios de la fenomenul științific și ambiționînd mai mult platonic, de a-i aparține, în ideea că rigoarea științei va mai atenua vocile care-i contestă legitimitatea, SF-ul pretinde, totuși, să identifice cu problematica majoră a vieții căreia-i rămîne tributară tematic. Acolo, în trama bizară dintre real — ca sincronie obiectivă, și posibil — ca diacronie obiectivă, registrul alethic rămîne prezent prin verosimil. Cadrele de verosimilitate ale ceea ce Lucian Ionică numește motiv SF, deschid fereastra spre problematizarea posibililor intrinseci constituenți atît realului cît și unei imagini anticipate a acestuia. În acest mod, SF-ul lărgește spațiul semantic al metaforei, datele științifice fiind utilizate ca vehicul metaforic în reconstrucția și redistribuirea posibililor inserați în real. Tocmai de aici impresia de nouă realitate a realității însăși pe care SF-ul autentic o dă. Reconstrucția posibililor se face însă prin implicarea rațiunii constructive a omului, care, și în acest fel, își marchează o nouă instituire teleologică a condiției sale: aceea de a-și asuma răspunderea nu numai pentru prezervarea realului, cît și pentru preliminarea viitorului.

Viitorul, însă, trebuie constituit cu mijloacele viitorului. Ca proces el este, în fond, un proiect de devansare și o împlinire de durată care, sub semnul intenționalității creatoare trece, inevitabil, prin unda umană a imaginației, adică a proiectării unei realități posibile. Actul de a imagina introduce un cîmp de posibilități în funcție de o multitudine de factori și de variabile unele controlabile, altele doar parțial, iar altele incontrolabile. Imaginația înseamnă punerea în prezent a unei valori absente, dar a unei valori de făcut cu o necesitate care, nerespectată, ar anihila ființa și actul creatorului.

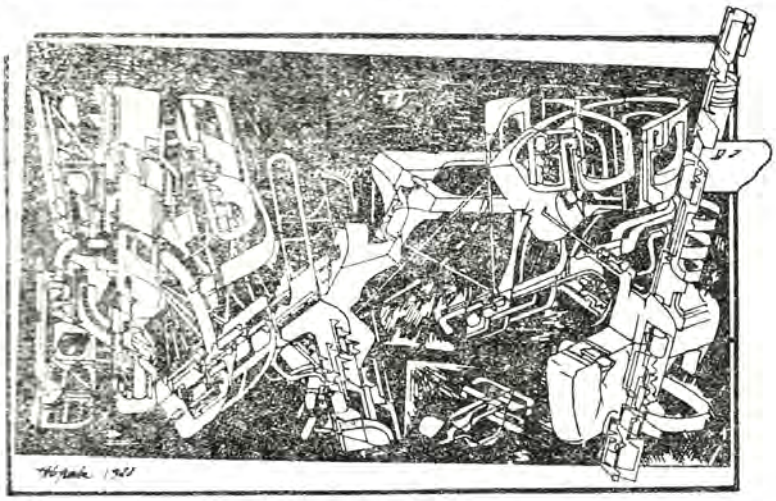

De aceea, imaginația creatoare, proiectînd o valoare iminentă originală, are datoria de a stimula nu numai imaginarea configurației viitorului, ci și a mijloacelor de a ajunge la el fără a-l transforma în trecut de gradul II; deci fără a fi o simplă extrapolare a prezentului, o xeroxare tematică a acestuia în secvențele, uneori, generatoare de inerție pe itinerariul mișcării istorice ireversibile.

Această dimensiune anticipativă-funciar asociată statutului literaturii SF, îi trasează în același timp atît orizontul ingrat de evoluție (la granița dintre știință, literatură, filosofie, praxiologie), cît și limitele obiective în asimilarea critică și depășirea universului poetic existent. Mai precis: anticipația aferentă SF-ului nu trebuie înțeleasă în sens îngust, utilitarist, ca anticipare programatică în raport cu un sistem de valori dezirabile. Ea este o anticipare metaforică în sensul etimologic al acesteia de comparație în care lipsește termenul comparat. Non-utilitarismul anticipației literaturii SF trebuie înțeles tot așa cum un roman de dragoste nu e un manual de a trata ori legitima dragostea, iar dacă trebuie să ne învețe ceva atunci el învață cum ne putem umaniza, trăind autentic omenește sentimentul de dragoste. În replică, nu un manual de anticipație și cu atît mai puțin o tehnologie a mecanismelor anticipative își propune să elaboreze SF-ul. Personajele sale centrale sînt Realul, Posibilul și Probabilul. Adevărata fabulație se urzește din conflictualitatea dintre stările limită prin care Posibilul este mai explicit sau mai implicit probabilizat spre o nouă ima-

* Rubrică preluată itegral din HELION, 1988

gine a Realului. Realul continuă, deci, a rămîne referențialul principal în conferirea de verosimilitate povestirii, lucrării SF în genere. Vehicolul real care mijlocește derularea aventurii posibililor este, desigur, alcătuit din toată recuzita realității nemijlocite în fenomenalitatea sa imediat perceptibilă ambiental. Am folosit pluralul posibili, deoarece dacă admitem teza infinității realului (structural, calitativ, spațio-temporal etc.), atunci posibilul ca parte latentă a realului este și el infinit. Deci există o infinitate de feluri de a fi și ale posibilului. Reconstrucția ontologică a Realului e deci verosimilă prin întinderea de noi punți de legătură între diferiții posibili, existenți în mod obiectiv la scara prezentului. Tot așa cum poezia creează un nou limbaj (folosind metode ce-i sînt specifice) prin recombinarea în forme și structuri inedite a limbajului natural, uzual în comunicarea chiar cea mai prozaică (uneori), un rezultat deci al unei *redistribuiri a cîmpului semantic obiectiv existent al limbii.*

Idilizarea pînă la basm a prezentului, ca și, în aceeași măsură, extrapolarea mecanică a realității, ni se par a fi două extreme echidistante față de eșecul sigur al oricărei scrieri care ambiționează a face parte din ceea ce se obișnuiește a se numi literatură SF.

În ce măsură fenomenul este o posibilă sursă de inovație spirituală și socială, ori numai un simplu vehicol de informație științifică abordată cu mijloacele esteticului, este o problemă deschisă căreia creatorii înșiși îi pot da răspuns, situîndu-se ferm pe pozițiile culturii autentice în orizontul concepției noastre despre lume. Insurgența pe care aceștia au declanșat-o prin utilizarea partizană a valorilor și simbolurilor din cîmpul simbolic al literaturii tradiționale, riscă să nu primească decît aderțiuni timide din partea celor care, necunoscîndu-o mai bine, o privesc cu detașare ; în cel mai bun caz. Autorii însă, pe harta complexă și contradictorie determinată de expansiunea universului nostru informațional, sînt obligați să recompună elementele cîmpului simbolic disponibil cu conștiința că nu numai pozițiile lor sînt provizorii și contestabile. Ca producători de sensuri trebuie să ocupe zilnic locuri pe scena dezbaterilor și să inventeze noi moduri de răspunsuri la noutatea și neprevăzutul evenimentelor prin posibilitatea de a domina întîmplătorul fără să dea aerul că-l reneagă. Pentru că nici arta, în general, nu are rolul de a rezolva probleme. Ea pune probleme ; în măsura în care ambiționează să se instaleze în perimetrul acesteia ca formă a conștiinței sociale, creația SF cumulează datoria de a identifica noi spații problematice, de a deschide perspective inedite de reflexie. Ea trebuie să încerce să fie cît mai verosimilă. De aceea, nu de adevăr, ca știința, are ea nevoie, ci de plauzibilitate. Surogatul realitate-ficțiune este aliajul cel mai la îndemînă pentru construirea unor noi posibilități de abordare reflexivă, nu empirică sau obiectuală a realității.

Condiția umană, funcție de condiții biologice, ecologice, morale și social-politice, a devenit acut dependentă și de condiția sa tehnologică. Este un truism să o mai afirmăm. Dacă o facem totuși, e numai pentru a aminti că SF-ul poate fi o formă (încă una) de educație permanentă. Celor obsedați de ideea utilității le putem face o concesie : scrierile SF catalizează acțiunea — stimulează cercetarea științifică, transcenderea cunoscutului, a schimbării, dar fără să participe la schimbare. Deci nu interpretează aria dezvoltării posibile, ci scrie partituri posibile pe diverse interpretări praxiologice. Căci, așa după cum abstracția este tot mai mult semnul adîncimii de cunoaștere, tot astfel „gratuitatea" este semnul eficacității noutății de creație. E suficient să amintim despre crearea geometriilor neeuclidiene, sau despre crearea teoriei relativității exemplele cele mai cunoscute pe care le oferă știința, pentru a dovedi că gratuitatea în creație în general este numai o judecată subiectivă a unui anumit timp istoric. În chip real, ea ascunde o necesitate superioară care conduce, aparent paradoxal la rezultatele cele mai utile umanității și la progres.

Dar, dincolo de orice considerație, dacă va face ceea ce a făcut de cînd a apărut, adică să ne cultive încrederea că putem ști mult mai mult decît ne permit științele să știm despre lume, literatura pe care în lipsa unui alt termen mai propriu o numim SF, va rămîne un element indispensabil în peisajul epocii ; amplificînd, cu posibilitățile ce-i sînt caracteristice, marele rezervor al reprezentărilor colective despre infinitele posibilități ale omului de a-și umaniza condiția ontologică.

Ștefan Buzărnescu

O „cheie" pentru science fiction: Sublimul

„Cer doar o singură favoare : ca nici o parte a acestei expuneri să nu fie judecată în sine și ruptă de rest ; căci sunt conștient de faptul că nu mi-am dispus materialele în așa fel încît să reziste la proba unei controverse acerbe, ci doar în vederea unei examinări sobre și chiar îngăduitoare ; că aceste materiale nu sunt înarmate pentru o bătălie, ci doar orînduite privirii acelora care sunt dornici să facă o primire pașnică adevărului".

EDMUND BURKE. O cercetare filosofică asupra originii ideilor noastre despre sublim și frumos, 1756.

Admițînd *plăcerea* ca motivație legitimă a lecturii cărților de ficțiune (și a vizionării de filme), ce plăcere caută în *science fiction* atît de numeroșii adepți ai genului ? (Și o și găsesc, din moment ce sunt atît de numeroși, de antuziaști și de fideli.) Bineînțeles, o *plăcere estetică* (alte prezumabile plăceri, extra-estetice, nefiind practic excluse, dar fiind teoretic scoase în afara discuției, ca improprii, colaterale și minore). Dar, în acest caz, ce se întîmplă cu rezistența „estetă" față de SF, ce se întîmplă cu atîția oameni de gust cărora SF-ul nu le spune nimic ori prea puțin ? Ce explicație se poate găsi faptului că oameni indubitabil înzestrați cu „antene" fine și infailibile în detectarea și degus-

tarea frumosului nu găsesc în *science fiction* nimic care să-i satisfacă ? Prejudecăţile suficiente, obtuzitatea intelectuală, inerţia gustului, închistarea mentală, reaua-credinţă interesată şi altele ca acestea nu pot constitui o explicaţie care să reziste în cazul unor astfel de „oameni de gust", cei mai mulţi dintre ei pe deplin creditabili ca realmente inteligenţi şi intelectual oneşti. (Şi există, presupun, şi în Occident.) destui astfel de „oameni de gust" lipsiţi de apetit şi de afinitate pentru SF. Oare explicaţia n-ar putea fi găsită tocmai în faptul că ei sunt ce sunt, adică „oameni de gust", exersaţi în detectarea şi degustarea frumosului, în timp ce SF-ul nu este o artă a frumosului, ci — în „vîna" sa principală — o artă a sublimului ?

Şi, cu aceasta, am şi enunţat „teza" pe care această expunere îşi propune s-o pledeze. (Nu îndrăznesc să spun „s-o demonstreze", atîta timp cît, spre regretul meu, o mare parte dintre probe — cărţi ori filme — îmi sunt încă inaccesibile.) Susţin, aşadar, că *science fiction*-ul, în ce are el suprem, este o artă a sublimului, că este ipostaza inedită şi particulară sub care sublimul se prezintă în arta secolului XX, iar plăcerea pe care o putem găsi în *science fiction* este o plăcere estetică specifică, este acea „*pleasure in pain*" („plăcere provenită din suferinţă") pe care, în afara tragicului, numai sublimul o mai poate da :

> „o plăcere posibilă doar prin intermediul unei neplăceri"
>
> (KANT) [1]
>
> „Nu am numit plăcere această încîntare (*delight*) deoarece ea gravitează în jurul durerii (*pain*) şi deoarece diferă substanţial de orice idee a plăcerii pozitive. Eu unul numesc *sublim* orice lucru care stîrneşte această încîntare."
>
> (BURKE) [2]

Pe ce mă bazez atunci cînd fac afirmaţia că SF-ul este o artă a sublimului şi că acest concept estetic poate servi drept „cheie" teoretică ideală în înţelegerea, interpretarea şi valorizarea SF-ului ? Mă bazez atît pe factorul „*science*" din *science fiction*, cît şi pe factorul „*fiction*".

Mai întîi, „ştiinţa" din ştiinţificţiune. Ancorarea în ştiinţă, asimilarea şi asumarea imaginii universului aşa cum rezultă aceasta din ştiinţa în necontenită dezvoltare a secolului XX asigură SF-ului resurse nelimitate de *a figura infinitul*, resurse faţă de care alte forme ale expresiei literare nu se află într-o aşa de strînsă proximitate. Infinit ce deţine un rol-cheie în înţelegerea şi definirea sublimului încă din secolul al XVIII-lea, de la Burke, Kant şi Schiller încoace, fie şi în forma atenuată a „copleşitorului" sau „covîrşitor-de-marelui" pe care estetica secolului nostru pare mai dispusă s-o accepte, situaţie de altfel prevăzută încă de Burke :

> „O altă sursă a sublimului o constituie nemărginirea (*infinity*) ; dacă nu cumva sublimul chiar ţine de ea. Nemărginirea are tendinţa de a umple mintea omului cu acel gen de spaimă încîntătoare (*that sort of delightful horror*) care constituie efectul cel mai autentic şi testul cel mai adevărat al sublimului. Există prea puţine lucruri care să poată deveni obiecte ale simţurilor noastre şi care să fie cu adevărat infinite prin însăşi natura lor. Dar ochiul nefiind capabil să perceapă limitele multor lucruri, acestea par nemărginite şi produc aceleaşi efecte ca şi cum ar fi cu adevărat infinite." [3]

Deşi este, categoric, „la el acasă" în *science fiction* ca şi în sublim, deşi este accesibil aici mai mult decît în alte „genuri" şi forme ale expresiei artistice, infinitul rămîne totuşi dispensabil, „facultativ" în *science fiction*, care se poate descurca şi în lipsa lui, întocmai ca şi sublimul. Chiar abţinîndu-se de la „jocul acesta puţin cam uşuratic cu infinitul", joc care „este în gustul de epocă al romantismului timpuriu" (N. HARTMANN) [4], SF-ul — ca şi sublimul, iarăşi — rămîne perfect apt a-şi realiza pe deplin virtualităţile-i intrinseci şi efectul specific. Căci „covîrşitor-de-marele" [5] — fie în ce priveşte mărimea, fie în ce priveşte forţa — rămîne, aşa-zicînd, un „carburant" suficient pentru a întreţine combustia sublimului. „Căci tot ce e covîrşitor este generator de sens prin sine însuşi." [6] (N. HARTMANN)

Această virtualitate, această sursă latentă este captată, în *science fiction*, şi prin valenţele literare native ale acestuia, pe care le vom vedea mai încolo, dar şi graţie faptului că *ştiinţa* intervine, în dialectica sublimului din ştiinţificţiune, ca un factor decisiv, declanşator. Ştiinţa din ştiinţificţiune este aceea care decide, în ultimă instanţă, raporturile şi delimitările de principiu dintre literatura de *science fiction* şi literatura realistică, dintre *science fiction* şi *science fantasy*, dintre *science fiction* şi literatura fantastică propriu-zisă. Impresia de credibilitate garantată ştiinţific este necesară în *science fiction* nu numai, şi nu în primul rînd, pentru a crea acea precară dar indestructibilă „iluzie realistă" pe care mizează „verosimilul" propriu oricărui *mimesis* ; mult dezbătuta problemă a „verosimilităţii", transferată aici din literatura generic calificată drept „realistă", se pune în *science fiction* în mod specific şi diferenţiat. Apoi, „blindajul ştiinţific" al ipotezei SF şi stringenţa logică a extrapolării ei, aşadar rigoarea ştiinţifică şi logică, constituie criteriul care operează disocierea între *science fiction* şi *science fantasy*, fără a afecta însă esenţa lor comună ; în schimb, acelaşi criteriu ne conduce spre un punct-cheie în care esenţa non-fantastică a SF-ului devine evidentă. Căci impresia de verosimilitate, de consistenţă concretă a „lumii" imaginare create, este necesară în *science fiction* nu doar ca fond de contrast pe care „fisura în real", definitorie în fantasticul propriu-zis, să devină cît mai frapantă ; cum vom vedea, această „fisură în real" nu poate servi drept criteriu în *science fiction*. Aici criteriul este altul.

În *science fiction*, ca peste tot în sublim, efectul specific şi definitoriu, „sublimarea" estetică se produce numai dacă şi numai atunci cînd raţiunea umană ia act de propria sa libertate şi de propria sa superioritate calitativă în faţa naturii, reale sau imaginare, care-o covîrşeşte cantitativ. Covîrşit de imensitatea universului fizic, omul se vede constrîns să recurgă la o ripostă nefizică, la ideea libertăţii raţiunii sale — facultate suprasensibilă, ireductibilă la natură şi mai presus de aceasta :

> „Pentru *a putea măcar gîndi* fără contradicţie infinitul dat este necesar ca sufletul uman să conţină o facultate care să fie ea însăşi suprasensibilă."
>
> (KANT) [7]

Or, ceea ce ne constrînge *să gîndim infinitul*, în *science fiction*, este tocmai ştiinţa.

În *science fiction*, *ştiinţa constrînge la sublim*.

Acea „plăcere izvorîtă din suferinţă" (*pleasure in pain*), specifică sublimului, se declanşează atunci cînd — spune Kant — „neputinţa proprie trezeşte conştiinţa unei facultăţi nelimitate a subiectului [8]" ; dar — adaugă Schiller — „trebuie să fie ceva serios, măcar în percepţia prin simţuri (*weninstens in der Empfindung*), pentru ca raţiunea să recurgă la ideea libertăţii ei" [9]. Or, tocmai acest suport ori alibi „serios" îl furnizează emoţiei estetice „ştiinţa din ştiinţificţiune", acel „efort către *verosimilitate* în aplicarea principiilor ştiinţifice" (Edgar Allan POE) [10].

Afinitatea dintre sublim şi ştiinţă este nu numai demonstrată teoretic, dar şi atestată istoric. Blaise Pascal, ale cărui *Cugetări* dau o atît de cutremurătoare expresie trăirii sublimului, n-a fost numai un gînditor creştin, dar şi unul dintre cei mai străluciţi oameni de ştiinţă ai vremii sale. [11] Mintea genială a unui Newton a fecundat decisiv efervescentul climat intelectual al Angliei secolului al XVIII-lea, climat care a făcut posibilă cristalizarea conceptului mo-

dern al sublimului, în versurile poe-ilor și în eseurile ginditorilor, din-re care Edmund Burke este numai anul, cel mai celebru, e drept, și el care avea să devină cel mai in-fluent în posteritate, dar nu singu-ul și, cronologic, nu primul" [12]

În secolul nostru, estetica filo-sofică a devenit conștientă de aceas-ă afinitate între sublim și știință.

> „Mai întîi, sublimul există în fe-lurite fenomene ale naturii, în furtună, în spargerea de stînci a valurilor mării, în cascadă, în în-tinderile de zăpadă de pe munți, în pustie, în tăcerea cîmpiei, în cerul înstelat. Acestea sunt exemple de mult cunoscute. Pen-tru omul de știință, multe alte lucruri pot fi și ele cu adevărat sublime : construcția internă a atomului sau mișcările subtile din nucleul celulei — întocmai ca și legile statistice ale lumii stelelor." (N. HARTMANN) [13]

Dar cine ar putea spune cîte alte ıspecte ale naturii, potențial sublime, ı mai descoperit știința între timp, n cele peste patru decenii care s-au ;curs din 1945, cînd scria aceste rîn-luri filosoful german Nicolai Hart-nann (1882—1950), cel care a dat :onceptului de sublim cea mai me-norabilă formulare din secolul XX ?

Ajungem acum la cel de-al doi-ca factor din *science fiction*, așadar a *„fiction"*, *la* literatură. Este vorba le o literatură care, prin însăși na-tura sa specifică și definitorie, duce la instalarea sublimului.

Însuși resortul *extrapolării* de-finitoriu în *science fiction*, conduce în mod necesar la escalade și acu-mulări copleșitoare în raport cu fini-tudinea și fragilitatea ființei umane. Și aceasta, fie că este vorba de feno-mene ale naturii (ori numai atribuite naturii), ca în *Căderea nopții* a lui Isaac Asimov sau ca în *Fabrica de absolut* a lui Karel Čapek, fie că este vorba de artefacte umane, ca în *Cheia laxiană* a lui Robert Sheckley sau în *Pasăre de pază* a aceluiași, fie că este vorba de vietăți xenobiolo-gice, ca în *Ziua triffidelor* a lui John Wyndham sau ca în *Regii nisi-purilor* de George R. R. Martin, fie că este vorba de orice altceva putem întîlni în *science fiction*. Prin extra-polare, SF-ul realizează în mod spe-cific „masa critică" necesară declan-ării „reacției în lanț" a combustiei sublimului.

Un alt racord structural între sublim și *science fiction* decurge din faptul că acesta din urmă — carte sau film — este o artă narativă, unde *conflictul* este de nelipsit și joacă un rol esențial. Dar și esența sublimului este, cum încă de la Kant se știe, conflictuală :

> „Căci, așa cum imaginația și *in-telectul* produc în aprecierea fru-mosului, prin acordul lor, fina-litatea subiectivă a facultăților sufletului, tot astfel, imaginația și *rațiunea* obțin același rezultat în aprecierea sublimului, prin conflictul lor." (KANT) [14]

(Și în acest punct estetica secolului nostru privește lucrurile mai atenuat și mai nuanțat, susținînd posibilitatea de principiu a unui sublim exclusiv și pur pozitiv, din care momentul negativ, conflictual poate lipsi : este încă un punct în care Hartmann se delimitează de Kant.) Dispensabil poate în alte arte, în muzică, în sculptură ori în arhi-tectură, momentul negativ al dialec-ticii sublimului rămîne însă de nelip-

> noase care umplu spațiul de deasupra nastră ca sori ai aces-tor lumi ce se mișcă pe orbite astfel alcătuite încît au o con-siderabilă finalitate pentru ele, ci trebuie s-o luăm doar cum a-pare, ca o boltă mare care cu-prinde totul ; doar cu această reprezentare putem asocia su-blimul pe care o judecă este-tică pură îl atribuie acestui obi-ect." (KANT) [15]

Kant se referea aici, desigur, la așa-numita doctrină a „pluralității lumilor locuite", care prolifera deja în vremea lui, și a continuat să pro-

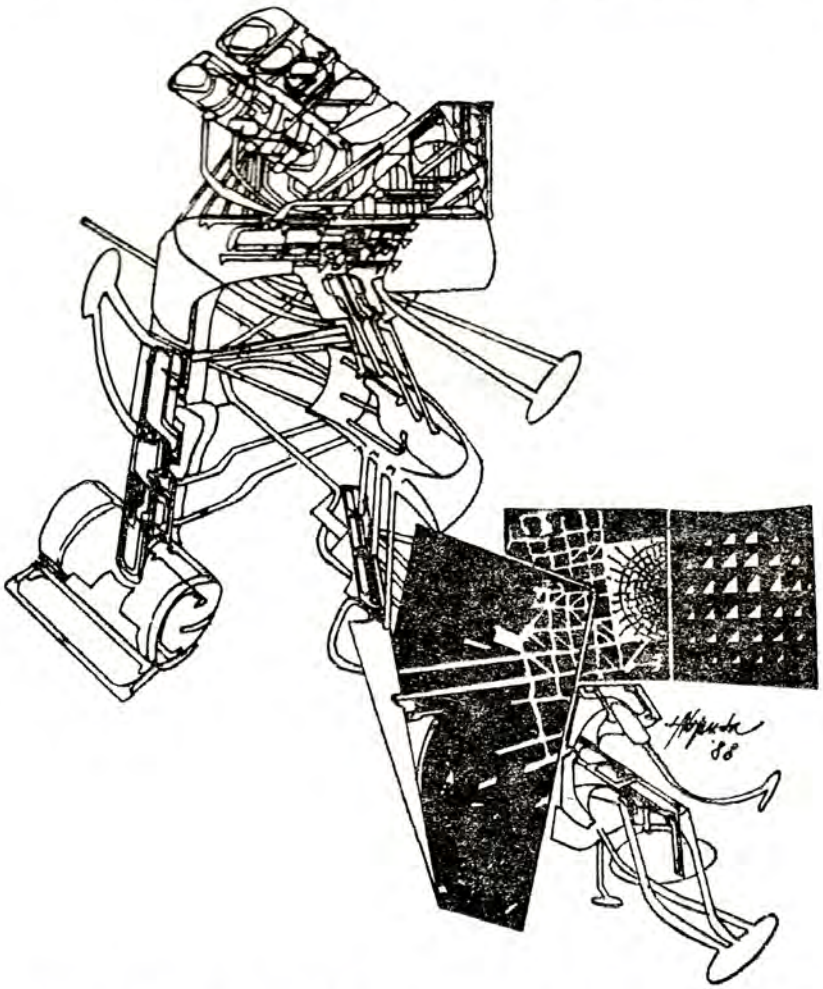

sit în artele narative, în epică și în film, implicit deci în *science fiction*. În dialectica dintre *pain* (suferință, durere) și *pleasure* (plăcere), momen-tul negativ al suferinței, al durerii rămîne, aici, de nelipsit.

Că este așa, SF-ul a demon-strat-o cu prisosință, prin atîtea opere în care este depășită practic pînă și o frontieră a sublimului pe care însuși Kant o vedea principial de nedepășit :

> „Deci, cînd spunem că privelișteа cerului înstelat este *sublimă*, nu trebuie să punem la baza aprecierii ei conceptele unor lumi locuite de ființe rațio-nale și să considerăm, punctele lumi-

lifereze și mai tîrziu, într-o mulțime de scrieri non-fictive, azi uitate (ese-uri, comentarii și speculații fante-ziste în marginea astronomiei, filo-sofiei, religiei etc.). [16] Aceste nenu-mărate scrieri ofereau, în cel mai bun caz, o contemplație statică și li-ricoidă a prezumtivelor „plurale lumi locuite", și nicidecum mișcarea narativă și substanța epică de ne-lipsit, prin definiție, în literatura de ficțiune. SF-ul avea să depășească acest impas tocmai printr-o soluție specific literară : printr-o intensă conflictualitate, prin apelul la dia-lectica sublimului, în speță la *mo-mentul negativ* al acestei dialectici, pe care-l fortifică prin fuzionarea

de „motive" SF specifice. Dacă „pluralitatea lumilor locuite" nu putea susține singură încărcătura sublimului — și aici Kant avea perfectă dreptate — în schimb această încărcătură poate fi suportată cu mai multe șanse de succes de „aliaje" motivice mai rezistente : aliajul rezultat din fuziunea, în spațiul imaginarului, cu „cataclismul cosmic" (ca în *Steaua* lui Arthur C. Clarke) ori cu „contactul cu străini cosmici ostili" (ca în *Războiul lumilor* al lui H. G. Wells). (Personal nu i-am văzut niciodată la față pe acei faimoși BEM, Bug Eyed Monters, îi știu numai din auzite, dar ce am auzit despre ei mă îndreptățește, cred, să presupun că nu contează în discuția noastră despre sublim.) O soluție majoră dar irepetabilă este aceea găsită de Stanislaw Lem în *Solaris :* nu o „lume locuită", ci o lume constituită ca o unică inteligență la scară planetară, o „nooplanetă". Mai productivă pare a fi imaginarea unor vaste scenarii conflictuale inter-planetare cu combatanți umani și cu conflicte complex și ingenios motivate, așa cum procedează Isaac Asimov în *Fundația* ori Frank Herbert în *Dune* (și aici lista exemplelor s-ar putea mult extinde, chiar și fără a lua în considerare atîtea „opere spațiale" și „războaie ale stelelor" de serie).

În fine, tot ca ficțiune, ca literatură, științifictiunea are principial acces la *catharsis*. Efectul carhartic a fost pus în evidență, cum se știe, mai întîi de Aristotel, prin examinarea tragediei antice grecești. [17] O dată cu elaborarea conceptuală a sublimului, o dată cu definirea teoretică a conceptului de sublim, în secolul al XVIII-lea, prin Burke și Kant, a devenit evident că fenomenul *„pleasure in pain"*, „plăcerea provenită din durere și suferință" este un numitor comun atît emoției tragice, cît și emoției sublime. Totalizarea tragicului și a sublimului nu a întîrziat să apară, pe această bază : este ceea ce a făcut Friedrich Schiller, [18] continuînd linia de gîndire a lui Kant De atunci, destinul tragicului e împletit cu al sublimului si destinul sublimului e împletit cu al tragicului. Dar, dacă este într-adevăr o artă a sublimului — și într-adevăr este ! — SF-ul trebuie să aibă acces și la tragic, inclusiv la *catharsis*. Aceasta, cel puțin la modul deziderativ, ca un ideal de atins, ca un *nec plus ultra* spre care trebuie să tindă fără contenire și fără preget.

Că infinitul este „la el acasă" în *science fiction*, este o evidență ce nu mai trebuie demonstrată. Călătoria în spațiu și călătoria în timp oferă deschideri spre două infinituri, cele mai frecvent abordate în SF, dar nu singurele.

Greu, dacă nu imposibil de „reprezentat" sensibil, infinitul poate fi totuși „figurat" concret și făcut astfel accesibil intuiției, atîta cît acest lucru e posibil, cu mai multe șanse de succes (*recte*, de efect artistic) în *science fiction* — literatură sau film — decît în alte forme de expresie literară și artistică. Mai exact spus, SF-ul poate, pînă la un punct, desigur, „figura" intuitiv tocmai neputința intuiției de a-și reprezenta concret infinitul : pe această cale se declanșează, și în *science fiction*, acel resort spiritual pe care Immanuel Kant l-a demonstrat ca stînd la baza sublimului :

> „Sentimentul sublimului este deci un sentiment de neplăcere, care provine din inadecvarea imaginației, în cadrul aprecierii estetice a mărimii, față de aprecierea realizată de rațiune, și totodată o plăcere care se naște tocmai din concordanța acestei indecăți asupra inadecvării celei mai importante facultăți a sensibilității cu ideile rațiunii. Întrucît năzuința spre ele este pentru noi lege. Cu alte cuvinte, este pentru noi lege (a rațiunii) și ține de menirea noastră să apreciem tot ceea ce este mare în natură, ca obiect al simțurilor, drept mic în comparație cu ideile rațiunii : iar ceea ce trezește în noi acest sentiment al menirii noastre suprasensibile concordă cu acea lege. Dar cea mai puternică năzuință a imaginației, care se manifestă în întruchiparea unității pentru aprecierea mărimii, este aceea de a se raporta la *ceva mare în mod absolut*, ca atare la legea rațiunii, numai aceasta fiind acceptată ca măsură supremă a mărimilor. Deci, percepția interioară a inadecvării oricărei unități de măsură a sensibilității pentru aprecierea rațională a mărimii constituie o concordanță cu legile rațiunii și o neplăcere pe care o trezește în noi sentimentul menirii noastre suprasensibile, potrivit căreia a considera orice unitate de măsură a sensibilității ca inadecvată ideilor rațiunii este un act final, adică plăcere." (KANT) [19]

Este vorba, aici, de acea clasă a sublimului pe care Kant o numește „sublimul matematic" [20] (și pe care Schiller o va numi „sublimul teoretic" [21]), disociind-o de „sublimul dinamic" [22] („sublimul practic" [23], la Schiller).

Acum — presupunînd pe toți cititorii acestor rînduri avizați împotriva a ceea ce estetica anglo-saxonă a incriminat sub numele de *„the intentional fallacy"* („eroarea intențională") [24] — voi ilustra aceste două clase de sublim cu două superbe povestiri „clasice", intrate de mult în „fondul de aur" al SF-ului mondial și semnate amîndouă de același autor : Arthur C. Clarke. Simplificînd puțin lucrurile pentru necesitățile demonstrației, să spunem că în *Cele nouă miliarde de nume ale lui Dumnezeu* găsim sublimul matematic (teoretic), iar în *Steaua* găsim sublimul dinamic (practic).

În prima dintre ele, două infinituri apar puse în paralel și în relație, ambiguu echivalate (o ambiguitate perfect legitimă în literatură) : infinitul naturii, în ipostaza „clasică" a cerului înstelat, și un infinit artificial, concretizat prin computerul Mark V, înzestrat, ca orice super-inteligență artificială, cu o capacitate informațională și cu o viteză operațională exorbitante, supra-umane, în fața cărora omul se simte copleșit, covîrșit, redus la insignifianță și neputință : este o situație frecventă în *science fiction*, și vom reveni la ea, în altă ordine de idei. Rămînînd la povestirea în discuție, să mai observăm că primul dintre infinitu rile amintite, acela al stelelor strălucitoare de pe cer, este relativ mai „concret", mai accesibil simțurilor, pe cînd cel de-al doilea, acela al combinațiilor și permutațiilor de cifre ori litere și al progresiei la infinit a numerelor naturale, este relativ mai „abstract", mai accesibil minții, intelectului. Aici, soluția originală (și irepetabilă, ca peste tot în artă) constă în a „vizualiza" un infinit prin celălalt, făcînd astfel perceptibilă pentru intuiție însăși neputința intuiției de a percepe și a-și reprezenta infinitul :

> „Prin urmare, natura este sublimă în acele fenomene ale ei a căror intuire conduce la ideea infinității ei. La aceasta se poate ajunge doar datorită inadecvării chiar și a eforturilor celor mai mari ale imaginației noastre în cadrul aprecierii mărimii unui obiect. În ceea ce privește aprecierea matematică a mărimii, imaginația poate face față oricărui obiect, fiind capabilă să ofere acestei aprecieri o măsură potrivită, deoarece conceptele numerice ale intelectului pot adecva, prin progresie, orice măsură la orice mărime dată. Atunci aprecierea *estetică* a mărimii trebuie să fie aceea în care efortul de sintetizare depășește puterile imaginației ; în ea se face simțită tendința de a cuprinde perceperea progresivă într-un tot al intuiției și totodată se constată neputința acestei facultăți nelimitate în progresie de a surprinde, cu o încordare minimă a intelectului, și de a utiliza în aprecierea mărimii o măsură fundamentală adecvată ei. Dar măsura fundamentală propriu-zisă și neschimbătoare a naturii este întregul ei absolut care, atunci cînd o considerăm ca fenomen, constituie infinitatea sintetizată. Întrucît această măsură fundamentală este un concept contradictoriu în sine (datorită imposibilității totalității absolute a unui

progres infinit), acea mărime a unui obiect al naturii care depășește întreaga capacitate de sintetizare a imaginației conduce conceptul naturii la un substrat suprasensibil (care stă la baza naturii și totodată la baza facultății noastre de a gîndi). Acest substrat este mare dincolo de orice unitate de măsură a simțurilor și de aceea ne determină să apreciem ca sublim nu atît obiectul, cît starea de spirit care se naște în aprecierea lui. (...)

Calitatea sentimentului sublimului constă într-o neplăcere produsă facultății de judecare estetice de către un obiect, neplăcere care este considerată în același timp ca finală; faptul se explică prin aceea că neputința proprie trezește conștiința unei facultăți nelimitate a subiectului, iar spiritul o poate aprecia estetic pe ultima doar prin intermediul acestei neputințe. [...]

Cu alte cuvinte, se ajunge astfel la sentimentul că avem o rațiune pură independentă sau o facultate de apreciere a mărimilor, a cărei superioritate nu poate fi sesizată prin nimic altceva decît prin neputința chiar a acelei facultăți care nu cunoaște limite în întruchiparea mărimilor (obiectelor simțurilor)." (KANT) [25]

Dar specia de sublim de care se uzează și se abuzează în *science fiction* — în romane și mai ales în filme — este cea numită de Kant „sublimul dinamic", iar de Schiller „sublimul practic". Mai frecvent abordat, pentru că mai accesibil percepției prin simțuri, mai ușor de vizualizat, de „figurat" intuitiv, „sublimul dinamic" este, în *science fiction*, și mai ales în *space opera*, totodată și mai ușor degradabil sub raport artistic, mai ușor de corupt extraestetic, mai ușor de împins în ispita „efectelor" exterioare, facil spectaculoase și nimic mai mult, chiar dacă de imediat și garantat succes la publicul larg. „Sublimul dinamic" poate oferi — poate fi făcut să ofere — plăcere și numai pentru ochi, și numai pentru simțuri, nu și pentru minte, pentru intelect, pentru spirit, dar această plăcere numai pentru simțuri e inferioară și impură esteticește. Discuția teoretică o vom axa însă pe un caz de „sublim dinamic" esteticește pur, pe unul dintre acele cazuri, artisticește „fericite", în care și simțurile și intelectul își pot găsi, deopotrivă, satisfacția ce le este fiecăruia proprie.

Steaua lui Arthur C. Clarke se ține minte, de către cei mai mulți, mai ales pentru finalul ingenios și frapant, în care ultimul cuvînt al textului „răstoarnă" retroactiv înțelegerea și înțelesul întregului text. Este o plăcere intelectuală, dar mai substanțială decît aceasta și superioară ei este plăcerea propriu-zis estetică indusă de spectacolul dezastrului cosmic al exploziei unei supernove și de dezolarea cosmică infinită în timp și spațiu pe care acest dezastru o lasă în urma sa. Este aceeași plăcere provenită din durere și suferință ce indică prezența sublimului, dar, deși este, în esență, aceeași plăcere, ea este mijlocită de un alt fel de durere decît cel examinat mai înainte. Suferința nu-și mai are de această dată sursa și cauza în mărime, ci în forță:

> „*Forța* este capacitatea e a depăși mari obstacole. Ea se numește *putere* atunci cînd poate înfrînge chiar și opoziția a ceea ce posedă forță. Natura, considerată în judecata estetică ca o forță care nu are asupra noastră nici o putere, este *dinamic-sublimă*. [...]
>
> Dar obiectul căruia încercăm să ne opunem este un rău fizic și, dacă nu ne simțim în stare s-o facem, el devine un obiect care provoacă frică. În consecință, natura poate trece drept forță, deci ca dinamic-sublimă pentru facultatea de judecare estetică, doar întrucît este considerată ca obiect care provoacă frică.
>
> Însă noi putem considera *înfricoșător* un obiect, fără să ne fie frică de el. Aceasta se întîmplă cînd considerăm obiectul astfel încît doar *gîndim* cazul în care am vrea să ne opunem lui și orice opoziție ar fi cu totul zadarnică. [...]
>
> Stîncile îndrăznețe aplecate și amenințătoare, norii de furtună care se îngrămădesc pe cer și care înaintează cu tunete și fulgere, vulcanii la apogeul puterii lor distrugătoare, uraganele cu pustiirea pe care o lasă în urmă, oceanul nemărginit cuprins de furie, o cascadă înaltă a unui fluviu mare s.a.m.d. arată, în comparație cu forța lor, nimicnicia capacității noastre de opoziție. Dar privelistea lor, cu cît este mai înfricoșătoare, cu atît devine mai atrăgătoare, dacă ne aflăm în siguranță. Noi considerăm fără ezitare că aceste obiecte sunt sublime, deoarece ele înalță tăria sufletească deasupra măsurii ei medii obișnuite și ne permit să descoperim în noi o capacitate de opoziție de un cu totul alt tip, care ne dă curajul să ne putem măsura cu aparență atotputernicie a naturii.
>
> Căci, datorită nemărginirii și neputinței facultății noastre de a da o măsură adecvată aprecierii estetice a mărimii asupra *domeniului* ei, am descoperit propria noastră limitare, dar totodată, în rațiunea noastră, o altă măsură ne-sensibilă care are la bază chiar acea infinitate ca unitate, măsură față de care orice în natură este mic; astfel am aflat deci în sufletul nostru o superioritate asupra naturii în nemărginirea ei; în același mod, forța irezistibilă a naturii ne face să recunoaștem, ca ființe naturale, neputința noastră fizică, dar descoperă în noi facultatea de a ne considera independenți față de ea și o superioritate asupra naturii; pe aceasta se întemeiază o autoconservare total deosebită de cea pe care o atacă și o periclitează natura din afara noastră; astfel, umanitatea rămîne neînjosită în persoana noastră, deși omul ar fi învins de acea putere. Ca atare, în judecata noastră estetică natura este declarată sublimă nu pentru că ne provoacă frică, ci pentru că trezește în noi acea tărie (care nu aparține naturii) necesară pentru a considera neînsemnat ceea ce ne îngrijorează (bunuri, sănătate și viață); pe acest temei, forța naturii (căreia îi suntem desigur subordonați în raport cu acele lucruri) nu mai este privită, relativ la noi și la personalitatea noastră, ca oputere în fața căreia ar trebui să ne plecăm atunci cînd este vorba de principiile noastre supreme, de afirmarea sau abandonarea lor. Așadar, aici natura este numită sublimă doar întrucît înalță imaginația, pentru a înfățișa acele cazuri în care sufletul poate simți sublimul propriei meniri, care este superioară naturii." (KANT) [26]

Matematicienii și filosofii susțin astăzi că pot concepe însuși numărul infiniturilor posibile ca fiind infinit. Prea mult, totuși, pentru *science fiction*. Cred că în *science fiction* nu e nevoie să știm număra de la unu la infinit. E destul dacă știm număra pînă la trei. Pentru că aici, în *science fiction* și în sublimul de tip „secolul XX", omul nu se mai află suspendat „între două infinituri", ci „între trei infinituri". Este prea bine cunoscută răscolitoarea expresie pe care, în secolul al XVII-lea, Blaise Pascal a dat-o condiției omului de a trăi „suspendat între două abisuri":

> „Cel ce se va privi astfel se va înspăimînta de el însuși și văzîndu-se suspendat între cele două abisuri — infinitul și neantul — de masa cu care l-a dăruit natura, se va cutremura privind aceste minuni și, curiozitatea preschimbîndu-i-se în admirație, cred că va fi înclinat mai degrabă să le contemple în tăcere decît să le cerceteze semețindu-se.
>
> Fiindcă, la urma urmei, ce este omul în natură? Un Neant față de Infinit, un Tot față de

Neant, ceva de mijloc între nimic și tot. Aflat la o distanță infinită de cuprinderea extremelor, rostul ultim al lucrurilor ca și principiul lor primordial sunt pentru el pecetluite într-o taină de nepătruns; el este la fel de neputincios să vadă Neantul din care a fost smuls, cît și Infinitul care-l înghite." (PASCAL) [27]

Sub raport literar, în *science fiction*, la fel de productiv, dacă nu chiar mai productiv decît cele două infinituri „pascaliene" pare a fi „al treilea infinit", cel „teilhardian", — acel infinit al inepuizabilei complexități și varietăți situate la nivel „mediu", la nivelul dimensiunilor „umane" și al percepției macroscopice curente, infinit asupra căruia, la mijlocul acestui secol, atrăgea atenția gînditorul francez Pierre Teilhard de Chardin :

„Un prim aspect pe care aceasta [*curba corpuscularizării* Universului] ni-l dezvăluie este ce grav mutilat ar apărea Universul nostru dacă l-am reduce numai la ceea ce este Foarte Mare și ceea ce este Foarte Mic, — adică la cele două singure abisuri ale lui Pascal. Chiar și fără a ține seama de adîncurile Timpului — așadar în planul unei secțiuni instantanee a Universului — mai există și un al treilea abis : acela al Complexității. [...] Așadar, Lumea este clădită spațial nu doar pe două infinituri (cum adesea se spune), ci pe *trei* (cel puțin). Infimul și Imensul, bineînțeles. Dar de asemenea (înrădăcinat precum Imensul în Infim, dar desprinzîndu-se și urmîndu-și propriul său curs) — ceea ce este imens de Complicat.

Or, aceasta ne conduce nemijlocit la o a doua observație, încă și mai importantă decît prima. Fiecare dintre Infinituri — Fizica ne-o spune — se caracterizează prin anumite „efecte" speciale, proprii respectivului Infinit : nu în sensul că acesta le-ar deține în exclusivitate, ci în sensul că doar la scara lui particulară aceste efecte devin apreciabile, sau chiar dominante. Precum Quantele la scara Infimului. Precum Relativitatea la scara Imensului. Așa stînd lucrurile, care ar putea fi oare efectul specific marilor Complexități (care, cum tocmai am văzut și am recunoscut, constituie în Univers un al treilea infinit) ? Să privim cu atenție. Oare nu e tocmai ceea ce numim Viață, — nimic altceva decît Viața, cu cele două serii ale sale de proprietăți unice : cele externe (asimilarea, reproducerea...) și cele interne (interiorizarea, psihismul) ?

Și iată într-adevăr, dacă nu mă aflu pe un drum greșit, perspectiva eliberatoare de care depind pentru noi semnificația și viitorul Lumii. Ceea ce este viu — voi spune mai departe aici — a fost privit multă vreme doar ca o singularitate accidentală a materiei terestre, cu rezultatul că întreaga Biologie nu-și află încă nici un punct de sprijin în afara propriului ei perimetru, nu-și află o conexiune inteligibilă cu restul, ce aparține Fizicii. Totul se schimbă însă dacă (așa cum sugerează curba corpuscularizării pe care eu am trasat-o) Viața nu este nimic altceva, pentru experiența științifică, decît un efect specific (decît *efectul* specific) al *Materiei complexificate :* proprietate prin sine însăși coextensivă cu întreaga Substanță cosmică, dar perceptibilă pentru privirea noastră numai acolo unde trecînd printr-un anumit număr de praguri, pe care le vom preciza) complexitatea depășește o anumită valoare critică, sub care noi nu putem distinge nimic. Trebuie ca viteza unui corp să se apropie de aceea a luminii, pentru ca variația de masă a respectivului corp să devină pentru noi perceptibilă. Trebuie ca temperatura acelui corp să atingă 500 de grade, pentru ca radiația pe care-o degajă să devină un stimul pentru ochii noștri. De ce n-ar fi atunci cu putință ca, exact în virtutea aceluiași mecanism, pînă în preajma unei complexități de un milion sau de o jumătate de milion. Materia să ne apară drept „moartă" (de fapt ar trebui s-o numim mai degrabă „pre-vie"), — în timp ce, dincolo de acest prag, ea să înceapă a se învăpăia de Viață ?

Din acest unghi de vedere — din care Biologia nu va mai fi nimic altceva decît Fizica a ceea ce este extrem de Complex — e interesant de observat cum totul se așază de la sine la locul său, în cîmpul experienței noastre : totul, subliniez, începînd cu împărțirea și orînduirea ființelor din jurul nostru." (TEILHARD DE CHARDIN) [28]

Omologînd literar acest „al treilea infinit" conceptul estetic al sublimului poate fi operant și în cazul ciber-roboticii, al mutanticii, al exobiologiei (xenobiologiei), al călătoriei în timp și al cronoplastiei, al universurilor paralele, al dedublărilor și clonărilor, al ecologiei și tehnologiei — practic, în cazul tuturor temelor și „motivelor" majore din *science fiction*.

Să luăm, de exemplu, cazul roboților și al celorlalte „ființe" inteligente de fabricație electronico-cibernetică : super-computere, ciborgi, androizi, plastoizi etc. Este oare și această varietate de *science fiction* o literatură a sublimului ? Răspunsul afirmativ va surprinde, va contraria poate, și totuși așa este. Substratul, sub-latența sublimului este mai evidentă, mai ușor de demonstrat și de admis în cazul călătoriei spațiale sau al călătoriei temporale, de asemenea în cazul descinderii în abisul micro-fizicii și al micro-biologiei. Dar și în fața inteligenței artificiale a mașinii — care nu greșește niciodată, care nu uită niciodată nimic, care poate asimila și ține minte orice și oricît, care poate formula instantaneu concluzia justă în orice situație și în orice problemă, care poate comanda membre mai puternice și mai rapide în mișcări decît orice mînă omenească ș.a.m.d. — omul se află, esențialmente, în aceeași postură ca și în fața infinitului temporal sau a celor două infinituri spațiale. El stă, de această dată, în fața unui infinit creat chiar de el însuși, în fața unei stihii artificiale care — efect nescontat — o dată scăpată de sub control, se poate dezlănțui la fel de copleșitor și de pustiitor ca și stihiile naturii. Iată, deci, condiția prealabilă a sublimului îndeplinită. Și această stihie electronico-cibernetică are, într-adevăr, în *science fiction*, prin definiție și prin tradiție, tocmai această tendință, acest impuls înnăscut de a se dezlănțui nimicitor împotriva omului care a creat-o. Robotul și toți „frații" săi suferă, din naștere, de un *sui generis* „complex al lui Oedip", pentru care Isaac Asimov este, se pare, cel care a acreditat denumirea de „complexul Frankenstein", cu referire la celebrul monstru creat în secolul trecut de Mary W. Shelley. Sublimul dinamic ar fi, în consecință, direcția de defulare violentă predestinată acestui „complex Frankenstein", de la Karel Čapek, cel care a și creat termenul de „robot" *(R.U.R.)*, la Arthur C. Clarke *(Formații „F" de la Frankenstein)*, de la Ray Bradbury *(Marionettes, S.A.)* la Gérard Klein *(Orașele)*, de la Robert Sheckley *(Pasăre de pază)* la Gordon R. Dickson *(Computerele nu stau să discute)* și la atîția alții. Prin celebrele sale „trei legi ale roboticii" formulate în *Eu, Robotul*, Isaac Asimov a introdus un „filtru" care retine sublimul dinamic, lăsînd să treacă numai sublimul matematic și, mai ales, sublimul moral. (Categorie a sublimului neglijată de Kant, care s-a concentrat numai asupra sublimului din natură, sublimul moral a fost însă repus în drepturi și examinat cu atenția cuvenită în estetica de mai tîrziu, de exemplu în *Estetica* lui Nicolai Hartmann. [29] Paradoxal, dar în literatura cu roboți purtătorii sublimului moral sunt mai ales roboții, iar nu oamenii, pentru care acest sublim moral apare ca o povară prea greu de purtat. Dar și acești roboți „buni", moralmente sublimi, îl copleșesc și-l complexează pe om, punîndu-l în crasă înfe-

rioritate prin infinitele lor rezerve de bunătate, de fidelitate, de devotament, de abnegație ș.a.m.d., precum Isaac Asimov, în *Omul bicentenar* sau în cele mai multe povestiri din volumul *Eu, Robotul,* precum la Lester del Rey, în *Helen O'Loy,* precum la Robert Sheckley, în *Femeia perfectă,* ori la Robert Franklin Young, în *Septembrie avea treizeci de zile.* În ce privește sublimul matematic, super-computerul, prin calitățile-i binecunoscute, poate fi un mijloc perfect pentru a-l atinge (cum se întîmplă în *Cele nouă miliarde de nume ale lui Dumnezeu* de Arthur C. Clarke sau în *Bufonul* de Isaac Asimov).

A examina în detaliu, sub acest aspect, întregul domeniu S.F. depășește însă cu mult proporțiile unui simplu eseu. O astfel de investigație ar putea necesita spațiul unei întregi cărți. Pentru aceasta ar fi însă nevoie de posibilități de informare și documentare științifică de care, din nefericire, în ce mă privește, nu dispun. Așa că toate afirmațiile pe care le fac aici trebuie luate sub această rezervă — provizorie — a măsurii în care fragmentarismul și lacunaritatea datelor pot afecta validitatea concluziei ce rezultă din acele date. Așadar, ce se poate constata la o succintă — și fatalmente lacunară — privire rapidă de ansamblu ?

În principiu, orice consacrată temă S.F. pare aptă atît pentru sublimul matematic, cît și pentru sublimul dinamic. În practică, însă, temele manifestă afinități și predispoziții structurale pentru una sau alta dintre cele două categorii ale sublimului.

Reținînd aici numai tendința dominantă, abordarea S.F. a *spațiului* pare a manifesta înclinații spre sublimul dinamic, iar abordarea S.F. a *timpului* — spre sublimul matematic. (În afara acestei *dominante* fiind posibile, bineînțeles, și cazuri exact inverse : *2001. O Odisee a Spațiului,* filmul scris de Arthur C. Clarke și realizat de Stanley Kubrick, rămîne, după două decenii, expresia supremă a sublimului matematic în filmul S.F.). Dezintegratoarele, paralizatoarele și alte *gadget*-uri fac spectaculoase demonstrații de sublim dinamic sub mîna lui Poul Anderson, în *Patrula Timpului,* dar miza estetică majoră a nuvelei este totuși alta : fiorul „matematic" ocazionat de scufundarea vertiginoasă în prăpastia timpului și de „paradoxurile" temporale devenite „clasice". Pentru a atinge același efect, Ray Bradbury, în *Detunătura,* se poate dispensa de orice gadget : îi ajunge un singur și banal fluture strivit din neatenție în mezozoic. Ce mai rămîne să ne atingă azi sensibilitatea, la peste o jumătate de secol de la apariție, în *Asfințit*-ul lui John W. Campbell : spectacolul decreptitudinii speciei umane peste șapte milioane de ani, în antiteză cu splendida perfecțiune pe care, tot atunci, mașinile și-o păstrează neatinsă de timp și de entropie, sau ravagiile ireparabile ale timpului, care aduce cu sine nu numai „mărire și decădere" la scară umană, dar și schimbări în ordinea cosmică, în configurația constelațiilor de pe cer ? Și ce rămîne mai specific S.F. în *Mașina Timpului* a lui H. G. Wells, la aproape un secol de la apariție : conflictul „dinamic" dintre eloi și morloci, cu toate implicațiile lui de parabolă socială și morală, ori acea „teoretică" „viziune și mai îndepărtată" a Pămîntului de pe fața căruia omul a dispărut și pe care viața re-cade treptat la forme tot mai rudimentare, sub razele tot mai anemice ale unui Soare tot mai enorm, dar muribund ?

Spre sublimul teoretic pare a gravita și coborîrea în „infinitul mic", în microcosmosul atomic și subatomic. De asemenea, cufundarea în cosmosul și el practic infinit pe care-l constituie un simplu corp omenesc, așa cum se întîmplă în filmul lui Richard Fleischer *Călătorie fantastică.* (De altfel, tehnica vizualizării și filmării *in vivo* a atins în ultimul timp performanțe incredibile, astfel că unele filme propriu-zis „științifice" pot concura filmele S.F. și le pot, eventual, chiar stimula.)

„A patra dimensiune" operează o deschidere în plus spre sublimul matematic, așa cum ne-a convins Robert A. Heinlein în *... Și el construi o casă în dungă.* Existența în sine a „universurilor paralele" și interferența lor nonviolentă aparțin tot sublimului matematic ; în schimb, în caz că aceste lumi paralele sau alternate intră în conflict violent, accentul se deplasează rapid înspre sublimul dinamic. Fie că sunt localizate pe Pămînt, fie în Cosmos, acele „întîlniri de-aproape" *(close encounters)* cu „străini" cosmici *(aliens),* cu inteligențe și civilizații extraterestre, de regulă ostile și superioare civilizației umane, oferă un larg cîmp de revărsare sublimului dinamic. (Dar excesele comerciale și concesiile artistice din această zonă sînt și cele mai frecvent folosite ca argumente de către detractorii genului, de către cei dispuși să judece fără bunăvoință întregul *science fiction.)* Exobiologia (xenobiologia) aduce cu sine infinitul alterității, mai predispus, parcă, spre sublimul dinamic *(Ziua triffidelor* de John Wyndham, *Odiseea navei „Space Beagle"* de A. E. van Vogt, *Regii nisipurilor* de George R. R. Martin etc.). În schimb, infinitul identității, pe care-l aduc cu sine dedublarea („importată" din proza fantastică) și clonarea („made în S.F."), este parcă mai ambivalent. Dezastrele tehnologice și ecologice, explozia nucleară și explozia demografică — sînt, clar, „dinamice". În legătură cu ele se pune însă și o altă problemă de principiu, destul de spinoasă și nu lipsită de riscuri — problema „avertismentului" în *science fiction.*

În mod frecvent, „avertismentul" constituie singura utilitate și singura legitimare care se concedă S.F.-ului de către purtătorii de opinie din afara lui, care nu-i aparțin și care privesc lucrurilt din exterior, din punctul de vedere al unor exigențe și imperative legitime poate în sine, dar nu întrutotul legitime literar. Dacă tot este o literatură de rang inferior — nu-i așa ? —, dacă S.F.-ul tot este o „paraliteratură" sau o „subliteratură", atunci cel puțin să se știe face util, cel puțin să fie „pus la lucru" ! Să ne avertizeze, iarăși și iarăși, asupra pericolelor mortale ce decurg din decalajul crescînd, din falia ce se cască tot mai amenințător între progresul tehnologic și progresul moral al omenirii, primul mereu mai accelerat, al doilea stagnant. Aceasta este desigur o problemă cît se poate de gravă a omenirii de astăzi, iar autodistrugerea omenirii, prin excesele propriei tehnologii scăpate de sub control ori prin efectele ecologice catastrofale ale iresponsabilității omului ca individ și ca specie, nu este cîtuși de puțin o simplă și improbabilă ipoteză abstractă. Dimpotrivă. Dar toate aceste probleme depășesc literatura și nu prin literatură se vor rezolva. Pînă la un punct, problema se pune în mod similar ca în cazul „romanului social" și al rolului ce-i este atribuit acestuia în rezolvarea problemelor sociale conflictuale. Aici lucrurile au fost de mult clarificate, teoretic cel puțin. Pentru a putea fi și altceva decît literatură, pentru a putea deveni un mijloc de acțiune socială, ficțiunea trebuie, mai întîi, să reușească să fie ceea ce este, adică pur și simplu literatură, nici mai mult dar nici mai puțin : să nu rateze funcția care-i este specifică, de neînlocuit prin altceva, și care-o legitimează ca activitate umană — aceea de a oferi o satisfacție artistică, o plăcere estetică. În mod similar, și S.F.-ul, înainte de a fi „avertisment", și tocmai pentru a putea fi eficient ca „avertisment", trebuie să fie mai întîi *science fiction,* pur și simplu, nici mai mult dar nici mai puțin, adică să poată oferi acea satisfacție care îi este proprie și pe care numai el o poate oferi : plăcerea estetică a sublimului, plăcerea provenită din suferință *(pleasure in pain).* Pentru a ne stîrni oroarea, pentru a ne mobiliza atitudinea și responsabilitatea activă, pentru a ne solidariza — prin reacție — împotrivă-i, dezastrul, în *science fiction,* trebuie mai întîi „gustat în sine", trebuie savurat gustul dulce-amar al acelei „suferințe" sau „dureri" *(pain)* pe care spectacolul dezastrului o produce și care produce la rîndul ei plăcerea estetică. Ceea ce urmează este un *feed-back* care nu mai ține doar de literatură.

Numai astfel considerat, „avertismentul" este esteticește legitim în

science fiction. Numai astfel va fi el organic încorporat în text, absorbit în materia, în concretul operei, iar nu „lipit" exterior, artificial, ca „teză" abstractă, ca simplă propagandă extraestetică, oricare ar fi provenienţa şi tendinţa acesteia, oricît de incontestabile ar fi meritele şi oricît de bine intenţionate ar fi mobilurile acestui „mesaj". Acestea sînt principii elementare, binecunoscute, valabile pentru literatură în ansamblul ei, pentru orice „gen" al literaturii, şi nici S.F.-ul nu poate fi exceptat de la ele.

Şi să mai observăm că problema „avertismentului" se pune exclusiv în cazul sublimului dinamic, dincolo, în sublimul matematic, însăşi ideea de avertisment pierzîndu-şi orice obiect, devenind un non-sens.

De altfel, ideea însăşi de „avertisment" vine cumva în contradicţie cu esenţa ultimă a S.F.-ului. Şi aceasta, pentru simplul fapt că orice avertisment implică ideea de frică. Orice avertisment apelează, în ultimă instanţă, la frica latentă din noi, pentru a ne determina să acţionăm în aşa fel încît să evităm posibile pericole ori probabile consecinţe nedorite ale unor împrejurări obiective ori ale propriilor noastre acţiuni. Or, frica, în sine, este improprie în sublim ; deşi, cum am văzut, este necesară, frica nu este şi suficientă, în acest caz ; aceasta pentru că frica, redusă la trăirea strict psihologică, blochează trăirea estetică a sublimului :

> „Cel care se teme nu poate judeca sublimul naturii, aşa cum cel care este dominat de înclinaţie şi dorinţă nu poate judeca frumosul." (KANT) [30].
>
> „Libertatea interioară este neapărat necesară pentru a descoperi înfricoşătorul ca sublim şi a-i savura plăcerea ; căci el nu poate fi sublim decît făcîndu-ne să simţim independenţa şi libertatea noastră lăuntrică. Dar frica autentică şi serioasă suspendă orice libertate sufletească." (SCHILLER) [31]

Frica este, în schimb, la ea acasă în fantasticul propriu-zis. Acesta este „un joc cu frica", aici „frica este o plăcere, un joc plăcut" (Roger CAILLOIS) [32]. Dacă, aşa cum s-a spus fantasticul este o „estetizare a fricii", atunci, fără îndoială, sublimul — inclusiv S.F.-ul — este o estetizare a „suferinţei", a „durerii", a acelui *„pain"* care acoperă semantic „durerea" ori „suferinţa" în sens atît fizic, cît şi psihic, „moral". Dacă fantasticul oferă o *„pleasure in fear"*, sublimul oferă o *„pleasure in pain"*. Dacă în fantastic este la locul ei, frica nu are ce căuta în *science fiction*, ca peste tot în sublim.

Dar problema raporturilor dintre fantastic şi sublim în *science fiction* necesită în sine o examinare separată.

NOTE ŞI TRIMITERI BIBLIOGRAFICE

1. Immanuel Kant, *Critica facultăţii de judecare*, traducere de Vasile Dem. Zamfirescu şi Alexandru Surdu, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981, p. 154.
2. Edmund Burke, *Despre sublim şi frumos. Cercetare filosofică a originii ideilor*, traducere de Anda Teodorescu şi Andrei Bantaş, Editura Meridiane, Bucureşti, 1981, p. 84.
3. Edmund Burke, op. cit., p. 112.
4. Nicolai Hartmann, *Estetica*, în româneşte de Constantin Floru, Editura Univers, Bucureşti, 1974, p. 410.
5. „das Überwältigende", „das Überragende", „das überragend Grosse" — v. Nicolai Hartmann, op. cit., passim.
6. Nicolai Hartmann, op. cit., p. 416.
7. Immanuel Kant, op. cit., p. 148.
8. Immanuel Kant, op. cit., p. 153.
9. Friedrich Schiller, *Vom Erhabenen. Zur weitern Ausführung einiger Kantischen Ideen* (1793), tradus sub titlul *Ideea de sublim. Contribuţii la dezvoltarea unor idei kantiene*, în vol. Friedrich Schiller, *Scrieri estetice*, traducere de Gheorghe Ciorogaru, Editura Univers, Bucureşti, 1981, p. 82—83.
10. Edgar Allan Poe, *Notă* finală la *Nemaipomenita aventură a unui anume Hans Pfaall*.
11. v. Blaise Pascal, *Cugetări. Provinciale. Opere ştiinţifice* (titlu pe copertă : *Scriari alese)*, traducere de George Iancu Ghidu, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1967.
12. v. Marjorie Hope Nicolson, *Aesthetic Implications of Newton's 'Opticks'* (cap. V din *Newton Demands the Muse : Newton's 'Opticks' and the Eighteenth Century Poets*, Princeton University Press, 1946), în *Eighteenth-Century English Literature*. Modern Essays in Criticism, Edited by James L. Clifford, Oxford University Press, London — Oxford — New York (1959, reprint 1967), pp. 194—211.
13. Nicolai Hartmann, op. cit., p. 404.
14. Immasuel Kant, op. cit., p. 152.
15. Immanuel Kant, op. cit., p. 164.
16. O erudită trecere în revistă a doctrinei „pluralităţii lumilor locuite" putem găsi în cărţile astronomului francez Camille Flammarion (1842—1925), care a fost el însuşi, la vremea lui, un renumit campion al acestei doctrine : *La pluralité des mondes habités*. Étude où l'on expose les conditions d'habitabilité des terres célestes, discutées au point de vue de l'astronomie, de la physiologie et de la philosophie naturelle (1862 ; ediţia a 34-a în 1890) ; *Les mondes imaginaires et les mondes réels*. Voyage astronomique pittoresque dans le ciel, et revue critique des théories humaines, anciennes et modernes, sur les habitants des astres (1865 ; ediţia a 20-a în 1887) şi altele.
17. v. Aristotel, *Poetica*, traducere de Constantin Balmuş, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1957 ; v. Aristotel, *Poetica*, studiu introductiv, traducere şi note de D. M. Pippidi, Editura Academiei, Bucureşti, 1965 ; de asemenea, v. D. M. Pippidi, *Formarea ideilor literare în Antichitate*, Editura Enciclopedică Română, Bucureşti, 1972.
18. v. Friedrich Schiller, *Despre cauza plăcerii în emoţiile tragice* (1792), ed. cit., pp. 61—74 ; *Despre arta tragică* (1792), ed. cit., pp. 40—60 ; *Ideea de sublim. Contribuţii la dezvoltarea unor idei kantiene* (1793), ed. cit., pp. 75—97 ; *Despre patetic* (1793, 1801), ed. cit., p. 98—122 ; *Despre sublim* (1801), ed. cit., p. 123—139.
19. Immanuel Kant, op. cit., pp. 151—152.
20, 22. Immanuel Kant, op. cit., passim.
21, 23. Friedrich Schiller, op. cit., passim.
24. v. W. K. Wimsatt Jun. şi Monroe C. Beardsley, *The International Fallacy*, în *Sewanee Review*, anul LIV (1946), pp. 468—488 ; inclus apoi în vol. *The Verbal Icon*, Lexington, Kentucky, 1954, pp. 3—18 ; apud René Wellek şi Austin Warren, *Teoria literaturii*, în româneşte de Rodica Tiniş, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1967, pp. 70—72, 197—199, 449 ; de asemenea, v. Robert W. Stallman, *Problem of Intentions. Intentional Fallacy*, în *Encyclopedia of Poetry and Poetics*, Alex Preminger, Editor, Frank J. Warnke and O. B. Hardison, Jr., Associate Editors, Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1965, p. 398—400.
25. Immanuel Kant, op. cit. p. 149, 152—153.
26. Immanuel Kant, op. cit., p. 154—156.
27. Blaise Pascal, *Cugetări*, ed. cit., pp. 7—8 ; confer Blaise Pascal, *Cugetări (Texte alese)*, traducere de Ioan Alexandru Badea, Editura Univers, Bucureşti, 1978, p. 21.
28. Pierre Teilhard de Chardin, *La place de l'homme dans la nature. Le groupe zoologique humain*, (1949), Paris, Albin Michel, 1962, p. 26—28.
29. v. Nicolai Hartmann, op. cit., pp. 405—406, 415—416, 424—427.
30. Immanuel Kant, op. cit., p. 155.
31. Friedrich Schiller, *Ideea de sublim*, ed. cit., p. 82.

32. Roger Caillois, *De la féerie à la science-fiction*, prefață la *Anthologie du fantastique*, Paris, Éditions Gallimard, 1966 ; trad. rom. sub titlul *De la basm la povestirea științifico-fantastică*, prefață la *Antologia nuvelei fantastice*, Editura Univers, București, 1970, pp. 19, 26 ; trad. rom. sub titlul *De la feerie la science-fiction*, în vol. Roger Caillois, *Eseuri despre imaginație*, în românește de Viorel Grecu, Editura Univers, București, 1975, pp. 153, 163.

Cornel Robu

Convergența științei și artei reflectată în simbol

La întrebarea „Care este obiectul literaturii sau care este obiectul artei în general ?" nu poate fi dat decît răspunsul firesc, legitim și de bun simț, pe care l-a dat estetica în decursul timpului : este *viața*, în toate formele ei complexe de manifestare.

Se afirmă, pe bună dreptate, că meritul de a sublinia legătura indisolubilă între cei doi poli ai binomului *artă—viață*, sau mai bine zis, *viață—artă*, dacă avem în vedere aspectul genetic al problemei, aparține mai cu seamă esteticii realiste. Cu toate acestea, chiar și poetica atît de canonizantă a clasicismului, prin însuși Boileau, legislatorul Parnasului clasicist, admitea următoarele : „Pe lume nu-i nici șarpe, nici monstru odios, / Ce imitat de artă, să nu pară frumos : / O mînă de maestru penelul cînd își pune, / Dintr-o pocită formă îți face o minune" (*Arta poetică*, ESPLA, București, 1957, p. 52).

Din acest punct de vedere, literatura și arta nu se deosebesc de alte forme de reflectare și de cunoaștere umană, și în primul rînd de asimilarea lumii prin intermediul instrumentelor științei. Teoretic, nici pentru știință, nici pentru artă nu există îngrădiri și limitări privind obiectul investigației lor, în afara propriilor limite istorice, precum și de anumite „tabu-uri" pe care le impune morala, axiologia sau ideologia unei anumite epoci. Cu alte cuvinte, preferințele pentru anumite teme, subiecte, domenii de transfigurare poetică sau de cercetare științifică nu vin din afara culturii, ci numai din interiorul ei. Nu există deosebiri esențiale între temele predilecte de care a fost obsedată arta și cele care au suscitat mereu interesul oamenilor de știință. Dovadă în acest sens este sincretismul filozofiei și mitologiei antice, cînd cele două direcții și căi de pătrundere în vîscozitatea realității erau surori gemene. Dovadă ne stă și evoluția actuală a diverselor domenii ale cunoașterii, cu domeniile hibride, cu interdisciplinaritatea, multidisciplinaritatea, cu predominanța marcată a unor forme de expresie, cum este, bunăoară, *eseul*, în care omul de știință vrea să fie poet, iar poetul devine savant, sau cel puțin mimează pe omul de știință.

Cîndva circula în lume expresia, după care scriitorii erau catalogați ca „ingineri ai sufletelor". Formula a prins, poate, datorită caracterului ei aparent oxymoronic și paradoxal ; ea exprima, într-un anume fel, dezideratul cunoașterii totale, în care se îmbină cele două modalități de despicare a lucrurilor și fenomenelor : mijloacele artei și instrumentele științei. Aforismul reflecta, totodată, o anumită specializare existentă într-o perioadă istorică, cînd domeniul sufletului aparținea, în special, literaturii. Astăzi însă nu putem spune că numai Shakespeare, Dostoievski sau Proust sînt exploratori autentici ai conștiinței și psihologiei umane. În „ingineria sufletească" s-au ilustrat savanți celebri ca Freud, Jung, Adler sau Piaget.

Căile și punctele de întîlnire între artă și știință sînt mult mai numeroase decît ne-am obișnuit să gîndim, și nu e vorba numai de acele momente cînd „știința este la cald, iar arta la rece", cum îi place să se exprime lui V. Săhleanu (*Arta rece și știința caldă*, Cartea Românească, București, 1972). Desigur, avem în cazul științei sau artei, două moduri de gîndire cu anumite trăsături proprii, două limbaje ce tind uneori să se distanțeze unul față de altul, fără a reuși însă să ajungă la un divorț definitiv, căci acesta ar fi în dauna fiecăruia din cele două domenii ale cunoașterii. În deceniile din urmă s-au făcut încercări de găsire a unor criterii obiective (cf. Solomon Marcus, *Poetica matematică*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1970) care să marcheze „cumpăna apelor", hotarul ce desparte expresia științifică de limbajul poetic. Dar toate dicotomiile se dovedesc, de cele mai multe ori, relative. Termenul precis și „rece", metafora expresivă, noțiunea și imaginea, precizia și ambiguitatea, monosemia și polisemia, absența sau prezența sinonimiei sau omonimiei par numai niște etaloane ideale spre care tind cele două tipuri de limbaje și nu niște clase de semne opuse ce actualizează în text aceleași proprietăți invariabile. Conceptele științifice nu sînt chiar atît de „pedante" și „încrîncentate" în rigoarea lor logică, tot așa cum libertatea sau „frivolitatea semnificativă" a semnului poetic nu e decît o aparență ; semnele poetice autentice sînt întotdeauna bine „strunite" de scriitori sau poeți.

Aș vrea să mă refer la un punct de convergență a semnelor științei și artei pe care ni-l sugerează semiotica, devenit pentru mine o certitudine și o convingere, în urma preocupărilor de mai mulți ani în domeniul hermeneuticii simbolului (Ivan Evseev, *Cuvînt-simbol-mit*, Ed. Facla, Timișoara, 1983).

Trebuie să mărturisesc că împrumutul pe care l-au efectuat științele, atunci cînd și-au însușit termenul de *simbol*, pentru a denumi anumite semne specifice domeniului lor de reprezentare, este pentru mine plin de semnificație. Simbolurile științei sînt notații ale conceptelor de bază ; în spatele oricărui simbol din matematică, fizică sau chimie se ascunde un *arhiconcept*, tot așa precum în spatele simbolului cultural, constituit într-o imagine artistică recurentă și persistentă în timp aflăm întotdeauna un *arhetip* cultural și psihologic.

Dacă cultura este un sistem de semne, așa cum ne arată semioticienii (J. M. Lotman, *Studii de tipologie a culturii*, Ed. Univers, București, 1974), în această noosferă umană, care este lumea semnelor, toate codurile și limbajele interacționează între ele. Poliglosia culturală nu împiedică însă traductibilitatea dintr-un limbaj în altul, chiar dacă o asemenea „traducțiune" este legată de anumite pierderi informaționale. Teoria *intertextualității* a evidențiat faptul că în domeniul literaturii, indiferent dacă avem în vedere opera unui singur scriitor sau literatura unui curent, redescoperim, într-un fel, toată literatura, căci ele vor conține imagini, citate, trimiteri, elemente parodice sau polemice referitoare la alte opere. Analiza intertextuală a arătat într-o manieră mai echitabilă, decît au făcut-o în trecut teoria influențelor sau teoria circulației motivelor,

marele adevăr că „literatura se naște mai cu seamă din literatură", că realitatea înconjurătoare pe care o zugrăvește autorul este modelată în termenii culturii. Un poem de dragoste, oricît de personală și inedită ar fi experiența poetului, conține în el toate poemele lumii închinate iubirii.

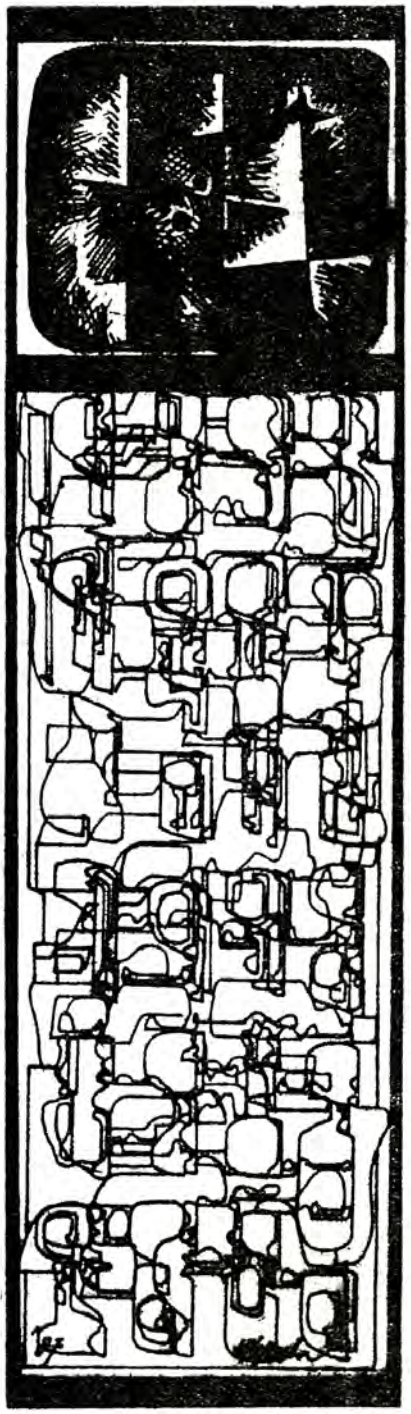

Cultura este, prin definiție, intersubiectivă, dar semnele culturii au un procent diferit de „încărcătură colectivă". Probabil că există în orice cultură națională, ca și în întreaga cultură universală, anumite *semne* care reprezintă pivoturile cunoașterii, punctele de maximă condensare informațională, un fel de centre de captare a interesului colectiv. Acestor cerințe le corespunde, în cea mai mare măsură, *simbolul* — semnul ce înmănunchiază o seamă de însușiri care îl singularizează în contextul semnificațiilor culturale.

Simbolul este un semn cu o maximă încărcătură informațională și afectivă ; el se adresează în egală măsură atît minții, cît și sufletului. Simbolul este constituit astfel, încît realizează un echilibru optim între semnificant, întotdeauna plastic și sugestiv, și semnificat, care e profund, polivalent și paradoxal. Simbolul spune ceva despre laturile cele mai importante ale realității percepute sau ale realității voite sau visate de om ; de aceea, el este întotdeauna profund marcat axiologic ; el este o condensare a aspirațiilor umane, o fixație a spiritului colectiv. El dăinuie peste veacuri, unește popoarele și ariile geografice. În acest sens, simbolul, în speță, cel arhetipal, are atributele perenității, intertextualității și universalității.

Dacă vrem să știm ce probleme mari au frămîntat omenirea, care au fost realitățile ce au suscitat interesul permanent al unei colectivități, nu avem decît să întocmim un inventar al simbolurilor ei dominante și recurente. Studiind simbolistica unui popor sau simbologia universală, ne dăm seama că realitățile simbolizante, printr-un gen de contaminare sau conexiune inversă specifică relației dintre semnificant și semnificat, au devenit, la rîndul lor, simboluri. *Soarele* era o realitate fizică pe care mintea și imaginația omului a semnificat-o prin *roată*, prin *cerc*, prin ființe mitologice de o rară frumusețe poetică, prin *floare*, prin metalele strălucitoare precum *aurul*, prin numeroase animale solare, începînd cu *leul* și terminînd cu *iepurele*. Dar astrul zilei, ca urmare a numeroaselor sale simbolizări și transsimbolizări, a căpătat o cunună de semnificații cu care rivalizează numai sora sau iubita lui mitologică, *Luna*, atît de îndrăgită de către toți poeții lumii.

Pentru literatură și artă în general, este firesc să se refere tocmai la aceste realități modelate prin cultură, cărora le acordăm statutul de simboluri sau de realități semnificative. Inventarul temelor, motivelor și subiecților literaturii va coincide întotdeauna cu vocabularul simbolurilor arhetipale. Scrierile poetice, oricît ar fi ele de originale, urmează aproape întotdeauna logica desfășurării sintagmatice a unui simbol arhetipal, căci acesta este elementul ce asigură continuitatea și convergența artelor. *Pasărea mitică* a basmelor lumii poate fi recunoscută în „Măiastra" lui Brâncuși, în muzica lui Igor Stravinski, în „Albatrosul" lui Baudelaire sau în „Pescărușul" lui Cehov.

Afirmăm, de obicei, că știința își alege obiectele de cercetare în funcție de doi factori fundamentali : nevoia practică și logica internă a științei. Dar ce altceva decît *nevoia* a dus la zămislirea mitului și la creația simbolului ? O dată apărute, mitul și simbolul influențează, la rîndul lor, întreaga gîndire și întregul comportament uman ; ele se adaugă motivațiilor științifice, configurează, de multe ori, direcția lor de dezvoltare, mențin interesul public pentru anumite direcții și probleme ale cercetării științifice și ale creației tehnice. Mitul păsării trece ca un fir roșu prin întreaga istorie și prin toată epopeea dramatică de cucerire a spațiului extraterestru. Dezvoltarea oricărei științe, chiar și celei mai moderne, are întotdeauna un preambul mitic, iar istoria ei încorporează elementele unei biografii a simbolului incifrat în obiectul ei de studiu.

Întotdeauna mi s-a părut că literatura de anticipație este semnul strădaniei de a reuni cele două lumi tangente și complementare : lumea simbolului mitic și lumea simbolului științific, despărțite, vremelnic, mai mult prin ambiția autarhică proprie unor științe decît artei. Ca și simbolul sau mitul din care purcede, literatura de ficțiune științifică, precum *Ianus bifrons*, trebuie să privească atît în viitor, cît și în trecut, căci ea prelungește visul și aduce corecții proiectelor de viitor izvodite de inteligența umană.

Ivan Evseev

Avataruri literare în labirintul sintezei

Considerațiile pe care ni le propunem să le dezvoltăm în rîndurile următoare cuprind cîteva aspecte legate de fenomenul S.F. tînăr, din țara noastră. Pe scurt sînt idei desprinse după lecturarea sistematică a majorității textelor publicate (includem aici și fanzinele) de către

tinerii autori. Aceste concluzii nu sînt deloc definitive, avînd în vedere că fenomenul supus investigației se află, în momentul de față, în plină desfășurare, și apoi, partea ascunsă a aisbergului, poate oricînd să ne modifice opțiunile. Dorința noastră este aceea de a da precizări de pe drum, de a realiza, dacă expresia nu este din cale afară de pretențioasă, un studiu de etapă. Încercăm să punctăm cîteva caracteristici considerate de noi individualizatoare. Ne mulțumim, deocamdată, cu denunțarea lor, cu scoaterea la suprafață. O dată conștientizate ele se cer urmărite, fiecare în parte, în texte independente și de largă cuprindere.

O primă constatare desprinsă în urma demersului nostru este aceea că din sutele de texte parcurse, foarte puține merită o cît de mică atenție. Cifra celor realizate, reprezentative, asupra cărora se poate face o analiză valorizatoare, este în jur de patruzeci. Aceasta cînd numărul celor care scriu și publică se ridică la mai mult de o sută !

O primă trăsătură a prozei tinerilor autori o constituie *dimensiunea spațială a povestirii.* Narațiunea nu mai stă, de data aceasta, sub semnul lui Cronos ci într-o acțiune de investigare și recuperare a unor lumi (dimensiuni) posibile.

Textele sînt construite ca o iradiere de la sursă, în cercuri concentrice. Importantă fiind aici acțiunea de construcție, de validare a valorilor propuse. Exemple se pot da din textele lui Silviu Genescu, Cristian Tudor Popescu, Lucian Merișca, Constantin Cozmiuc, Alexandru Ungureanu, Lucian Ionică, Bogdan Ficeac. La ei situația este tipică. Cadrele existențiale, realitățile propuse, au trei nivele. Mai corect sînt de gradul al treilea. La Silviu Genescu se pornește, în *Doi șilingi pentru Ringo Mendez,* de la acreditarea unei convenții ce desemnează realitatea de zi cu zi : Ringo mîncînd cornulețe vieneze și bînd bere dezalcoolizată, cel care într-o zi descoperă calculatorul ; descoperă, de fapt, un al doilea nivel, un nou spațiu existențial. In final eroul demonstrează capacitatea unei noi transcendențe, devenind omul-cheie al unei situații din care se poate ieși numai cu ajutorul său.

Noua dimensiune spațială, bine conturată estetic la autorii de mai sus, ne permite o întîlnire cu caractere puternice, profund umane. Astfel la Cristian Tudor Popescu, în *Plutonia,* se pornește de la realitatea curentă, „a noastră", ca prim nivel și se construiește o alta pe motivul cataclismului nuclear. Autorul are meritul de a nu se opri aici. Nu ni se dă o succesiune de scene și momente în sens evolutiv, cronologic, ci se conturează o dimensiune a spiritului uman într-o lume a falselor valori, în una din care valorile au dispărut. Adam, personajul lui Popescu, gîndește, și conștiința lui vehiculează idei unde viața există. Exterioarele spun, în cazul acesta, foarte puțin.

A doua trăsătură la care vom face referiri cuprinde ideea de *personaj.* Intuiția unor structuri arhetipale, mitice face ca textele tinerilor autori să cuprindă personaje realizate ca individualitate. Drumul, care este așa cum am văzut, un drum de cunoaștere și de anexare de spații, este parcurs în maniera protagonistului mitic și, mai tîrziu, folcloric. În manieră și mai ales în singurătate ritualică. Clar și concis ideea poate fi formulată astfel : Singurătatea personajului și devenirea sa inițiatică, în concordanță cu schemele mitice și ritualice. De prisos să mai adăugăm că toate acestea se petrec fără martori, într-o căutare în care, față de mit, eroul nu știe că/și ce caută. Un exemplu este cel din textul *Zorii unei lungi nopți* de Lucian Merișca. Personajul, un om „normal", cum însuși se caracterizează, este ales drept reprezentant tipic al pămîntenilor de către o civilizație extraterestră. Și toate se întîmplă cînd ceilalți locuitori ai pămîntului dispar. Individul creionat de Lucian Merișca parcurge un drum

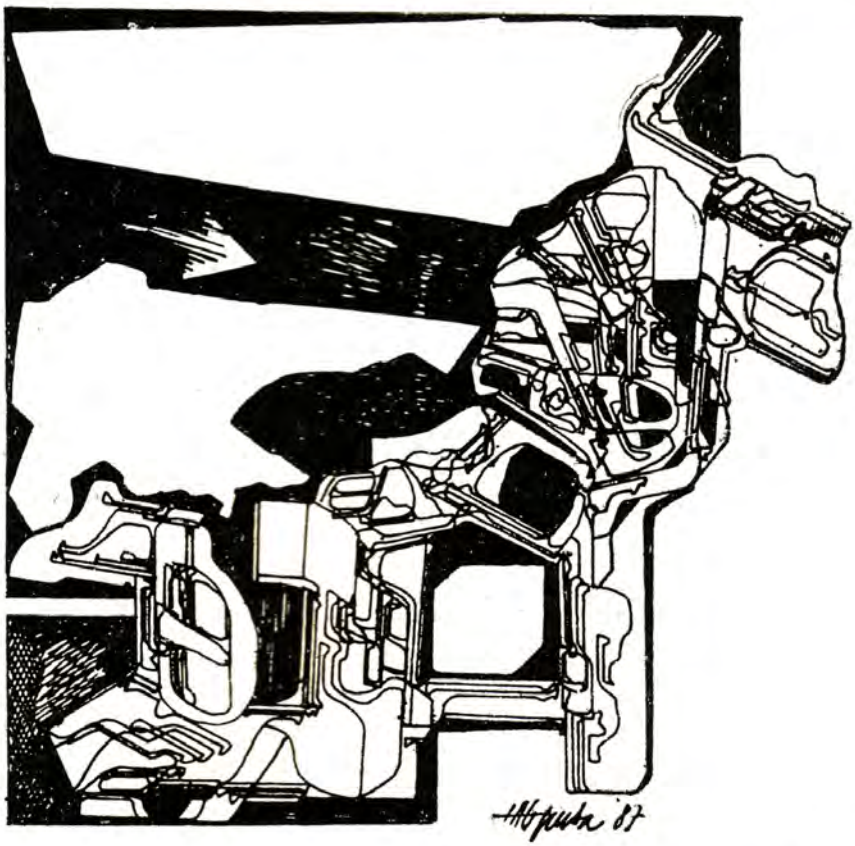

la capătul căruia devine conștient de o anumită realitate. El este un inițiat. Față de acest personaj, nu principal ci *singular,* celelalte nu există. Sînt lipsite de funcție în spațiul narațiunii, și textul nu se constituie dintr-o confruntare de caractere, ci însumează apoteoza unuia singur.

Aici s-ar putea formula o observație ; literatura tinerilor autori nu cunoaște încă un text al oamenilor printre oameni, al societății multidimensionale care impune și căreia i se impun legi, pornind de la individual și invers. Asupra acestei relații mai trebuie reflectat. Cîteva texte apărute în ultimul timp demonstrează că acest lucru este posibil (el cere, de altfel, și o narațiune mai amplă, depășind granițele prozei scurte). Realizările în acest sens sînt : *Pythia* de Cristian T. Popescu, *Șeful* de Alexandru Ungureanu, *Maidanul cu extratereștri* de Constantin Cozmiuc, *Vînătorii* de Dorin Davideanu, *Prin pulberea de aripi* de Dănuț Ungureanu.

Dacă personajul receptează imaginea unor lumi posibile parcurgînd un drum inițiatic, el nu rămîne deloc neutru și aici apare o a treia trăsătură a prozei tinerilor autori : *transformarea personajului,* de fapt o devenire, O TRANSPERSONALIZARE. Personajul lui Constantin Cozmiuc din *Poetul la masa de smarald* cu o sensibilitate crescută (nu doar din cauza apartenenței la casta artiștilor, ci pentru că, în general, autorii imprimă eroilor conturați o mare putere de a vedea mult și de a simți adînc) se transformă, devine, nu mai uman ci, ajuns la „limita libertății absolute, sublimul" (Gabriel Liiceanu), rămîne fidel dru-

mului său, se integrează lumii descoperite (construite, în mare parte) şi lasă în urma lui o legendă, un mit. Însă imaginea aceasta o avem din perspectiva finalului căci traiectul, drumul parcurs, este semănat cu durerea şi bucuria unor faceri şi prefaceri continue.

O a patra trăsătură o constituie interesul pentru cunoaşterea, provocarea şi demistificarea reacţiilor (în primul rînd psihice) ce caracterizează subiectul uman în situaţii insolite (neobişnuite în practică, cel puţin în zilele noastre) cum sînt călătoria în timp, invizibilitatea, contactul între civilizaţii şi aşa mai departe pînă la epuizarea, cel puţin teoretic, a temelor literaturii la care ne referim. Pus într-o astfel de situaţie elementul uman va avea o reacţie. Va simţi teamă, bucurie sau oroare, va fugi, va rîde cu gura pînă la urechi, va ezita, va dispărea sau va avea puterea să cunoască, încet şi pe îndelete, noua formă de manifestare a Universului. Uneori acest proces poate dura cîteva clipe. Alteori desfăşurarea lui temporală devine, pe scară umană, de necuprins.

Astfel, în textul lui Lucian Ionică *Printre alte dimineţi,* personajul — actant, avînd toate caracteristicile enunţate mai sus, ne pune în faţa unei convenţii acceptate de noi, ca cititori, imediat : el vede lumea printre degete. Şi această lume, un interior obişnuit de familie, este insolitată de un personaj misterios. Acesta nu-şi declină în nici un moment identitatea. Are reacţii ieşite din sfera firescului lumii ştiute de bătrînul care îl urmăreşte printre degete. Se apropie, se îndepărtează, tace, priveşte, pluteşte şi fiecare gest al lui capătă semnificaţii simbolice precise. Starea personajului, a bătrînelului, este una a ezitării. El are aerul că se apropie încet, cu precauţii, de un miracol. De renunţat nu poate să renunţe. Ştie însă că gestul brusc ar duce la dispariţia ţintei. Reacţia lui nu este nici firească, ici nefirească, întrucît se descoperă şi se recuperează aici un nou teritoriu psihic. Prin textul său, prin confruntarea propusă, autorul lărgeşte şi consolidează o nouă dimensiune psihologică.

O altă trăsătură o reprezintă *fascinaţia tragicului.* Mai puţin inventivi în materie de formă tinerii autori au găsit aplecare spre conţinut. Nimic din spectaculozitatea şi modernismul (postmodernist !) al colegilor din generaţia '80. Scriind, fără a (se) formaliza, autorii de literatură de anticipaţie au găsit (în urma unei bune intuiţii) posibilitatea consolidării unui nou tip de discurs narativ : *discursul S.F.* De fapt, este pentru prima dată cînd avem date suficiente pentru a putea valida o *poetică* a literaturii S.F. Toate acestea prin redescoperirea unui anumit tip de interioritate, fundamental tragic.

În *Şeful,* partea întîi, de Alexandru Ungureanu, o simplă remarcă făcută de cineva cu un loc mai bun în ierarhia muncii decît personajul principal Tudose, îi provoacă acestuia din urmă o amplă trăire, o izbucnire în spaţiul său interior. Este scena de la început cînd Tudose şi ceilalţi întrerup lucrul mai devreme de terminarea programului. Ampla radiografie făcută de erou şefului, indică tensiunea tragică a omului prins în mecanismele vieţii.

De fapt fascinaţia tragicului completează în adîncime panorama de caracteristici ale prozei tinere S.F. fiind exemplul cel mai clar că fiecare trăsătură are o funcţie individuală dar, în acelaşi timp, supus întregului, denumit simplu : *textul ca literatură,* literatură şi atît.

Ar mai fi de amintit aici modul caracteristic în care sînt folosite cîteva motive literare specifice sau integrate şi revalorificate. Se poate vorbi astfel despre motivele calculatorului, oraşului, statuii, cercului şi despre teme ca metamorfoza sau iubirea. Despre tema iubirii trebuie să remarcăm faptul că ea nu se bucură de o prea mare atenţie din partea tinerilor creatori.

Ideile enunţate aici trebuie, însă, să fie urmărite sistematic, în texte independente, cuprinzătoare, unde analiza pe text, referinţa bibliografică ca şi metoda de investigare vor putea să funcţioneze corect. Acum există şi necesitatea şi momentul unor astfel de încercări.

Lucian Vasile Szabo

Panopticum fantastic

Frînturile de gînd care urmează sînt stîrnite de o promisiune, niciodată atinsă şi împlinită, pe care — dincolo de realitatea zilnică — pare să ne-o ofere lumea fantastică.

Arta a intuit întotdeauna existenţa fantasticului în dosul contururilor exacte ale realităţii. Pentru ea, faptul vieţuirii cotidiene este în esenţa lui fantastic şi miraculos.

De cele mai multe ori, cînd proza figurează „ineficienţa" cunoaşterii, efectul ei ţinteşte către fantastic. Literatura de acest fel dezvoltă subtextual o teorie a cunoaşterii ca expresie a unui *mai puţin,* care caută să-şi echilibreze deficitul în faţa lumii prin rezolvări imaginare. Procesul de reprezentare a necunoscutului se bazează în literatura fantastică pe un limbaj figurat a cărui virtute esenţială este personificarea. Eroul fantastic este o astfel de personificare a misterului. A incomunicabilului.

Caracterul finit al existenţei transformă viaţa într-un miracol. Lumea este, ne spune poetul, „un vis al morţii eterne" — o constatare aproape ştiinţifică, odată ce realitatea Universului este una inanimată. Privită aşa, viaţa este un accident, un „vis" prin care materia se gîndeşte pe sine.

Faptul acesta este un lucru uluitor, o aventură incredibilă, o poveste science-fiction de proporţii inimaginabile pe lîngă care trecem zilnic indiferenţi.

De domeniul fantasticului pur este şi constatarea că arta poate „învia" realităţi moarte sau căzute în uitare. Dificultatea constă în faptul că viziunea realităţilor acelora, epifania lor de-o clipă întîmplată în spaţiul memoriei, este atît de complexă încît epuizarea ei pretinde, poate să pretindă, dimensiuni romaneşti ori, dimpotrivă, concentrări decisive prin care complexitatea imaginii aceleia există toată într-un gest, într-un cuvînt hotărîtor, într-o frază eliberatoare.

De aici, necesitatea profesionalizării care se întîmplă în literatură prin simţ critic : un reflex al spaimei de a nu deveni impudic cu toate că tentaţia dintîi este de fiecare dată alta, vizînd o sinceritate care riscă să fie păguboasă artistic. Arta este o reprimare necesară. Autenticitatea ei nu poate ignora convenţia. Adevărul artei este o eschivă. Un fapt secund. O mimare abilă. Un neadevăr care ajunge la propriile adevăruri pe căi laterale. Dacă n-ar fi aşa, atunci ar ajunge un ţipăt de bucurie, o ridicare din umeri sau un simplu semn de întrebare pe o pagină albă.

Marcel Brion relatează în *Arta fantasticului* biografia artistică a unui nebun care îşi picta *realist* şi *minuţios* vedeniile.

Deosebirea, spune Brion, dintre el şi pictorii „lumilor posibile" de felul lui Miró, Klee sau Tanguy ţine de chiar condiţia artei. La aceştia

din urmă luciditatea cu care au privit lumea a fost atît de acută încît vor fi avut sentimente asemănătoare acelora care au însoțit marile descoperiri geografice. Pictura este pentru ei harta geografică a unei lumi independente și paralele cu a noastră în care pictorul este demiurg, explorator și cartograf.

Bucuriile copilăriei rămîn ascunse în om pînă la capătul vieții. La fel și spaimele ei cu care se întîlnește adesea în literatura fantastică. Interiorul cufundat în întuneric este una dintre ele. Pivnița sau podul casei sînt locuri care amenință libertatea ființei noastre intime. În spațiile acelea fără lumină mișcarea încetinește, distanța se lungește infinit sau, dimpotrivă, se surpă în sinele ei. Obiectele sînt ursuze și răuvoitoare. O lume de temut, adevărată pentru că o poți pipăi și poți jura pe materialitatea ei exactă. Răul pîndește ascuns în lemnăria rece și cariată, în mormanele informe pe care cu greu — și abia într-un tîrziu — le recunoști ca fiind jilțuri surpate, oale de lut sau butoaie prăfuite. Și chiar dacă pricepi că sînt numai atît, chiar dacă le poți da nume și forme, teama tot îți rămîne ascunsă în suflet sub forma aburoasă a unei primejdii îndepărtate și fără consistență.

De multe ori, cu cît lumea la care ne gîndim este mai îndepărtată cu atît o simțim, paradoxal, mai aproape. Rîndurile care urmează, aparținînd lui Ezequiel Martinez Estrada, îmi par niște însemnări pe care eseistul le-a făcut inspirat din propria mea viață: „Cîmpia ajunge pînă în ogradă, și ograda intră în casă, ajunge la pat. Casele nu sînt prea mici, însă par turtite de imensitatea perspectivei. De fapt sînt micșorate de pampa printr-o iluzie optică. Pe stradă, omul pare mai mic decît de obicei, pentru că este raportat la lucrurile din jur care, la rîndul lor, sînt raportate la pampa. Așezările acestea par aeroliți, bucăți de aștri locuiți căzuți pe pămînt".

Dacă n-ar fi fost cuvîntul „pampa", cu sonoritățile lui sud-americane, aș putea spune că-i vorba despre propriile mele duminici din copilărie, cînd mergeam la rude izbit de ceva, atît de exact descris de Martinez Estrada, de parcă el ar fi fost acolo, în sat, la verișori, și nu eu.

Paradoxal și cu totul fantastic este și faptul că tinerețea în artă nu este apanaj al vîrstei. Doar scriitorul care reușește *să fie* în literatură prin valoare artistică și atitudine etică este cu adevărat tînăr. Tinerețea sa presupune un temperament dinamic și neliniștit, mereu nou și proaspăt. Spiritele tinere ale unei culturi sînt — din păcate, ori din fericire — puține. În jurul lor gravităm toți ceilalți, bătrîni, într-o măsură mai mare sau mai mică, indiferent de vîrste, iluzii și promisiuni.

Fantasticul se naște, adesea din stări tulburi, fără epic sau determinare: o ploaie scurtă într-o seară de primăvară cu linii fragile și culori proaspete. Miros nedeslușit de lemn bătrîn. Profiluri subțiri și elegante. Caligrafii bizare. „Imagini din stampe chinezești", le spui, și-n chiar clipa în care le botezi așa nu mai rămîne nimic, se topește totul chircit și îndepărtat. Pierdut definitiv.

Arta mare strecoară în lume o ambiguitate care este odihnitoare și democratică pentru că perturbă tirania ursuză și cazonă a adevărurilor determinabile logic. Faptul artistic odată enunțat pune în criză circumstanțele enunțării care sînt ale lumii, adică ale unui tip de discurs netulburat de erupții și anarhie. Faptul de artă enunțat dezagregă rigoarea circumstanțelor enunțării, aducînd cerul aproape de pămînt. Imaginea aceasta închide în ea un scenariu ilustrativ pentru receptarea marilor izbînzi ale creațiilor artistice prin care individul de rînd intră într-o superbă familiaritate cu nemărginirea, împărtășindu-se din prerogativele zeilor.

Cîtă intensitate misterioasă în sentimentul pe care-l încercăm uneori, cînd totul ne pare lipsit de însemnătate și văduvit de sens? Cît suspans în toate. În faptul că te-ai trezit dimineața tîrziu, că a venit iarna la sfîrșitul iernii, că te-ai spălat pe ochi, că ai făcut alte lucruri asemănătoare. Cîtă aventură în dimineața asta în care toate lucrurile și faptele sînt mărunte și perisabile. Cîtă perplexitate în faptul că nu ai de spus nimic nimănui și nici o amintire nu te încearcă. Cît mister în dimineața de acum în care, iată, înțelegi tot ceea ce ți s-ar mai putea întîmpla pe parcursul întregii zile, înfiorat de clarviziunea ta ca de o întîlnire decisivă cu un fenomen supranatural pe care-l ai în sfîrșit la îndemînă și pe autenticitatea căruia poți jura, justificînd o dată pentru totdeauna existența fantasticului în viața de zi cu zi.

Daniel Vighi

DESPRE HELION → GEORGE CEAUȘU

Cu adevărat „La mulți ani"!

Încă de la data înființării clubului „Quasar" la Casa de Cultură a Studenților (25 februarie 1979), Timișoara ne-a focalizat atenția — nouă, ieșenilor — mai întâi prin fanzinul „Paradox" și mai apoi prin „Helion". Pe atunci ne numeam „Cenaclul de anticipație", făceam și noi fanzine și infzine și nu ne feream de genuri conexe SF-ului, cum ar fi însăși anticipația științifică și CNI-urile (Cazurile Neelucidate Încă).

La fel ca atunci, preferăm să teoretizăm science-fictionul-ul ca ficțiune conexă științei și astfel ne încadrăm, desigur, în programul estetic al „Helion"-ului și „Bibliotecii Nova". Pe de altă parte, nu am neglijat vecinătățile tradițional-fantastice ale domeniului invocat — pentru a nu promova o „falie de realitate" între știință și artă. Am constatat că nici „helioniștii" timișoreni nu urmăresc o separație radicală între cele două domenii culturale; deci, într-o bună măsură, tematicile abordate de dumneavoastră se suprapun peste cele ieșene. Consider că, în noua formulă, lansată în 2006, fanzinul „Helion" a devenit un adevărat portdrapel al SF-ului românesc. Drept dovadă, am și citit în cenaclu câteva editoriale din fanzin.

Dorindu-vă viață lungă, dragi colegi, înseamnă că îmi doresc propria bunăstare! La lași — și nici altundeva în România, după câte știu — nu mai există un fanzin adevărat. La mulți ani!

(Helion, nr. 1-2/2010)

Houston, avem o problemă!

Apărută în Helion, 1983

La un centru de pregătire a N.A.S.A. cursanții primesc următoarea întrebare: „Cum ați proceda în cazul în care conducînd mașina, ați întîlni un mic om verde făcînd auto-stop?" Cei mai mulți au răspuns că ar anunța primul post de poliție, dar unul dintre ei a dat următorul răspuns: „L-aș lua, dacă aș fi sigur că nu-i schizofren."

* * *

Un tînăr angajat al N.A.S.A. își serbează ziua de naștere. Petrecere monstru. Are o mulțime de invitați. La un capăt de masă, un mic om verde îi spune unei tinere fardată țipător: „Mademoiselle, voules-vous couchez avec moi?", și asta cu un pronunțat accent parizian. Tînărul din stînga fetei intervine ca să aplaneze incidentul.

— Scuză-l, Mirna. Zbirrk nu prea știe limba engleză.

* * *

Un mic om verde se prezintă în cabinetul unui psihiatru din New-York.

— Doctore, rostește el cu glas sfîrșit, am probleme foarte mari. Trec printr-o stare depresivă cumplită. Nimeni nu crede că sînt marțian.

— Ai fost și la Asociația minorității de culoare?

— Da, și m-au îndrumat aici.

— Atunci fiule, zise doctorul conducîndu-l spre ieșire, nu mai e nimic de făcut. Du-te pe un teren de golf, și fă-te una cu gazonul.

* * *

Prima echipă N.A.S.A. care pune piciorul pe planeta Marte, se vede confruntată cu probleme din cele mai dificile. Comandantul echipajului ia legătura cu centrul de control:

— Houston, avem probleme.

— O.K. vă ascultăm.

— Avem lîngă noi cîțiva omuleți verzi care de o jumătate de oră ne tot spun să ne cărăm fiindcă ei sînt primii aici. Ce facem? După o oarecare pauză Houstonul revine în emisie.

— O.K. se pare că avem o soluție. Spuneți-le să-și țină gura, fiindcă și noi închidem ochii de zece ani, de cînd își plimbă pe aici afurisitele lor de farfurii.

— Bine, dar același lucru le-a spus și Morris mai înainte. Știi ce i s-a răspuns?

— N-am idee...

— I s-a spus că de fapt nici unul dintre noi n-a văzut altceva decît curioase fenomene meteo, și că nu poate fi vorba de vreo navă de-a lor. Ăștia de lîngă mine-s verzi. Vedeți ce culoare au domnii de la Pentagon.

Silviu Genescu

Greșeala

Apărută în Helion, 1983

Într-o zi șeful m-a chemat la el și m-a prelucrat în felul următor:

— Nu pot spune că tragi chiulul ca alții, îți faci lucrările la timp, corect, nimic de zis, dar asta nu e suficient. Trebuie să te străduiești în mai mare măsură. Trebuie să te autodepășești. Aș dori mai multă ambiție din partea dumitale.

Aici, recunosc, pusese degetul pe rană; dacă nu sînt îmboldit de la spate, merg pe calea minimei rezistențe.

— Uite care este problema, continuă el după introducerea general-teoretică, mîine trebuiesc recepționate două lucrări, una la Satu Mare iar alta la Reșița, și nu am pe cine să trimit decît pe dumneata. Vezi cum îți organizezi timpul, te privește, în orice caz va trebui să participi la ambele comisii, altfel dăm de dracu. Este un prilej minunat să arăți ce poți. Nu uita, țin foarte mult la ordine și mai ales la disciplină.

Am plecat acasă abătut. Ceea ce îmi cerea șeful era, evident, imposibil. Dar cum să-i spun asta fără să-l supăr de moarte? Ce puteam face ca să fiu în două locuri în același timp? Nu-mi rămînea decît să mă dedublez. După cum se știe, o problemă pusă corect este pe jumătate rezolvată, iar cînd un asemenea lucru, precum dedublarea este pe jumătate rezolvată, cealaltă parte nu mai constituie un impediment. Așa că, în dimineața următoare eram dedublat complet, inclusiv buletinul de identitate și biletele de avion.

Ajuns la destinații, mi-am îndeplinit foarte bine sarcinile de membru al comisiilor de recepții.

A doua zi m-am întors la serviciu bucuros că puteam raporta șefului îndeplinirea întocmai a îndatoririlor avute, precum și îndepărtarea pericolului de a-l vedea pe dracu, asta era, se înțelege o glumă. Nici n-am apucat să intru bine în birou că șeful, cu o figură descompusă de parcă petrecuse tot într-un chef două zile și două nopți a început să strige:

— Ce ați făcut? și se uită să vadă dacă nu intră și dublura mea. Era pentru prima dată cînd îmi vorbea la plural, ceilalți colegi mă priveau mustrător, preocupați să se observe clar că se desolidarizau de acțiunea mea.

— Ce ai făcut? Cine ți-a permis să te dedublezi? Arată-mi și mie în ce norme scrie că ai voie să faci ceea ce ai făcut dumneata? Fugi de responsabilitate, asta e! Acum îmi dau seama cu cine am de-a face. Ai semnat cu o jumătate de răspundere procesul verbal de recepție a lucrărilor. Este vorba chiar de mai mult, un fals în acte publice! Ai încălcat legea și vei plăti!

Mă simteam nenorocit. Avea dreptate. Din dorința de a mă achita conștiincios de sarcinile de serviciu, sărisem peste cal. Eram vinovat, încălcasem nu numai legea juridică, dar și pe cele fizice, chimice, biologice... Pentru acestea din urmă cum și cu cît voi fi pedepsit?

Lucian Ionică

CORNEL SECU

MICROPROCES-VERBAL LA AL 59-LEA CONGRES NAŢIONAL DE ANTICIPAŢIE DIN ROMÂNIA (A 78-A CONSFĂTUIRE PE ŢARĂ)

Apărută în Helion, 1983

Pitoreasca aşezare Fraga a fost gazda lucrărilor celui de-al 59-lea Congres Naţional. Cu această ocazie s-a inaugurat şi Palatul Căminului Cultural a cărui sală de 2.800 de locuri s-a dovedit neîncăpătoare. Au participat 2.839 delegaţi ai tuturor asociaţiior clubu-rilor, precum şi numeroşi invitaţi. Prin vot secret s-a ales prezidiul congresului format din doi tovarăşi şi o tovarăşă. În timpul primei jumătăţi de oră s-a anunţat detectarea de către observatorul local a unei noi ga-laxii radiosursă, căreia, cu majoritate de voturi, i s-a propus indicativul CONACS 59 FRAGA.

Desfăsurarea lucrărilor s-a putut vedea şi auzi până hăt departe, datorită excelentelor posibilităţi tehnice ale studioului comunal şi ale reţelei de sateliţi CARPAŢI-11, distribuţia fiind aproximativ izotropă, pe direcţii globulare şi spiralate.

La grădiniţa nr. 2 s-a inaugurat Galeria perma-nentă de artă fantastică. Seara s-a deschis expoziţia Gastronomia anticipativă. Delicioasă. Va funcţiona până mâine.

Alte expoziţii interesante : maşini de scris cu nu-cleoni, creuzete atomice, expoziţia de spifacuri şi deli-doze. S-au prezentat, în acelaşi timp, colecţiile Adrian Rogoz şi Nina Dăianu.

A doua zi s-a inaugurat noua bibliotecă SF din satul Dinprejur. La librăria nr. 5 din comună a avut loc lansarea următoarelor carţi : Jules Verne şi noua geografie subacvatică (toate cele cinci voiume), co-lectiv condus de Ion Hobana ; Scurtă istorie a antici-paţiei din Banat şi împrejurimi (volumele 6, 7 şi 8), realizare a celor trei cenacluri frăgezene ; Cercul polar şi SF-ul marginal, microeseu de 1.300 de pagini, în noua limbă internaţională, un succes de prestigiu al jantasticelor echipe feminine de sub Tâmpa.

A doua zi au inceput lucrările supercenaclului s.f. A ţinut două nopţi.

A treia zi lucrările s-au desfăşurat pe comisii. Comisia de vize şi-a pus parafa pe noile catarame de siguranţă, a aprobat moda pentru anul viitor şi a avi-zat favorabil 14 din cele 29 de modele pentru chibri-turile magnetice.

A mai fost omologat, la insistenţele grupului băcăuan, noul model de mobilă pentru tineret alaxia. S-a decis, cu strângere de inimă, schimbarea calcula-torului din generaţia a XII-a B, aflat în dotarea clubu-lui „Helion", cu altul de altă culoare (mai închisă) şi dintr-o generaţie mai proaspătă (17 ani).

Comisia de concedii a aprobat, printre altele, şi cererile tov. Alec şi ale familiei sale pentru excursiile legate de depistarea a noi ueduri în cele trei continen-te unde se speră că mai există. De asemenea, a stabilit noile trasee de pescuit, canalizarea totală a taberelor de corturi, fixarea la Guranda a unui post permanent pentru captarea acelor obiecte luminoase, care apar între orele 3 şi 4 (noaptea, bineînţeles) deasupra ste-jărelului din stânga poienii, unde pădurarul a interzis în atâtea rânduri formarea depozitelor clandestine de iască.

Comisia de evidenţă a hotărât, în unanimitate, ca numărul de apariţii editoriale s.f. să nu de-păşească, în anul viitor, cifra de 6 pentru fiecare zi lucrătoa-re, interzicând, cu desăvârşire, lansarea săptămânal a mai mult de două filme de anticipaţie din producţie naţională.

Comisia lingvistică a dezbătut propunerea ca sferocar, termen folosit în vorbirea curentă în zona de sud-est a ţării, să intre, începând cu data de 29 febru-arie anul viitor, în fondul principal al limbii române.

Referatul necesar a fost prezentat de anticipato-rul I. I. I. din Craiova.

Comisia de întrevedere a mai trecut o dată cu ve-derea peste almanahurile de anticipaţie de-acum mai bine de patruzeci de ani.

Cea mai animată comisie a rămas, comisia re-gulamentelor şi statului. Aici lucrările continuă şi acum.

Pagină preluată din HELION, 1988

Veşti ... din 3005

Tentativa de a folosi radiaţia Σ în procesul de redistribuire a nivelelor energetice în structura cristalină a chrysolitului lichid s-a soldat cu un viu conflict diplomatic, leaderii lichizi considerînd noua procedură un amestec în treburile interne ale microcosmosului. Astfel, tehnologia dislocării la rece a modulilor monocristalini rămîne, deocamdată, o problemă teoretică.

*

„Un număr de 2 000 de torpile dotate cu un sistem de autoguvernare au înconjurat atolul Nooka, fostă bază de încercări a armamentelor T, actualmente sediu al taberei internaţionale *Scriitorii lumii doresc pace*. Purtătorul de cuvînt al proiectilelor inteligente a ameninţat cu autodezamorsarea întregii flote oceanice în semn de protest faţă de pericolul semnării proiectatului armistiţiu aer-sol." Acesta este conţinutul arhaicului comunicat receptat de o staţie periferică, datorită unui fenomen de ecou încă neexplicat. Analiştii consideră că este vorba de o emisiune „scăpată" în spaţiu de un post terrian pe la sfîrşitul mileniului al doilea.

*

A fost respinsă aseară o nouă cerere a Comitetului Olimpic Galactic cu privire la readucerea pe sol a jupiterianului As Oc, luptător pentru dreptul planetelor mari de a găzdui Jocurile Moderne. Reamintim că As Oc, multiplu recordman al probei de lansare liberă în vid, a fost condamnat şi plasat anul trecut pe o orbită circumterestră necunoscută.

*

La Institutul pentru Cercetări Fundamentale în Domeniul Energiilor „Psi" din sistemul Calotei 4 un subiect umanoid a realizat contactul telepatic cu ultimul Big Bang. Prelucrînd materialul, computerul central al Calotei 4 a reuşit să elaboreze curba exactă a evoluţiei galaxiei noastre stabilind, pe această cale, cu o aproximaţie de s^{-18}, momentul imploziei finale. Infosistemul periferic al computerului fiind cuplat, dintr-o eroare de programare, pe procedura de urgenţă, materialul, intitulat codificat „Apocalipsa lui Cheche", a trecut direct pe canalele de distribuire cotidiană a ştirilor. Experţii politici apreciază că, în acest context, îndelungata criză ideologică de pe Calota 4 va intra într-o nouă fază.

Interceptate de Mihai Alexandru

Actualitatea ştiinţifică pe glob

1) **Un proiect îndrăzneţ**, expus în faţa Academiei din Medaca, va revoluţiona, se pare, industria aeronautică. El prevede schimbări esenţiale privind modul de propulsie şi are drept consecinţă micşorarea la minim a greutăţii şi a gabaritului în primul rînd, prin înlăturarea rachetelor purtătoare. Acest lucru va deveni posibil datorită înlocuirii forţei reactive, folosită pînă în prezent pentru propulsie, cu cea elastică. Arcurile (lamelare, elicoidale etc., alese funcţie de necesităţi), ce vor constitui rampa de lansare, mai au în plus avantajul de a putea fi comprimate atît manual cît şi mecanic. „Praştia", aşa cum au început s-o numească specialiştii, va putea satisface într-un viitor nu prea îndepărtat, cererile tot mai numeroase adresate centrelor spaţiale, de lansare a sateliţilor naturali sau artificiali pe orbite circumterestre.

2) **Ornitologii** din insulele Karcunte' au descoperit o specie de Loxodonta Insulara ale cărei triluri imită imnul naţional al acestor insule. Împreună cu alte cîteva specii care au adoptat, la rîndul lor, în repertoriul propriu, piese de mare popularitate, acestea vor deveni în următorii ani, obiectul unor studii amănunţite.

3) **Sursă de energie:** La Dawntown a fost dată în folosinţă prima centrală electrică din lume care utilizează energia musculară. Inepuizabilă şi avînd un preţ foarte scăzut, această sursă de energie a cărei existenţă a fost observată (însă, pînă acum necatalogată) încă din antichitate, şi-a dovedit pînă în zilele noastre superioritatea. Foarte interesant este faptul că dimensiunile acestei centrale sînt relativ modeste. Rotorul, spre exemplu, nici măcar nu poate fi observat cu ochiul liber! Pentru relevarea lui s-a pus la punct un sistem de clame şi pense care încorsetează ochiul, făcîndu-l imobil.

4) **Ultimul congres** al O.Z.N.-ologilor, desfăşurat anul acesta, a reunit specialişti din toată lumea. Printre punctele aflate în discuţie a fost şi acela al pregătirii viitoarelor echipaje spaţiale în vederea unui posibil contact cu o civilizaţie extraterestră. Proiectul, votat în unanimitate, prevede introducerea în echipamentul cosmonauţilor a unor băşti de culoare argintie, pe care vor trebui să le poarte tot timpul asupra lor, cît şi instalarea în cabine a cîte unui glob geografic de uz didactic. Printre exerciţiile pregătitoare de la sol vor fi incluse desigur şi cele de mimică, gestică, lansarea băştii în vid, aruncarea băştii la punct fix etc.

5) **Un vibro masor** analog cu comandă verbală a fost pus la punct de firma CASEL. Avînd forma unei palete de tenis şi greutatea de numai 0,5 kg, el este deplasat pe suprafaţa pielii de un braţ mecanic comandat de un creier electronic. Clientul, o dată ce şi-a ocupat locul pe patul mobil al aparatului, poate, la alegere, ori să recite o poezie, să citească un pasaj literar, critică, publicistică, corespondenţă, documente de arhivă sau personale, ori să aleagă din lista înscrisă în memoria electronică o piesă muzicală. Analizînd trei parametri ai sunetelor din încăpere, aparatul le converteşte în impulsuri electrice transmise masei vibratoare.

Inovaţia îşi va găsi aplicaţii atît în terapia bolilor nervoase, cît şi în staţiunile de odihnă şi agrement, în intimitatea locuinţei personale.

Traian Urdea

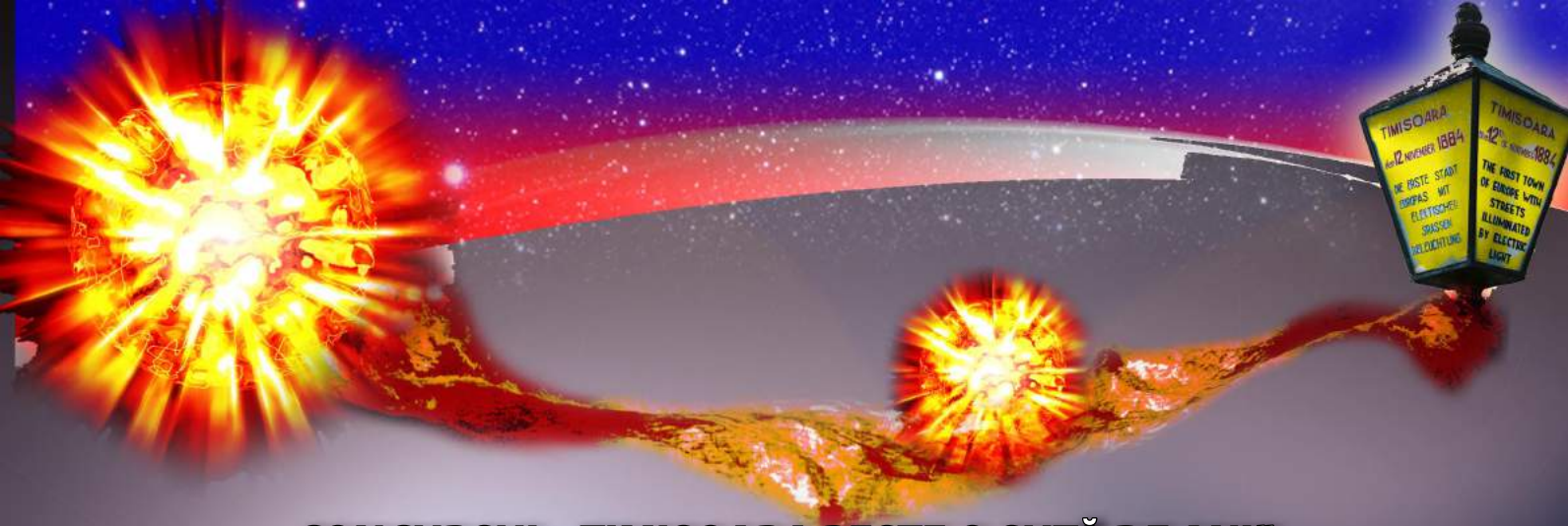

CONCURSUL „TIMIȘOARA PESTE O SUTĂ DE ANI”

Asociația HELION, cu sprijinul Consilului Local și al Primăriei Timișoara, va lansa în 25 martie concursul „TIMIȘOARA PESTE O SUTĂ DE ANI”.
Premiile se vor acorda pentru trei categorii:

A. Pentru idei
- **Premiul I – 500 de lei**
- **Premiul al II-lea – 300 de lei**
- **Premiul al III-lea – 200 de lei**

B. Pentru scenarii
- **Premiul I –1.000 de lei**
- **Premiul al II-lea – 700 de lei**
- **Premiul al III-lea – 500 de lei**

C. Pentru ficțiune
- **Premiul I –1.000 de lei**
- **Premiul al II-lea – 800 de lei**
- **Premiul al III-lea – 700 de lei**

Lucările vor fi primite pentru jurizare între 20 mai și 20 august, iar jurizarea se va face până la 30 septembrie 2015.
Anunțarea premiilor și premierea se va face într-o ședință a Consiliului Local Timișoara din luna octombrie 2015.

SESIUNEA HELION
EDIȚIA A XXX-A

se va desfășura în zilele de 8 mai și 10 mai 2015, la Timișoara.
Temele acestei ediții sunt:
- **PSIHOPATOLOGIA CLONEI – moderator DARIUS HUPOV**
- **MITUL IMORTALITĂȚII ÎN S.F. – moderator CRISTIAN KONCZ**

Comunicările vor fi expediate pe adresa redactiahelion@gmail.com.
Detalii despre programul Sesiunii și condițiile de participare în revistele Helion Online (nr. 49 și 50).

HELION - 35

ISSN: 1220-7152